

T-Brigade

ZOMAAAR WAT HERINNERINGEN AAN MIJN VERBLIJF IN NEDERLANDS-INDIE

A. Verhulst
Eindhoven 3-11-6 R.I.

De bewoners van de kamongs keren terug met hun schamele bezittingen. Zij zijn gezegend met blijmoedigheid, vriendelijkheid en vertrouwen in de toekomst. Als je deze gewone mensjes ziet versterkt dat je overtuiging dat je voor een goede zaak vecht.
(foto: van Poll. Boek: Kerels van de daad)

Voorwoord

Op het tijdstip dat U dit boekwerk wordt aangeboden (Reünie 1995), herdenken wij het feit, dat wij vijftig jaar geleden, vrijwillig, scheep gingen naar Indië. Voor de goede orde: Wij waren al oorlogsvrijwilligers toen het Zuiden reeds bevrijd en Nederland boven de Moerdijk nog bezet was. Indië, wat in dit boek in hoofdzaak wordt beschreven, speelde voor ons toen nog niet, omdat we ons immers in de eerste geconfronteerd met de Indië-affaire en de bede van de regering om ons eveneens vrijwillig in te zetten voor de bevrijding van tienduizenden landgenoten en Indische Nederlanders, die nog steeds onder erbarmelijke omstandigheden, in de Jappenkampen zuchtten. Onze positieve reactie was vanzelfsprekend en, zoals gezegd, een halve eeuw geleden vertrokken we.

Hiervoor dit jaar een aandenken uit te reiken was al geruime tijd de wens van ons Comité en het streven van onze zuinige penningmeester Ger van Gils.

We hadden geluk, want toen we hevig zaten te brainstormen met een lange lijst van relatiegeschenken, van stropdas tot bierpul, al of niet met Tijgerembleem, kregen we per toeval inzage van het ingebonden dagboek van de luitenant Verhulst.

Enkele commissieleden hebben dit oeuvre doorgewerkt en waren meteen enthousiast.

Een blijvend document, eveneens voor onze nazaten, is veel meer dan we met 'n import welk ander aandenken hadden kunnen bereiken.

Het is uiteraard een verslag over de 3e compagnie, maar ervaringen van elk ander onderdeel van ons bataljon. De notities geven een duidelijk verslag over ons korte verblijf in Engeland, de zeereis en het oponthoud op Malakka.

Tot zover lopen alle activiteiten en ervaringen synchroon. Wat betreft Java zult U, al lezend, bemerken dat acties en patrouilles die worden beschreven, uw eigen herinneringen zouden kunnen zijn en zelfs de meeste namen van kampongs en personen bekende klanken hebben.

Het verslag van Verhulst is soldatesk eenvoudig, eerlijk en rechtuit. Hij schuwt geen kritiek en weet de fragmentarische en chronologische elementen welke zo typerend zijn voor dagboeken in het algemeen, te onderbouwen met een onderhoudende schrijfstijl, hetgeen de leesbaarheid zeer ten goede komt

Secretaris Cor Farla toonde zich meteen bereid aan het monnikenwerk te beginnen door alles opnieuw te verwerken in zijn computershok en zie hier het resultaat.

Het was uiteraard Johan Cats, die met zijn bekende tekeningen en schetsjes, het geheel heeft verlevendigd. (zover als mogelijk dezelfde afbeeldingen als in eerste druk toegevoegd Marianne Pragt in deze derde editie d.d. 2017)

Wij zijn de majoor b.d. Verhulst zeer erkentelijk, zijn zo persoonlijke pennenvruchten te mogen gebruiken als jubileumaandenken voor alle Sobats van II - 6 R I. .

Namens het reüniecomité
Ad van Hooijdonk

Verantwoording.

Ruim 30 jaar na mijn terugkeer uit Nederlands-Indië was ik in de gelegenheid aan de hand van de dagelijkse brieven die ik in de periode van 14 oktober 1945 tot 25 april 1948 aan mijn vrouw schreef, mijn herinneringen, patrouille verslagen en exemplaren van "De Tijger" die nog in mijn bezit waren, een sober, simpel beeld te schetsen van het leven van alledag bij 3 -II 6 RI.

Ik heb getracht te beschrijven wat wij deden, dachten, voelden, doormaakten, misten en niet wisten, waarbij ik ook, teneinde historisch in de pas te blijven, incidenteel het boekwerk van de T-Brigade "Tussen Sawah's en bergen" en de encyclopedie van Nederlands-Indië raadpleegde.

Of ik erin geslaagd ben een duidelijk beeld te schetsen, weet ik niet. Eerlijk gezegd weet ik niet eens of er wel een beeld ontstaan is en mijn ontboezemingen het lezen waard zijn.

Ik laat dit aan het oordeel van de lezers en meer speciaal aan dat van de jongens van toen, de opa's van nu over, waarbij ik hoop dat de opa's weer even terug zijn in en zich bezinnen op de tijd die we samen hebben doorgeworsteld, een tijd waarin ook duurzame vriendschappen en banden werden gesmeed en jongens sneuvelden voor een zaak, die wij toen een goede zaak vonden.

Eindhoven, februari 1981

Ltn. A. Verhulst.

Malakka. Jan Schols, Ltn. Verhulst, Ltn.Fick en knielend Emiel Salomon
Foto Jo Princen.

Engeland

Op Zondag 14 oktober 1945 stond ons bataljon II - 6 R I. op het station Sittard aangetreden om in de trein te stappen die ons naar Calais moest brengen. Er heerste een gespannen, zenuwachtige drukte en enkele jongens waren nog bezig afscheid te nemen van hun vrouw of meisje.

Om zes uur was iedereen ingestapt en werd het vertreksein gegeven. Er werd weinig gesproken en iedereen was in gedachten verzonken. Begrijpelijk, want we waren onderweg naar Nederlands-Indië waar een onzekere situatie en toekomst ons wachtte. Ongetwijfeld zouden er onder ons jongens zijn die Nederland voor het laatst hadden gezien en voor wie deze reis een "enkele reis" zou zijn.

De reis verliep vlot en al spoedig passeerden we Maastricht en bogen af naar Brussel en de Franse kust. 's Morgens in de vroege bereikten we Calais waar Engelse militairen ons naar een transitkamp dirigeerden en we ons wat konden verfrissen. De Engelsen hadden alles keurig voor elkaar en zelfs voor een ontbijt gezorgd, terwijl we ook een rantsoen sigaretten en snoep toebedeeld kregen en in de gelegenheid werden gesteld ons geld om te wisselen.

Rond negen uur stapten we aan boord van de "Biarritz", die ons naar Dover bracht. De overtocht verliep zeer vlot en reeds om half twaalf kregen we de beroemde krijtrotsen in zicht. Even later doemde Dover op, een stad gebouwd op de krijtrotsen met mooie oude gebouwen. We voeren de door grote pieren beschermde haven binnen en konden rechtstreeks overstappen op de voor ons gereedstaande trein.

We reden door een heuvelachtig bebost terrein, waarin prachtige, schilderachtige dorpjes verscholen lagen, richting Londen.

Toch ben ik in slaap gevallen en werd pas wakker toen we in Redhill stopten en ik een stationnetje zag dat mij aan dat van Breda deed denken. De omgeving bleef prachtig en wit aandoende wegen slingerden zich tegen de heuvels omhoog.

In de namiddag reden we Wokingham binnen, waar we in een kampement zouden worden ondergebracht.

Na een uur marcheren bereikten we onze bestemming en werden opgevangen door Engelse militairen. Het bleek dat we veertig kilometer van Londen verwijderd waren, wat bij iedereen de hoop deed leven in de gelegenheid gesteld te worden daar eens een kijkje te kunnen gaan nemen. Onze barakken bleken geweldig koud en van slapen is er de eerste nacht dan ook weinig gekomen. Uiteindelijk ben ik maar volledig gekleed onder de wol gedoken, maar ook dat hielp niet.

16 oktober 1945;

We zijn inmiddels begonnen met het in orde brengen van onze kleding en uitrusting en hebben zelfs al tijd gevonden om de omgeving van ons kampement te verkennen, waarbij we prachtige oude gebouwen en machtige loofbomen, gelegen in een glooiend terrein, ontdekten.

Wokingham.

We sliepen in zgn. nissenhutten en hadden het verschrikkelijk koud.

Foto: K.M. von Lonkhuizen

Feitelijk zouden we meer van Engeland moeten kunnen zien, maar dat zit er niet in, omdat we slechts beperkte bewegingsvrijheid hebben en het bovendien de bedoeling is dat we zo snel mogelijk worden ingescheept. Kapitein Hoogenraad, onze compagniescommandant, heb ik nog niet gezien. Hij schijnt bij een ander deel van het bataljon te vertoeven. Ik wil hem zo spoedig mogelijk spreken om wat duidelijkheid te krijgen over de voor ons ingediende bevorderingsvoorstellen. Het is ons, de pelotonscommandanten, n.l. toegezegd dat wij tot officier zullen worden benoemd en die toezegging willen wij uiteraard gaarne zo vlug mogelijk gehonoreerd zien.

Felix v. d. Straeten heeft ondertussen al verkondigd dat hij er niet aan denkt nog ooit naar Nederland terug te keren. Hij wil in Indië een toekomst opbouwen.

Vandaag zijn we na de dienst met een man of negen uitgereden, waarbij het vervoer zich beperkte tot één taxi, die gevaarlijk door de veren ging, doch ons toch bracht waar we moesten zijn, n.l. bij de brandweerkazerne, het punt van waaruit we weer zouden terugkeren naar het kampement.

Wokingham bleek een klein stadje te zijn met opvallend veel winkels en café's en weinig mensen op straat. Desondanks zagen enkele jongens toch kans aansluiting te krijgen bij enkele meisjes die zich op straat bevonden.

We bezochten de plaatselijke kantine en vernamen dat 14 RI. en de Stoottroepen ook in Wokingham gelegerd zijn geweest en een maand geleden vertrokken waren.

Enkele lui van onze groep slaagden er ondertussen in lichtelijk aangeschoten te raken en vooral Beekers was zeer uitgelaten.

De terugreis verliep zeer vlot en we werden keurig voor onze barakken afgezet, waarna wij onze bedden opzochten, behalve Beekers, die vond dat hij nog inspectie diende te houden. Dat was echter teveel van het goede en gezamenlijk hebben we hem uitgekleet en in zijn bed gedeponneerd. Nellis Smits, mijn oppasser, had voor een extra deken en een warme kachel gezorgd waardoor de temperatuur van dien aard was dat ik spoedig in slaap viel.

19 Oktober: Wij hebben een nieuwe compagniescommandant gekregen als opvolger van kapitein Hoogenraad. Het is de 1e luitenant Pitters, een Limburger. Ik kan hem niet goed inschatten, maar hij lijkt wat onzeker en nerveus. Dat kan natuurlijk komen omdat hij voor een vreemde compagnie staat met kader dat hij niet kent en dat grotendeels afkomstig is uit het Brabantse. We zullen nog aan elkaar moeten wennen. Het is momenteel zeer warm, zo warm zelfs dat je zonder windjacket kunt lopen. Over ons vertrek is nog niets bekend, maar volgens geruchten zullen we eind volgende week worden ingescheept.

Met Nederland hebben we geen enkel contact aangezien er geen post door komt. Onbegrijpelijk dat men dit voor zo'n handjevol mensen niet waterdicht kan regelen, of vindt men ons niet belangrijk genoeg?

Het belangrijkste nieuws van de achterliggende dagen is in feite het bezoek van een verbindingsofficier uit Nederland. Hij heeft onze benoemingsvoorstellen meegenomen naar de Staf in Apeldoorn, waar nu verder wordt beslist.

Het Engels geld is voor de meeste jongens een levensgroot probleem. Je hoort de leukste opmerkingen zoals: "Oh, ik heb betaald met een ding iets groter dan een kwartje" of "Ik heb betaald met een grote gulden". Waarom moeten de Engelsen ook een afwijkend muntenstelsel hebben?

Ik trek veel op met Sjaak Fick. Sjaak heb ik leren kennen tijdens de Duitse bezetting, toen ik in de illegaliteit met hem samenwerkte. Hij is een oerdegelijke, betrouwbare kameraad, waarop je onder alle omstandigheden kunt rekenen en van wie ik in de toekomst nog veel steun verwacht. Ondertussen gaan we onverstoord door met het completeren van onze tropenuitrusting, waarbij het opvalt dat er zoveel incourante maten bij de uniformen zijn. Het lijkt wel of de Engelsen ons alleen maar grote maten hebben toebedeeld.

De geruchten over ons vertrek blijken op waarheid te berusten, want a.s. Zaterdag worden we ingescheept op de Nieuw Amsterdam. De plunjezakken zijn reeds ingeleverd. Nog een ander goed bericht: Acht man, waaronder Ferd Nota, Sjaak Fick en ik, zijn met ingang van 25 september 1945 benoemd tot reserve 2e luitenant.

Een mooie verrassing bij ons vertrek. Ferd, Sjaak en ik hebben de benoeming ongetwijfeld te danken aan Hoogenraad, waarvoor wij hem zeer erkentelijk zijn.

De Nieuw Amsterdam loopt Engelse haven binnen. (Foto Maritiem Digitaal)

Van Southampton naar Semarang

..... → Inscheping op de Nieuw Amsterdam
en vertrek uit Southampton op
28 oktober 1945.

..... → Bootreis naar Malakka
en aankomst op Port Swettingham
op 21 november 1945

..... → Bootreis van Port Dixon
naar Java. Aankomst in Semarang
op 12 maart 1946.

Op weg naar Nederlands – Indië

Zaterdag 27 oktober 1945 stonden we klaar om naar Southampton te vertrekken. Om vijf uur werd het vertreksein gegeven en marcheerden wij met volle bepakking naar de trein die ons naar de haven bracht waar we ingescheept werden op de Nieuw Amsterdam, Nederlands mooiste passagiersschip, maar tijdens de oorlog omgebouwd tot een troepentransportschip. Het bleek behelpen want wij, tien officieren, werden ondergebracht in één hut. Veel te klein, maar we konden ons redden. Erger was het gesteld met de jongens, want die moesten zich tevreden stellen met een omgebouwde danszaal met veel te weinig ruimte en frisse lucht.

In de vroege ochtend van 28 oktober vertrokken wij uit Southampton.

Naast ons bevonden zich ook 1-8 RI., één bataljon Jagers en een groot contingent N.I.C.A.-officiëren en meisjes aan boord. Het eten was uitstekend, idem dito de verzorging. Het weer liet echter veel te wensen over en we brachten onze tijd veelvuldig in de lounge door. We maakte kennis met de Golf van Biskaje en ik kreeg last van zeeziekte met de bekende symptomen; raar gevoel in de maag, braakneigingen en geen eetlust. Gelukkig werd onder de Spaanse kust de zee wat minder ruw. Ondanks dat lag de Nieuw Amsterdam niet rustig op de golven en helde naar voren en naar achteren, naar stuurboord en naar bakboord.

Dinsdagmorgen 30 oktober kregen we land in zicht. Het bleken enkele kleine eilandjes in de Golf van Cadiz te zijn. Tegen de avond doemde Gibraltar op, terwijl ook de Afrikaanse kust zichtbaar werd. Het was echter te donker om alles goed te kunnen onderscheiden. We bleven onder de Afrikaanse kust varen en passeerden op Allerheiligen de eilandjes Malta en Panthelaria.

Op 3 november liepen we in de namiddag Port Said binnen en kwamen de eerste palmen in zicht, prachtig afstekend tegen de geelgekleurde gebouwen en huizen.

Op 3 november liepen we Port-Said binnen.(foto J.v.d.Kleijn)

Daar kwam de loods aan boord, een Nederlander en de neef van onze aalmoezenier. Er lagen vele schepen in de haven, waaronder een groot Amerikaans troepentransportschip, waarachter wij voor anker gingen. We werden onmiddellijk omzwermd door duikertjes, kleine bruine kereltjes die muntstukken opdoken die wij

overboord gooiden. Even later verschenen de parlevinkers bij wie je alles en nog wat kon kopen, maar voor wie je ook moest uitkijken aangezien bekend was dat ze er niet tegenop zagen om via de patrijspoorten de hutten binnen te dringen en daar alles weg te halen wat van hun gading was. Gelukkig waren we tijdig gewaarschuwd en hadden onze patrijspoorten gesloten. Van Port Said zagen we niet veel. Wel viel het standbeeld van Ferdinand de Lesseps op, het gebouw van de Suez-maatschappij en, niet te vergeten, dat van onze K.L.M.

Zondagmorgen werd het anker gelicht en begonnen we aan een reis van een kleine 170 kilometer door het Suezkanaal, dat maar 80 tot 125 meter breed bleek te zijn.

Suez-kanaal
De Nieuw Amsterdam omringd door parlevinkers

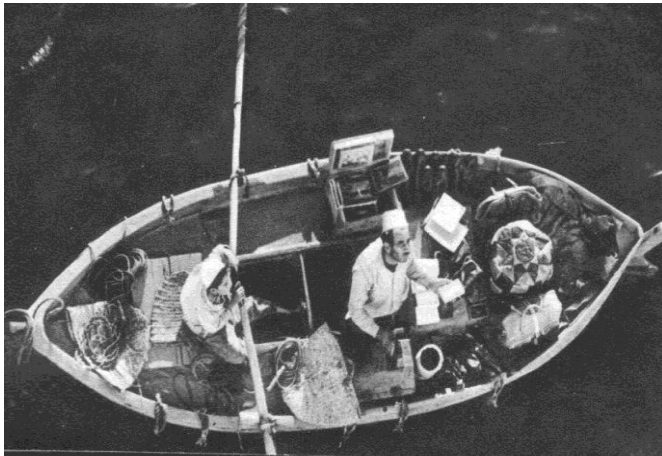

Foto: Sepatoe Roesak

Foto: J.v.d.Kleijn

Het kanaal - normaliter elf meter diep - was zwaar verwaarloosd en de kapitein voer zeer voorzichtig om vastlopen van de Nieuw Amsterdam te voorkomen. We bereikten dan ook pas laat op de avond Suez en het was reeds te donker om iets van de stad te kunnen onderscheiden.

We vervolgden onze reis en maakten kennis met de Rode Zee, die veel breder en langer bleek te zijn dan een oppervlakkige beschouwing van de landkaart had doen vermoeden. Voor ons was dat, benevens de kleur van het water en het zoutgehalte, weinig interessant en de op dit traject beruchte verveling sloeg toe. Ik zag vaak jongens die zich afzonderden en doelloos over de reling hingen, waarbij het echter prettig was te constateren dat wat oudere jongens en kaderleden zich over hen ontfermden.

Piters en ik legden ontelbare rondjes af en praatten veel met elkaar. Of beter gezegd; hij praatte veel met mij en het werd mij duidelijk dat hij met problemen kampte die ik echter niet goed kon lokaliseren.

Inmiddels waren we, via de Golf van Aden, onderweg naar Ceylon. Het werd steeds warmer en we zochten verfrissing door zoutwaterbaden te nemen, bij gebrek aan zoetwater.

Op weg naar Indië mocht natuurlijk een lezing over malaria niet ontbreken. Een taak voor een van onze doktoren, die evenals zijn collega blijkbaar in Indië geboren was en van wie je derhalve mocht aannemen dat hij wist waarover hij sprak. Hij vond malaria een vrij onschuldige ziekte, mits goed bestreden. Consequent kinine slikken was geboden en 's avonds met opgerolde mouwen en korte broeken rondlopen was uit de boze. Malaria kon, volgens hem, gepaard gaan met hoge koorts en een algeheel onwel voelen. De ziekteduur kon je, bij een normaal verloop, op een week schatten.

Wij hadden ondertussen de Indische oceaan bereikt en aan boord probeerde men de verveling te verdrijven met films, concerten en dansavondjes, soms lukte dat, soms niet. Het was n.l. ontzettend moeilijk om de jongens bezig te houden en te voorkomen dat zij de gehele dag lusteloos aan dek lagen. We probeerden dat ook wat op te vangen met het geven van theorie over b.v. de krijgstucht, maar daar kon je ook niet lang mee bezig blijven. Belangrijk was het, dat dacht ik althans, dat je je regelmatig bij je mensen liet zien en liet blijken dat je ook in de privésfeer in hen geïnteresseerd was. Daardoor leerde je elkaar beter kennen en begrijpen. Het viel me wel op dat onze aalmoezenier zich zo weinig tussen de jongens bewoog. Onze dominee was op dit punt veel actiever.

De berichten over Indië waren de laatste dagen wat minder dreigend, maar de toestand bleef onzeker en de grote vraag was; wat ging Soekarno doen?

13 november liepen we binnen in Trincomalie, gelegen aan de noordoost kust van Ceylon, bunkerden daar en zetten we militairen aan land. De haven bleek een marinehaven te zijn in gebruik bij de Engelsen. Er was blijkbaar ook gevochten, want er lagen gezonken en beschadigde schepen.

Er kwam een Nederlandse generaal aan boord en er vond een bespreking plaats, waarschijnlijk over onze bestemming. De geruchten deden n.l. de ronde dat de Engelsen ons niet in Indië wilden toelaten, maar voorlopig "parkeren" op Malakka. Dit laatste was - gezien ook onze beperkte militaire opleiding - niet zo gek. We kregen dan immers de gelegenheid te acclimatiseren en te oefenen. Bovendien konden we ondertussen de gemoederen in Indië wat tot bedaren laten komen. Het tegendeel kon natuurlijk ook het geval zijn en dan werkte de tijd ten nadele van ons.

Vrijdag 16 november kwamen de kusten van Sumatra en Malakka in zicht en even later gingen we voor anker in de baai van Penang, een eilandje voor de westkust van Malakka. Hier gingen de Jagers en 1-8 R.I. van boord en liet kolonel de Ronde, commandant van de aan boord aanwezige troepen, tijdens een toespraak overduidelijk blijken dat er inzake onze bestemming inderdaad problemen waren gerezen tussen de Nederlandse en de Engelse regering. Hij zei o.a. "Indien blijkt dat de ontschepingen op Malakka de Nederlandse belangen schaden, dan zal ik onmiddellijk de hoogste militaire instanties inschakelen". Stoere woorden waarbij wel de vraag rees of de "hoogste militaire instanties" enige invloed konden uitoefenen op de Engelsen die het hier voor het zeggen hadden. Desondanks was het goed dat kolonel de Ronde een standpunt durfde te bepalen. Wij vertrokken weer uit Penang richting Port Swettenham, waar we van boord zouden gaan.

Appel aan boord van de Nieuw Amsterdam (foto: Jan Wijers)

MALAKKA

Het is woensdag 21 november 1945 en we staan op het punt de Nieuw Amsterdam te verlaten. Wij bevinden ons in Port Swettenham en zullen direct met landingsvaartuigen aan land worden gezet. De debarcatie verloopt zeer vlot en we stappen in de gereedstaande trucks die ons naar Morib-Beach zullen brengen. De indrukken die we onderweg naar ons kamp opdoen zijn moeilijk te beschrijven. Vriendelijke, donkere mensen, gekleed in veelkleurige kledij zwaaien naar ons en we zien tempels, palmen, bloemen en Chinese wijken, schilderachtig maar vies en met allerlei niet nader te definiëren luchtjes en geurtjes; kortom we zijn in een andere wereld beland. En dan ineens ons kamp; een moerasachtig aandoend terrein met houten bungalows en hier en daar een stenen gebouw, maar op 50 meter ook een prachtig strand, want ons kamp ligt aan de Straat van Malakka. Aan de andere kant van de weg, die langs ons kamp loopt, blijkt zich een rubberplantage te bevinden en iets verderop een kampong. Wij, de jonge officieren en adjudant Deurlo, krijgen op enige afstand van de barakken een Chinese villa toegewezen met een prachtige gevel, fraai bewerkte balustrade etc., van binnen valt het echter bar tegen. We hebben n.l. geen licht en water en er is geen meubilair. Wij vernemen dat het kamp oorspronkelijk een missiepost is geweest en later een Japans concentratiekamp. Vooral de afwatering blijkt ernstig verwaarloosd en moet nodig in orde gebracht worden. Bendik is onmiddellijk overgegaan tot het mobiliseren van "zwartjes", kleine goedlachse jongetjes met parelwitte tanden. Ze zwerven door het kamp en trachten zich op een of andere manier verdienstelijk te maken. Ook de Chinezen uit de omliggende kampongs hebben ons gauw ontdekt en bieden bananen aan in ruil voor sigaretten.

We zijn nu een week in Morib-Beach en hebben o.a. ontdekt dat de nachten hier mooi en romantisch zijn met het strand en de palmen en vol van geluiden van insecten en kikkers, die samen een koor vormen en daarbij worden bijgelicht door vuurvliegjes. We hebben zelfs apen die ons gelukkig geen overlast bezorgen.

We krijgen waarschijnlijk ook de eerste uitvaller. Bij Janus Verweijmeren is n.l. een oorperforatie geconstateerd. Zo'n aandoening kun je in de tropen absoluut niet hebben en het ziet er naar uit dat hij afgekeurd zal worden en naar Nederland moet terugkeren. Vandaag, 2 december, is het een belangrijke dag voor een van de jongens van mijn peloton. Hij wordt gedoopt. De dopeling heet Emiel en is een Jood. Zijn ouders zijn in een concentratiekamp omgekomen. Emiel heeft het overleefd, doch draagt als uiterlijk kenteken het beruchte merkteken op zijn linkerarm. In het concentratiekamp interesseerde hij zich reeds voor het katholicisme. Na de bevrijding heeft hij zich als oorlogsvrijwilliger gemeld en onder leiding van een aalmoezenier verder in het katholieke geloof verdiept. Tijdens de doopplechtigheid fungeerde zijn vriend als peter en ik, bij gebrek aan beter, als meter. 's Avonds hebben de jongens van mijn peloton, ook de niet-katholieken, de barak versierd en er een gezellige avond van gemaakt. Een merkwaardig verschijnsel dat iedereen, ongeacht rang, stand of geloof, blij is, omdat een ander blij is.

Bendik heeft het momenteel zeer moeilijk want zijn vrouw heeft hem geschreven dat ze de achterliggende drie maanden slechts f. 186,-- heeft ontvangen en dat voor een vrouw met drie kinderen. Het is toch ergerlijke zaak dat men in Nederland voor een paar duizend man niet eens de delegaties kan regelen.

Wat men blijkbaar ook niet kan regelen is de post. Die komt slecht of helemaal niet door. Een zeer frustrerende zaak omdat we ook verstoken zijn van krantenberichten.

Het zit ons ook erg hoog dat we vertrokken zijn met bestemming Nederlands-Indië, maar voorlopig niet verder zijn gekomen dan Malakka.

Gelukkig is de onderlinge verstandhouding, vooral tussen de jonge officieren en de soldaten, uitstekend. Mogelijk word je door al die problemen naar elkaar toe gedreven.

We maken momenteel ook kennis met de west-moesson. Zoiets kun je je niet voorstellen en moet je meegemaakt hebben. Ongelooflijk wat een regen en storm.

We hebben zelfs onze klamboes met onze koffers moeten verankeren om wegwaaien te voorkomen. Overigens blijft de temperatuur tijdens zo'n bui zeer behaaglijk en is het daarom prettig zwemmen in zee.

Er beginnen toch enkele berichten binnen te druppelen over Indië. De situatie zou zich in gunstige zin ontwikkelen en Soekarno zou eieren voor zijn geld willen kiezen. Als ik dat hier zo aanzie, vraag ik me trouwens af waarom Soekarno zo hoognodig zelfbestuur wil hebben. Men heeft immers toch geen capabele lui en binnen een paar jaar zou de zaak economisch in elkaar klappen, aannemende dat het ontwikkelingspeil van Indië op het zelfde niveau ligt als dat van Malakka.

In Nederland komt de lastercampagne blijkbaar ook op gang. Twee jongens van onze compagnie hebben van hun vrouwen minder prettige brieven ontvangen. Ze schrijven dat ze gehoord hebben dat hun mannen zich met andere vrouwen hebben afgegeven. Ik heb de afdoening maar overgenomen en geschreven dat het gedrag van hun mannen tijdens hun verblijf in het buitenland, niets te wensen heeft overgelaten en zij meer vertrouwen moeten hebben.

4 december; een droevige dag want we hebben een slachtoffer gemaakt. Een van onze posten heeft vannacht n.l. een kampongbewoner doodgeschoten, na hem herhaalde malen gesommeerd te hebben halt te houden. Onze post treft officieel geen blaam, aangezien hij overeenkomstig de instructies heeft gehandeld en wij bovendien gewaarschuwd zijn voor communistische infiltraties. Het blijft echter een te betreuren zaak. Gelukkig hebben we tegenover de kampongbewoners weer iets goed kunnen maken in de vorm van het verlenen van medische hulp aan een jongetje wiens arm aan het weggroten was. De ouders hebben dat blijkbaar onvoldoende onderkend en het jongetje maar laten lopen.

Het is nu 5 december.

De avond valt en ik zit op mijn geliefkoosd plekje n.l. in een hoek van mijn kamertje van waaruit ik uitzicht op zee heb. De zon verdrinkt in het water en de golven rollen over het strand. Enkele jongens zijn nog aan het zwemmen, anderen zijn palmblateren aan het verzamelen voor de sinterklaasviering in een van de barakken. De wind gaat slapen en de palmblateren kijken roerloos toe, terwijl ze luisteren naar het concert dat door vele insecten is ingezet. Een vredige avond in een ver vreemd land, waaraan sinterklaas toch een Nederlands tintje zal geven. Dat bleek later op de avond. Iedereen had zich uitgesloofd om het gezellig te maken. Zo zie je dat je met weinig middelen en veel goede wil het voor iedereen aangenaam kunt maken en een uitstekende sfeer kunt scheppen.

Toch zijn er jongens die met zichzelf geen raad weten. Een er van heb ik bij me gehad. Een jongen afkomstig uit een ander peloton, die zich vanmiddag van het leven heeft willen beroven. Ik heb hem zijn levensverhaal laten vertellen. Als het waar is één tragedie. Het begon al bij zijn geboorte; hij was een ongewenst kind omdat zijn ouders persé een meisje wilden. Hij werd slecht gevoed en verzorgd. Na enige jaren gingen zijn ouders uit elkaar en werd hij naar een internaat in België gestuurd, waar hij het echter niet kon uithouden en naar Nederland terugkeerde.

Tijdens de bezetting kwam hij in Essen (Dld) terecht, doch zag kans te ontsnappen en zich weer naar huis te begeven. Daar vernam hij dat zijn broer en vader werden vermist. Zijn moeder wilde echter nog steeds niets van hem weten en hij zocht zijn toevlucht bij een tante in Den Haag. Deze was echter geëvacueerd naar Arnhem, waar zij tijdens de luchtlandingen werd doodgeschoten. Na de oorlog meldde hij zich als oorlogsvrijwilliger. Zijn moeder was deze week zo vriendelijk geweest hem een brief te schrijven waarin zij hem in overweging gaf nooit meer naar Nederland terug te keren. Wat moet je met dit onsamenhangend verhaal? Wat is waar en wat aan zijn fantasie ontsproten?"

Ik dacht niet dat het interessant was om dat uit te zoeken; hier moest hulp verleend worden.

Ik heb onze dokter en aalmoezenier ingeschakeld en enkele oudere jongens van mijn peloton gevraagd hem in hun kring op te nemen en te beschermen. Verder heb ik hem aan het tekenen gezet, omdat ik ontdekte dat hij niet onverdienstelijk kon tekenen.

Het zinvol doorbrengen van de zondag is voor een hoop jongens een probleem en ze hebben zich bij mij beklagd over het feit dat ze het kamp niet mogen verlaten. Wij hebben deze maatregel echter getroffen om te voorkomen dat de jongens de omliggende kampen "induiken".

De enige fatsoenlijke plaats ligt 30 kilometer van Morib-Beach en dat is te ver. Bovendien hebben wij daarvoor geen vervoer ter beschikking, weshalve zij zouden moeten gaan liften. Wij menen dan ook dat, als je alles op een rijtje zet, het beter is bij elkaar te blijven en zich in het kamp te ontspannen. Dat komt ook de onderlinge band ten goede.

Overigens blijven ook wij, de officieren, 's zondags in het kamp en vermaken ons o.a. op het prachtige strand.

We hebben vernomen dat er in Singapore een conferentie is geweest en de situatie in Indië onder de loupe is genomen. Er zou besloten zijn:

- a) Door inzetten van meer troepen de opstand in Java onmiddellijk en afdoende de kop in te drukken.
- b) Nederlandse troepen toe te laten in "gezuiverde gebieden" en te belasten met politiediensten.

Nu een paar dagen later, horen we weer dat we zeker niet naar Java zullen gaan.

Er wordt blijkbaar een of ander vuil spelletje gespeeld door de Engelsen en als dat zo moet, kunnen we beter naar Nederland terugkeren. Aangezien we ons daar ongetwijfeld verdienstelijker kunnen maken dan op Malakka.

De stemming onder de jongens is wisselvallig en wordt mede beïnvloed door de vele klachten van vrouwen die een te lage financiële uitkering ontvangen. Vooral de kolenmijnen schijnen onvoldoende medewerking te verlenen bij het verstrekken van gegevens waarop de uitkeringen moeten worden gebaseerd. Onbegrijpelijk!!!

Het schijnt ook dat onze brieven gecensureerd worden. Waar is dat goed voor? Bovendien heb ik er bezwaar tegen dat een of ander snoeshaan mijn privé-post doorsnuffelt. Loopt de post daarom zo slecht of is zo'n gerucht over censuur een poging om ons moreel te ondergraven? Voor ons is het uiterst moeilijk om uit te maken wat nu juist of verzonnen is.

Overeind blijft in ieder geval dat de postverbinding alles te wensen overlaat en dat mede daardoor het moreel van de troepen overzee geschaad wordt.

Onze aalmoezenier, die in de omgang toch wel meevalt, komt regelmatig bij mijn peloton. Zo dikwijls zelfs, dat het spottend "het rozenkranspeloton" wordt genoemd. (Je kunt je een slechtere naam voorstellen).

Hij heeft mij verteld ideeën uit te werken om de a.s. kerstdagen een speciaal tintje te geven. In Klang bestaat er n.l. een Franse missiepost en men heeft een vrij grote kerk. Als de aalmoezenier de zaak rond krijgt kan iedereen die vrij van dienst is naar Klang en daar de mis bijwonen. Daarna zullen we ontvangen worden door Franse nonnetjes. Een uitstekend plan dat, indien enigszins mogelijk, uitgevoerd dient te worden aangezien het ongetwijfeld aan het doel zal beantwoorden; het proeven van een kerstsfeer in een daartoe geëigende omgeving.

17 december: Wij, de jonge officieren, hebben een weekend mogen doorbrengen in Kuala Lumpur, een vrij grote en belangrijke stad met prachtige oosterse gebouwen. Wij logeerden in het hotel Majestic, gelegen op een heuvel van waaruit we een mooi uitzicht op de stad hadden.

Het hotel viel tegen en we hadden met tien man slechts de beschikking over twee kamers. Ik heb zoveel indrukken opgedaan dat ik niet tot een afgerond beeld van Kuala Lumpur kon komen, daarvoor was trouwens het weekend ook veel te kort. Wel is mij o.a. het grote aantal winkels, natuurlijk gedreven door Chinezen, bijgebleven en niet te vergeten, het ritje in een riksja, vroeger een tweewielig karretje, nu een fiets met zijspan. 's Zondagsavonds moesten we om acht uur weer daar staan voor vertrek naar Morib-Beach.

De terugtocht verliep alles behalve snel, want we kregen autopech en moesten vier uur wachten voor we verder konden. Midden in de nacht kwamen we in ons kampement aan en om zes uur was het weer reveille. Gelukkig stond de compagnie op wacht, zodoende had ik een rustige dag.

In de loop van de dag hebben we bezoek gehad van generaal-majoor Ilgen en kolonel de Waal van het K.N.I.L. Tijdens de gezamenlijke lunch lichtte de generaal de situatie in Indië toe en liet duidelijk blijken dat wij er voorlopig niet aan moeten denken naar Java te kunnen vertrekken en dat het moment van vertrek niet door Nederland maar door Engeland wordt bepaald. De Engelsen doen wel pogingen de orde te herstellen en ze hebben o.a. een bataljon parachutisten ingezet, terwijl in Batavia ook Gurkha's zijn aangekomen. Voorts zijn er onderdelen van de RAF. en de marine. Uit dit alles moet geconcludeerd worden dat het zeer onrustig is op Java en het georganiseerd verzet van lieverlee en onder leiding van Soekarno, op gang komt.

De Nederlandse regering zit ook niet stil en heeft op 15 december jl. een verklaring uitgegeven waarin nogmaals de wens wordt uitgesproken samen te werken met die Indonesiërs, die bereid zijn gezamenlijk een politiek te voeren waar tegemoet gekomen kan worden aan "gerechtvaardigde" Indonesische verlangens.

Van onze kant bestaat dus de wil en bereidheid om te praten. Ik vrees echter dat er met Soekarno en zijn achterban niet te praten valt Deze man is onbetrouwbaar, dat heeft hij bewezen tijdens de bezetting in Indië door de Jappen waarmee hij gecollaboreerd heeft. Met Sjahrir zou het anders liggen, maar die heeft weinig macht.

De onrust schijnt zich vooral op Java te concentreren. Op Sumatra zouden de onlusten aan het afnemen zijn, terwijl -volgens Dickson Brown van de News Chronicle - de bewoners van Celebes en Ambon reikhalzend naar onze komst uitzien.

Brown kan het weten want die heeft een tocht van 5000 mijl gemaakt door de eilanden Celebes, De Halmaheras en Ambon.

In een artikel schrijft hij o.a. het volgende: " Er heerst een groeiende ontstemming tegen de Engelsen aan wie wordt verweten dat zij de toestand op Java met veel te zachte hand aanpakken en aan de Nederlanders weigeren actief aan de strijd deel te nemen. Zij realiseren zich echter veel te weinig, hoe delicaat de toestand op Java is en zien niet in, dat hun deelname de gehele streek in oproer zou kunnen brengen.

Blanken, die in handen van Indonesiërs vallen worden meedogenloos vermoord, terwijl duizenden geïnterneerden in de kampen in het achterland worden bedreigd".

Commentaar overbodig!!!

Maandag 24 december; We zijn in Klang als gasten van een Franse missionaris. "We", dat zijn enkele mensen van ons bataljon, die gedoopt zullen worden en hun peters en meter. Voor het eerst sedert weken drinken we puur, helder, koud water. In Morib-Beach kennen we alleen water in gekookte vorm en in Nederland kan men zich ongetwijfeld niet voorstellen dat koud water in december een genotmiddel kan zijn.

Na ons verfrist te hebben zijn we naar de kerk gegaan. Eén van de dopelingen was de luitenant van Duren en hij trad als eerste naar voren en verklaarde met zijn hand op de bijbel dat hij gedoopt wilde worden en trouw zou zijn aan de kerk. Daarna volgden de anderen en na afloop zijn we wat gaan eten in de enige voor militairen toegestane gelegenheid in Klang, de anderen waren n.l. "out of bounds to all troops".

Daarna zijn we nog even gaan slapen en zijn naar de nachtmis gegaan. De kerk was van buiten prachtig verlicht en honderden mensen wachtten buiten op het begin van de mis. De kerk liep propvol en wij kwamen, na veel wringen en duwen, op het koor terecht van waaruit we een mooi overzicht hadden. De priester, de mensen in hun veelkleurige kledij, moeders met huilende baby's, mannen die lagen te bidden, kinderen die sliepen. Langzaam kreeg de kerstsfeer ook ons te pakken, zeker toen het koor zich liet horen en een violiste het "Stille nacht, heilige nacht" speelde. Er trokken gordijntjes voor onze ogen en het licht kreeg grillige lijntjes.

In gedachten waren we terug in Nederland, in de sneeuw, in de kou, maar bij elkaar. Praktisch iedereen ging ter communie, de moeders met hun baby's op de arm, ingetogen en devoot Sommige hadden mijlen ver moeten lopen, anderen hadden het geluk gehad met legerauto's te mogen meerijden, maar ze waren er allemaal en helemaal.

Rond een uur of tien arriveerden de jongens van ons bataljon die vrij van dienst hadden en in Klang kerstmis wilden vieren.

Een inlandse pater deed de mis, een koortje van ons bataljon o.l.v. kapitein Veldman zong en al gauw hoorde je snikken en neuzen snuiten. Het lijkt kinderlijk, maar je moet erbij geweest zijn om het te kunnen begrijpen en op de juiste wijze te kunnen beoordelen

Na de middag keerden we terug naar Morib-Beach, een mooie ervaring rijker.

Vandaag staat onze compagnie op wacht, voor mij een goede aanleiding, zeker op het eind van het jaar, alles nog eens op een rijtje te zetten. Als ik dat doe dan reist onmiddellijk de vraag of we onze tijd hier op Malakka niet zitten te verknoeien.

Ik begrijp n.l. niet waarom de 27 bataljons die we inmiddels sterk zijn, niet worden ingezet om de opstand op Java te onderdrukken. Welke rol speelt Engeland nu precies??

Er circuleren weer geruchten dan ons bataljon naar elders wordt overgeplaatst. Of het alleen maar geruchten zijn kan ik niet beoordelen, vast staat wel dat de pelotonscommandanten een maand naar een Engels trainingskamp gaan teneinde daar een aanvullende opleiding te volgen.

Nog een ander gerucht doet de ronde en wel dat we eind 1946 zullen worden afgelost en er zelfs al een wachtgeldregeling is ontworpen om die jongens op te vangen die, onverhoopt, na demobilisatie niet direct in het arbeidsproces kunnen worden opgenomen.

Het is inmiddels 31 december 1945 en we zitten met ons twaalfen bij elkaar en proberen de avond gezellig door te komen.

*Malakka. Typisch tafereeltje.
Links van de weg mooie palmbomen, rechts een rubberplantage.*

Dat lukt niet al te best omdat onze toekomst zo onzeker is en een oudejaarsavond in de tropen niets voorstelt. De sfeer is hier anders, of beter gezegd ; er is helemaal geen sfeer. Het is een avond als alle andere, dat neemt niet weg dat we met de beste voornemens 1946 ingaan.

We zijn weer een paar dagen verder en ik ben naar Kuala Lumpur geweest om mijn tropenuitrusting te completeren. De officiersshop bleek echter niet al te goed gesorteerd en ik vond niet wat ik zocht. Wie ik niet zocht maar wel vond, was pater Piet, die toevallig ook in Kuala Lumpur moest zijn. Hij zag er jong en sportief uit en samen hebben we een bezoek gebracht aan Janus Verweijmeren die in het hospitaal lag en op repatriëring wachtte.

Het is nu definitief dat de pelotonscommandanten op 14 januari a.s. op cursus gaan. Gelukkig mogen de oppassers mee. Zo'n cursus is nuttig en prettig. Het komt je opleiding ten goede en het verbreekt de sleur.

Nog een ander bericht; Er schijnen inmiddels toch Nederlandse troepen op Java geland te zijn. Het blijft echter een open vraag of wij het moeten winnen met vechten of praten. Praten lijkt mij momenteel de meest aangewezen weg. Dr. van Mook moet maar eens gaan onderhandelen met Soekarno, alhoewel diens naam op het ogenblik veel minder wordt vernoemd dan die van Sjahrir. Wat is de politiek toch ondoorzichtig.

De Atjeeërs zijn inmiddels ook tot actie overgegaan en hebben een groep Jappen overvallen die zich aan het concentreren waren. Zij schijnen veel wapens buit gemaakt te hebben, die ze waarschijnlijk tegen ons gaan gebruiken, mocht het tot een krachtmeting komen.

Bij de staf van het K.N.I.L is het ook aan het rommelen, wat wijst op onzekerheid over de te varen koers. Begrijpelijk want zo'n legertop heeft het ontzettend moeilijk. Indië is immers geen militair maar een politiek probleem en de militairen worden alleen gebruikt om het politiek doel te realiseren. Overigens zijn de K.N.I.L officieren, ingedeeld bij ons bataljon, van mening dat er jong, fris bloed in de legerleiding moet komen. Zij noemen zelfs al een naam voor de functie van Chef-Staf, n.l. die van Spoor, een officier die nog in Australië zou verblijven.

Onderwijl gaat het leven gewoon verder en wij, de pelotonscommandanten, zijn onze spulletjes aan het inpakken in verband met het vertrek naar het trainingskamp.

Op 12 januari was het zover. Om negen uur zijn we in een truck gestapt die ons naar Klang bracht. Daar namen we de trein tot Kuala Lumpur, waar we rond drie uur aankwamen. Aangezien we geen directe aansluiting hadden richting Singapore hadden we een mooie gelegenheid de stad nog eens te bekijken en wat gebouwen te bewonderen. Het station alleen al bleek een bezienswaardigheid door zijn prachtige oosterse bouw en inrichting.

We ontdekten ook dat de Engelsen blijkbaar zeer bang waren voor geslachtsziekte, want overal zagen we affiches met daarop een jonge vrouw, turend over de zee terwijl in de verte een schip naderde en met als ondertiteling "She is waiting for you at home .. . Don't chance V. D". Even verder lagen in de winkeltjes echter Engelse geïllustreerde tijdschriften met geheel of gedeeltelijk ontklede "dames". Theorie en praktijk lagen letterlijk en figuurlijk ook hier dicht bij elkaar en ik vreesde dat de bladen meer aandacht kregen dan de affiches.

Pas 's avonds om acht uur reed onze trein voor en konden we beslag leggen op een geriefelijke coupé waarin we spoedig in slaap vielen. Tegen de morgen werden we wakker en zagen uitgestrekte rijstvelden gelegen in een prachtige natuur. De zon kwam op en zette de beboste bergen in schitterende kleuren. Malakka is prachtig.

Om half acht stopte de trein in Johore Barhu, onze eindbestemming. De truck die ons zou komen ophalen was er nog niet en ik keek, gezeten op de trappen van het station, wat rond. Mijn oog viel op een kloek vierkant gebouw, dat een ziekenhuis bleek te zijn, terwijl zich op een heuvel een karakteristiek gebouw aftekende, een regeringsgebouw. Feitelijk zou je die markante, kapitale gebouwen moeten vastleggen in contrast met de vele stinkende krotten die je hier ook aantreft. Rond de middag kwamen we bij een Schots regiment aan, waar we een maand in training zouden gaan. Er bleken nog meer Nederlanders aan de cursus deel te nemen o.a. van de Stoottroepen.

In de loop van de middag hebben we ons gemeld bij de regimentscommandant, een overste die ons aan zijn staf voorstelde. Ik maakte kennis met een kapitein van ... één en twintig jaar en een 1e luitenant van negentien.

De Schotten komen prettig en joviaal over en zijn met hun buitenmodel uniformen met een lange geruite broek, veel beter gekleed dan wij. Wat dat betreft zijn wij nergens!

De cursus die we moeten volgen behoeft geen al te grote problemen op te leveren, aangezien wij die stof al eens hebben doorgenomen. Het accent zal vooral op de wapens gelegd worden, daarnaast gaan we de "bush-bush" in om wat terreinvaardigheid op te doen.

Er lopen hier opvallend veel jappen rond die ingeschakeld zijn voor allerlei corveetjes. Zij genieten zo te zien een zeer grote bewegingsvrijheid. Dat schijnt mogelijk te zijn omdat die kerels dermate gedisciplineerd zijn dat ze geen pogingen zullen en willen doen om te ontsnappen. Zij stellen zich op het standpunt dat zij de oorlog verloren hebben en zich derhalve volledig dienen te onderwerpen aan de overwinnaars. Zo kan het voorkomen dat een Japanse compagnie zich van het ene Engelse kamp naar het andere begeeft, zonder enige bewaking. We ontdekken in het kamp nog meer Nederlanders n.l. van 5 en 3 R I., die in Penang gelegerd zijn.

Ondertussen gaat het met onze training steeds beter en we hebben de Schotse instructeurs zelfs al zover dat ze in het Nederlands commando's kunnen geven, wat erop wijst dat de onderlinge verstandhouding uitstekend is. Toch worden we afgeknepen en zeven uur per dag trainen in deze drukkende warmte, gaat niet in je "koude " kleren zitten. Overigens hebben de Schotten vandaag hun doedelsakken voor de dag gehaald om generaal Demsey, de vroegere commandant van het 2e Britse leger, dat o.a. in Limburg en Brabant heeft gevochten, te begroeten. De generaal kwam zeer sympathiek en gemoedelijk over en maakte ook met ons, de cursisten, een babbeltje. Hij bleek zich in West-Brabant en dan speciaal Breda nog goed te kunnen herinneren. Na de middag vertrok hij weer waarbij het opviel dat hij werd begeleid door een grote escorte. Op Malakka is er blijkbaar ook sprake van een zekere onrust onder de bevolking, vandaar die uitgebreide veiligheidsmaatregelen.

Onze gastheren, het 1e bataljon van The Royal Scots, hebben tijdens de oorlog met de Jap een prachtige staat van dienst opgebouwd en zijn praktisch in geheel India en Burma ingezet. Ze zijn daar niet weinig trots op. Terecht. Bovendien moet je je onderdeel steeds en overal in ere houden.

Vanavond hadden onze Schotten een dansavond georganiseerd waarop ook wij waren uitgenodigd, evenals wat Nederlandse dames die in Singapore verblijven. Deze bleken niet zo jong meer te zijn en veelal in Indië geboren en getogen. De meeste hebben een ellendige tijd achter de rug omdat ze door de Jappen geïnterneerd waren. Bovendien hebben velen hun man verloren en wacht hun een onzekere toekomst.

De Schotten waren uitstekende gastheren en voerden zelfs enkele Schotse dansen uit, die mij deden denken aan onze klompendansen.

Ondanks dat alles was de sfeer toch enigszins geforceerd, waardoor de avond niet die ontspanning bracht die ervan verwacht werd.

Onze training, vooral gericht op het hanteren van de lichte wapens, gaat onverstoord verder en het komt regelmatig voor dat ik als tolk moet optreden, aangezien er bij onze groep mensen zijn die helemaal geen Engels verstaan. Mijn Engels laat ook alles te wensen over maar ik kan de lessen vrij goed volgen en overbrengen op mijn medecursisten.

Ferd maakte tijdens een oefening bijna brokken en schoot een granaat 10 meter voor hem in de grond. Gelukkig hebben deze kringen alleen maar een voorwaartse uitwerking en bleef de schade beperkt tot een grote ontploffing

Kuala Lumpur. Wij, de peletonscommandanten, volgen de ene opleiding na de andere

Foto: Kerels van de daad.

De dagen verstrijken met veel trainen, ook avondoefeningen, een bioscoopje pikken, slapen, weer trainen enz., maar de tijd gaat door en we leren de wapens steeds beter te beheersen.

Het weer wordt echter slechter en soms regent het de gehele dag en wordt het kazerneterrein omgetoverd tot een grote modderpoel, maar ook dat went, misschien ook omdat de temperatuur goed blijft.

Onderwijl doen hier allerlei geruchten de ronde over de Nederlandse troepen. Zo zou ons bataljon verplaatst zijn naar Kuala Lumpur, zou een detachement van de Stoottroepen naar een van de kleine eilanden van Indië vertrekken en zouden onze tuchtstrijdkrachten naar Nederland terugkeren.

Wat ik van deze geruchten moet denken weet ik niet. Wat ik echter wel als vaststaand heb moeten aannemen is de dood van een van onze jongens, n.l. de soldaat de Weert. Hij werd met een doorgesneden keel in een van de kampongs in Morib-Beach aangetroffen. De juiste toedracht weet ik niet dat is het mij niet duidelijk wat hij in die kampong gezocht heeft. Een trieste dood van een ondoorgroondelijke jongen.

Op dit ogenblik is een Jap bezig mijn schoenen schoon te maken. Wat zijn dat toch ondoorgrondelijke mensen. 's Morgens om zeven uur hebben zij reveille, treden daarna aan en maken, op commando een diepe buiging naar de zon. Zij zijn zeer werkzaam, het lijken wel mieren. Ongetwijfeld zullen zij zich snel hersteld hebben van de vernietigende nederlaag die hen werd toegebracht.

10 februari; onze laatste dag in Johore-Barhu en dat moest gevierd worden. Ferd Nota went zelfs dronken, was zeer baldadig en zijn vocabulaire bestond uiteindelijk alleen nog uit "proost". Uiteindelijk hebben we hem een koude douche laten nemen. Zijn stemming werd er echter niet minder om, integendeel want hij brak daarna, alsmaar lachend, zijn klamboe af. Hij verloor echter de ongelijke strijd met de Schotse whisky en raakte uitgeteld, waarvan onze oppassers gebruikt maakten hem in zijn bed te deponeren, waar hij onder het zingen van het Wilhelmus in slaap viel. Voorwaar een waardige afsluiting van de cursus.

Als we op de afgelopen weken terug zien dan moeten we vaststellen dat we zeer zinvol bezig zijn geweest. We hebben kennis gemaakt met allerlei wapens en ze ook leren hanteren, terwijl de veldoefeningen ons geleerd hebben hoe we ons dienen te gedragen in zeer moeilijk begaanbaar terrein. Vooral het ploeteren door de moerassen heeft op mij zeer veel indruk gemaakt en o.a. geleerd hoe essentieel het is je wapen droog te houden, ook al loop je tot aan je kin door het water en ben je oververmoeid.

11 februari; Na een zeer vermoeiende reis zijn we weer terug in Morib-Beach.

Ik ben nog even bij mijn peloton binnen gelopen en het deed mij goed te bemerken dat de jongens blij waren dat ik weer terug was. Met de meeste jongens gaat het goed, behalve met Roki Fijneman, die met een inzinking kampt en bovendien met rugklachten zijn bed moet houden en daardoor overdag veelal op zichzelf is aangewezen. Hier komt nog bij dat het uitzicht dat hij vanuit zijn bed geniet ook niet erg stimulerend is want daar staat een kruis bestemd voor het graf van de Weert, de soldaat die in een kampong werd vermoord. Beekers heeft het daar neergezet in afwachting van plaatsing op het kerkhof in Klang. Het zal duidelijk zijn dat ik het kruis een andere plaats heb gegeven en Roki moed heb ingesproken, waarbij ik het geluk had dat er bij de post ook een foto van zijn vrouw zat.

We zitten echter in het schuitje en zullen er iets van moeten maken, dit ook al in het belang van de jongens die, mede op ons advies en omdat wij dat ook deden, tekenden als oorlogsvrijwilligers. Mede in verband met deze omstandigheden ben ik misschien wat te mild voor de jongens, iets wat niet altijd op prijs wordt gesteld door andere officieren.

Ik denk dat je je mensen moet behandelen zoals je zelf behandeld wilt worden. Doe je dat dan vind je ongetwijfeld de juiste houding.

Wij, de jonge officieren, zijn vandaag ontboden bij de bataljonscommandant en hij heeft ons in een lang betoog - hij is jurist - duidelijk proberen te maken wat nu precies de rechten en plichten van een officier waren. Met onze plichten hebben wij geen problemen, daar worden we iedere dag mee geconfronteerd.

Anders ligt het met onze rechten want die zijn soms ver te zoeken. Neem nu onze huidige legering; zonder water, zonder licht en zonder een stoel om op te zitten. De bataljonscommandant die, evenals de oudere officieren comfortabel is ondergebracht, heeft daar kennelijk geen oog voor en ik vrees dat het hem ook niet interesseert.

We hebben vernomen dat de Stoottroepen op Banka zijn geland en de eersten doden te betreuren zijn. Wat er precies gebeurd is weten we niet, maar volgens geruchten zou men wat onvoorzichtig gemanoeuvreed hebben.

Het moreel van het bataljon wordt er ook niet beter op en een zekere moedeloosheid heeft zijn intreden gedaan.

Begrijpelijk omdat wij niet worden ingezet voor het doel waarvoor we zijn aangeworven, n.l. het herstellen van orde en rust in Indië.

In plaats daarvan zitten we op Malakka wat te klungelen, waarbij men ons, de pelotonscommandanten, van de ene opleiding naar de andere stuurt en ondertussen de training van de pelotons verwaarloost.

Vandaag verjaart Sjaak, echter zonder gebak en drankjes, maar wel met een vies shirt van al dat geploeter door de modder onder een ondraaglijke warmte. Bovendien heb ik last van mijn knie, die ontstoken is en daardoor zeer pijnlijk.

Er komt een eind aan ons verblijf op Malakka.

Vandaag hebben we een lezing gehad over Sumatra en meer speciaal over Palembang en omgeving, een zeer belangrijk gebied o. a. vanwege de aanwezigheid van steenkool en olie. De bevolking zou vredelievend van aard zijn en voornamelijk geïnteresseerd in de handel. Er zijn momenteel wel wat problemen maar die zouden veroorzaakt worden door raddraaiers van elders. Gezien deze lezing krijg ik de indruk dat men overweegt ons bataljon op Sumatra in te zetten. Als dat niet zo is, is zo'n lezing immers wel aardig maar weinig zinvol.

Piters kan zijn draai nog steeds niet vinden. Hij is onrustig en soms onhebbelijk tegen de jongens van de compagnie. Wat hem allemaal parten speelt weet ik niet. Misschien mist hij juist dat wat hier absoluut noodzakelijk is n.l. leiderschap, flexibiliteit en creativiteit. Het valt op dat hij duidelijk de commandant van een andere compagnie, een man die met uitmunt in tact en omgangsvormen, tracht te imiteren.

Het vervelende is dat Piters die rol helemaal niet kan spelen, gelukkig maar, hij moet gewoon zichzelf zijn. Weinig tactvol is ook onze bataljonscommandant. Hij is onverschillig en soms zelfs onbeschoft in zijn optreden. Er zijn dan ook spanningen tussen hem en Hoogenraad, die iedereen correct, beminnelijk en tactvol tegemoet treedt.

Wij hebben echter wel wat anders aan ons hoofd dan de problematiek van onze leiding; wij zijn n.l. weer naar een trainingskamp vertrokken, zij het ditmaal niet zover van huis. Sjaak Fick, Kees Peters en ik, delen een tent, rommelig, veel te klein en ongemakkelijk. De mars naar dit kamp was ongelooflijk vermoeiend, midden op de dag en met volle bepakking. Water is er niet en dient aangevoerd te worden. Gelukkig zitten we dicht bij zee. Sjaak en ik hebben, voor we gingen slapen, nog lang liggen praten en zijn tot de conclusie gekomen dat als we opnieuw voor de keus gesteld zouden worden al of niet te "tekenen", we het beslist niet meer zouden doen.

Vandaag 6 maart is het bericht binnen gekomen dat we nog deze week met onbekende bestemming zullen vertrekken. Ineens is alle leed geleden en iedereen is weer fit en opgemonterd. Wij hebben de training onmiddellijk beëindigd en zijn naar onze pelotons teruggekeerd. Ook de jongens zijn opgetogen.

Het nieuwe en onbekende trekt en lokt.

Het is nu vrijdag en we staan klaar om in de trucks te stappen die ons naar Port Dickson brengen waar we ingescheept zullen worden op de "Sommelsdijk". Ieder neemt op zijn eigen wijze afscheid van Morib-Beach, een plaats waar we nooit meer zullen terugkeren.

Eén man laten we achter, n.l. soldaat de Weert, waarschijnlijk de enige Nederlander die op het kerkhof in Klang een laatste rustplaats heeft gevonden.

De reis verloopt vlot en we genieten van het vele landschapsschoon dat Malakka te bieden heeft.

Rond half twee komen we in Port Dickson aan en verzamelen ons op het voetbalveld. Pas om drie uur 's nachts kunnen we de "Sommelsdijk" betreden. Het blijkt een vrachtschip te zijn met veel te weinig accommodatie. De jongens moeten dan ook aan dek slapen. De nacht is overigens al zover gevorderd dat ik besluit niet meer te gaan slapen, maar bij de jongens aan dek te blijven en naar het inladen van het materiaal te kijken.

We koersen richting noordoost, dat is richting Borneo en passeren de evenaar. De zon staat op een gegeven moment loodrecht boven ons en we zoeken de schaduw op.

In de loop van de dag wordt bekend dat onze bestemming Semarang is.

Slapen doen we slecht en als je toch in slaap sukkelt en weer wakker wordt, duurt het even voor je weet waar je bent, een vreemde gewaarwording. Hoe zullen we in Semarang worden ontvangen? Met artillerievuur of door een commissie van ontvangst? Op Bali schijnt de landing van de Nederlandse troepen vlot te zijn verlopen. Onze troepen waren op alles voorbereid, maar werden als bevrijders begroet, overladen met geschenken en 's avonds kwamen zelfs Balinese danseresjes in actie.

Dinsdag 12 maart 1946; We liggen op de rede van Semarang en zien de bergtoppen lieverlee uit de nevel opdoemen. Prachtig gezicht, ook Semarang begint zich duidelijk af te tekenen.

*Morib-Beach: legeringsgebouwen
foto: Kerels van de Daad.*

Semarang

Gisterenavond, 12 maart 1946, zijn we om zes uur in Semarang aan land gezet door Engelse parachutisten, die ons met landingsvaartuigen kwamen afhalen en met trucks vervoerden naar het vroegere weeshuis, gelegen aan de Bodjong, een brede straat in de benedenstad van Semarang.

De eerste indrukken van Semarang zijn goed; mooie gebouwen en huizen. De bewoners zijn wat gereserveerd en er hangen opvallend veel rood-witte vlaggen.

Onze ligging is slecht en water en licht zijn schaars. De stemming onder de jongens is echter uitstekend en van vijandelijke activiteiten valt niets te bespeuren.

Ik krijg zelfs de indruk dat het leven zich weer aan het normaliseren is. Het klimaat in deze streek is niet al te best, het is broeierig heet en we zullen moeten uitkijken voor malaria.

De Engelsen houden Semarang bezet, doch willen dat wij met spoed hun posten en patrouilles overnemen. Daartegen bestaat natuurlijk geen enkel bezwaar, hoe eerder de Engelsen weg zijn hoe beter.

Het is inmiddels medio maart en mijn peloton heeft de eerste opdracht reeds gekregen, n.l. het bewaken van de Boeloebbrug, gebouwd over het Wester-Bandjirkanaal en patrouilleren in het west daarvan gelegen gebied. Samen met de Engelse officier die ik kom aflossen, heb ik het te bewaken object en de bewegingsruimte bekeken. De jongens krijgen plenty ruimte, terwijl mij een grote kamer, voorzien van een bad, tafel en wat ligstoelen is toebedeeld. Onze legeringruimte grenst aan de gevangenis waarin zich momenteel extremisten, dieven en publieke vrouwen bevinden. De leiding is in handen van Nederlanders, waarmee we ongetwijfeld veelvuldig contact zullen onderhouden.

Over onze brug komt zeer veel verkeer, want het is de enige verbinding met het even buiten Semarang gelegen vliegveld en het achterland. Het behoeft geen betoog dat het van zeer groot belang is dat de Boeloebbrug onbeschadigd in onze handen blijft, vandaar de strenge bewaking en een intensieve patrouillegang in het voorterrein.

Om de bewaking te vergemakkelijken sluiten we de brug tussen 18.00 uur en 06.00 uur af en mogen alleen onze mensen passeren. Het valt op dat er zeer veel inlanders Semarang verlaten, waarom is mij niet duidelijk. Zijn ze bang voor ons of voor de extremisten?

Wij gebruiken hier nog steeds Japanse guldens, d. w. z. dat zo'n gulden in feite een waarde heeft van drie centen, daar doe je niet veel mee.

Piters is weer over zijn toeren en moet op medisch advies rust houden.

Hij doet de gekste dingen; zo maakte hij gisteren vóór hij in zijn auto stapte een groot kruis, terwijl het ook voorkomt dat hij met een getrokken pistool de kamers van de manschappen binnen rent. Wat moet dat worden als het tot acties komt?

De Engelse militairen schijnen niet al te beste ervaringen te hebben opgedaan bij hun omgang met vrouwen uit de kampongs in Semarang, want in de kortste keren lag er, zo zegt men, 35 % van de militairen in het hospitaal met een venerische ziekte. Cijfers waar je bang van wordt. Hoe kun je de jongens tegen dit soort vrouwen beschermen en venerische ziekten voorkomen? Voorbehoedsmiddelen? Door de Engelsen worden die aan de man uitgereikt, blijkbaar zonder enig resultaat.

Bij ons worden ze op verzoek door de M. G. D. uitgereikt, bovendien is de M.G. D. dag en nacht bereikbaar. Het is natuurlijk beter dat de jongens zo sterk in hun schoenen staan dat ze geen behoefte hebben aan dergelijk soort vrouwen, de praktijk wijst echter anders uit, dus wij kunnen ook uitvallers verwachten.

Bij het K. N. I. L maakte men van dit alles geen probleem en kreeg een man die een

venerische ziekte opliep een ongelofelijke "douw", omdat hij zich vrijwillig ongeschikt maakte voor de dienst. Ook een opvatting. Voor wat onze mensen betreft ligt er mij een taak voor het kader en niet te vergeten het "thuisfront" dat de jongens moreel en daadwerkelijk moet blijven steunen.

Zojuist hebben we weer een man op laten brengen die papieren bij zich had waaruit wij geen wijs konden worden. Voor dit soort zaken hebben wij een tolk, een Indische jongen die aan mijn peloton is toegevoegd.

Gewoonlijk zijn het onschuldige briefjes, maar veiligheid voor alles. Je kunt er beter tien teveel aanhouden, dan één te weinig. In verband hiermede gaan we ook vrouwen fouilleren, waarvoor we een paar meisjes ter beschikking krijgen. Uit eigen ervaring weten we immers dat vrouwen uitstekende koeriers kunnen zijn. Onze bataljonscommandant, beter bekend als "Rooie Piet", heeft ons bovendien speciaal op het hart gedrukt waakzaam te zijn omdat onze brug uiteraard ook door extremisten gebruikt wordt om in Semarang te infiltreren.

Het is hier ontzettend warm en we transpireren geweldig. Het is dan ook moeilijk je zoutgehalte op peil te houden en extra zout in tabletvorm is geboden.

Gisterenavond hadden we alarm omdat we geluiden hoorden in onze prikkeldraad versperring. We hebben er blikjes, met daarin steentjes, aanhangen die bij de minste aanraking beginnen te rammelen. We vonden echter niets verdachts, het zal wel een dier geweest zijn dat met de prikkeldraadversperring in aanraking is gekomen.

Wij zijn nu een paar weken in Semarang en ik krijg de indruk dat de mensen wat vriendelijker worden, al blijft het voor hen natuurlijk een vervelende zaak, gecontroleerd te worden. Controle blijft echter noodzakelijk omdat de extremisten in Semarang vele medewerkers hebben, die je moeilijk kunt opsporen. Het is hier zoals het in Nederland met de Duitsers was, die ook alleen maar bij toeval of verraad achter de illegale werkers kwamen.

Sjaak Fick komt regelmatig binnenwippen en we praten over alles en nog wat. Ik zou hem graag als pelotonscommandant bij onze compagnie willen hebben, maar dat zit er niet in omdat alle plaatsen bezet zijn.

Jan Hendriks heeft n.l. het 2e peloton, Ferd Nota het derde en ik het eerste. Alleen als er uitvallers komen maakt Sjaak een kansje.

21 maart 1946

Samenstelling van het 1e peloton van de 3e compagnie
van het 2e bataljon van het 6e regiment infanterie

Staf	1e sectie	2e sectie	3e sectie
A. Verhulst	P. Marijnissen	A. Ernst	P. Janssen
L. Duel	L. Moonen	A. van Dremel	W. de Laat
C. Smits	A. Laros	A. Smits	F. van Veen
F. Adriaanse	H. Meewisse	M. Werson	H. v. h. Geloof
R. Fijneman	K. v. d. Schriek	A. Beusenberg	B. Nota
L. Smans	K. van Vught	H. Smeets	W. Berkenbos
	G. Hovens	J. Hurxkens	G. Lankhuizen
	J. van Beek	J. Conijn	I. Prinsen
	G. Giesbergen	J. Konings	D. Polak
	M. Korsten	A. v. d. Schans	E. Salomons

Dr van Mook was vanmorgen nog in Semarang voor het voeren van besprekingen. Hij passeerde onze brug en werd begeleid door een grote veiligheidsscorste. Zo'n man heeft ook een ondankbare taak omdat het nog maar de grote vraag is of hij de huidige problemen zal kunnen oplossen.

Uit de patrouilleverslagen, die ik regelmatig onder ogen krijg, blijkt dat er weinig slachtoffers aan onze zijde vallen en er bij ons bataljon zelfs nog geen doden zijn gevallen. Dat moeten we zo zien te houden. Semarang is stevig in onze handen en omringd door onze troepen, die samen de T - Brigade vormen waarvan de T al vlug werd omgedoopt tot Tijger (Brigade). Waar die tijger vandaan komt weet ik niet precies maar ik dacht van ons bataljon. Naast ons bataljon hebben we de Stoottroepen en 13 RI. Ieder bataljon heeft een bepaald vak te verdedigen, waarbij wij belast zijn met de Westzijde van Semarang en het vliegveld dat in feite volledig in vijandelijk gebied is gelegen. Door intensieve patrouillegang proberen wij de extremisten op veilige afstand van het vliegveld te houden, iets waarbij we desgevraagd ondersteuning krijgen van onze artillerie, een gevreesd en doeltreffend wapen.

Het typische is dat Semarang bevrijd is door de Jappen. Na de capitulatie van Japan is er n.l. een tijd van grote terreur gevolgd, waarin zich geen enkele blanke veilig op straat kon vertonen. De Jappen deden daar aanvankelijk niets tegen en hadden zich zelfs door de extremisten laten ontwapenen. Toen begingen de extremisten echter de fout een groep Jappen in de gevangenis van Semarang af te slachten. De Jappen namen dit niet en sloegen hard terug. Praktisch zonder wapens heroverden zij de stad en namen de bescherming van de nog aanwezige blanken op zich. Dit bleven zij doen tot de Engelse troepen arriveerden. Ondoorgegrondelijk volk, die Jappen

Het is inmiddels 1 april en ik heb de post aan de Boeloebbrug overgedragen aan het peloton van Jan Hendriks.

Wij zijn teruggekeerd naar Semarang, waar ik een kamer moet delen met Bendik. De aflossing is vlot verlopen en er is niets bijzonders gebeurd of het zou de bevordering van Piet Jansen tot korporaal moeten zijn. Piet heeft dit ongetwijfeld verdiend door zijn houding en gedrag maar vooral door zijn gunstige invloed op de jongere soldaten van mijn peloton.

De eerste die mij in Semarang kwam begroeten was Pitera, die duidelijk liet blijken dat hij blij was dat ik weer in de stad terug was. Ook Felix v. d. Straeten liep ik, na hem geruime tijd niet gezien te hebben, weer tegen het lijf. Hij zei dat hij het goed stelde.

Nu we weer in de stad gelegerd zijn bestaat onze taak o. a. uit het lopen van patrouilles voor onze posten, teneinde te voorkomen dat de extremisten wat al te opdringerig worden.

Onze eerste patrouille was geen succes. Het was een nachtpatrouille en stikdonker. Je kon dan ook geen hand voor je ogen zien en het terrein was ons volkomen onbekend. Gelukkig kregen we geen vijandelijk contact en was het leed geleden toen het ochtend werd en Indië zich op zijn mooist met al zijn kleurschakeringen en lieflijk gelegen kampongs, aan ons toonde. Het moet een genot zijn om hier in vreedstijd te leven. De patrouille was zeer vermoeiend, vooral omdat het terrein zeer geaccidenteerd was. Bovendien was het peloton onrustig, ongeconcentreerd, speels en zich helemaal niet bewust van gevaar. Daar moet ongetwijfeld nog veel aan gedaan worden, willen we in de toekomst "brokken" voorkomen.

Vandaag heb ik met Nellis Smits wat winkeltjes bezocht en uitgekeken naar houtsnijwerk. Prachtige spullen heb je hier, kunstig bewerkt. Op de prijzen moet je natuurlijk afdingen. Ze bekijken je eerst, schatten je in en noemen een prijs die nergens op lijkt.

Daarna begint het "tawarren" (afpingelen) en tenslotte word je het eens en denk je een koopje gedaan te hebben waarna je tevreden, maar waarschijnlijk opgelicht, naar huis gaat.

De Engelsen zijn uit Semarang aan het wegtrekken, het wordt tijd. Ze maken zich o. a. verdienstelijk door zoveel mogelijk mee te slepen, ook spullen die kennelijk niet van hun zijn, zoals tapijten. Het ziet er dan ook naar uit dat de gebouwen die wij overnemen, door ons opnieuw ingericht zullen moeten worden.

Ik heb de bewaking van de Boelobrug weer overgenomen van Jan Hendriks en het is de bedoeling dat we regelmatig gaan patrouilleren.

Sjaak Fick zit met zijn peloton bij de centrale, die hij moet bewaken, en loopt regelmatig bij mij binnen om mij van mijn werk te houden. Hij wil overgeplaatst worden naar de inlichtingendienst, werk dat hem goed ligt en dat hij ook deed bij de Binnenlandse Strijdkrachten in Oosterhout. Ik vind het prettig dat hij af en toe eens binnenwipt. Hij is graag aan het woord en zijn stopwoord" wat ik zeggen wil" is zo langzamerhand bij iedereen bekend.

Sjaak is een goede kameraad, iets wat van andere officieren niet gezegd kan worden en bij wie je de interesse voor het vrouwelijk schoon uit Semarang, snel ziet toenemen. Deze lieden worden met argusogen door de soldaten gevolgd, misschien uit jaloezie omdat je als officier ook hier in Semarang gemakkelijker aansluiting kunt krijgen dan Jan Soldaat

Twée officieren maakten het gisteren al te bont en werden betrapt in een straat die "out of bounds" verklaard was. Ook al vertoefden ze daar met de beste bedoelingen dan nog kun je zulke dingen beter voorkomen en een straatje omlopen. De soldaten zien zoiets en trekken daar hun conclusies uit en welke conclusies dat zijn is duidelijk.

Dr. van Mook schijnt diplomatiek zeer actief te zijn, doch valt het op dat de in Semarang verblijvende Indische Nederlanders, niet ver met hem weglopen.

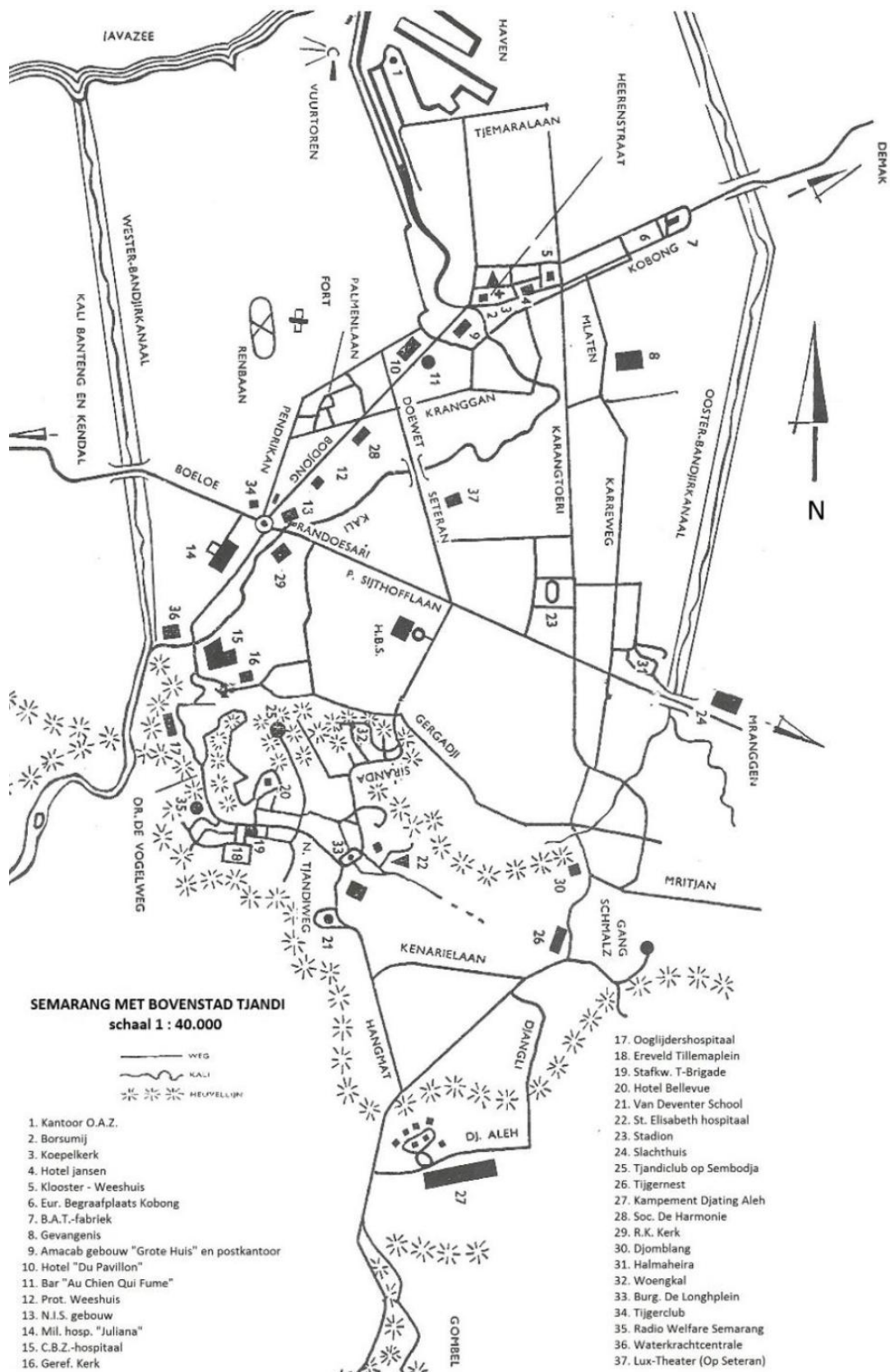
Ook de commissie v. d. Pol tracht zich verdienstelijk te maken en bracht zelfs een bezoek aan Semarang. Boze tongen beweren echter dat dit laatste alleen toegeschreven moet worden aan het feit dat een dochter van v. d. Pol in Semarang woonachtig is.

Vandaag heb ik een "douw" moeten uitdelen aan een soldaat die niet aanwezig bleek, toen hij op wacht moest. Hij was bij zijn meisje blijven slapen. Ik dacht dat we daaraan maar niet moeten beginnen, hij zit nu in de cel.

Een van de jongens van mijn peloton heeft een anonieme brief gekregen waarin staat dat zijn vrouw zich met andere mannen aan het afgeven was. Hij werd razend, slingerde stoelen en tafels door het manschappenverblijf en pakte een stengun om te schieten. Gelukkig was het wapen niet geladen en hebben we het hem kunnen afnemen en wat kalmeren. Zo'n anonieme brief kan een ellendige uitwerking hebben en ik dacht dat men zich dit in Nederland onvoldoende realiseert. Ook al misdragen vrouwen zich, dan nog zijn er andere wegen om dat de man duidelijk te maken.

Het is 21 april en we vieren Pasen. Het was stemmig in de kerk, die propvol was. Het koor zong dat het een lieve lust was en werd begeleid door een uitstekend organist. Toch misten we iets en was het voor ons geen echte Pasen. Pasen is immers, zoals Kerstmis, een familiegebeuren met een eigen sfeer en traditie. Volgend jaar doen we het over in Nederland.

We hebben versterking gekregen in de vorm van een nieuw bataljon en wel 2-7 R I. dat voornamelijk bestaat uit Amsterdammers. Militair schijnt er nog het een en ander te haperen, maar dat compenseren ze door iets anders; ze kunnen n.l. goed zingen. Of je daar ver mee komt moet nog blijken.

De jongens van 2 -7 R. I. waren zeer nerveus toen ze hier aankwamen en dachten dat ze onmiddellijk zouden worden ingezet, uiteraard geen aanlokkelijk idee omdat ze geen enkele tropenervaring hebben en rechtstreeks uit Nederland komen. De eerste nacht schoten ze op alles wat bewoog en licht gaf, maar dat went wel. Overigens is er vandaag nog een treffen geweest tussen onze compagnie, die het vliegveld bewaakt, en extremisten. We hebben geen doden, zij wel. Een van de jongens kreeg wel een dijschot, maar dat geneest wel.

Ik heb Harry de Hoog nog even gesproken. Hij doet het rustig aan en heeft kennissen in Tjandi, de Europese wijk van Semarang die "boven" is gelegen. Semarang heeft een boven- en benedenstad. De bovenstad is gebouwd op heuvels en vanaf het hoogste punt, de Gombel, heb je een schitterend overzicht van Semarang (2 50.000 inwoners) en kun je de zee zien en niet te vergeten de Sawah's gelegen aan de oostzijde van de stad.

Rare verhoudingen heb je hier in Indië. Een van onze "fouilleuses" blijkt een ongehuwde moeder te zijn met twee kinderen. Ik wist dat niet, want ze meldde zich altijd als mevrouw. Haar kinderen zijn weer van de vader van een andere "fouilleuse" en deze man is getrouwd met de stiefmoeder van de ongehuwde moeder. Heel de club woont samen in een huis en dat schijnt nog uitstekend te gaan ook.

De jongens van 2-7 R.I. hebben hun zenuwen nog steeds niet onder controle, want ze hebben één van onze chauffeurs beschoten, doch niet geraakt maar, wat erger is, hun officier van piket zwaar verwond. Hij ligt nu voor zijn leven te vechten in het Elisabethziekenhuis te Semarang.

Onze tour bij de Boelobrug zit er weer op en er hebben zich geen vermeldingwaardige voorvallen voorgedaan. We zijn terug in de stad en mijn peloton is in drie groepen uiteen gevallen. Eén sectie bewaakt het station, één de gevangenis, terwijl de derde sectie de bewaking van het pompstation heeft. Ik pendel tussen de drie secties en ga nu eens hier, dan eens daar, controleren en kijken of alles naar wens verloopt.

Verweijmeren schijnt nu definitief naar huis te gaan, want hij vertrekt maandag a. s. per vliegtuig naar Batavia en gaat vervolgens met het eerstvolgend transport naar Nederland. Laten we hopen dat het deze keer echt doorgaat.

Het blijkt steeds weer dat onze Indische Nederlanders hier in Semarang het helemaal niet op de Engelsen hebben begrepen en zij stellen dat de Engelsen het volledig verknoeid hebben. Toen de Jappen er waren hadden zij de zaak volledig onder controle en als de Engelsen weggebleven zouden zijn, zou dat zo gebleven zijn. De Engelsen lieten de extremisten echter dermate veel speelruimte dat zij zich konden bewapenen met alle gevolgen van dien.

Vandaag, 30 april, hebben we de verjaardag van prinses Juliana gevierd en waar zou je, als militairen, anders mee beginnen dan met een parade. Ook ons bataljon was, voor zover niet elders ingezet, ingeschakeld.

De bataljonscommandant had het niet erg naar zijn zin, want hij moest uiteraard het bataljon aanvoeren, getooid met een zware helm. Dat ligt hem niet zo best en hij komt beter tot zijn recht in tenniskostuum en dan gezeten in een auto en aangeleund door één of meer dames. Na de parade was er een groot kinderfeest, leuk voor de kleintjes en er was zelfs een soort slangenbezweerder. Ze hebben zich best geamuseerd.

's Avonds was het bal, iets waaraan ik geen bal vond. Samen met Hoogenraad en de aalmoezenier heb ik de avond grotendeels doorgebracht op het balkon van ons stafbureau van waaruit we een goed overzicht hadden over de dansende menigte. Hoogenraad was vergezeld van een mevrouw uit Semarang, een aardige vlotte verschijning misschien wat aanstellerig maar sympathiek.

Vannacht is er een grote actie uitgevoerd, zonder dat het beoogde resultaat werd bereikt, omdat de extremisten tijdig terugtrokken. Het zou prettig zijn geweest als er wat krijgsgevangenen gemaakt zouden zijn voor het inwinnen van informatie. Het weer werkte trouwens ook niet mee, het onweerde en regende dat het verschrikkelijk was en wat dat wil zeggen moet je meegemaakt hebben om te kunnen beoordelen; je hebt hier niet voor niets Ooster- en Westerbandjirkanalen die al dat water moeten afvoeren naar de zee.

Een van onze onderofficieren heeft inmiddels een bijnaam gekregen n.l. het paard, iets wat hij dankt aan het gegeven dat hij vroeger bij de cavalerie heeft gediend. De jongens hebben een spotliedje op hem gemaakt waarin ook zijn interesse voor het vrouwelijk schoon is verwerkt Hij was spinnijdig toen hij het hoorde.

In Morib-Beach hebben wij hem ook een keer te grazen genomen als wraakoefening voor het feit dat hij door de bataljonscommandant speciaal belast was met het toezicht op de jonge officieren. Hij sliep zelfs in onze villa.

Omdat hij zich, naar onze mening wat te goed van zijn taak kweet, hebben we hem op een voor hem kwade dag onmetelijk dronken gevoerd en de gekste streken laten uithalen. Sedertdien is hij als een lammetje voor ons. Overigens is het een flinke, moedige vent, die het zo kwaad niet bedoeld.

Het is nu 4 mei en we hebben onze doden uit de tweede wereldoorlog herdacht met een herdenkingsdienst in de kerk van Semarang. Pater Piet was een van de celebranten. De kerk zat stampvol en zelfs de brigadecommandant, alhoewel niet katholiek. was aanwezig.

Uit de laatste berichten zou je kunnen afleiden dat de Nederlandse regering alsnog tot een vergelijk met Sjahrir wil komen en in Semarang zie je dan ook dat de Indische Nederlanders hun vrouwen en kinderen laten overkomen, wat erop zou kunnen wijzen dat ook zij aan een overeenkomst denken en aan een tijd van vrede en opbouw.

Over vrede gesproken; het is nu vrij rustig in en rond Semarang, alleen onze artillerie laat zich nog regelmatig horen, terwijl ook de patrouillegang onverstoord doorgaat. Tot een groot treffen komt het echter niet.

Ik heb zojuist het rapport van de commissie v. d. Pot gelezen. Het lijkt mij een goed rapport en het stelt duidelijk aan de kaak wie de zaak verknoeid hebben. Het is nu de grote vraag wat de regering er mee zal doen en wie ter verantwoording zullen worden geroepen.

We hebben een eigen weekblad "De Tijger". De redactie bestaat uit een officier en een paar onderofficieren. Het is de bedoeling dat het blad een weerspiegeling wordt van alles wat er in de brigade leeft en omgaat. Iedereen krijgt de kans om haar of zijn zegje te doen en de redactie hoopt dat door uitwisseling van gedachten en idealen de T-brigade dichter bij elkaar komt

Nu maar afwachten of er regelmatig en voldoende copy komt, want daar schort het gewoonlijk aan. In het begin is iedereen enthousiast en werkt mee en is er een overvloed van copy, maar na een paar maanden blijft alleen de redactie over, een ondankbare taak. Vanmorgen waren we al vroeg op pad. Het kader van mijn peloton aangevuld met een sectie van een andere compagnie, heeft n.l. een patrouille moeten lopen. Tot contact met de vijand is het niet gekomen, wel hebben we in de verte extremisten waargenomen. De gevechtswaarde van deze lieden wordt over het algemeen lager geacht dan die van ons, maar een verdwaalde kogel kan ook doel treffen en is even dodelijk als een gericht schot. Wij zijn de beveiligingsgordel rond Semarang wat aan het uitbreiden en dringen daardoor de extremisten verder terug.

Onze bewapening wordt beter; we krijgen er lichte tanks bij, die we overnemen van de Engelsen. We mogen ze echter voorlopig niet inzetten, dat is van hogerhand verboden. Commentaar overbodig!!!

Donderdag 9 mei. Wij, de 2e Luitenants zijn beëdigd. Een luisterrijk gebeuren. De troep stond in carré opgesteld, wij er voor. Na het voorlezen van het Koninklijk Besluit moesten wij de eed van trouw aan Hare Majesteit afleggen, netjes met twee vingers in de hoogte. Na afloop zijn we iets gaan gebruiken in een restaurant, daarna werd het feest in de mess voorgezet. Ook de dames van enkele heren waren daarbij aanwezig. Over dames gesproken; het is toch wel opvallend dat de Indische meisjes zo'n jacht maken op Hollandse jongens en dan speciaal op officieren. De meesten vinden het wel leuk met die meisjes te flirten en vooral John is zeer gevoelig voor de attenties die hem ten deel vallen. Gelukkig blijft het wat hem betreft alleen maar bij flirten.

Als je van uitgaan houdt en je niet op een post zit, kun je je hier best amuseren. Er is altijd wel iets te doen in de Tjandicclub, Tijgerclub of Cinema Royal (bioscoop). Ik houd echter niet van uitgaan en de dansavondjes ontloop ik omdat ik geen zin heb om met andere vrouwen te dansen. Misschien een foutieve instelling mijnerzijds, maar ik voel me er wel bij.

Ondanks alle ontspanningsmogelijkheden krijg ik toch de indruk dat de jongens zich beginnen te vervelen. Er is te weinig actie. Patrouilleren mag je n.l. maar in een beperkt gebied en daarbij word je nog gecontroleerd door de Engelsen, die in Semarang nog steeds een kleine staf hebben. Het liefst zouden wij willen uitbreken en verder Java in intrekken.

Tot ons bataljon behoort ook een jongen uit Geertruidenberg die met een Chinees meisje wil trouwen. Het is een zekere v. d. Made en volgens mij is hij, van ons bataljon, de eerste die een relatie in een huwelijk wil omzetten. Waarom ook niet?

"Rooie Piet" heeft mij een "douw" gegeven! Een van de jongens van mijn peloton had n.l. een buks en was daarmee gaan schieten. Hij werd daarbij betrapt en dat zou niet erg geweest zijn, ware het niet dat er een verordening bestaat waarbij het soldaten verboden is, privé vuurwapens te bezitten. Ik werd als commandant verantwoordelijk gesteld en op het matje geroepen bij "Rooie Piet". Ik verdedigde me door te stellen dat een buks geen vuurwapen was, maar "Rooie Piet" betoogde dat mijn mening onjuist was en bestrafte mij met zes dagen kamerarrest d. w. z. dat ik na de dienst op mijn kamer diende te blijven. Iedereen was op mijn hand en men gaf mij zelfs in overweging beroep aan te tekenen bij de brigadecommandant. Ik zag daarvan het nut echter niet in aangezien "Rooie Piet", als jurist, ongetwijfeld de wapenwet beter kende dan ik. Overigens is kamerarrest met wat boeken en binnenlopende vrienden best te overleven. Wij zijn inmiddels in het bezit van een radio en hoorden, na zeven maanden, weer een stem uit Nederland die de voetbalwedstrijd Nederland - België versloeg. Wij wonnen met 6 - 3 en zijn dus, wat het voetballen betreft, weer op de goede weg. Het geluid was niet optimaal, maar het verslag was goed te volgen.

15 mei; De laatste Engelsen zijn uit Semarang vertrokken en wij zijn weer baas in eigen huis. Ook Soerabaja staat weer volledig onder Nederlands commando. Gelukkig, nu kunnen we zelf bepalen wat er moet gebeuren om orde en vrede terug te brengen in Indonesië.

Het is nu enkele dagen later en het is een zwarte dag voor onze brigade en meer speciaal voor de Stoottroepen.

Na een grote actie is n.l. één van de jeeps op een mijn gereden. In de jeep zaten vier officieren. Twee ervan, de le luitenant Speelman uit Rotterdam en de 2e luitenant Verhagen uit Eindhoven, waren onmiddellijk dood, terwijl onze aalmoezenier,

ingevallen voor pater Piet, en een majoor zwaar gewond werden. Bovendien is een militair van ons bataljon, de soldaat Sijbers uit Venray, uit een toren gevallen en ter plaatse overleden. Pater Piet ontsprong de dans omdat hij met huiduitslag in het ziekenhuis lag. Onze aalmoezenier verving hem, het is n.l. gebruikelijk om bij een grote actie de geestelijke verzorgers mee te nemen teneinde de gewonden en stervenden bij te staan. De Luitenant Verhagen kende ik via pater Piet. Hij was een jonge vent van 27 jaar.

Onze doden hebben we nog vandaag, 18 mei 1946, begraven, dat schijnt hier voorgeschreven te zijn.

Hoe zo'n ongeluk kan gebeuren is een raadsel. De Stoottroepen kwamen terug van een actie en waren op weg naar huis. Bijna iedereen was de plaats des onheil gepasseerd, zonder dat er iets gebeurde, onbegrijpelijk.

Bij zo'n dag als vandaag sta je toch even stil, omdat je je realiseert dat wat deze mensen is overkomen ook jou kan overkomen en je vrouw en familie in rouw kan dompelen. Iedere patrouille kan in feite je laatste zijn, een reden om steeds met een „schone lei“ aan een patrouille te beginnen!

Paleis van Justitie. Foto: Johan Cats

Het Paleis van Justitie is gelegen aan het Wilhelminaplein. Tegenover ons zit de bataljonsstaf in het fraaie N.I. S. gebouw, waarin zich ook onze mess bevindt. Aan de andere kant van het plein ligt de

Ik moet nog steeds vermelden dat we intussen verhuisd zijn naar het Paleis van Justitie. Met Sjaak Fick en Kees Peters deel ik een slaapkamer en een grote zitkamer. Eten doen we in de officiersmess.

N.I.S. gebouw. foto: Jan Wijers.

*De Tijgerclub.
Foto Carel Eversen.*

Tijgerclub, de kantine van de manschappen. Achter ons bevindt zich een ziekenhuis voor inheemsen. Dit gedeelte van de stad kun je nog rekenen tot de benedenstad maar begint de klim naar Thjandi, de Gombel enz., gelegen in de bovenstad

waar zich ook de Europese wijken bevinden en de kazerne van het K. N. I. L.

Vandaag ben ik op bezoek geweest bij onze aalmoezenier en pater Piet. Onze "aal" komt er weer bovenop, al voelt hij zich nog geradbraakt. Dat mag ook wel, want hij werd door de mijnontploffing zeker een meter of acht weggeslingerd.

Vooral zijn rug heeft het zwaar te verduren gekregen en het is de vraag of hij nog ooit volledig zal herstellen. Hij is echter vol goede moed.

2- 7 R. I. blijft maar brokken maken. Ze hebben weer een van hun jongens neergeschoten. Hij bevond zich vóór een eigen post en werd aangezien voor een extremist, verschrikkelijk voor iedereen.

De evacuatie van Nederlandse vrouwen en kinderen uit de interneringskampen komt van lieverlee op gang en regelmatig worden er groepen overgevlogen naar het vliegveld Kalibanteng bij Semarang, ons vliegveld dus. De vrouwen en kinderen hebben een ellendige tijd achter de rug en het heeft hen praktisch aan alles ontbroken. Sommigen zijn zelfs door de Jappen verkracht.. Gevreesd moet dan ook worden dat er bij zijn die voor hun verdere leven psychisch getekend zijn. Ze worden hier in Semarang zo goed mogelijk opgevangen en verzorgd.

Uiteraard, zou ik willen schrijven, willen alle mannen de vrouwen zien en spreken en vooral "Rooie Piet" vertoont zich nogal eens wanneer er een transport binnenkomt. Het is in dit verband zeker niet vreemd dat ik, na een lezing bijgewoond te hebben in de Tijgerclub, in het klachtenboek van de soldaten bladerend, een stukje aantrof waarin een soldaat "Rooie Piet" beschreef als een man die niets liever deed dan met vrouwen in zijn auto door Semarang toeren en nu ook herhaaldelijk op het vliegveld gesignaleerd werd wanneer er vrouwen werden overgevlogen. Ja, die soldaten van ons hebben (gelukkig) hun ogen niet in hun zak zitten. Overigens moet ik hier ook opmerken dat Hoogenraad reeds herhaalde malen heeft doen blijken niet erg gelukkig te zijn met het doen en laten van rooie Piet. Los van de vraag of laatstgenoemde wel de meest aangewezen figuur is om ons bataljon te leiden, doet zich een ander probleem voor.

Het bataljon is n.l. geen eenheid omdat de samenvoeging van 1-6 R 1. en II-6 R I. geen succes is geworden. De Brabanders en Limburgers zijn niet nader tot elkaar gekomen. Dat komt misschien ook omdat we specifieke Brabantse en specifieke Limburgse compagnieën hebben.. Mogelijk wordt het beter als we als bataljon in actie komen.

Vandaag heb ik nog een bekende uit mijn B. S. tijd ontmoet en wel de kapitein Brok uit Breda, de voormalige waarnemend gewestelijk commandant van de Binnenlandse Strijdkrachten. Hij is nu o.a. redacteur van ons weekblad "De Tijger" en neemt de, vooral bij de soldaten zeer populaire rubriek "brieven van Jan Tippel", voor zijn rekening. Hij beschrijft daarin het wel en wee van een soldaat aan de hand van brieven die deze soldaat (Jan Tippel) aan zijn meisje, Suze, schrijft. Ik hoorde van Brok dat er bij de Nederlandse dienstplichtigen weinig animo bestaat om naar Indië te worden uitgezonden en er zelfs lieden zijn die zich, door onder te duiken, onttrekken aan uitzending. Een weinig opwekkend bericht. Ik vraag me af of deze lui zich uit luiheid willen onttrekken of om principiële redenen.

Sjaak Fick heeft het gepresteerd een oude man een schot in zijn been te bezorgen. Hij was, als man van de inlichtingendienst, belast met het doorzoeken van een verdacht huis. In het huis leek niemand aanwezig tot Sjaak geluiden hoorde. Hij kon ze aanvankelijk niet lokaliseren, maar kwam uiteindelijk tot de conclusie dat er iemand onder een bed moest liggen. Hij dacht met een extremist te doen te hebben, bedacht zich niet langer en vuurde. Laat het nu een oude man zijn, die zijn huis niet had willen verlaten en zich onder zijn bed had menen te moeten verstoppen. Sjaak zou Sjaak niet zijn als hij daarna niet getracht had alles te doen om het leed zoveel mogelijk te verzachten, maar het blijft natuurlijk een flater en hij had de situatie op een andere manier moeten opvangen en oplossen. Hij zal dit nog lang moeten horen, vrees ik.

Het is nu definitief dat onze compagnie voor een maandje de bewaking van het vliegveld Kalibanteng gaat overnemen. Naast de beveiliging van het vliegveld zal er intensief gepatrouilleerd moeten worden om de vijand op afstand te houden. Er staan n. l. nogal wat vliegtuigen op het vliegveld, bovendien moet de evacuatie van de vrouwen en kinderen ongestoord kunnen doorgaan.

Het zal duidelijk zijn dat het vliegveld voor ons van groot belang is. De vijand weet dit ook en het is dan ook niet uitgesloten dat het nog tot gevechtshandelingen zal komen, niet zo'n prettig vooruitzicht

Het schijnt tussen de extremisten onderling ook allemaal geen koek en ei te zijn en in Djokjakarta zou de rivaliteit zo hoog zijn opgelopen dat men elkaar wil uitschakelen en gevangen nemen.

In zo'n warrige situatie krijg je natuurlijk allerlei groeperingen die de macht willen hebben en over de strijdwijze verdeelde meningen hebben. Laat ze elkaar maar bevechten en afmaken, dat bespaart ons een hoop ellende.

Er komen ook berichten binnen dat er tussen de extremisten vrij veel Jappen zitten die, na de capitulatie overgelopen zijn en nu de opleiding van de extremisten op zich genomen hebben. Voor die kerels moet je uitkijken want die hebben oorlogservaring en een onverzettelijke mentaliteit. Denk maar eens aan de Japanse "snipers" die zich in bomen hadden geïnstalleerd en zich niet overgaven.

Je hoort zelfs verhalen dat ze zich in bomen hadden laten vastbinden en bleven schieten tot het bittere eind. Gevaarlijke lui om tegenover je te hebben.

In Nederland gaat het met de democratie blijkbaar ook niet zo best, want er zijn stakingen en de communisten zouden zelfs 10 % van de bevolking achter zich hebben.

Op de laatste dag van mei hadden ze mijn peloton en dus ook mij, zwaar te pakken. We moesten n.l. onverwachts uitrukken en ons gevechtsklaar op het vliegveld melden. Het is misschien goed hier uiteen te zetten wat daar allemaal voor aan te pas komt.

Een peloton bestaat uit 36 man, verdeeld over 3 secties en een stafgroep . Voor een patrouille worden hieraan toegevoegd; 1 hospitaalsoldaat en 2 soldaten met een zend/ontvangtoestel. Ik geef er de voorkeur aan veel munitie mee te nemen en wel; 150 patronen voor een geweschutter, 120 patronen voor een stenschutter, 600 patronen voor een brenschutter, terwijl de mortiergroep 18 brisant- en 6 rookgranaten bij zich heeft. Voorts heeft iedere man minstens 1 handgranaat bij zich.

Mijn bewapening is vrij simpel n.l. een pistool, waarmee praktisch alleen uit zelfverdediging wordt geschoten. Tijdens het vuurcontact met de vijand heb je wel wat anders te doen dan zelf schieten n.l. je peloton leiden. Verder heb ik een kijker, kompas en stafkaart bij me.

Om acht uur 's morgens kon ik mijn peloton op het vliegveld melden. Het bleek dat er één peloton op patrouille was en, volgens de commandant, aan drie kanten ingesloten door extremisten. Nu moet ik er wel bij vertellen dat de betrokken commandant nogal van overdrijven hield, zodat wij de situatie niet zo alarmerend vonden. Hoe het ook zij ; wij moesten hen gaan ontzetten.

Met de trucks reden we een eind het voorterrein in, lieten ons daar droppen en gingen in beveiligingsformatie verder.

In open terrein kan zo'n formatie meer dan 100 m. lang zijn. Een sectie ging voorop met drie vooruitgeschoven verkenners, waarbij de onderlinge afstand werd bepaald door het terrein. Achter deze sectie volgde de staf, waaraan de jongens met de zender en de hospitaalsoldaat waren toegevoegd. De 2e en 3e sectie volgden links en rechts van de verharde weg

We gingen langzaam vooruit en kregen bij een driesprong contact met de staart van het

bedreigde peloton, waarna ik mij naar voren begaf en contact opnam met de bedreigde pelotonscommandant. Na een kort overleg werd besloten dat mijn peloton de zuidflank zou gaan bezetten en 150 meter zou oprukken tot bij een stenen huis genaamd "Anna Louisse". Mijn peloton moest daarbij de weg oversteken, wat we in linie en op alles voorbereid deden. Heel langzaam en beducht voor "snipers" gingen we daarna voorwaarts tot we contact kregen met de linkerflank van het bedreigde peloton. Mijn voorste sectie ging nog 40 meter voorwaarts en nam stelling rond huize "Anna Louisse", terwijl mijn 2e sectie de zuidflank voor haar rekening nam en de 3e sectie de rugbeveiliging verzorgde.

Ik nam met mijn staf stelling in "Anna Louisse" (overigens een klein, simpel huisje maar wel van steen), en gaf dit per radio door. Daarna ging ik op verkenning en kreeg contact met de brenggroep van het bedreigde peloton. Deze bleek even tevoren onder hevig mitrailleurvuur te hebben gelegen. Het vuur was waarschijnlijk afkomstig van een Vicker en kwam uit westelijke richting. Voorlopig wist ik genoeg, ging terug naar mijn post en lichtte mijn ondercommandanten in. Intussen bracht mijn brenschutter op de zuidflank vuur uit op de Toegoe (berg) aangezien hij daar bewegingen had waargenomen. Het schootsveld was vanwege de "alang - alang" echter zeer slecht, zodat de brenschutter genoodzaakt was, wilde hij gericht vuur afgeven, zijn bren op de schouder van zijn helper te plaatsen. Je kunt je als helper wel iets prettigers voorstellen, want je moet je dekking verlaten, ondergaat het schokken van de bren om nog maar niet te spreken over de lege hulzen die er onder het schieten worden uitgeworpen. Feitelijk zijn die jongens toch prachtkerels dat ze dat er voor over hebben. Ook mijn voorste sectie nam in het wit geklede personen waar en nam ze onder vuur, zonder echter tegenvuur te krijgen. Een wonderlijke zaak want het bedreigde peloton scheen voortdurend vijandelijk vuur te krijgen en te beantwoorden. De pelotonscommandant meldde zelfs dat hij ongeveer 2 compagnieën tegenover zich had.

Iets om van te schrikken want dat zou impliceren dat wij 6 pelotons tegenover ons hadden, terwijl wij maar 2 pelotons sterk waren. Dit bericht was voor het commando op het vliegveld aanleiding om versterking te sturen en wel in de vorm van een peloton. Zodoende zou ik mijn 3e sectie vrij kunnen maken en mijn frontlinie versterken.

Het bedreigde peloton kwam blijkbaar onder steeds heviger vijandelijk vuur te liggen en schoot als razende, waarbij mijn, aan dit peloton toegevoegde mortiergroep o.l.v.. Roki Fijneman, niet achterbleef.

Op een gegeven moment verlegde de vijand het vuur naar onze positie maar werd stevig door ons onder vuur genomen, waarna het vuren plotseling stopte. Wij hadden geen gewonden,

maar ik maakte mij ongerust over onze 3e sectie, want die had zich nog steeds niet bij mij gemeld. Rond twaalf uur sloeg er een vijandelijke granaat in en hoorde ik, vanuit het bedreigde peloton de kreet: "gewonden". Mijn hospitaalsoldaat werd opgeroepen evenals een ziekenauto uit Semarang. Volgens de commandant van bovengenoemd peloton waren er drie gewonden, waaronder Roki. Wat hem betrof viel alles mee en kon je van een verwonding feitelijk niet spreken. Hij vond het veel erger dat hij geen granaten meer had en zijn mortier beschadigd was. Roki voegde zich daarna weer bij mijn peloton, gelukkig, want even later sloeg er vlak bij zijn oude mortieropstelling een vijandelijke granaat is. Intussen arriveerde het reserve peloton versterkt met onze 3 inch mortier.

Dat alles was niet genoeg voor de commandant van het bedreigde peloton en hij vroeg ook nog artillerievuur aan, wat prompt werd afgegeven.

De granaten suïden over onze hoofden en ontploften even later met een doffe knal op vijandelijk gebied. Ik heb liever met onze artillerie te doen, dan met mortieren. De artillerie schiet veel zuiverder en heeft minder last van "afzwaaiers". In principe laat ik mortieren dan ook niet over eigen troepen vuren. Je weet nooit!

Ondertussen werd de toestand steeds verwarrender en rees voor mij nog meer de vraag of de vijand inderdaad zo sterk was als voorgesteld door de andere pelotonscommandant. Nog twee pelotons kwamen ons te hulp. Zij hadden de opdracht langs de spoorlijn ten noorden van ons op te rukken en de kampong Toegoredjo te nemen, daarna af te buigen naar het zuiden en de Toegoe te bezetten.

Overigens had ik het commando op het vliegveld ook al verzocht dit laatste te mogen doen, maar mijn verzoek was afgewezen met als motief dat er dan een gat in onze verdediging zou vallen. Wij konden echter geen verbinding met deze twee pelotons krijgen, waarna zij onverrichter zake weer naar het vliegveld moesten terugkeren.

Van lieverlee verliep de actie, het vijandelijk vuur werd minder en minder en er viel een weldadige stilte. De vijand had zich blijkbaar teruggetrokken, voor ons een reden toestemming te vragen naar het vliegveld te mogen terugkeren.

Eerst om half zes was het zover, nadat de mijnensectie in actie was gekomen en twee, door de vijand ingegraven mijnen, onschadelijk had gemaakt. Met inachtneming van alle veiligheidsmaatregelen trokken we terug, ongelooflijk moe maar uiterst voldaan omdat we de eerste vuurproef zo uitstekend hadden doorstaan. De trucks brachten ons weer terug naar het vliegveld waar we begroet werden als verloren zonen. Heel 6 R 1. had in spanning gezeten en vreesde het ergste. Of de vijand grote verliezen geleden heeft weet ik niet, was door de dichte begroeiing ook niet vast te stellen.

Gisteren, 1 juni 1946, zijn we gearriveerd op het vliegveld en hebben ons in tenten geïnstalleerd. De eerste kennismaking met mijn tent viel niet mee, want 's avonds om een uur of negen begon het te regenen en bleek de tent zo lek als een zeef te zijn. Gelukkig verving Nellis Smits de natte spullen, waarna ik slecht slapend de eerste nacht op het vliegveld heb doorgebracht.

Vandaag worden er geen evacués overgevlogen en hebben we tijd het vliegveld eens nader te verkennen. Er blijken vrij veel, meest beschadigde, vliegtuigen te staan. Het is een internationaal gezelschap want er staan ook Jappen tussen, waarvan sommigen prachtig versierd zijn met allerlei tekeningen en figuren. Zeer kunstig.

Het vliegveld is groter dan ik dacht en gedeeltelijk omgord met stellingen. Volledig te beveiligen is het echter niet en vanuit de visvijvers (zeekant) is het gemakkelijk aan te vallen en slecht te verdedigen, terwijl de zuidkant moeilijk te benaderen is, maar vanuit

Vliegveld van Semarang. Foto: Jan Wijers.

het achterliggende heuvelachtig terrein uitermate "geschikt is" om met mortier-of artillerievuur te bestoken. Voor ons een reden om dat terrein, via intensieve patrouillegang, vrij te houden van extremisten. Ook de westzijde is voor ons een kwetsbaar punt, omdat die via kampongs vrij dicht te naderen is.

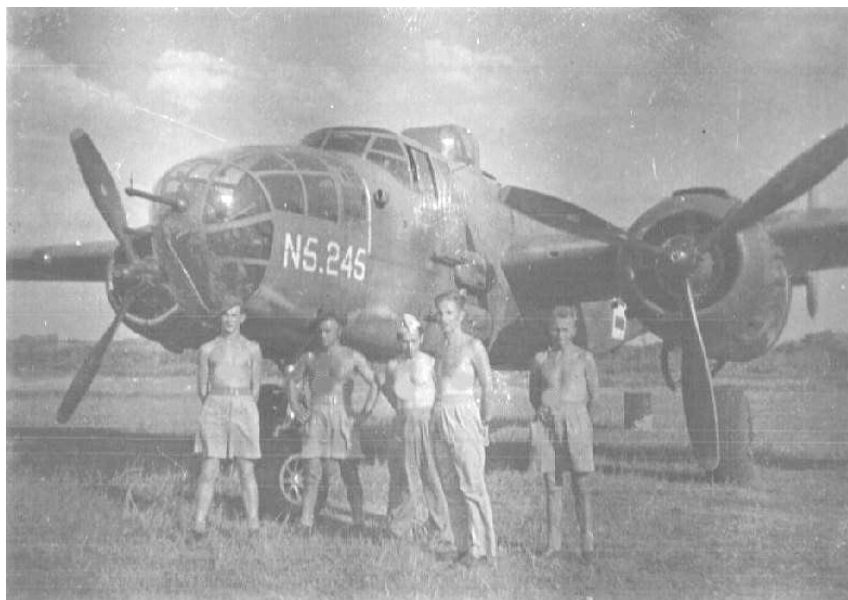
Gelukkig ligt er een stuk open terrein dat we met onze wapens goed kunnen bestrijken. De oost zijde is voor ons het minst kwetsbaar, aangezien het terrein daar zeer drassig is. Onze compagnie is geconsigneerd omdat er in Semarang een razzia gehouden wordt onder de burgerpolitie. Een goede greep want er werden wapens en handgranaten in beslag genomen. Deze inlandse politie heeft blijkbaar gemene zaken gemaakt met de extremisten en kon, onder de Engelsen, ongestoord haar gang gaan. Dat is nu voorbij en de heren zijn ondergebracht in de gevangenis.

Vandaag 4 juni heb ik met mijn peloton vanaf het vliegveld het voorterrein verkend. We zijn zeer voorzichtig te werk gegaan en waren op alles voorbedacht. Er gebeurde echter niets en van extremisten was geen spoor te bekennen. Vijf uur later waren we terug.

Ongetwijfeld een zeer nuttige verkenning.

Er zijn vandaag zeker 800 vrouwen en kinderen aangekomen. Het lijkt veel, maar er zouden er nog vele duizenden in de binnenlanden zitten die snakken naar vrijheid en betere levensomstandigheden.

Er is zo juist een Mitchell bom-menwerper geland. Hij, de N 5.245, zal op het vliegveld gestationeerd worden en ter beschikking blijven van onze brigade. Dit vliegtuig heeft een ongelooflijke vuurkracht uit 13 zware mitrailleurs, is zeer wendbaar en is daarvoor uitermate geschikt voor verkenningen, maar ook voor aanvallen op vijand.

*De Mitchell N5.245
die op 1 augustus
1946 neerstortte.
De 6 bemanningsleden
kwamen daarbij om.
Foto Ad van Hooijdonk.*

Wij hebben hier een druk programma en het komt er in feite op neer dat je op wacht staat, patrouille loopt, of reserve bent. Dat reserve zijn

houdt in dat je ter beschikking dient te zijn teneinde te kunnen assisteren als er een patrouille in moeilijkheden geraakt en die zelf niet kunnen oplossen.

Vandaag, 7 juni, ben ik op patrouille geweest en heb grote moeilijkheden gekregen met onze staf over de wijze waarop ik die patrouille heb uitgevoerd.

Ter verduidelijking van de gerezen problemen zal ik de patrouille zo goed mogelijk beschrijven.

Wij vertrokken 's morgens om 8 uur vanaf het vliegveld en onze tocht ging door een zwaar geaccidenteerd terrein, heuvel op, heuvel af. Wij namen stelling op de Djatisari en verkenden van daar uit het omliggende gebied, doch konden niets bijzonders waarnemen. We vervolgden onze weg, bogen af naar het westen met de bedoeling de heuvel Kesambi te bezetten. De 2e sectie moest als eerste de heuvel beklimmen en stelling nemen op de zuidflank, de andere secties zouden de noordflank voor rekening nemen, terwijl mijn staf zich daartussen zou voegen. De voorste verkenners waren amper boven toen zij begonnen te vuren. Het bleek dat zij een vijandelijke post van een man of tien hadden verrast.

De vijand bood weinig tegenstand en nam de vlucht richting kampong Klampisan. Het peloton was inmiddels instelling gekomen en na ongeveer 10 minuten zagen we een tiental personen in z.w. richting achter een heuvelrug verdwijnen.

Ik vroeg Piters toestemming Klampisan te doorzoeken, welk verzoek hij onmiddellijk inwilligde.

De 2e sectie doorzocht de zuidkant van de kampong, de 3e sectie de noordkant, terwijl mijn staf zich daartussen bevond.

Terwijl wij in de kampong waren, sloegen de vijandelijke mortiergranaten in en onze situatie was vrij hachelijk. Gelukkig konden we op beveiliging rekenen van de op de heuvel achtergelaten 1^e sectie en onze mortiergroep. We gingen door met het doorzoeken van de kampong en ontdekten; drogende uniformen, stenmunitie en schoenen. Even later stootten we op kisten met mortiergranaten en papieren. Voorts bleek dat diverse huisjes kennelijk in gebruik waren als onderkomen van de vijand.

De huisjes waren goed uitgekozen, want van daaruit was het mogelijk snel de omringende heuveltoppen te bereiken en te bezetten. Het werd mij steeds duidelijker dat Klampisan de plaats was van waaruit het vliegveld onder mortiervuur werd genomen. Ik besloot dan ook de huisjes die in gebruik waren bij de vijand, te vernietigen door ze in brand te laten steken., waarbij ik tevens hoopte te bereiken dat de rookontwikkeling dermate zou zijn dat wij aan het oog van de vijand zouden worden onttrokken en ongestoord de kampong in oostelijke richting zouden kunnen verlaten. Ik bleef bij de staart van het peloton achter en gaf aanwijzingen welke huisjes, beter gezegd hutjes van bamboe, vernietigd moesten worden.

Even buiten de kampong voegde de 1^e sectie en de mortiergroep zich weer bij het peloton. De sergeant Duel rapporteerde dat vier man getracht had de sectie te verrassen, doch met achterlating van een dode was gevlucht.

Plotseling kwam het peloton weer onder karabijnvuur te liggen, nu vanaf een heuveltop ten zuiden van onze positie. Het vuur werd onmiddellijk beantwoord zonder dat wij het resultaat konden waarnemen, gehandicapt als we waren door de hoge en dichte begroeiing. Ook de vijandelijke mortier kwam weer in actie, maar richtte geen schade aan en onder dekking van de oostelijke heuvel zetten wij onze patrouille voort richting verharde weg, waar we afgehaald werden door de inmiddels door mij opgeroepen trucks. Iedereen was in opgewekte stemming gezien het resultaat van de patrouille, maar op het vliegveld volgde de ontgoocheling.

Ik werd onmiddellijk op het matje geroepen bij "Rooie Piet" omdat ik geen toestemming had gevraagd de hutjes in brand te mogen steken. Ik was woedend en zei hem dat een patrouillecommandant bevoegd was alle maatregelen te treffen die hij op een gegeven moment noodzakelijk achtte.

"Rooie Piet" was het daarmee niet eens en bleef volhouden dat ik buiten mijn boekje was gegaan. Hij legde mij zelfs een soort kamerarrest op met de mededeling dat ik er nog meer van zou horen. Nu, dat laatste klopte ook want de brigadecommandant gelastte een huishoudelijk onderzoek, voor mij aanleiding om aan de hand van een uitvoerig patrouilleverslag, aan te tonen dat ik een verantwoorde beslissing had genomen in het belang van onze eigen mensen en de beveiliging van het vliegveld. Nu het huishoudelijk onderzoek

Zo'n onderzoek wordt ingesteld en moet de basisgegevens opleveren om te kunnen vaststellen of iemand schuldig of onschuldig is. Ben je schuldig dan kan er een krijgsraadzaak uit voortvloeien. In mijn geval zal het onderzoek geschieden door een paar officieren van ons bataljon en ik weet inmiddels wie dat zijn. Dat kon slechter.

Het resultaat van het onderzoek komt uiteindelijk bij de brigadestaf terecht, waar de heren, in vergadering bijeen en op veilige afstand van de voorste linies, mijn handelingen zullen beoordelen. Feitelijk is dat ergens een ongezonde situatie want zij kunnen in alle rust de tijd nemen om alle aspecten in ogenschouw te nemen, terwijl de patrouillecommandant onmiddellijk moet beslissen en handelen, waarbij het uitgesloten is alles precies op een rijtje te zetten en op de belangrijkheid te toetsen.

Gelukkig zijn ook deze officieren jong geweest en mag worden aangenomen dat zich het bovenstaande volledig realiseren. Ik heb daar wel vertrouwen in, al zal ik blij zijn als deze onverkwikkelijke zaak is afgewerkt, want als het verkeerd uitpakt kan het je - figuurlijk gesproken - je kop kosten.

Vandaag, 10 juni, ben ik weer op patrouille geweest. We hebben niets bijzonders meegemaakt, alleen viel de radio uit waardoor we geen contact met het vliegveld konden krijgen. Vervelende geschiedenis. Moet je dan de patrouille toch afwerken of teruggaan?

Loop je in een hinderlaag dan ben je op je zelf aangewezen omdat je geen hulp kunt oproepen en kun je grote brokken maken. Ik heb de patrouille toch maar afgemaakt en heb regelmatig onze positie doorgegeven. Het komt n. I. nog wel eens voor dat je wel kunt zenden, maar niet ontvangen. Het bleek dat ik goed gegokt had want men had mij goed kunnen ontvangen!!!

11 juni 1945, mijn verjaardag. Mijn vrouw, en trouwens iedereen, heeft er een onvergetelijke dag van gemaakt. Het begon al toen ik vanmorgen om zeven uur mijn tent verliet en recht in het gezicht van mijn vrouw keek, niet in het "echt" maar doormiddel van een foto die mijn vrouw had gestuurd en die door de jongens van mijn peloton voor mijn tent was geplaatst. Bij de foto was een prachtig gedicht en een lange brief. Iedereen feliciteerde mij en Beekers liet ons "bandje", bestaande uit een hoornblazer en een trommelaar, een feestmars spelen. daarna kwamen de cadeaus; een prachtig beeld, briefopener, dasspeldjes, kantoorspullen etc.

Ook pater Piet kwam nog opdraven en droeg in de kantine een H. Mis op, waarna we nog ruime tijd bij elkaar bleven en ik iedereen uitnodigde om het volgend jaar mijn verjaardag bij mijn thuis te vieren. 's Middags kwamen nog enkele jonge officieren, Hoogenraad, de Dominee en de dokter op visite en maakten het feest compleet. De avond werd afgesloten met een "serenade" door ons bandje. Een avond om nooit meer te vergeten.

13 juni; Vandaag opnieuw op patrouille geweest naar de kampong Klampisan. Ik vertrouwde het niet en had voor alle zekerheid mijn peloton versterkt met een mortiergroep van het 2e peloton. Bij het krieken van de dag gingen we op pad, doch hadden geen oog voor de schoonheid van een Javaanse morgen.

We lieten ons met de trucks een eind het voorterrein inrijden, sprongen daar snel van de wagens en trokken het terrein in. Direct daarna viel er een schot en wisten we dat we ontdekt waren en de vijand ons lag op te wachten. Je kunt hier onmogelijk ongezien naderen, maar dat men ons zo vlug had ontdekt voorspelde niet veel goeds.

We trokken behoedzaam verder en beklommen een heuvel ten noord oosten van Klampisan. Boven aangekomen moesten we onmiddellijk met onze neuzen in de grond omdat er een hevig mitrailleur- en karabijnvuur op ons werd afgegeven, maar ik zag toch kans mijn peloton in stelling te brengen en een "strot" tegenvuur te laten afgeven. We lieten één sectie met twee mortiergroepen op de heuvel en ondernamen met de rest van het peloton een rechterflankaanval op Klampisan.

Terwijl wij met sprongen voorwaarts gingen sloegen achter ons de vijandelijke

mortiergranaten in en vroeg ik ondersteuning aan van onze zware mortieren op het vliegveld. Piters willigde dit verzoek in en prompt sloegen onze granaten in tussen Klampisan en de Toegoe, waarna de vijandelijke mortier zweeg. Daar hadden we dus geen last meer van.

We gingen nog steeds voorwaarts en bestormden Klampisan. De 2e sectie bezette de ingang van de kampong, de 1e sectie doorzocht alles, doch trof geen vijand meer aan.

Sporen wezen er op dat men teruggetrokken was op de kampong Ngalyan, buiten ons patrouillegebied. Ondertussen nam onze dekkingssectie ook drie man waar die in zuidelijke richting vluchtten, een ervan kon gedood worden. Alsof er niets gebeurd was, hebben we daarna de patrouille voltooid en zijn teruggekeerd naar het vliegveld.

Klampisan vormt toch wel een probleem en speciaal voor mijn peloton. Het wordt tijd dat we er eens met een hele compagnie tegenaan gaan anders vallen er nog brokken.

Mijn peloton heeft nu tot twee keer toe de vijand kunnen terugjagen zonder zelf slachtoffers te krijgen, maar dat kan ook anders uitvallen. Die kerels liggen, zitten of staan je rustig af te wachten en hun bruine huid is een natuurlijke schutskleur. Ze harmoniëren zo uitstekend met de omgeving dat je ze praktisch nooit ontdekt. Zij zijn het ook die gewoonlijk het vuur openen. Wij zijn altijd in het nadeel, wij moeten, zij het zo gedekt mogelijk. Naderen, wij moeten ons verplaatsen, wij zijn kwetsbaar. Iedere patrouille vreet aan je zenuwen, zeker omdat je commandant bent en verantwoordelijk voor zo'n 36 levens, jongens die op je vertrouwen, op je rekenen als het spannend wordt, die denken dat je niet bang bent. Dit laatste is natuurlijk onzin, ieder normaal denkend mens is bang, het is alleen de kunst je angst onder controle te houden en slagvaardig en verantwoord te reageren, zonder je jongens onnodig in gevaar te brengen, maar toch de vijand zoveel mogelijk afbreuk te doen. In dit verband is de voorbereiding van een patrouille ook zo van essentieel belang. Je mensen moeten weten wat ze moeten doen als het tot actie komt, dat men niet als "wilden" moet gaan vuren, maar koel en doordacht dient te handelen, elkaar aanvullen en beschermen en zeker de vijand niet moet onderschatten, want ook verdwaalde kogels kunnen doden en slecht geplaatste mijnen kunnen ontploffen.

Dat dit laatste geen theorie is, kun je lezen uit het aantal doden dat onze brigade inmiddels al heeft n.l. twintig.

Overigens bevredigt mij de wijze waarop wij momenteel opereren helemaal niet. Wij doen veel te weinig om het extremisme de kop in te drukken, wij zijn veel te defensief. Grote gevechten worden vermeden, patrouilleren doen we in een beperkt gebied en alleen als de extremisten wat te opdringerig worden, mag je tot actie overgaan.

Ondertussen gaat de opleiding van die kerels door en zal hun bewapening er zeker niet slechter op worden. Hoe langer we de bevrijdingsactie uitstellen, hoe moeilijker en gevaarlijker het voor ons zal worden. We mogen aannemen dat de Nederlandse Regering zich dit ook realiseert, maar dat er andere machten zijn die ons beletten dit karwei te klaren.

Ik hoor zojuist dat Hoogenraad overgeplaatst wordt naar de Staf van onze Brigade en het ook niet uitgesloten is dat "Rooie Piet" gaat verdwijnen. Dit zou er op kunnen wijzen dat ze allebei verloren hebben. Als ik goed geïnformeerd ben, heeft Hoogenraad een klacht ingediend tegen het functioneren van "Rooie Piet" maar heeft zich daarbij dermate in details begeven dat zijn beklag niet zo best overkwam bij de brigade, waardoor hij indirect ook zelf de dupe werd en zijn poging om bataljonscommandant te worden, want daar ging het dacht ik om, volledig is mislukt. Overigens tot mijn grote spijt, want ik had Hoogenraad deze overwinning van harte gegund.

Hij zou ongetwijfeld in staat geweest zijn van het bataljon een betere eenheid te maken dan "Rooie Piet". die blijkbaar andere zaken belangrijker vindt en van wie ik me afvraag of hij tot op heden ooit aan een grote actie heeft deelgenomen of ons voorterrein verder kent dan het vliegveld.

Ik geloof niet dat hij een goed troepenofficier is, maar beter op zijn plaats is in een staffunctie waar hij zijn opleiding effectiever kan aanwenden. Laten we voor hem hopen dat hij nu een dergelijke functie krijgt.

Vandaag heb ik voor de eerste keer gevlogen! ! Wij zijn n.l. met onze Mitchell bijna een uur in de lucht geweest. Eigenaardige gewaarwording, dat vliegen. Ik werd prompt luchtziek en kotste het toestel bijna naar beneden. Nu moet ik er wel bij vertellen dat je in dit toestel weinig ruimte hebt en vooral in de geschutskoepel kun je je amper bewegen. Bovendien was het ontzettend warm en haalde de piloot allerlei capriolen uit om het terrein intensief te kunnen verkennen. Je hebt vanuit een vliegtuig een fantastisch uitzicht. De aarde lijkt een landkaart, met de mooiste kleurschakering die je je maar kunt voorstellen. Bergen, ravijnen, wegen, Sawah's, spoorbruggen en niet te vergeten de zee, glijden als een film onder je door en het moet, onder normale omstandigheden, een genot zijn om in een vliegtuig te zitten. Nu was ik uiteindelijk minder enthousiast, want ik moest zelf de rommel opruimen die ik gemaakt had, waarbij ik me afvroeg of de piloot expres zo te keer was gegaan. Dat zullen we nog wel merken want al de officieren van ons bataljon, dus ook Sjaak. zullen een tochtje mee moeten maken.

Wat is het hier momenteel toch onbarmhartig warm. De transpiratie loopt in straaltjes langs je lichaam en elke huidplooi wordt een riviertje. Om de ogen wat te beschermen smeren we de wenkbrauwen in met vaseline en leiden daardoor de riviertjes om. Dat vochtverlies is ook gevaarlijk voor je zoutgehalte en het is dan ook noodzakelijk om zouttabletten te slikken en voldoende vocht tot je te nemen, waarbij je tijdens een patrouille weer moet uitkijken dat je niet te veel drinkt want dan is je veldfles ontijdig leeg. Ik moet nu mijn verhaal onderbreken want ik moet op patrouille.

Geen pretje zo midden op de dag met die brandende zon boven je. We werden met de trucks een eindje weggebracht en hebben daarna stelling genomen op de Toegoe, een vrij hoge knobbel van waaruit je de omgeving prachtig kunt observeren. Er was echter niets bijzonders waar te nemen. Toen we op het vliegveld terugkwamen bleek dat iedereen geconsigneerd was, er zal dus in of rond Semarang wel een of andere vijandelijke activiteit zijn vermoed of waargenomen.

De evacuatie van vrouwen en kinderen draait nu goed, er wordt soms zelfs met vier vliegtuigen gevlogen die elk drie vluchten per dag doen, dat telt dus aan. Bijna waren er vanmorgen nog brokken want een van de toestellen landde met een te grote snelheid en kwam in een sloot tot stilstand maar sloeg gelukkig niet over de kop. De piloot brak een arm en enkele vrouwen werden licht gewond. Het viel dus nogal mee.

In de krant las ik vandaag dat Sjahrir voor ons vrij gunstige tegenvoorstellen had. Als dat zo is dan moeten ze maar onmiddellijk beginnen met het staken van de vijandelikheden. We komen er niet met een stel extremisten neer te knallen, want er zullen steeds andere voor in de plaats komen. Het zou voor ons een lichte opgave zijn om Java te heroveren, maar daar hebben we de vrede nog niet mee gewonnen.

Wat de soldaten hier wel gewonnen hebben dat zijn de meisjes uit Semarang met wie ze door de stad flaneren. Er zijn hier, zoals overal, een heleboel goede, nette meisjes, maar er zijn er ook die al een toer met de Jappen of Engelsen achter de rug hebben en niet onbeschadigd uit deze affaires zijn gekomen en aan geslachtziekte lijden. Laten we hopen dat er onder onze jongens geen zijn die later Semarang zullen vervloeken.

Onze aalmoezenier, Baljon, heb ik vandaag uitgeleide gedaan. Hij is per vliegtuig naar Batavia vertrokken en gaat terug naar Nederland. Zijn maagaandoening, opgelopen bij de mijnontploffing, bleek van dien aard te zijn dat hij zijn functie niet meer kon uitoefenen. Hij zal tijdelijk vervangen worden door de aalmoezenier van 2 - 7 R. 1.

24 juni; Ik ben op het matje geroepen door de Brigadecommandant Dit naar aanleiding van mijn activiteiten tijdens de patrouille naar de kampong Klampisan.

Het is alles meegevallen en het kwam er in feite op neer dat de kolonel mij verzocht in het vervolg wat voorzichtiger te zijn teneinde te voorkomen dat de bevolking onnodig gedupeerd werd. Wat is onnodig duperen? Militair gezien een zeer moeilijk te vatten begrip.

Als een patrouillecommandant op een gegeven moment een bepaalde handeling noodzakelijk acht voor zijn mensen en de militaire situatie, dan moet hij die handeling kunnen uitvoeren. Later kun je dan gaan discussiëren of die handeling of actie juist was, maar steeds zul je je als meerdere moeten afvragen; wat zou ik gedaan hebben op dat tijdstip en onder die omstandigheden en als het maar enigszins kan, achter je patrouillecommandant gaan staan, waarbij ik er wel vanuit ga dat zo'n patrouillecommandant naar beste weten en kunnen heeft willen handelen en — zij het in een flits, want meer tijd heeft hij niet — overwogen heeft of iets noodzakelijk en verantwoord is. Bovendien zul je als meerdere de militairen bekwaamheden van je minderen, moeten kunnen inschatten. Hoe het dan ook zij, deze vervelende zaak is weer achter de rug en was voor mij toch wel een goede leer en een aanleiding om me nog beter in een situatie in te leven en koel en kalm te blijven denken en handelen tijdens gevechtssomstandigheden.

Bendik is inmiddels "welfareofficier" geworden, of in gewoon Nederlands; hij is belast met de ontspanning en ontwikkeling van de militairen van ons bataljon. Hij is daarvoor uitstekend geschikt, alleen zal hij het "handelen" moeten laten. Vorige week kreeg hij n.1. van 13 R I. een honderdtal glazen, waarvan hij er deze week veertig verkocht aan 13 R I. voor de prijs van vijf en twintig gulden. Ben zal het later in de handel nog ver brengen.

Het zware programma dat we hier op het vliegveld moeten afwerken, begint zijn sporen na te laten en er komen steeds meer jongens met voetklachten en wonden op het ziekenrapport.

De voeten zijn bij dit klimaat, ontzettend kwetsbaar en goed schoeisel, sokken en voetverzorging zijn absoluut noodzakelijk om op de been te blijven. Heb je aanleg voor zweetvoeten dan ben je uiteraard zeer kwetsbaar en ga je onherroepelijk voor de bijl. Ik zelf heb weinig klachten of het zou moeten zijn dat de vele uitvallers de gevechtswaarde van mijn peloton aantast. We hebben ook te kampen met malaria en een van de jongens moest zelfs worden opgenomen in het ziekenhuis.

Malaria is een vervelende aandoening, je voelt je ellendig, zwak, lusteloos en vermagerd sterk. Gelukkig is de ziekteduur, mits geen complicaties voordoen, vrij kort en herstel je weer snel. Strikt de hand houden aan de malariavoorschriften is geboden en alle kaderleden moeten daar op toezien.

25 juni; Vandaag heb ik de eerste gewonde bij mijn peloton. Vanmorgen om zeven uur moesten we op patrouille met als opdracht de omgeving van de Toegoe te verkennen op vijandelijke activiteiten. Tot het kruispunt aan de voet van de Toegoe leverde dat geen problemen op en langzaam gingen we door het terrein voorwaarts, parallel met de grote weg. Bij een bocht in de weg stootten we op een vijandelijke post en kwamen vanuit het zijterrein onder hevig geweervuur te liggen.

Een van mijn jongens, Karel v. d. Schrieck werd praktisch direct door een kogel getroffen en viel neer. Er dreigde paniek in het peloton te ontstaan en enkele jongens sloegen zelfs op de vlucht.

Direct handelen was geboden om erger te voorkomen. Ik dirigeerde de sergeant Duel naar achteren teneinde de vluchtende jongens op te vangen en te kalmeren en ging zelf naar voren om de situatie op te nemen en naar de verwonding van Karel te kijken. De verwonding viel mee. De kogel had alleen de pols doorboort, en werd vakkundig verbonden door onze hospitaalsoldaat Schweden, die zijn werk deed ondanks het feit dat we nog steeds onder vuur lagen.

Het peloton had zich inmiddels volledig hersteld en nam de vijandelijke posities onder vuur met alle wapens die we ter beschikking hadden, waarbij de hoofdrol was toebedeeld aan de brenschutters. In zo'n situatie moet je niet op een patroon kijken, het vuren herstelt het zelfvertrouwen en ondermijnt dat van de vijand. Rond een uur of negen waren we de toestand meester. Karel was ondertussen afgevoerd en de vijand op de vlucht gedreven met achterlating van vijf doden, munitie, papieren etc.

Het verloop van deze patrouille is voor mij een goede les geweest over de kwetsbaarheid van een peloton, het kan ook een grotere eenheid zijn, bij de eerste gewonde of dode.

Los je als commandant zo'n situatie niet afdoende op, dan ben je volledig afgebrand. Ditzelfde geldt in feite ook voor het peloton want wanneer dat weer met een dode of gewonde wordt geconfronteerd ontstaat dezelfde neiging, dezelfde paniek. Ik dacht dat ik de situatie goed had opgevangen door mijn vrees te overwinnen en naar voren te gaan en mijn sergeant te belasten met de opvang van de vluchtende jongens.

Ik heb nog iets anders geleerd n.l. niet volledig te vertrouwen op de inlichtingen die je krijgt voor je op patrouille gaat. Mij was doorgegeven, dat zich geen vijandelijke posten bevonden op de weg waar we ze aantreffen. Deze gegevens dateerden van 24 juni en waren verstrekt door een patrouillecommandant die daar toen geweest zou zijn.

Ik schrijf.... "geweest zou zijn" omdat ik de overtuiging kreeg dat die post zich daar al veel langer bevond.

De laatste dagen is het vrij kalm in en rond het vliegveld en het ziet er naar uit dat mijn peloton deze maand niet meer ingezet zal worden voor patrouilles. We kunnen ons dan ook in alle rust voorbereiden op de terugkeer naar Semarang, waar echter een nog moeilijker taak, dan we nu hadden, wacht.

We zullen n.l. worden ingezet bij grote zuiveringsacties, dit in samenwerking met andere onderdelen. Ik zie daar, eerlijk gezegd, erg tegenop want je moet in onbekend terrein opereren en samenwerken met onderdelen waarvan je de gevechtswaarde niet kunt beoordelen en bovendien onder commando van een officier die je volledig vreemd is en aan wie je in feite bent overgeleverd. Dat worden moeilijke maanden waar ik de jongens van mijn peloton en uiteraard ook mijzelf, ongeschonden doorheen hoop te kunnen loodsen, maar helaas hebben de achterliggende maanden uitgewezen, dat tijdens dit soort acties, ook aan onze kant, doden en gewonden vallen.

Dat er ook gewonden kunnen vallen zonder dat er een vijand aan te pas komt, heeft een van onze jongens vandaag bewezen. Hij heeft n.l. met zijn stengun dermate ongelukkig gemanoevreerd, dat hij een collega 2 schoten in de linkervoet bezorgde. Ik hoorde kreunen en rende naar de getroffene. Hij werd direct verbonden en naar het ziekenhuis overgebracht en nu maar hopen dat er geen blijvende invaliditeit uit voortvloeit

Die stens zijn overigens krenge van wapens en gaan op alle momenten af, behalve als het nodig is.

Het verhaal doet de ronde dat de geallieerden op de Duitsers in Afrika bergen munitie hadden buit gemaakt en toen op de idee gekomen zijn er een bijpassend wapen voor te maken dat echter niet veel mocht kosten en zeer simpel van constructie moest zijn en vooral bruikbaar voor straatgevechten.

Zo werd de sten geboren, zo onbetrouwbaar als een donkere nacht. We hebben onze jongens daarop herhaaldelijk gewezen, maar desondanks komen stommiteiten als het gebeurde, voor.

Ik heb ook nog opwekkend nieuws; mijn vrouw is in Nederland voor de radio geweest en we hebben haar hier kunnen beluisteren. Ze deed het uitstekend, daarover was het iedereen eens, zelfs Ferd die echter vond dat ze speciaal hem met name had moeten noemen. Geweldig dat zoiets mogelijk is, het brengt je weer even heel dicht bij elkaar en geef je weer moed ongestoord verder te gaan.

Vandaag hebben we Generaal Spoor op werkbezoek gehad. Hij arriveerde rond half negen omgeven door veel sterren en balken en ook zijn echtgenote die van het bezoek aan Semarang gebruik maakte onze zieken in de ziekenhuizen te bezoeken. Sympathieke geste. Piters was uiterst nerveus toen de generaal — een grote gezette man — onze compagnie inspecteerde, maar het verliep allemaal volgens plan en zonder een enkel foutje.

Vandaag is het de grote dag voor Roki Fijnema, want hij is bevorderd tot soldaat der I e klasse, zoals men dat officieel noemt. Hij is er geweldig trots op en dat het hem ook gegund wordt, bleek overduidelijk uit de enthousiaste wijze waarop mijn peloton hem feliciteerde. Zoiets verhoogt het gevoel van eigenwaarde en is voor Roki een goede stimulans om op de ingeslagen weg voort te gaan.

Ferd boft want hij mag met zijn peloton nu al terug naar Semarang, wij moeten nog een paar dagen blijven om de nieuwe compagnie wat wegwijs te maken. Ik heb de compagniescommandant reeds gesproken, een geschikte, joviale vent die het op het vliegveld wel zal redden.

3 juli; Het begint al goed. Piters vertelt mij juist dat ik vanavond om half elf op het bataljonsbureau moet verschijnen en dat kan maar één ding betekenen; deelname aan een actie. Mijn veronderstelling bleek juist, want tijdens de bespreking werd medegedeeld dat morgen een grote zuiveringsactie moest worden uitgevoerd door vier compagnieën.

Het operatieterrein is nog niet door Nederlandse troepen betreden en er wordt hevige tegenstand verwacht. Onze compagnie moet Oost van de weg en vanaf de Gombel in Zuidwaartse richting oprukken en enkele kampongs zuiveren. Mijn peloton neemt de rechterflank en wordt aangeleund door 13 RI. Uitkijken dus voor eigen vuur!!

Direct na het beëindigen van de bespreking liet ik de sergeant en de korporaals uit hun bed halen en sprak de actie grondig door, terwijl 's morgens om vijf uur de jongens werden gewekt en ingelicht. Daarna vertrokken we per auto naar de Gombel, waar we afgezet werden en de uitgangsstelling betrokken. Precies 08.25 uur overschreden wij de startlijn, de 2e sectie op de linkerflank, 3e sectie midden en wat vooruitgeschoven, de 1e sectie op de rechterflank, mijn staf achter de middelste sectie. We volgden de hoofdweg naar Oengaran en alles verliep vlot. Reeds om 09.00 uur hadden we de kampong Ngesrep doorzocht en niets verdacht kunnen ontdekken.

Na even stelling te hebben genomen gingen we weer voorwaarts naar de grote kampong Srongol-Weten waar we onder hevig mitrailleur- en karabijnvuur kwamen te liggen, doch lieten ons niet weerhouden en renden, al schietend, voorwaarts en zagen een grote groep extremisten, gekleed in groene uniformen en met helmen op, in stelling liggen.

Opeens viel Piet Jansen neer, met de kreet dat hij getroffen was. Hij stond echter weer op en hinkte weg. Piet bleek een schotwond in een voet te hebben opgelopen. Ik haalde de ziekenverzorger er bij die hem verbond en naar een greppel bracht.

De sniper die Piet verwond had, had daar niet lang plezier van want hij werd door de kleine (Dries) Smits, zowat doormidden geschoten, die daarna triomfantelijk de buitgemaakte karabijn boven het hoofd hield. Onze brens braakten vuur, daarbij geassisteerd door iedereen die een wapen had, behalve door mij want ik had vergeten mijn revolver te laden, iets wat ik wijselijk aan niemand vertelde. Ongelooflijk wat een vuurkracht een ontketend peloton heeft. De vijand raakte dan ook prompt in paniek, sloeg op de vlucht en was een prooi voor onze schutters. Ik telde zo al negen doden. Wij bleven de vijand achtervolgen, doch kregen geen noemenswaardig vuurcontact meer en om 10.00 uur konden we doorgeven dat de z. g. tweede fase, ons einddoel, bereikt was.

Via de radio werd echter aan onze compagnie doorgegeven dat de Stoottroepen N.O. van onze positie waren vastgelopen en wij ze moesten gaan ontzetten. Dat betekende dat wij onverwijd in Noordelijke richting terug moesten. De vijandelijke munitie die we buit gemaakt hadden en niet konden vervoeren, lieten we opblazen, dat was geen probleem. Wel een obstakel bleek de alang-alang (hoog rietgras) want dat stond in brand en leverde bovendien een afschuwelijk tafereel op, aangezien de lijken van de door ons doodgeschoten extremisten daarin lagen te verbranden. Een mitrailleursschutter lag nog achter zijn wapen en staarde ons met zijn dode ogen vanonder half gesloten oogleden onschuldig aan. Een gruwelijk gezicht, maar het was hij of wij. Gelukkig hadden we geen tijd om daar verder over te piekeren want we moesten verder.

De compagniescommandant maakte m. i. toen een fout en zwenkte met de compagnie te vroeg naar het Oosten af. Gelukkig was dat niet van invloed op het verloop van het gevecht, aangezien even later het bericht binnen kwam dat de Stoottroepen geen hulp meer nodig hadden en wij konden terugkeren naar onze uitgangsstelling op de Gombel. Piet Jansen bleek naar het ziekenhuis te zijn afgevoerd en maakte het, naar omstandigheden, redelijk goed, dat was dus weer een geruststelling.

Dodelijk vermoeid stapten we in onze truck die ons weer naar het vliegveld terug bracht, waarna het "gewone" leven weer zijn gang ging.

's Avonds schreef ik aan mijn vrouw een kort briefje, waarin ik vermeldde dat we een zware dag achter de rug hadden, doch er niets bijzonders was gebeurd.

Ik ben nog steeds niet helemaal bekomen van de belevenissen van gisteren en voel me stijf en geradbraakt. Bovendien heb ik tijdens de actie een diepe schram van een centimeter of tien in mijn bovenbeen opgelopen nadat ik in een prikkeldraad was terecht gekomen. Laten we hopen dat de wond niet geïnfecteerd is.

Veel tijd om over gisteren te denken heb ik overigens niet want er zijn extremisten waargenomen in de kampongs aan de westzijde van het vliegveld. Veel goeds kunnen ze daar niet uitrichten, dus zullen we ze moeten verjagen.

De Mitchell leek ons het daartoe meest aangewezen wapen, waarbij ik werd aangewezen de kampongs aan te geven waar de vijand zich waarschijnlijk schuil hield. We hebben enkele duikvluchten uitgevoerd en onderwijl spuwden onze mitrailleurs vuur en schoten de piloot en de boordschutters op alles wat bewoog. Overigens verwacht ik van zo'n vlucht alleen maar een psychologisch effect, veel treffers levert zo'n actie m. i. niet op, de doelen zijn te klein, maar de vijand weet nu dat de Mitchell een geducht wapen kan zijn en men daarom beter op veilige afstand van het vliegveld kan blijven.

Het is inmiddels 6 juli en de laatste week die we op het vliegveld doorbrengen. Morgenvroeg verhuizen we naar Semarang en Nellis Smits is mijn spullen al aan het inpakken. Ondertussen heb ik een langdurig gesprek gehad met een van mijn korporaals. Hij is getrouwd en heeft een kind. Tijdens de oorlog werd hij uitgezonden naar Duitsland, zijn vrouw bleef inwonen bij haar ouders. Na de bevrijding kwam hij terug naar Nederland en ontdekte dat zijn schoonvader zijn vrouw buiten had gegooid wegens haar schandalig gedrag. Hij zocht haar toch op en men besloot het samen maar weer te proberen. Op een nacht werd er echter gebeld en stond er een Amerikaan voor de deur, een vriend van zijn echtgenote. De korporaal ontstak in woede en wilde de Amerikaan met een bijl te lijf gaan, maar de rollen werden al spoedig omgekeerd, want de Amerikaan trok zijn revolver en werkte onze korporaal de deur uit, dit onder toezicht van de vrouw. Scheiding leek hem de enige oplossing, maar zij wilde dat niet. Om toch aan haar te ontkomen besloot hij te tekenen als oorlogsvrijwilliger en kwam, na diverse omzwervingen, bij mijn peloton terecht. Ik heb hem toch maar in overweging gegeven om, ter wille van zijn kind, toch nog eens te proberen wat er te redden valt. Ik geloof echter niet dat hij mijn advies ter harte zal nemen omdat, als dat verhaal juist is, er teveel gebeurd en kapot gemaakt is. Onze compagnie is weer terug in Semarang.

Vanmorgen, 7 juli, hebben we het vliegveld Kalibanteng voor onbepaalde tijd verlaten en de bewaking overgedragen aan een andere compagnie.

Wij worden belast met acties, patrouilles en bewaking van diverse objecten. Voor Piters breekt er een moeilijke tijd aan, aangezien de acties in compagnieverband worden uitgevoerd.

Ferd Nota, nog een Luitenant en ik, delen een grote slaapkamer en wij vinden dat we, na een maand in een tent te hebben doorgebracht, luxueus zijn ondergebracht.

Ook de jongens hebben voldoende legeringruimte ter beschikking hier in het voormalige Paleis van Justitie.

Sjaak Fick en ik hebben inmiddels enkele jongens van mijn peloton bezocht, die in het Elisabethziekenhuis zijn opgenomen en hebben daarna met Ferd een bioscoopje gepikt. Ferd is ook een goede, betrouwbare collega, maar hij is een heel ander type en niet altijd even selectief in zijn woordkeus. Overigens moet ik hier opmerken dat ik absoluut niet tegen grofheden kan en ik op dit punt o. a. Hoogenraad en Sjaak aan mijn zijde tref, terwijl ik de indruk heb dat de jongens mijn benadering hogelijk waarderen.

Ik blijf hopen dat we eind dit jaar afgelost zullen worden. De vraag rijst echter, door wie? De T- Brigade heeft nu al te weinig mensen, waardoor er b. v. niet eens aan verlof hoeft te worden gedacht. Eind dit jaar zullen er waarschijnlijk wel troepen ter beschikking komen van de A- Divisie, maar is hun aantal van die omvang dat daarna de oorlogsvrijwilligers kunnen worden afgelost? Bovendien moet zo'n divisie eerst ingewerkt worden en mogen we aannemen dat het extremisme in de loop van het jaar in hevigheid zal toenemen, derhalve de bestrijding meer troepen zal vergen.

Vorig jaar rond deze tijd vond de munitie ontploffing in de Frederik Hendrik kazerne te Vught plaats. Ik dacht er zojuist aan, waarom weet ik niet. Ik herinner me dat ik eerst niet wist wat er gebeurde.

Er liep bloed in mijn mond en ik dacht dat ik een ernstige hoofdwond had opgelopen. Het viel gelukkig mee al had ik mijn gehele gezicht vol scherfwondjes en bloedde ik als een rund. Erger was het gesteld met de twee jongens die zich bij de bron van de ontploffing bevonden. Van hen hebben we niets meer teruggevonden.

Vannacht ben ik officier van piket geweest, een taak die o. a. met zich mee brengt dat je verdachte huizen dient te controleren. In sommige kampongs lijkt het wel "klein Antwerpen". De "dames" hebben om hun beroep te kunnen uitoefenen, een huisje ingericht en staan opgesteld bij een poort aan de ingang van de kampong. De huisjes, dat dient gezegd te worden, zijn netjes ingericht. De kosten bedragen, volgens onze militaire politie, f. 20,- per nacht.

Een soldaat, niet van ons bataljon, troffen we in een van de huisjes aan en werd door de M. P. op de bon geslingerd. Hetzelfde lot onderging zijn buitenwachtende vriend.

Je kunt je natuurlijk afvragen waar wij ons mee bemoeien, maar het gaat hier om verboden kampongs en grieten die gewoonlijk besmet zijn.

Het is nu vijf uur in de namiddag van de 10e juli en ik moet iets verschrikkelijk gaan beschrijven, Sjaak Fick en kapitein Veldman zijn n.l. dood. Sjaak en Veldman moesten vanmorgen met de Mitchell een verkenningsvlucht meemaken.

Het vliegtuig werd beschoten en een granaat trof de neus van het toestel en vervolgens Sjaak, midden in zijn borst. Hij was onmiddellijk dood. Doordat de granaat ontplofte werd Veldman getroffen door het sluitstuk van de in de neus van het vliegtuig opgestelde mitrailleur en overleed even later. Beiden waren dood voor het vliegtuig landde en niemand wist op dat moment wat er precies gebeurd was, pas daarna deed men de gruwelijke ontdekking.

Ik kon het eerst niet geloven en begrijpen; Sjaak dood. De man waarmee ik de bezetting had beleefd en overleefd, de man die mijn rechterhand was toen ik commandant was van de Binnenlandse Strijdkrachten in Oosterhout, de man die ik als vriend en kameraad hogelijk waardeerde en op wie ik steeds en nooit tevergeefs een beroep kon doen. Arme Sjaak, arme vader en moeder. Verschrikkelijk als ze in Oosterhout het bericht zullen horen dat hun jongste zoon is gesneuveld. Gelukkig heeft Sjaak niet geleden en was hij, voorzover ik dat kan beoordelen, klaar om de grote reis aan te vangen. Arme Veldman, vader van zeven kinderen. Arme vrouw en kinderen.

Gisteren ben ik met hem nog naar de bioscoop geweest, vanmorgen hebben we samen ontbeten. Waarom moet zo iets gebeuren en waar zijn we feitelijk mee bezig?

Ik heb ze vanmiddag nog even gezien. Heel vredig lagen ze daar met een ontspannen uitdrukking op hun gezichten, alsof ze sliepen. Zij hebben de strijd gestreden en zo te zien gewonnen.

In de loop van de middag hebben we ze begraven op het militair kerkhof in Tjandi.

*begravenis
lt.n.Fick en
kapitein
Veldman.
Foto:
Wim
Veldman*

De Oosterhoutse jongens vormden de erewacht en ik legde namens hen een krans op het graf van Sjaak, onze eerste dode uit Oosterhout. Een dode die, theoretisch, evenals Veldman, de minste kans had om te sneuvelen omdat hij niet aan het front behoefde te opereren maar zijn werk in het veilige Semarang had.

Een dode die ik nooit zal vergeten en die mij, typisch genoeg, een week voor hij sneuvelde, zei dat als er ooit iets met hem mocht gebeuren ik eerst een telegram moest sturen aan zijn broer Noud, die kapelaan is in Baarle-Nassau. Zou Sjaak zich gerealiseerd hebben dat "ooit" vandaag zou zijn?

11 juli; In verband met de dood van Sjaak en Veldman, is mijn peloton vrijgesteld van patrouille. Ik heb een brief aan de ouders van Sjaak geschreven over zijn prachtig karakter, zijn kameraadschap, pijnloze dood en klaar zijn voor de dood. Je weet niet wat je moet schrijven, misschien heb ik de verkeerde woorden en zinnen gebruikt, maar ik hoop dat ze weten dat wij met hen meeleven en voelen en Sjaak, gezien vanuit onze katholiciteit, zijn bestemming heeft bereikt.

Vandaag heb ik ook de spullen van Sjaak ingepakt en klaargemaakt voor verzending naar huis. Ellendig als je al die bekende dingen ziet en weet dat de man waarvan ze waren er niet meer is en ze straks uitgepakt zullen worden door zijn vader en moeder en de enige tastbare herinnering zullen zijn van Sjaak.

Voor ons gaat het leven verder en vandaag 13 juli hebben we onze eerste actie in compagniesverband achter de rug. De opdracht was het zuiveren van de (voor mij beruchte) kampong Klampisan. De actie verliep niet zoals wij gewild hadden.

Reeds noordwestelijk van Klampisan kwamen we onder vuur te liggen doch konden door een droge sloot oprukken. Terwijl wij voorwaarts gingen hoorden we mortierinslagen en kregen ook. vanaf een heuvel, mitrailleurvuur. Onze mortier bracht de vijandelijke mitrailleur echter tot zwijgen, waarna het 3e peloton zich bij ons kon voegen en wij gezamenlijk de kampong zuiverden. Met mijn peloton in rugdekking gingen we daarna de afgesproken weg terug.

Ondertussen bestookte onze artillerie een der heuveltoppen van Klampisan omdat daar de vijand was waargenomen en een mortier in stelling trachtte te brengen.

Blijkbaar met succes want de mortier kwam niet in actie en ik dacht dat we ook deze keer zonder slachtoffers onzerzijds, Klampisan achter ons konden laten.

Het tegendeel bleek echter waar. We hadden zelfs een dode en wel soldaat van Pol, die door een mortiergranaat was getroffen en onmiddellijk gedood. Dat was de derde dode in één week. Ik snap de oorlogsvoering hier in Semarang niet. Waarom maken wij voor een actie niet meer gebruik van onze artillerie, mortieren en tanks? Iedere actie moet m.i. worden ingezet met een hevig artillerie-, mortiervuur en pas daarna moet de infanterie in actie komen, restanten opruimen en kampongs zuiveren.

We krijgen aanvulling bij ons bataljon en wel van 9 RI. Het zijn oorlogsvrijwilligers afkomstig uit de omgeving van Assen en ik ben benieuwd of zij zich zullen kunnen aanpassen aan de Brabanders en Limburgers en uiteraard omgekeerd.

Ik ben blij dat deze ellendige week bijna achter de rug is en ik schrik nog iedere keer als ik me realiseer dat Sjaak Fick en Veldman dood zijn.

Vandaag stond er nog een stukje over hen in "De Tijger", Het is waarschijnlijk geschreven door kapitein Brok want er werden bijzonderheden vermeld uit de tijd dat Sjaak bij de Binnenlandse Strijdkrachten in Oosterhout was.

Indirect werd ik er ook nog in genoemd. Ook van Veldman werden gegevens vermeld uit de periode dat hij commandant in Geertruidenberg was. Een zeer sympathiek stukje.

Voor Jacq Fick, in trouw gedenken.

Hen die je vonden maakte je tot vrienden
Gedrongen in hun geestdrift naar je koel beleid
en strakke opgang naar het doel,
met eerlijk willen wist je hen te binden.

Jij waart rust bij 't angstige gewoel,
van stillen strijd door de gelijk gezinden;
en langs je glimlach wisten ze te vinden,
De warmte van je hart, je meegevoel.

Je hebt je jonge lichaam veil gegeven
voor plicht en roeping, deed het hoogst bod en,
vallend, werd je vaan in top geheven
Je glimlach keerde niet het dodend schot
Maar in je offer blijf je verder leven
Voor ons je vrienden, voor je land, voor God.

Joop Hoven.

Eén van onze (getrouwde) officieren heeft "vaste verkering" met een tante uit Semarang, zo vast zelfs dat hij met haar wil gaan samenwonen. Iedereen valt het echter op, dat zij zeer aan het uitdijen en kennelijk in verwachting is. Aangezien hij pas een paar weken met haar optrekt mag aangenomen worden dat hij hier part nog deel aan heeft en haar gezegende toestand door een voorganger van onze man, is veroorzaakt. Dat zou, volgens de geruchten, een Engelsman zijn, waaruit dan weer blijkt dat het onderhouden van internationale betrekkingen ook niet alles is, en zeker niet voor vrouwen.

Ferd Nota heeft de laatste dagen weer erg veel last van zijn gal, waarschijnlijk zit er een steentje in de weg. Als hij die klachten blijft houden dan kan het wel eens gebeuren dat hij niet bij onze compagnie kan blijven, want wij moeten volledig inzetbaar zijn. Laten we hopen dat het meevalt.

Ik ben weer eens een keertje officier van piket geweest en heb gisteravond een lang gesprek gehad met "rooie Piet". Het gerucht gaat dat hij vervangen wordt. Hij valt in de persoonlijke omgang toch wel mee en blijkt gevoeliger te zijn dan ik dacht. Ik was tijdens de begrafenis van Sjaak en Veldman n.l. zijn adjudant en had gemerkt dat ook hij zijn tranen niet kon bedwingen, wie kon dat trouwens wel?

Vanmiddag hadden wij een lezing van de Regeringsvoorlichtingsdienst. Hij kletste maar een eind weg, deed zeer gewichtig en verklaarde dat volgend jaar september alles weer koek en ei zou zijn in Indië. Wat een optimist, want de toestand wordt steeds ongeregelder.

Sjahir trekt niet langer aan de touwtjes en het is nu weer Soekarno die het heft in handen heeft. Overigens krijgen wij geen inzicht in de feitelijke situatie en de wijze waarop men militair de zaak wil oplossen. In Batavia zouden b. v. 50 vliegtuigen gestationeerd zijn, doch niet ingezet mogen worden. Onze mariniers beschikken in Soerabaja over tanks en vlammenwerpers, zo zegt men, maar mogen die evenmin gebruiken teneinde te voorkomen dat de Indonesiërs geprikkeld worden. Wat moetje daar nu mee?

En wat moet je denken van het feit dat onze uitrusting van dien aard is dat we over onvoldoende sokken beschikken en het voorkomt dat jongens met bloten voeten in de schoenen terugkomen? Onbegrijpelijk dat dit in deze tijd nog mogelijk is.

Welke klungel is daar verantwoordelijk voor?

De jongens van 9 R. I. zijn gearriveerd en twee officieren, één van 27 jaar en één van 40, hebben zich in onze kamer geïnstalleerd. Die van 40 is gescheiden en maakt zich nu verdienstelijk door te stellen dat zijn voorkeur uitgaat naar "Indootjes" omdat ze veel liever, afhankelijk en spontaner zijn dan de Hollandse meisjes en vrouwen.

Dat belooft wat voor de toekomst. Mogelijk doet hij stoer als compensatie voor wat hij met zijn vrouw heeft meegemaakt. De toekomst zal het uitwijzen.

Ondertussen gaan de patrouilles door en vandaag, 17 juli, zijn we weer op pad geweest. Ik voel me nog geradbraakt en ontzettend moe. Het betrof deze keer een brigadeactie o.l. v. de brigadecommandant. Onze compagnie had, voor oningewijde althans, een gemakkelijke opdracht n.l. het zuiveren van kampong Wringinwok, bij Klampisan. Mijn peloton genoot, voor de zoveelste keer, de eer om de spits te mogen afbijten. Amper een paar honderd meter op weg hoorden we een vreselijk gehuil; de vijand. Men had stelling genomen op een heuveltop bij Talang en gaf een adembenemend zuiver gericht vuur af. Gelukkig bevonden wij ons in een droogstaande sloot en hadden daarin een uitstekende dekking. Ik liet bren— en mortiervuur afgeven, doch de vijand hield stand, waarbij ik ternauwernood aan de dood ontsnapte toen het mitrailleurvuur op mij werd

gericht maar ik, juist bijtijds wegdook terwijl het zand achter mij opstoot van de treffers. Tot overmaat van ramp schoot de vijand de alang—alang in brand en kon ik geen verbinding krijgen met de compagniescommandant om mijn positie door te geven. Desondanks besloot ik op te rukken naar ons einddoel; Wringinwok.. De brand verspreidde zich achter ons van heuvel tot heuvel en onze weg terug was afgesneden.

De troepen van 13 R.I. waren blijkbaar ook op hevige tegenstand gestoten want zij bevonden zich nog steeds ten noordwesten van onze positie, dus schuin achter ons.

Ten westen van Klampisan kwamen we onder hevig vijandelijk geweervuur te liggen waardoor een van mijn soldaten, Henk v. h. Geloof, in een knie werd getroffen. Hij werd naar een wat veiliger plaats afgevoerd en verbonden. Ondertussen nam het peloton stelling en beantwoordde het vijandelijke vuur, waarbij wij in een zeer ongunstige positie verkeerden aangezien wij lager zaten dan de vijand, iets wat je steeds moet trachten te voorkomen, doch wij hadden geen andere keus. Wij konden de toestand niet onder controle krijgen en ik besloot het reserve peloton te laten inzetten. Helaas konden we via de radio geen verbinding krijgen met de compagniescommandant. Ook het verplaatsen van de radioset leverde geen resultaat op. We moesten dus ons zelf zien te redden en maar naar bevind van zaken handelen.

13 R.I. opereerde nog steeds schuin achter ons en er bestond gevaar dat zij de vijand in onze richting zouden teruggedrijven, wat we op dat moment zeker niet konden doen omdat we onze handen vol hadden aan de vijand vóór ons. Een andere bedreiging was de brandende alang-alang. Het vuur kwam n.l. steeds dichterbij in onze buurt. Ik moest iets doen om uit de impasse te geraken en besloot eerst Henk v. h. Geloof in veiligheid te laten brengen en vervolgens alsnog te trachten Wringinwok te bereiken. Het eerste gelukte, het tweede werd ons belet door de vijand en het vuur en er zat niet anders op dan over te gaan tot het uitvoeren van onze tweede opdracht n.l. het bezetten van een heuvel bij Talang. Dat lukte, de brand was daar inmiddels uitgewoed en de beklimming leverde geen problemen op, of het zou moeten zijn dat we nog één vijand aantroffen die door Dick Polak werd gedood. Op de heuvel kregen we contact met 13 R.I. Veel te laat en ik vraag me af waarom zij niet sneller hebben kunnen oprukken.

Mogelijk heeft hier het voor hen volkomen onbekend terrein een rol gespeeld. Overigens ben ik niet kapot van dit soort gecombineerde acties en zeker niet als er troepen zijn die schuin achter je moeten opereren. Je hebt dan steeds de angst dat zich situaties kunnen voordoen, waarbij je onder vuur van eigen troepen kunt komen te liggen. Dat zou de eerste keer niet zijn. Voor ons was de actie afgelopen toen een ordonnans kwam mededelen dat we naar onze uitgangsstelling konden terugkeren. Ik vond het verloop van de actie niet erg bevredigend. We hadden immers het einddoel, waarnaar we ons volgens opdracht „onverwijd“ hadden moeten begeven, niet kunnen bereiken en bovendien een mannetje verloren, want Henk zal wel blijven uitgeschakeld zijn.

Het wordt zo langzamerhand tijd dat PETERS een ander peloton gaat aanwijzen om de vuilste opdrachten uit te voeren. Ik zal blij zijn als we deze actiemaand achter de rug hebben en verder geen verliezen meer lijden. Normaal gesproken hebben we echter nog twee grote acties voor de boeg, en kan er nog van alles gebeuren.

We hebben inmiddels een nieuwe aalmoezenier gekregen, een nog jonge uit Amsterdam en opgeleid bij de paters in Kaatsheuvel. Hij houdt van een borreltje, kan soms zeer uitbundig zijn, maar kan ook met een nuchtere opmerking iemand op zijn nummer zetten. Voor ons, plattelanders, is het even wennen aan zo'n type maar dat zal, wat mij betreft, wel lukken.

Ook de nieuwe officieren zijn al aardig ingeburgerd, doch missen in het veld nog de nodige ervaring, wat ook het geval is met de jongens van 9 R 1. die bij onze compagnie zijn ingedeeld. Ze zullen het echter wel leren.

Vandaag hoorde ik dat een van onze officieren, een 1e luitenant, is gedegradeerd tot 2e luitenant en overgeplaatst naar Batavia. Rare zaak. omdat hij, voor zover ik na kan gaan volkomen vrijuit gaat. Het schijnt dat hij aansprakelijk is gesteld voor fouten in de administratie die zijn voorgangers hebben gemaakt. Hij had de administratie pas veertien dagen geleden overgenomen en was doende de fouten te corrigeren. Ik neem aan dat de bataljonscommandant het niet zal nemen en zal trachten alles nog terug te draaien. Laten we voor Lex hopen dat het lukt.

Tussen de actie door heeft mijn peloton het vrij rustig. Momenteel zijn ze officieel aan het corveeën. Ik zal maar niet gaan kijken want ik vrees dat de meeste op hun krib een sigaretje liggen te roken. Dat mogen ze van mij omdat ik weet dat ze eerst de kazerne piekfijn hebben opgeruimd. Over het algemeen houden de jongens zich goed, al zijn er ook die dingen doen waarvan ze later veel spijt zullen hebben. In de loop van de maanden is ons bataljon n.l. geconfronteerd met geslachtsziekte die vooral bij verwaarlozing zeer ernstige gevolgen kan hebben en levens kan verwoesten.

Intussen zijn ze in Malino weer over Indië aan het confereren.

Wij hopen op een gunstig verloop waardoor we weer een stapje verder komen bij de pogingen om tot overeenstemming te komen. Ik dacht niet dat Nederland Indië zonder meer zal opgeven omdat wij zonder Indië een onbeduidend landje zullen worden dat internationaal niet meer meetelt. Het is echter een politieke zaak waarbij ook Engeland en Amerika betrokken zijn en waarvan het eindresultaat in feite niet te voorspellen valt.

Woensdag 24 juli; Vannacht om half drie waren we al uit onze bedden teneinde voorbereidingen te treffen voor deelname aan een grote actie, waarbij zes compagnieën van verschillende bataljons betrokken waren. De actie vond plaats in het vak van 13 R. I. en wij hadden ongeveer dezelfde taak als bij de actie waarbij Piet Jansen gewond werd. We vertrokken vanaf de Gombel en stootten onmiddellijk op tegenstand, doch lieten ons niet weerhouden en gingen, al vurend, voorwaarts. De vijand hield niet lang stand en sloeg op de vlucht met achterlating van drie doden. Verder deden zich geen noemenswaardige problemen voor en we bereikten de kampong Srongol-Weten waar we stelling namen, waarbij het mij opviel dat de compagniescommandant van plan was ons front te laten maken naar het Noorden, dus met onze rug naar vijandelijk gebied, in plaats van naar het Zuiden. Ik maakte hem op zijn fout attent, een onbegrijpelijke fout voor zo'n oude rot.

Nu moet ik bekennen dat ook ik problemen heb bij het bepalen van de richting en de neiging heb het Noorden met het Zuiden en het Oosten met het Westen te verwarren; een soort spiegelbeeldeffect dus. Ik schrijf dit toe aan het feit dat wij ons hier op het Zuidelijk halfcirkel bevinden. Een andere verklaring heb ik daar niet voor en misschien zit ik er volkomen naast en is er iets mis met mijn richtingsgevoel, maar als dat laatste zo is dan hebben anderen daar blijkbaar hier ook last van.

Terwijl wij stelling namen, kregen we per radio bericht door dat we een, Noord-Oost van ons opererende compagnie, van 7 R.I. moesten onttrekken, aangezien die op hevige tegenstand was gestoten. Alvorens wij echter die compagnie konden bereiken, kregen we bericht door dat men de toestand weer meester was, zodat wij niet meer behoefden te worden ingezet. Later hoorden we dat deze compagnie de actie had moeten bekopen met 1 dode en meerdere gewonden, terwijl ook 13 R.I. een zwaar gewonde te betreuren had.

Bij dit soort acties vallen er aan onze kant steeds slachtoffers en ik vraag me nogmaals af of we dit niet kunnen beperken door tijdig de Mitchell in te zetten of onze artillerie, al was het alleen maar als afschrikwekkende wapens. Van de andere kant is het natuurlijk zo dat je in principe moet voorkomen dat je onschuldige kampongbewoners treft. Wellicht zouden we ons kunnen beperken door alleen de door bewoners verlaten en door extremisten bezette kampongs onder vuur te nemen.

Over onschuldige kampongbewoners gesproken; wij hebben de indruk dat de doorsnee kampongbewoner helemaal niet wil vechten en ook niet tegen ons is. De Javaan is van nature geen vechtersbaas en het zijn dan ook voornamelijk jongens van nog geen twintig jaar, die door de Jappen verpest zijn en nu misleid worden door Soekarno, die naar de wapens grijpen. Soekarno, de man die de samenwerking tussen Nederlanders en Indonesiërs in de weg staat. Sjahrir is veel gematigder, maar heeft onvoldoende macht en invloed om de groep Soekarno te overwinnen en het ziet er dan ook naar uit dat Soekarno de eerste dictator over Indonesië zal worden. Er is echter nog een andere figuur waar mede rekening gehouden dient te worden en wel Tan Malakka, een rasechte communist, opgevoed in Nederland en communistisch geschoold door de Russen. De tijd zal uitwijzen welke invloed Tan Malakka op het gebeuren zal kunnen uitoefenen.

Piters kan de spanningen, waaronder wij als actiecompagnie moeten leven, zeer moeilijk verwerken. Hij trekt zich alles te veel aan, kan te weinig afstand nemen en is veel te bang dat hij fouten maakt. Ik heb het al meer geschreven; hij is een goede vent maar geen leider. Overigens behoeft hij zich geen zorgen te maken. Gezamenlijk redden wij het wel, dat hebben de gevoerde acties overduidelijk uitgewezen. Met de aan onze compagnie toegevoegde officieren gaat het prima en vooral de oudste is zeer gevat en kan het uitstekend vinden met de jongens van mijn peloton.

Minder goed gaat het met "Rooie Piet" en de geruchten dat hij zal worden vervangen en overgeplaatst, nemen in hevigheid toe. "Men" zegt dat hij bij de krijgsraad zal worden ingedeeld. Zou kunnen, want hij is jurist en zijn capaciteiten zouden daar ongetwijfeld beter tot hun recht komen dan bij de infanterie. Hij zou wel de vijfde officier zijn die ons bataljon verliest. Sjaak en Veldman zijn dood, terwijl Hoogenraad en Walraven overgeplaatst zijn. Het valt op dat er zo weinig over Sjaak en Veldman gesproken wordt. Iedereen heeft blijkbaar meer dan genoeg aan zichzelf.

Mijn peloton wordt waarschijnlijk belast met de bewaking van een krachtstation en een sluis. Een gemakkelijke taak, al vrees ik dat de jongens last zullen krijgen van grieten uit de minder gunstig bekend staande kampongs gelegen bij de te bewaken objecten.

Vanmorgen, zondag 28 juli, ben ik naar de kerk geweest en heb daar een preek moeten aanhoren over reinheid en onreinheid. Waar maakt onze katholieke geestelijkheid zich feitelijk druk over; iedereen weet drommels goed wat hij doen en laten moet.

Mijn plannen om vanmiddag naar een voetbalwedstrijd te gaan kijken werden doorkruist door de opdracht paraat te blijven en eventueel via de radio berichten door te geven aan een van onze patrouilles. Deze patrouille stond onder leiding van "Den ouwe" zo genoemd omdat hij de oudste (40 jaar) luitenant is en kan bogen op een enorme kale kop. Hij wordt daarmee nogal geplaagd en vanmiddag had ik hem ook weer te grazen toen hij, via de radio, vroeg of er nog bijzonderheden waren. Ik antwoordde: "Nee, alleen moet je je pet ophouden anders zien de extremisten dat je een kale kop hebt". Flauwe grap!! Hij is ook de man die gekleurde verhalen over vrouwen die hij in de loop der jaren "versierd" heeft. Overigens heb ik in Semarang nog niets van zijn capaciteiten op dit gebied kunnen ontdekken. Ik mag hem wel, evenals Piet Ham, ook een nieuweling.

Vannacht, 31 juli, was het om drie uur reveille, aangezien er een grote actie diende te worden uitgevoerd, waarbij ook onze compagnie een taak was toebedeeld.

Piters had mij gisterenavond heel laat, de opdracht verstrekt, waarna ik deze grondig had doorgesproken met het kader. Van slapen is er daarna niets meer gekomen. Dat is niet vreemd want voor een actie slaap ik nooit omdat ik veel te gespannen ben.

De actie vond plaats in de sector van 2 -7 RI. en stond onder leiding van de commandant van dat onderdeel. Veel vreugde heeft hij daaraan niet beleefd want hij werd vrij kort na het inzetten van de aanval zwaar gewond, waarbij het mij niet zou verwonderen als hij door eigen geweervuur werd getroffen. De situatie was zeer verward en onoverzichtelijk en we liepen, bijna als blinden, de vijand tegemoet. Een of andere idioot had n.l. deze actie naar Demak, dus in oostelijke richting, gepland op een tijdstip waarop de zon pleegt op te komen. Je bent volkomen verblind en een willig doel voor de vijand. Naast de majoor Vos werden er ook nog enkele soldaten gewond, waaronder een van mijn mensen, de soldaat Luijsterburg, die splinters in een arm en een been opliep. Gelukkig niet ernstig, maar hij zal geruime tijd uitgeschakeld zijn.

De tegenstanders waren zeer fanatiek en we moesten zelfs de hulp inroepen van onze artillerie. We maakte een lichte mitrailleur buit na de bijbehorende man doodgeschoten te hebben en waren deze keer meer dan 10 kilometer doorgedrongen in vijandelijk gebied. Feitelijk zegt dat weinig want na een actie trekken wij weer terug op Semarang en keert de vijand terug om ons opnieuw lastig te vallen. Deze wijze van bestrijden van het extremisme is weinig zinvol en het wordt tijd dat we uitbreken en de zaak onder de voet lopen.

Onze actieperiode zit er nu op en we gaan voor twee maanden op detachement, zoals ze dat noemen. Daar krijgen we hopelijk de tijd om wat tot rust te komen want rust heeft iedereen nodig. Die acties vreten aan je zenuwen omdat je iedere keer opnieuw de kans loop omver geschoten of voor je leven verminkt te worden. Daarnaast heb je als commandant steeds de zorg voor je mensen en moet je je voortdurend afvragen wat tijdens een actie wel en niet kan. Je moet zoveel mogelijk afbreuk doen aan de vijand, maar niet ten koste van alles. Daardoor leef je in een spanningsveld waarin je het een tegen het ander zorgvuldig moet afwegen en dan gewoonlijk op momenten en in situaties dat je amper tijd hebt om die zorgvuldigheid te betrachten. Ik hoop dat ik daarin toch geslaagd ben. Ik denk van wel want we hebben slechts een paar licht gewonden en de vijand steeds verslagen of op de vlucht gedreven.

Morgenvroeg gaan we verhuizen en Nellis Smits is doende mijn spullen in te pakken. Nellis is een goede oppasser, al denken sommige officieren daar anders over, omdat ze hem te vrijmoedig vinden, maar ook voor hem geldt het gezegde dat ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is. Ik heb veel plezier aan hem.

1 augustus; We hebben onze intrek genomen in de krachtcentrale. De legering valt alles mee en voor mij kon er zelfs een eigen kamer af: Het is hier, onder de rook van Semarang, landelijk en vredig en op ons terrein loopt zelfs een kloek met kuikens rond. Niet zo landelijk is het feit dat een stel grieten uit de omringende kampong, zich al vertoond hebben. Ik heb ze weg laten jagen en gezegd dat als ze nog eens terugkomen we ze in het water zullen gooien. Ik vrees echter dat het niet zal helpen. Een gedeelte van mijn peloton is belast met de bewaking van een sluis en Roki Fijneman was vandaag al, zij het zonder succes, aan het vissen. De andere jongens hebben daar iets op gevonden en zijn gaan vissen met handgranaten. Niet slecht bedacht, maar dat kan en mag niet en ik heb ze dan ook moeten bestraffen met extra wachtkloppen, allemaal omdat de dader natuurlijk op het kerkhof lag

Ook Roki ging voor de bijl want hij had het moeten verbieden en/of rapporteren. Als excuus voerde hij aan dat hij niets had gezien of gehoord; die Roki.

Gelukkig dat ik het intern heb kunnen regelen want als onze vriend Pitors er aan te pas had moeten komen zou het uitgedraaid zijn op flinke "douwen". Mijn oplossing lijkt beter.

Zondag 4 augustus 1946; Een aanval op Semarang

Vanmorgen in alle vroegte begonnen de extremisten met een aanval op Semarang. Het begon met mortier- en artilleriebeschieting, waarmee de vijand alleen bereikte dat we vroegtijdig wakker werden. Vooral het vliegveld, de Gombel en Djatingale moesten het ontgelden. De actie was echter dermate ongecoördineerd dat succes bij voorbaat was uitgesloten en honderden extremisten het leven verloren, men spreekt zelfs van 800.

Wij verloren 7 doden waaronder de bemanning van onze Mitchell, die vlak bij het vliegveld neerstortte. Men is nog uitgerukt om de bemanning te redden, maar bij aankomst op de plaats des onheil bleken ze reeds dood te zijn. Ook de sergeant Hiddes van de compagnie die het vliegveld bewaakt werd gedood. Onze artillerie is de gehele dag in actie geweest en bewees weer eens dat het een dodelijk wapen is.

Wat heeft zo'n aanval voor zin? Geen enkele, maar het was het werk van Soekarno. Hij had n.l. beloofd dat hij in de Poeasamaand, de heilige maand (augustus) Semarang zou veroveren, als verjaardagscadeau bij het één jarig bestaan van de republiek en hij op 17 augustus een parade op de Bodjong zou houden. Hij zou de Nederlandse troepen de zee in drijven, uitgezonderd de officieren, die onthoofd zouden worden. Onze hoofden zouden als versiering langs de route van de parade worden aangebracht. (Gelukkig dat we deze ontsiering van de Bodjong hebben kunnen voorkomen)!!

Deze actie is natuurlijk een intrieste zaak en een smerige streek van Soekarno. Hij kon immers weten dat die slecht bewapende jongens geen enkele kans maakten om Semarang te veroveren. Er liepen er tussen die alleen een bamboespeer hadden, andere droegen alleen een rood- witte vlag en liepen zo hun dood tegemoet. Dit was geen oorlogsvoering maar een slachtpartij.

Wij, op onze detachementen, hebben niet zoveel van de actie bemerkt omdat onze posten niet zijn aangevallen en ik heb mijn tijd gevuld met het op en neer rennen tussen het krachtstation en de sluis.

De slag is inmiddels voorbij maar onze troepen blijven geconsigneerd.

5 augustus; Onze troepen zijn uitgerukt om de gedode extremisten te begraven. Voor ons gaat het leven gewoon verder. Bendik is juist op bezoek geweest en heeft beloofd voor een radio te zullen zorgen. Hij wil graag bij onze compagnie worden ingedeeld, maar dat zit er niet in.

Wij, dat wil zeggen, de pelotonscommandanten, hebben een langdurig gesprek gehad met Pitors en alles nog eens op een rijtje gezet. Zo'n bespreking is wel vruchtbaar, al is het alleen maar door het onderlinge contact en het uitwisselen van gegevens. We hebben het ook over de aanval van j.l. zondag gehad en ik vernam dat er onder de buitgemaakte spullen, Engelse rantsoenen zijn aangetroffen. Hoe kan dat en wat moeten wij denken over de Engelse wapens die wij regelmatig op de extremisten hebben aangetroffen? Misschien kunnen de Australische communisten hierop een antwoord geven.

Vannacht ben ik op pad geweest teneinde onze posten te controleren. De jongens hebben momenteel niet zo'n zware wacht en bovendien is het terrein 's nachts goed verlicht. Alleen de prikkeldraadversperring bevalt me nog niet, die moet hoognodig verbeterd worden. Ik heb er zelfs aan gedacht de draad onder stroom te laten zetten, niet dodelijk maar voldoende om een flinke schok te krijgen.

Beekers is heel de morgen onze gast geweest Hij kampt met een voetaandoening. Er zit weinig of geen verbetering in. Het is niet ondenkbaar dat hij afgekeurd wordt.

11 augustus; Nieuwe aanval op Semarang, zij het op kleinere schaal. Vannacht om vier uur was het alarm en trachtten de extremisten Semarang binnen te dringen.

Sommigen van hen bleken in de veronderstelling te verkeren daar een gedeelte van Semarang n.l. Tjandi sedert 4 augustus in hun handen was. Het was een zielige vertoning en ze werden al spoedig op de vlucht gedreven, daarbij geleid door onze artillerie!

Slachtoffers zijn er, voor zover mij bekend, aan onze zijde niet gevallen. Het blijft deze maand uitkijken, een reden waarom de kolonel de consignatie niet heeft opgeheven.

Vannacht is het rustig gebleven, zelfs onze artillerie heeft gezwegen en "De Kortenaer", die er een week voor de kust heeft gelegen, is weer vertrokken. Het verhaal gaat dat de commandant, voor hij vertrok, een telegram aan de brigadecommandant heeft gestuurd waarin hij hem zijn dank betuigde voor het feit dat "De Kortenaer" ook wat had mogen schieten.

Het is een belachelijke zaak maar onze oorlogsschepen en vliegtuigen mogen praktisch nooit worden ingezet en als van Mook en Sjahrir nog lang blijven praten komt het nog zover dat wij ook alleen met pijl en boog mogen schieten!!

Onze rust is weer voorbij want wij zijn plotseling opgecommandeerd om de bewaking van 't vliegveld over te nemen omdat de compagnie die daar gelegerd is, door de afgelopen acties dermate vermoeid is, dat aflossing geboden is.

Zodoende viere wij de 15e augustus niet op ons detachement maar op het vliegveld. gelukkig is ons toegezegd dat we maar 14 dagen behoeven te blijven. We hebben het hier niet gemakkelijk omdat we zeer intensief wacht moeten kloppen, aangezien het helemaal niet uitgesloten is dat de extremisten deze maand opnieuw tot de aanval overgaan.

Het valt me weer op dat het op het vliegveld veel warmer is dan in Semarang, dat zal wel komen omdat het hier zo vlak is.

Zojuist hebben we de Marine op bezoek gehad, n.l. jongens van de "Piet Hein". Ze waren o.a. geïnteresseerd in onze stellingen. Dat kan ik me voorstellen want als marineman kijk je natuurlijk vreemd aan tegen dat gedoe van de landmacht. Ik hoop dat ze er iets van geleerd hebben en zich realiseren dat wij het hier in Indië veel moeilijker hebben dan de jongens van onze vloot.

Vandaag, 17 augustus, is het "Merdekkadag", d. w. z. de extremisten beschouwen zich vandaag één jaar bevrijd, omdat de republiek een jaar bestaat.

Vannacht hadden wij een aanval verwacht, maar het is in en om Semarang rustig gebleven. Ben wel de gehele nacht in touw geweest, omdat ik wachtcommandant was en er een patrouille uit was.

Aanvankelijk had Pitera mijn peloton voor deze taak bestemd, maar ik had daar bezwaar tegen aangetekend omdat een ander peloton aan de beurt was.

Het was een mooie stille nacht en rond een uur of twaalf kwam de maan er door en werd alles licht. De patrouille rukte om twee uur uit en keerde om een uur of vier weer terug. Er hebben zich geen problemen voorgedaan en het was in feite een wandeling geweest. Veel hebben de jongens daarvan echter niet genoten, omdat je tijdens zo'n patrouille dermate gespannen bent dat je nergens van kunt genieten.

We hebben ook nog bezoek gehad van Dr. v. d. Plas, een van de vooraanstaande lui uit het Indië van voor de oorlog met Japan. Welke rol hij momenteel speelt is alles behalve duidelijk. Wel staat vast dat hij inmiddels Mohammedaan geworden is en hij door onze Indische mensen niet vertrouwd wordt.

Het is nu zondag en Piters heeft het nodig gevonden mij voortijdig uit mijn bed te trommelen voor een of andere onbenullige opdracht. Wat maakt hij het zich toch moeilijk. Hij kan zich niet ontspannen, piekert en twijfelt en roept bij wijze van spreken zijn pelotonscommandanten bij elkaar als, om voor hem onverklaarbare redenen, zijn schoenveter los is.

Wij proberen hem zoveel mogelijk te helpen, maar of het enig effect heeft, betwijfel ik. Je kunt immers iemand zomaar niet veranderen en hij zal wel problemen blijven houden zolang hij leeft.

Wat onze ontspanning betreft zit er beweging is. Er is n.l. een filmwagen op het vliegveld geweest en heeft een film gedraaid. Hij brak wel honderd keer af en het geluid viel herhaaldelijk weg maar het is een kniesoor die daar op let. Het begin is er en de intentie was goed. Gek idee feitelijk dat wij rustig buiten naar een film konden gaan zitten kijken, terwijl het vliegveld veertien dagen geleden nog onder extremistisch vuur lag.

Over extremisten gesproken; ik heb gelezen dat de commandant van Soerabaja het gezeur moe is en een grote actie heeft uitgevoerd waarbij tanks en artillerie werden ingezet.

De actie zou een groot succes zijn geweest; 150 extremisten werden neergeschoten en 600 gevangen genomen. Voorts zou hij een schrijven gericht hebben aan zijn tegenstander, een T. N. I. knaap, en daarin vermeld hebben dat deze actie nog maar een voorproefje was en er in het vervolg nog harder zal worden opgetreden. Ik geloof dat hij is om uiteindelijk de vrede te bewerkstelligen. De extremisten moeten weten dat ze beter met ons kunnen praten dan vechten.

In een krant las ik ook dat Henri de Greeve zich onnoemelijk aan het uitsloven is en de indruk wil wekken dat wij hier niets anders doen dan achter die bruine meisjes aanzitten. Als hij een sportieve vent was moest hij het lef hebben zelf eens te komen kijken en kunnen constateren dat de praktijk anders is. Vele jongens hebben op zijn schrijven gereageerd en hem verzocht hun brieven openbaar voor te lezen. Er zitten onder ons natuurlijk lieden — waar zijn die niet — die een scheve schaats rijden, maar dat is geen reden om te generaliseren. Hij bekladt daarmee duizenden jongens en zaait onrust bij het thuisfront. Ik dacht dat hij een andere taak had...

Aan het front is het momenteel vrij rustig en tot contact met de vijand komt het slechts incidenteel. Verliezen hebben we bij ons bataljon de laatste weken dan ook niet gehad. Anders is het gesteld met de Stoottroepen, zij het niet door toedoen van de vijand. Eén van de terugkerende patrouilles is n.l. door eigen troepen onder vuur genomen met het trieste gevolg dat er verschillende gewonden te betreuren zijn. Hoe zo iets kan gebeuren is onbegrijpelijk maar het komt overal en bij alle legers voor en is gewoonlijk te wijten aan communicatiestoornissen of aan patrouilles die verdwalen en op punten uitkomen waar ze niet verwacht worden.

Vannacht zijn wij volledig gekleed naar bed gegaan omdat er een aanval op het vliegveld verwacht werd. Het is er gelukkig niet van gekomen, alleen hebben de extremisten op verschillende heuveltoppen vuren ontstoken. Waar dat voor nodig was is mij niet duidelijk. Ondanks dat heb ik, voor de eerste keer deze week, goed geslapen. Ik zal blij zijn als de augustusmaand voorbij is en onze tegenstanders weer normaal gaan doen en van het idee-fixe dat ze onkwetsbaar zijn, verlost zijn.

De dagen gaan niet meer zo snel voorbij. Je raakt hier wat uitgekeken en de patrouilles zijn niet van een zekere sleur ontbloot. Bovendien doet de consignatie, waardoor je in je bewegingsvrijheid zeer beperkt bent, er ook geen goed aan.

Augustus, in Nederland de vakantiemaand, hier een maand van spanning en ellende, warm met opvallend veel vliegen en zelfs ratten die je het slapen onmogelijk proberen te maken.

Van slapen is er overigens weinig gekomen aangezien ik met mijn peloton een nachtpatrouille had. Om kwart voor drie rukten wij uit. Eerst voorbij de prikkeldraad—versperring, daarna langzaam voorwaarts en zo geruisloos mogelijk, wat niet altijd lukte. Eén sectie links en één rechts van de weg. Daarachter de derde sectie en de staf Amper onderweg, hoorden we mortiergranaten inslaan, waarschijnlijk in Semarang. Omdat we daar geen last van hadden, gingen we onverstoord voorwaarts, met sprongen zoals dat heet.

Je gaat zo'n veertig meter naar voren, neemt stelling en luistert. Zo leg je de gehele weg af, een ontzettend spannend gebeuren, vooral als je verwacht op de vijand te stoten.

Op een gegeven moment kwamen wij voorbij een kampong waar een hondengehuil in alle toonaarden ontstond. Wij passeerden zo snel mogelijk en zagen af en toe van die onverklaarbare lichtjes, even aan, even uit. Even later zagen we een groot licht en dachten aan een kampvuur van de extremisten. Nog langzamer, nog geruislozer slopen we naderbij en ik liet zelfs de jongens die geen gymnastiekschoenen aan hadden achter in het peloton plaats nemen. Het leek alsof er een paal in brand stond en ik dacht dat het een wegmarkering was, aangebracht door de vijand.

Dichterbij gekomen bleek het een geknakte boom te zijn, dicht bij de plaats waar op 4 augustus j. l. onze Mitchell was neergestort. Het vliegtuig had deze boom, van een niet geringe omvang, blijkbaar doormidden gevlogen en was daarna te pletter geslagen.

Waarschijnlijk was de boom daarbij in brand gevlogen en nu, aangewakkerd door de wind, opnieuw gaan branden. Van de vijand geen spoor.

Intussen ging de nacht over op de dag, zagen we wat we deden, versnelden het tempo en keerden langs de spoorlijn terug naar het vliegveld. Tien minuten later lag ik in bed doch kon de slaap niet vatten omdat ik nog te gespannen was. Je kunt natuurlijk stellen dat je je druk gemaakt hebt om en voor niets, maar het ellendige is dat je dat achteraf pas weet. Je moet de dreiging van zo'n nacht, zijn donkerte, zijn geluiden en brandluchtjes meegemaakt hebben om dit te kunnen begrijpen en aanvoelen.

We krijgen niet veel tijd om uit te rusten, want vanavond moet mijn peloton weer op wacht. De jongens bemannen met zijn drieën een stelling en hebben de beschikking over een lichte mitrailleur. Eén man observeert het voorterrein, één bedient de mitrailleur en radio, 3 slaapt. Ze wisselen elkaar om de twee uur af. Dat wachtkloppen is, vooral gedurende de nachten, een zeer vermoeiende zaak en als ik officier van piket ben, heb ik de grootste moeite om wakker te blijven.

Ik heb zojuist naar de nieuwsberichten geluisterd en gehoord dat Dr. van Mook weer met Sjahrir gaat confereren en een of andere Engelse lord naar Batavia zal komen om te bemiddelen. Ik hoop dat de leden van de Malinoconferentie Soekarno aan zijn verstand kunnen brengen dat er maar een weg open staat n.l. samenwerken met Nederland, dit om vele mensenlevens te sparen en Java economisch te redden. Ik vrees echter dat er met deze man niet te praten valt.

Ik hoorde dat er aan onze aflossing gewerkt wordt en de 1e Divisie in september/oktober a. s. naar Indië zal vertrekken. Prins Benard heeft de troepen inmiddels geïnspecteerd. Er schijnen nogal wat zwaardere wapens tot de divisie te behoren. Ik hoop dat het waar is en ze ook, als het nodig mocht zijn, ingezet zullen worden. Ik ben voor een vredelievende oplossing, maar als Soekarno dat niet wil, moeten we met inzet van alle wapens Java zo spoedig mogelijk bevrijden en van die collaborateur verlossen.

Het is inmiddels 27 augustus en wij hadden stille hoop dat de vijand ons even met rust zou laten.

Het tegendeel bleek echter waar, want vanmorgen heeft een sectie van mijn peloton slag moeten leveren met 50 extremisten. IJzerlo, de commandant, had opdracht het voorterrein te verkennen en meer speciaal een kruispunt van wegen, bij ons beter bekend als de driesprong. Aanvankelijk deden zich geen problemen voor en men kon ongehinderd stelling nemen. Al spoedig veranderde de situatie aangezien er een vijandelijke patrouille ter sterkte van 20 man naderde, goed bewapend en groen geüniformeerd. Sommige droegen zelfs helmen van Engelse makelij!

Ondertussen kwam er ook nog een vijandelijke patrouille ter sterkte van 30 man in zicht. IJzerloo liet de eerste patrouille tot op twintig meter naderen, alvorens het vuur te openen. De gevolgen waren voor de vijand desastreus en de helft van de groep werd gedood of gewond. IJzerloo zelf raakte in een lijf aan lijf gevecht met de vijandelijke commandant betrokken en zou waarschijnlijk het onderspit gedolven hebben, ware het niet dat hij juist op tijd hulp kreeg van zijn brenschutter die met een vuurstoot een einde maakte aan het gevecht en het leven van de tegenstander.

Daarmede waren de problemen echter niet opgelost, want ook de tweede vijandelijke groep had inmiddels het vuur geopend. Teneinde niet onder de voet gelopen of ingesloten te worden besloot IJzerloo honderd meter terug te trekken, daar stelling te nemen en mortiervuur en versterking aan te vragen.

Het mortiervuur volgde prompt, doch kon het vijandelijke vuur niet tot zwijgen brengen, waarna ik besloot met twee secties uit te rukken en IJzerloo te ontzetten.

Wij waren spoedig onderweg en kregen even later contact met IJzerloo, waarna ik het commando overnam en besloot de kampong Djrakah stormenderhand te zuiveren en de driesprong met het daarbij gelegen stenen huis te bezetten. Dit lukte en de vijand sloeg op de vlucht met achterlating van nog twee doden. Vervolgens bleven we tien minuten in stelling liggen en keerden daarna langs de spoorbaan naar het vliegveld terug, waar ik opdracht kreeg binnen één uur een uitvoerig patrouilleverslag te bezorgen bij onze inlichtingendienst.

Die lui weten niet wat ze vragen. IJzerloo was n.l. psychisch dermate kapot dat hij zijn deel van het verslag alleen met mijn uitgebreide hulp op papier kon krijgen. Nu maar hopen dat dit echt de laatste actie van de maand is.

Onze hoop dat er deze "Poeassamaand" niets bijzonders meer zou gebeuren is niet ijdel gebleken want het is nu 31 augustus en de avond valt reeds, zodat extremistische acties niet meer te verwachten zijn. Gelukkig maar, dit ook omdat het voor mij een bijzondere dag is, aangezien ik vandaag één jaar getrouwd ben. Onze aalmoezenier was zelfs zo attent dit tijdens de Mis te gedenken en deze zelfs op te dragen voor het "gezin Verhulst". Dat "gezin" is er nog niet maar hij zal gedacht hebben; wat er nog niet is kan nog komen. Wat een optimist

Ik ben zozeer met mezelf bezig dat ik haast zou vergeten te vermelden dat er, ondanks de spannende situatie in en rond Semarang, toch een parade is gehouden ter gelegenheid van de verjaardag van de Koningin.

Onze compagnie kon echter geen acte de presence geven omdat wij op het vliegveld geconsigneerd waren. Het ziet er overigens naar uit dat we maandag a.s. afgelost zullen worden en terug keren naar Semarang waar we opnieuw in het Paleis van Justitie gelegerd zullen worden.

Vandaag was er nog een majoor van de Voorlichting op het vliegveld en hij kwam eens kijken hoe het met het moreel van de compagnie stond. Ik heb een tijdje met hem gepraat.

Hij beweerde dat de oorlogsvrijwilligers na demobilisatie voorrang zullen krijgen bij het vervullen van rijksbetrekkingen en deze voorrang ook zal gelden voor mensen die in Indië demobiliseren. Als het waar is, een hele geruststelling ook voor Hoogenraad, want die is vast van plan hier in Indonesië een toekomst op te bouwen. Niet zo vreemd omdat hij, naar ik meen, hier is geboren, en het land en volk hem goed ligt.

Volgens die majoor komt er eind november a. s. een hele goed bewapende divisie naar Indië. Een optimistisch geluid, al vraag ik mij af hoe hoog je de gevechtswaarde van die dienstplichtigen moet schatten als het front aan het rollen gaat en we Java bezetten.

Niet de wapens, maar het moreel zal dan de doorslag moeten geven.

Over gevechtswaarde gesproken; De Brigadestaf heeft besloten het bataljon Stoottroepen te ontheffen van haar bewakingstaak en als reserve ter beschikking te houden voor het voeren van grotere acties. Gezien de ervaringen van de afgelopen maand een zeer goede zaak. Zo komen er immers troepen vrij die direct en op alle fronten inzetbaar zijn. Daarnaast moeten we ons wel realiseren dat het een gevaarlijke taak is voor de Stoottroepen, die toch al de meeste doden van onze brigade hebben.

Ook pater Piet gaat een moeilijke tijd tegemoet, omdat hij bij alle grote acties aanwezig zal dienen te zijn. Hij staat zijn mannetje echter wel.

2 september; We zijn weer terug in Semarang en hebben ons geïnstalleerd in het Paleis van Justitie. Vanmorgen hebben we zelfs al een patrouille gelopen waarbij zich geen bijzonderheden voor deden en wij de indruk kregen dat de extremisten zich uit de kampongs bij het vliegveld hebben teruggetrokken. Misschien zijn zij hun wonden aan het likken die ze de achterliggende maand hebben opgelopen.

Ze moeten toch wel onvoorstelbaar veel doden en gewonden hebben. Met de verzorging van de gewonden zouden ze trouwens de grootste problemen hebben, omdat er een groot gebrek aan medicamenten is en men voor behandeling terug moet vallen op Solo.

Onbegrijpelijk dat die Soekarno niet meer aanstuurt op onderhandelingen die tot een wapenstilstand kunnen leiden. Hij schijnt wel een gesprek gehad te hebben met de Engelse lord Killearn, een van de bemiddelaars bij het conflict, maar ik dacht dat er geen vooruitgang was geboekt.

Ik hoor zojuist dat Ferd Nota een ernstig motorongeluk heeft gehad. Hij schijnt door een militaire tankwagen te zijn aangereden. Ferd heeft een smerige voetwond en kneuzingen. Zijn oppasser, Cor Farla uit Breda, is er nog ernstiger aan toe en het ziet er naar uit dat een onderbeen geamputeerd moet worden. Beiden zijn opgenomen in het Elisabethziekenhuis. Ik zal ze zo vlug mogelijk gaan opzoeken.

Vandaag vertrekt onze "oude" luitenant, de man met het kale hoofd. Hij is uit de medische sector afkomstig en krijgt, naar zijn zeggen, een goede job bij de geneeskundige dienst in Batavia. We zullen hem ongetwijfeld missen want hij was een aardige vent die een hoop ellende in zijn huwelijk heeft meegemaakt en toch overeind is gebleven.

Hij is de enige man die ik ken die in het bezit is van een verklaring van goed zedelijk gedrag afgegeven door... zijn ex-vrouw.

Ons clubje jonge officieren wordt ook steeds kleiner nu Ferd ongetwijfeld zal afvallen en vervroegd naar Nederland zal terugkeren.

Ik meen dat er nog maar drie of vier bij een tirailleurscompagnie ingedeeld zijn, de anderen vervullen functies achter het front. Er heeft dus ook een soort selectie plaats gehad en de meeste zijn uiteindelijk in "veiligere" functies terecht gekomen, waaruit maar blijkt dat niet iedere officier geschikt is voor het frontwerk!!

Ferd Nota. foto: zomaar wat herinneringen

Er is ook nog goed nieuws; Pters is n.l. kapitein geworden en zelfs met terugwerkende kracht vanaf 15 september 1945. Deze bevordering zal zijn moreel ongetwijfeld ten goede komen en hopelijk die rust in zijn optreden brengen die nodig is om als compagniescommandant beter te kunnen functioneren. Op zijn uitnodiging ben ik met hem naar de bioscoop geweest. De meeste bioscopen waren uitverkocht en uiteindelijk moesten we genoeg nemen met een oorlogsfilm en wel over de verovering van Tunis. Wat is dat een bloedbad geweest met zo'n 70.000 gesneuvelden,

waaronder 35.000 Engelsen, die dus ook wel wat anders gedaan hebben dan ons hier in Indië voor de voeten te lopen. Ik heb een hele tijd niet meer over post uit Nederland geschreven en dat komt omdat onze brieven vrij vlot doorkomen, al gaat er wel eens eentje een tijdje de mist in.

Dat de post ook wel eens voor verrassingen kan zorgen bleek vanmorgen een van onze sergeanten van onze compagnie. Hij kreeg n.l. een brief van zijn ex-vrouw waarin zij hem mededeelde een welgeschapen kind gebaard te hebben en hoewel de scheiding al meer dan 300 dagen geleden was uitgesproken, zij gemeend had het toch maar op zijn naam te laten inschrijven bij bevolking. Ze schreef verder: "Je weet wel dat het kind niet van jou is, maar omdat ik pas in oktober a. s. kan hertrouwen, leek me dit het beste". Het zal je maar overkomen.

Vandaag heb ik Hoogenraad nog ontmoet in de mess. Hij heeft momenteel het commando over Ambonezen. Kleine, donkere kereltjes die voor geen hel of duivel bang zijn en er het liefst met een klewang op los gaan. Ambon levert al eeuwen soldaten aan het K. N. I. L en zij zijn daar geweldig trots op en voelen zich verheven boven andere Maleis bevolkingsgroepen.

Hoogenraad lijkt mij de man bij uitstek om met deze mensen om te gaan al moet ik er wel bij vertellen dat hij toch het liefst weer terug zou willen komen bij ons bataljon.

Ik denk dat "rooie Piet" dat ook wel zou willen, want ik hoorde in de mess dat hij in Batavia een bureaufunctie vervult en teruggesteld is tot 1e luitenant. Van zijn opvolger, de majoor van Welzenes kan ik nog weinig hoogte krijgen. Hij is in ieder geval prettiger en ongedwongen in de omgang, echter nogal ruw in zijn mond en slordig op zijn kleding. Dit laatste in tegenstelling tot zijn voorganger, de majoor Schilt, die zich keurig verzorgt en altijd "heer" is.

Ik ben op ziekenbezoek geweest bij Ferd Nota en Farla. Ferd was wat koortsig maar stelde het naar omstandigheden redelijk goed en hoopte dat zijn voet gespaard kon blijven.

Met Cor Farla ging het slechter, want zijn been is inderdaad geamputeerd. Hij lag er wat zielig en hopeloos bij en ik kreeg het zowaar nog even te kwaad toen hij aan het einde van het bezoek vroeg: "Luitenant, wil je vanavond voor me bidden?" Ik heb het beloofd en ben stilletjes weggegaan.

Cor Farla

Wat zij militair voorstellen weet ik niet, dat zal de toekomst moeten uitwijzen.

Het is wel opvallend dat er nu 's avonds meer officieren in de mess aanwezig zijn en men ongedwongen met elkaar converseert onder het genot van een borreltje.

Misschien dat 6 R I toch nog een geheel wordt!!

Vandaag, 13 september, ben ik met een patrouille op pad geweest die tot taak had verkenningen te verrichten in de omgeving van het oude vliegveld en na te gaan of het mogelijk is daar een onderdeel te legeren. Bij de patrouille waren ook de nieuwe bataljonscommandant en een majoor van de brigade. Legering leek ons wel mogelijk, maar het grote probleem is de aanvoer van water.

Dat moet echter op te lossen zijn door het inzetten van een tankauto vanuit Semarang.

De omgeving van het oude vliegveld is prachtig en onder normale omstandigheden zou ik er best willen wonen. De patrouille verliep verder probleemloos en rond twaalf uur waren we weer terug in de stad.

De verkenning wijst er wel op dat er plannen bestaan tot het inrichten van buitenposten teneinde de cirkel rond Semarang te vergroten o. a. de vijandelijke druk op het vliegveld weg te nemen. Het zat mij dan ook niets verwonderen als we eind deze maand Semarang verlaten en een buitenpost betrekken. Dat zat ongetwijfeld de eerste stap zijn in de richting van uitbreiding van het door ons bezette gebied.

Indirect zou zoiets ook ten goede komen van de inwoners van Semarang, omdat ongetwijfeld de bevolking van de door ons beveiligde kampongs zal terugkeren en o. a. de sawah's weer zal gaan bebouwen.

We hebben er inmiddels een vaandrig en een sergeant—majoor bij gekregen.

De vaandrig heet Warmer en hij is van huis uit van de marechaussee. Hij is ouder dan wij en reeds kalend, vlot in de omgang en goed "gebekt". Daarnaast is hij blijkbaar een linke jongen want hij is erin geslaagd zijn vrouw naar Semarang te laten overkomen, alhoewel je je kunt afvragen of dat wel zo wijs is omdat zij, als het front gaat rollen, moederziel alleen in Semarang moet achterblijven en met al de ellende voortvloeiend uit de acties geconfronteerd wordt. Wij kunnen in onze brieven alles bagatelliseren, zij ziet en beleeft de werkelijkheid. De sergeant—majoor heet Sinke en ik heb hem al ontmoet tijdens ons verblijf in Johore Barhu. Hij lijkt me een geschikte knaap, al zal het feit dat hij geen officier is geworden, een frustrerende werking op hem hebben.

Ons front is in beweging gekomen en vandaag, 17 september, is de 2e compagnie naar het oude vliegveld vertrokken om daar een kampement in te richten.

Iedereen wordt ondergebracht in tenten, licht wordt verkregen via een aggregaat en water dient te worden aangevoerd vanuit Semarang.

Ik ben benieuwd hoe je in tenten de natte moesson moet overleven en welke problemen zich bij het patrouilleren zullen voordoen als er een stortbui komt en de stille kali's omgetoverd worden tot woeste rivieren. Bovendien krijg je natuurlijk de vraag hoe de extremisten zullen reageren. Zo'n buitenpost is uiteraard een zeer kwetsbaar punt en een voortdurende paraatheid is geboden.

Ik ben nog even op bezoek geweest bij Ferd Nota en Cor Farla.

Ferd gaat langzaam vooruit, maar het zat een langdurige kwestie worden, omdat zijn voetzool praktisch weg is en van lieverlee weer moet aangroeien. Wonden genezen hier opvallend slecht en ik heb me laten vertellen dat de zon alleen 's morgens een half uur wat geneeskrachtige werking heeft. Het is dan ook veel beter, jongens met dergelijke kwetsuren over te brengen naar hoger gelegen gebieden zoals Bandoeng.

Ook met Cor Farla gaat het vrij goed en ik dacht dat hij de grootste inzinking wel te boven is al kan ik me voorstellen dat het heel wat tijd vergt alvorens je het verlies van een been hebt kunnen verwerken.

Het vertrek van de 2e compagnie heeft o. a. met zich gebracht dat onze compagnie het Paleis van Justitie heeft moeten ontruimen. Wij zijn nu ondergebracht in de “Tijgervilla” aan de Bodjong. Ik heb daar een uitstekende kamer met uitzicht op een mooie brede straat.

De ene dag zit je in een tent en word je bijna opgevreten door ratten, de andere dag ben je luxueus ondergebracht, al moet ik er wel bij vertellen dat het zich laat aanzien dat we hier niet lang van de Tijgervilla zullen kunnen genieten, omdat onze compagnie elders een voorpost moet gaan inrichten.

*Mooi overzicht van een plateau sawah.
Op de voorgrond zie je de jonge aanplant.
Foto Johan Cats*

Karanganjar

Het is nu vrijdag 20 september en onze compagnie bevindt zich in kampong Karanganjar, gelegen op ruim 10 kilometer West van Semarang.

Vannacht om drie uur was het reveille en tegen de ochtend rukten we uit om Karanganjar te gaan bezetten. Aan de actie namen meerdere compagnieën, o. a. van de Stoottroepen, deel met de opdracht door te stoten tot enkele kilometers voorbij onze kampong en daar stelling te nemen, teneinde ons in de gelegenheid te stellen een kampement in te richten, zonder daarbij gestoord te worden door extremisten.

De opmars was ontzettend vermoeiend omdat we door sawah's moesten ploeteren en over heuvels en door dalen, waardoor we pas na de middag onze bestemming bereikten. Rust nemen was er echter niet bij, want we moesten onmiddellijk beginnen met het opzetten van de tenten, het maken van stellingen en het aanbrengen van een prikkeldraadversperring. Vooral dat laatste was een verschrikking, omdat we niet over handschoenen beschikten en soms tot onze enkels in het water stonden. We zijn te moe om te eten, doch zullen proberen wat te slapen om morgen weer fit te zijn en het kamp verder in te richten. Van slapen is niet veel gekomen, maar we zijn wel wat uitgerust en welgemoed begonnen aan het verbeteren van de stellingen en het kappen van schootsvelden.

Je kunt je natuurlijk afvragen wat het voor zin heeft om 10 kilometer buiten Semarang een kampong te bezetten. Ik dacht dat de beantwoording simpeler was dan je denkt, waarbij ik het militaire nut even buiten beschouwing wil laten. Het is gewoon een politieke kwestie en houdt verband met een eventuele wapenstilstand. Komt die immers tot stand dan hebben we door dit systeem, — er zullen nog meer kampongs rond Semarang bezet worden — een bredere veiligheidsgordel rond de stad en het vliegveld. We hebben de kampong feitelijk in drie delen verdeeld. Mijn peloton verdedigt de west kant en onze tenten staan in een klapperbomenbosje, lieflijker kan het niet. Het 2e peloton beveiligt de Oostzijde, terwijl het 3e peloton het zuidelijke gedeelte voor haar rekening neemt.

Dat peloton ligt mooi beschermd door een heuvel, van waaruit je een prachtig zicht op het voorterrein hebt. Noord van de kampong beginnen de visvijvers. Een vrijwel onbegaanbaar gebied en gemakkelijker te beveiligen.

Mijn peloton heeft het moeilijkst te verdedigen vak omdat zich in het voorterrein uitgebreide en droogstaande sawahs bevinden die zich uitstekend lenen voor een aanval op onze posten.

In de kampong staan wat houten huisjes waarin de staf en de verzorging zijn ondergebracht en er bevindt zich zelfs een kleine, stenen moskee. Zo te zien was de kampong allang door de bewoners verlaten. De kampong wordt doorsneden door twee riviertjes niet breder dan een sloot maar met stromend water en daardoor uitstekend geschikt voor sanitaire doeleinden.

Water is er in overvloed want in de kampong bevindt zich een waterreservoir terwijl we elektrische stroom zelf kunnen opwekken. Zo te zien zullen we het wel redden, al dient afgewacht te worden of de extremisten niet zullen trachten Karanganjar te heroveren. Voorlopig bestaat daarvoor m. i. geen gevaar want ze zijn geweldig geschrokken van onze uitbraak en de bezetting van de kampongs Karanganjar en Persilan.

In laatstgenoemde kampong, welke zuid-oost van ons is gelegen, heeft de 4e compagnie een kampement ingericht. Kees Peters is daar een van de pelotonscommandanten.

Vanmorgen dienden zich de eerste mensen aan dit terug wilden keren naar hun kampongs, waartegen wij uiteraard geen bezwaar hadden. Integendeel, het gewone leven moet zo snel mogelijk weer op gang komen, de huisjes moeten worden hersteld, de sawahs bebouwd en de visvijvers weer in gebruik genomen. De mensen zijn opvallend vriendelijk en ik kreeg de indruk dat ze ons meer zien als beschermers dan als vijanden.

Wij zijn inmiddels overgegaan tot de orde van de dag d. w. z. bij toerbeurt op patrouille en wacht. Wij patrouilleren een paar kilometer voor ons kampement en hebben tot heden geen vijanden waargenomen, waardoor we rustig het voorterrein kunnen verkennen.

Er zijn enkele punten die we goed in de gaten zullen moeten houden o. a. de zuidzijde van de grote weg, een sterk geaccidenteerd gebied met veel begroeiing, terwijl zich noord van de weg een paar kampongs bevinden die zich uitstekend lenen om ons van daaruit onder vuur te nemen. Bovendien kun je ze ongezien niet naderen.

Zorgvuldigheid bij voorbereiding en uitvoering van patrouilles is dus geboden omdat het aannemelijk is dat de extremisten, zodra ze van de eerste schrik zijn bekomen, onze patrouilles zullen opwachten.

Vandaag was ik weer aan de beurt om een patrouille te lopen. Nog steeds geen spoor van de vijand al vernamen we wel van kampongbewoners dat zij bedreigd waren en de extremisten hen wilden dwingen de kampongs te verlaten en zich terug te trekken in het binnenland.

Overigens neemt de stroom van terugkerende bewoners gestadig toe en soms staan ze 's morgens om een uur of zes al bij onze versperringen met hun hele hebben en houden. Dat is niet veel; wat schamele bezittingen, kippen, soms geiten.

Waar ze wel mee gezegend zijn is blijmoedigheid, vriendelijkheid, vertrouwen in een betere toekomst. Ze willen op allerlei manieren hun dankbaarheid tonen, een vrouw ging zelfs zover dat ze zich aan Piters meende te moeten aanbieden. Ze was kennelijk zeer teleurgesteld toen Piters, vriendelijk maar gedecideerd, haar aanbod afsloeg. De dankbaarheid kan ook te ver gaan.

Als je deze gewone mensjes ziet dan word je gesterkt in je overtuiging dat wij voor een goede zaak vechten en niet wij, maar Soekarno en zijn kliek, de opbouw van Indië in de weg staan.

In Nederland zijn er die daar anders over denken, getuige de uitlatingen van generaal Kruls dat er verschillende militairen zijn die niet terugkeren van inschepingverlof en onderduiken.

Dat dit voorkomt kan ik ergens wel begrijpen omdat je toch wel uitstekend gemotiveerd moet zijn om hier je leven "voor koningin en vaderland" op het spel te zetten. Allebei de componenten van deze leuze kun je immers ter discussie stellen en voor jezelf inschatten. Voeg daarbij nog de wildste geruchten die de ronden doen en het ondoordachte regeringsbeleid en de grote twijfel is gezaaid, waardoor het niet vreemd is dat sommigen tot de conclusie komen dat vrouwen en kinderen belangrijker zijn dan het herstellen van orde en vrede in Indië.

Ondertussen treffen we in de verlaten kampongs in het voorterrein van alles aan. Het in verre staat van ontbinding verkerend lijk van een oude man. Grote, door de extremisten achtergelaten, voorraden rijst, loslopende kippen en eenden, half verwilderde honden en katten, waarbij het opvalt dat de katten allemaal een kort staartje hebben en een paard.

De oude man hebben we laten begraven, de rijst afgevoerd naar Semarang, de kippen en eenden ondergebracht in de kippenkooi van onze kampong, enige honden laten

adopteren door de jongens en het paard toevertrouwd aan een van onze onderofficieren die met paarden overweg kan. Ongetwijfeld draagt de aanwezigheid van al die dieren bij tot het leefbaarder maken van ons kampement. We hebben ook wilde varkens ontdekt en geschoten. Het vlees smaakt uitstekend.

Apen moeten er ook zijn maar die hebben we nog niet kunnen ontdekken.

Wie we inmiddels wel weer ontdekt hebben is de vijand. Ze hebben in ons voorterrein getracht een bruggetje op te blazen. Gelukkig zijn ze daarin maar ten dele geslaagd en blijft het bruggetje bruikbaar, zelfs voor lichte auto's. Een peloton van onze compagnie heeft ze op de vlucht gejaagd met achterlating van enkele karabijnen. Bij deze patrouille is het grote nut gebleken van onze nieuwe camouflagepakken, waardoor het mogelijk was ongezien vrij dicht te naderen en de vijand te verrassen. Van die uniformen kunnen we nog veel plezier hebben vooral nu blijkt dat de vijand van de schrik aan het bekomen is. Vanmorgen troffen wij bij onze stellingen een oude man aan, die zich tot onze post had gesleept en daar, volkomen uitgeput, was neergevallen. We hebben hem verzorgd en laten eten en drinken. Daarna was hij weer in staat zijn tocht voort te zetten. Vooral de ouderen hebben blijkbaar veel vertrouwen in ons, misschien begrijpelijk omdat we alles doen hen te helpen. Zo hebben we vandaag b. v. meubilair uit een onbewoonde kampong opgehaald en verdeeld onder de mensen die naar hun kampongs zijn teruggekeerd. Het was compleet feest toen iedereen zijn deel kreeg. Ik heb van de gelegenheid gebruik gemaakt de Loerah (kamponghoofd) te laten zeggen dat ik van hem verwachtte dat hij in de kortste keren zijn kampong weer prima in orde heeft. Uiteraard beloofde hij dat. Of hij het meende is vers twee, maar dat is een zaak die niet door ons maar door de ambtenaren van het Binnenlands Bestuur gevolgd moet worden.

Vandaag hebben we het al eerder aangekondigde bezoek van enkele generaals, waaronder generaal Doorman," verwerkt". Piters was zo slim ze eerst onze 'knobbel' (heuvel) te laten beklimmen, waarna ze min of meer uitgeteld weer naar Semarang zijn teruggekeerd. Over bezoek hebben we toch geen klagen. Zo hebben enkele heren van het Binnenlands Bestuur hun opwachting gemaakt en komt de kolonel, soms vergezeld door zijn vervanger, regelmatig op inspectie. Laat de kolonel nu tot de conclusie komen dat, als de west— moesson begint, een gedeelte van onze stellingen onder water zal lopen. Dat had hij als K. N. I. L man wel eens eerder kunnen vertellen. Ongetwijfeld heeft hij gelijk want we hebben ook sloten benut om daarin stellingen te bouwen. Wisten wij veel!!!

De vervanger van de kolonel vind ik maar een raar mannetje. Hij loopt gewoonlijk in een korte broek en komt amper boven zijn broek uit. Niet erg, maar hij heeft ongelooflijk veel pretenties en meent alles beter te weten, zelfs over onze kippen. Aangezien deze, alhoewel ze nog geen eieren gelegd hebben, heilig zijn, hebben wij zijn opmerkingen niet in dank aanvaard en doorgespeeld naar de redactie van "De Tijger", die er ongetwijfeld copy in zal zien. Waarom menen die kleine mannetjes zich altijd en overal te moeten waarmaken?

Hij steekt wel zeer ongunstig af bij de kolonel, een rustige, bescheiden man, beminnelijk en voorkomend. Bovendien kan men hem, tijdens acties, steeds bij de voorste troepen aantreffen, iets wat vooral de jongens zeer in hem waarderen.

Over acties gesproken, vandaag 2 oktober, heeft mijn peloton, versterkt met een sectie van het 3e peloton o. l. v. de vaandrig Warmer, weer slag moeten leveren met extremisten. Wij hadden opdracht een vijandelijke post op te ruimen in de kampong Mankang-Weten/ Koelon, een vrij grote kampong gelegen aan de uiterste westgrens van ons gebied.

We vertrokken om 09.30 uur en lieten ons per truck een eind het voorterrein inrijden om daarna door het terrein onze weg te vervolgen, behoedzaam en gespannen.

We behoefden niet lang in het onzekere te blijven want al spoedig werd de vijand gesignaleerd, goed geüniformeerd en voorzien van helmen. Ik besloot twee secties o.l.v. Warmer, zo snel mogelijk, doch gedekt, door het terrein ten zuiden van de verharde weg te laten oprukken en daarna een linkerflankaanval te doen uitvoeren. Onderwijl zou ik met twee secties de aandacht van de vijand bezig houden, vijandelijk vuur binden en langzaam noord en zuid van de verharde weg voorwaarts gaan.

Ondertussen had de vijand ook ons waargenomen en opende mortier— en karabijnvuur op mijn secties. Wij beantwoordden het vuur, doch gingen behoedzaam voorwaarts, ondanks het feit dat het vijandelijk mortiervuur goed was gericht en twee jongens zelfs door rondvliegende scherven licht gewond werden.

Even later hoorden we dat ook de secties van Warmer onder vuur werden genomen. Warmer liet een hevig tegenvuur afgeven en kon bereiken dat de vijand terug moest trekken, echter met achterlating van een dekkingsectie, die dit wel met de dood moest bekopen. We kregen contact met de sectie van Warmer en ik besloot te laten consolideren en verkenningen te doen verrichten. De vijand werd niet meer waargenomen, wel telden we bij het doorzoeken van het terrein tien doden, benevens karabijnen, munitie, uniformen, helmen en papieren.

Het gevecht had twee uur geduurd en dat er hevig aan toe gegaan was, moge blijken uit het feit dat door ons 930 brenpatronen, 535 geweerpatronen, 263 stenpatronen en 16 mortiergranaten werden verschoten, waarbij ik wel wil opmerken dat ik bij dergelijke acties niet zuinig op munitie ben en b. v. de bren—groepen veel bevoegdheden heb gegeven.

Als ik me niet vergis was het vandaag de vuurdoop van de vaandrig Warmer, een vuurdoop die hij uitstekend heeft doorstaan. Hij zal het wel redden, omdat hij bewezen heeft niet bang te zijn.

Ik moet altijd nog vermelden dat onze brigade uitgebreid is met het 2e Eskadron Pantserwagens oftewel de "Huzaren van Boreel". Ingezet zijn ze nog niet, omdat hun wagens eerst van de nodige uitrusting moeten worden voorzien. Alhoewel dit eskadron niet over zwaar materiaal beschikt, zal onze gevechtswaarde ongetwijfeld toenemen. Hun wagens zijn immers uitstekend geschikt om de infanterie te ondersteunen. Ze zijn gepantserd, goed wendbaar, snel verplaatsbaar. Het door het terrein verplaatsen zal moeilijk te realiseren zijn, maar zij kunnen ons vanaf de verharde weg ondersteunen en dekken. Ik zie dan ook met spanning onze eerste gezamenlijke actie tegemoet.

Overigens heeft de naam "Huzaren van Boreel" de jongens aanleiding gegeven er de letter d aan toe te voegen, zodat ze in het spraakgebruik omgedoopt zijn tot "Huzaren van Bordeel", wat zo'n "deetje" kan doen. Op taalgebied maken we ook nog andere dingen mee, zodra het Brabants dialect gebezigd wordt.

Zo doet het verhaal de ronde dat een hoge functionaris Semarang bezocht en ook een bezoek bracht aan een van onze voorposten waar hij de op wacht staande soldaat vroeg: "En jongeman, bevalt het je hier nogal?". De "jongeman" bleef strak voor zich uitzien en antwoordde in zijn beste Brabants: "k Hènouw gin tèèd veur klespraotjes 'kstaon op post". Vannacht was ik weer officier van piket en heb dientengevolge de nacht wakend doorgebracht Ongelooflijk wat is het hier toch moeilijk 's nachts wakker te blijven en ik moet alles verzinnen om niet in slaap te sukkelen.

Piters helpt me soms daarbij. Hij kan slecht slapen, komt van ellende maar uit bed en houdt mij gezelschap.

Bovendien komen onze uitkijkposten regelmatig in de lucht b.v. als zij lichtkogels waarnemen. Dat doet me dan weer denken aan de winter 1944/1945 toen de Engelsen aan de ene kant en de Duitsers aan de andere kant van de Maas zaten en er veelvuldig lichtkogels werden afgeschoten gevolgd door ratelende mitrailleurs.

Die lichtkogels geven hier in dit geaccidenteerde en beboste terrein de gekste effecten zodra ze gaan afdrijven. Overal ontstaan de vreemdste schaduwen en menig soldaat wordt in verwarring gebracht en denkt dat het terrein vol vijanden zit, begint te schieten en brengt heel de compagnie in rep en roer. Daarom zuinig met lichtkogels.

Vandaag heb ik, via de bataljonscommandant, een schrijven ontvangen van de brigadegeneraal waarin hij, naar aanleiding van mijn patrouilleverslag van 2 oktober 1946, het volgende vermeldt: „Uit bovengenoemd rapport, dat ik met voldoening heb gelezen, blijkt mij, dat de reserve 2e luitenant A. Verhulst zich bij de patrouille een goed en beleidvol aanvoerder heeft getoond. Ik verzoek U dit aan betrokkene mede te delen". Aangezien de kolonel niet zo kwistig is met het doen blijken van voldoening zeker niet schriftelijk, lijkt mij dit schrijven belangrijk genoeg om te bewaren voor het familiearchief, waarbij wel aangetekend dient te worden dat de actie alleen kon slagen dankzij de inzet van de jongens en niet te vergeten van Willem Warmer, de man die de flankaanval moest leiden. Piters en ik zijn er vanavond even tussenuit geknepen en hebben een bioscoopje gepikt in Semarang. Onderweg van Karanganyar naar Semarang voelde ik me blij toen ik zag wat er zoal gebeurd was in de kampongs die wij bevrijd hadden. Deze waren weer bewoond en opgeknapt, de bevolking had nieuwe kleding en zag er keurig en fleurig uit, was vriendelijk en voorkomend. Ik dacht dat, ook al doen we verder niets goeds meer op Java, we in ieder geval kunnen zeggen dat we deze mensen weer gelukkig hebben gemaakt en daar gaat het in feite toch om.

Het is nu 7 oktober en we hebben een zeer onrustige nacht achter de rug. Wat er precies gaande is geweest weet ik niet, maar er is onnoemelijk geschoten door de extremisten. Met karabijnen, mortieren en mitrailleurs is er op los geknald en dat op slechts enkele kilometers van ons kamp. Op wie er geschoten is, zal altijd wel een raadsel blijven want wij hadden geen patrouille in het voorterrein. De enige verklaring die ik kan geven is dat zij dachten dat wij ons wel in het voorterrein bevonden, in paniek zijn geraakt en als razende zijn gaan schieten. Laten we hopen op elkaar.

Piters is vanmorgen met een peloton, versterkt met drie gevechtswagen uitgerukt om polshoogte te gaan nemen. Ik was vooral benieuwd naar de ervaringen met de gevechtswagens.

Die vielen niet mee aangezien weer bleek dat ze in feite alleen op de verharde weg kunnen opereren. In het terrein zijn er teveel obstakels waardoor ze praktisch niet kunnen manoeuvreren. Bovendien zullen wij nog moeten leren gezamenlijk te opereren.

Dominee Koningsbergen van de regeringvoorlichtingdienst heeft ons met een bezoek vereerd. Hij maakte de indruk zichzelf hoogst interessant te vinden, maar dit even terzijde. Het nieuws dat hij vertelde was weinig opwekkend en ik meen er uit te kunnen opmaken dat ons verblijf hier nog wel een jaartje kan duren, een ontmoedigend idee.

Gelukkig werkt de Commissie—Generaal aan de totstandkoming van een vergelijk met de republiek. Een van de zaken die daaraan vooraf moet gaan is ongetwijfeld een wapenstilstand, dit teneinde een beter onderhandelingsklimaat te scheppen. Mocht dit lukken dan zie ik de toekomst toch niet zo somber in.

Ondanks een mogelijke wapenstilstand zijn de extremisten zeer vervelend en terroriseren ze de bewoners uit de kampongs gelegen in de frontlinie.

Vanmorgen moest ik met mijn peloton uitrukken naar aanleiding van een melding dat extremisten een kampong aan het platbranden waren. Er bleek inderdaad een brand te zijn, doch van de vijand ontbrak ieder spoor. Amper terug in ons kampement kwam er een nieuwe melding, nu dat de extremisten tegen de bewoners hadden gezegd dat, indien zij de kampong niet ontruimden en zich niet aan hun zijde schaarden, de kampong vernietigd zou worden. We hebben nu maar besloten de mensen te evacueren en onder te brengen in een kampong achter de linies. We zullen daarvoor trucks ter beschikking stellen.

Vannacht troffen we een jongen van een jaar of zestien bij onze versperringen aan.

Hij deed een heel aandoenlijk verhaal en vertelde o. a. dat hij op weg was naar Semarang waar zijn moeder verbleef. Hij kwam uit extremistisch gebied en verbleef daar met zijn vader, die gescheiden van zijn moeder leefde. Een geloofwaardig verhaal. Hij had echter de pech dat een van de Javanen die bij ons werkt hem herkende en zei dat de jongen een spion was. Hij bleek, na ondervraging van de knaap, gelijk te hebben. Het verhaal was volledig verzonnen en zijn taak was het inwinnen van inlichtingen over onze posities. Dom dat die jongen 's nachts trachtte te passeren. Zou hij het overdag gedaan hebben dan zou hij ongetwijfeld gewoon door de controle gerold zijn.

Geluk voor ons want onze tolk, sergeant van Kempen, slaagde erin waardevolle informatie over de vijand los te werken.

Wij gaan door met het versterken van ons kampement en we hebben er zelfs een anti—tankwapen bij gekregen in de vorm van een "Oerlikon". Een prachtwapen waarmee we de voor onze stelling liggende sawah's uitstekend kunnen bestrijken. Ik heb al meer gezegd dat ons westfront zeer kwetsbaar is en indien de extremisten een gepantserd voertuig inzetten men tot op enige honderden meters ons kamp zou kunnen naderen en het gedeelte waarin mijn peloton is gelegerd, platschieten.

Vandaag, 12 oktober, hebben onze trucks — we hebben er tien ingezet — de gehele dag over de weg geraasd om de evacuerende bevolking achter onze linies in veiligheid te brengen. Duizenden kilo's rijst kwamen te voorschijn, zelfs karbouwen werden meegevoerd. Er waren er ook bij die hun schamele bezittingen met een juk konden vervoeren, dat ware de armste, ik zou willen zeggen, de bezitlozen. Ellendig als je je kampong moet verlaten maar er is geen andere oplossing. Ongetwijfeld zullen deze mensen opgevangen worden door onze bestuursambtenaren.

Vandaag, 14 oktober, zijn we één jaar van huis, een goede gelegenheid er even bij stil te staan en de balans op te maken. Als ik dat doe dan moet ik in zijn algemeenheid stellen dat de balans vele negatieve posten oplevert. We hebben bij ons bataljon immers acht doden te betreuren, waaronder Sjaak Fick en Veldman, mensen die mij zeer nabij waren en vele gewonden waarbij ik speciaal denk aan Piet Jansen, Ferd Nota en Cor Farla.

We werden door de Engelsen maandenlang op Malakka vastgehouden, waardoor hier het extremisme kon opleven en zich organiseren en kregen pas in maart 1946 wat bewegingsvrijheid na onze landing in Semarang. Eerst sedert we de gordel rond Semarang hebben uitgebreid kun je zeggen dat we zinvol bezig zijn met onze taak n.l. het herstellen van orde en vrede in dit prachtige land, een land dat een feest is van kleur, geur en licht, maar ook van stilte en verstillig en dat bewoond wordt door mensen vol levensblijheid en met een innerlijke beschaving waaraan wij, westerlingen, niet kunnen tippen. Een land waard om voor te vechten en er gezamenlijk, d.w.z. Nederlanders en goedwillende Indonesiërs, een klein "paradijs" van te maken.

Over het paradijs gesproken; het verschil tussen het paradijs en de hel is blijkbaar een kwestie van een misstap.

Dat meen ik althans te mogen concluderen uit een toespraak van Henri de Greeve over de zedeloosheid van onze troepen in Indië.

Hij trekt zelfs een vergelijking met de blanke slavinnen uit de Romeinse tijd en het ontbrak er nog maar aan dat hij Cleopatra niet ten tonele voerde. Ik kan me zo voorstellen dat de doorsnee huismoeder nu de overtuiging heeft dat haar zoon een liederlijk leven leidt en daaraan onherroepelijk ten onder zal gaan.

Zo erg is het nu ook weer niet, al is het gevaar hier ongetwijfeld groter dan bij moeder thuis. Bovendien straft het hier in de fout gaan zich eerder af dan in Europa i.v.m. het besmettingsgevaar. Toch leidt het fulmineren van de Greeve ook nog tot iets positiefs n.l. dat de aandacht gevestigd wordt op het ontbreken van voldoende ontspanningsmogelijkheden.

Bezorg de jongens meer zinvolle ontspanning, geef ze verlof. Laat meer blijken dan nu het geval is, dat in Nederland aan hen wordt gedacht o. a. door het schrijven van brieven en het sturen van pakketjes en de "zedeloosheid" zal afnemen.

Wij, het kader, kunnen uiteraard op ons niveau ook iets doen n.l. door het scheppen van een ontspannen sfeer en niet te vergeten door zelf het goede voorbeeld te geven en beschikbaar te zijn voor het geven van goede raad.

De nacht valt reeds maar niemand slaapt want er is iets bijzonders gebeurd; de wapenstilstand is een feit.

Zojuist is het bericht binnen gekomen, een bericht dat zeer veel voor ons kan betekenen. Het kan immers ons verblijf in de tropen aanzienlijk verkorten, bovendien hebben we nu meer kans om "onbeschadigd" naar Nederland te kunnen terugkeren. De grote vraag is echter of de "republiek" haar troepen, of beter gezegd bendes, voldoende onder controle heeft om het "cease fire" na te leven. Het zou toch wel aller ongelukkigst zijn om tijdens een wapenstilstand in de vernieling te worden geschoten.

Wij zullen in ieder geval naar de letter en de geest van de wapenstilstand overeenkomst handelen en b. v. in het vervolg slechts tot twee kilometer voor ons kampement, patrouilleren, wat echter tot gevolg heeft dat we Mangkan—Weten, de mooie kampong waarvoor we zo hebben gevochten, prijs moeten geven. Voorts zullen we onze patrouilles, die in principe maar uit tien man bestaan, instrueren schermutselingen, zeker rond de "demarcatielijn", te vermijden.

We zijn daardoor wel wat kwetsbaarder maar houden steeds voldoende mensen achter de hand om in tijd van nood bij te springen. Dit laatste hebben overigens onze huzaren ook al aangeboden. Ze brachten vanmiddag met hun vechts— en verkenningswagens een bezoek aan ons kamp en zegden toe, ik zou bijna zeggen uiteraard, onmiddellijk te komen assisteren indien nodig Aardige lui die huzaren. Voornamelijk oorlogsvrijwilliger met officieren die, overeenkomstig de traditie van de cavalerie, van betere huize zijn.

Vandaag, 18 oktober, hebben we, voor het eerst na het afkondigen van de wapenstilstand, weer contact met de extremisten gehad en wel op een heel ongebruikelijke manier. Rond de middag naderden zij met een man of tien onze stellingen tot op zeshonderd meter. Tirailleurend kwamen zij noord en zuid van de spoordijk in onze richting. We vonden dat zeer vreemd, lieten alarm slaan en brachten onze pelotons in stelling met uitzondering van één sectie die we naar voren stuurden waarna de extremisten langzaam terugtrokken, zonder een schot te lossen.

Onze sectie loste enige schoten in de lucht wat voor een van de extremisten aanleiding was zijn handen in de hoogte te steken en de terugweg te vervolgen.

Onze sectie achtervolgde hen tot bij de demarcatielijn en nam stelling. Verder gebeurde er niets.

Je kunt in zo'n situatie die lui wel neerknallen maar dat is zinloos en vertroebelt de sfeer. Bovendien willen wij aannemen dat deze lieden zich in de demarcatielijn vergist hebben en dit pas ontdekten toen zij onze stellingen waarnamen. Het pleit voor hen dat ze niet in paniek zijn geraakt en als wilden zijn gaan schieten.

Overigens hadden we vandaag, 19 oktober, weer een incident rond de demarcatielijn en werden er schoten gewisseld waarbij waarschijnlijk een extremist werd geraakt. Een vervelende zaak waarover gerapporteerd moet worden teneinde enig inzicht te krijgen over het naleven van de wapenstilstand. Wat er precies gaande is, is niet duidelijk. Zijn ze te dom of lokken zij incidenten uit?

Ondertussen begint de natte moesson zich aan te kondigen, een reden om hard te werken aan de versteviging van onze stellingen. Voor alle zekerheid worden er ook barakken gebouwd om, indien nodig, de jongens onder te brengen.

Voor ons, de officieren, wordt een houten huis in gereedheid gebracht. Een vrij grote woning welke voldoende ruimte biedt om iedereen een slaapkamer te geven en een zitje voor gezamenlijk gebruik in te richten. Bovendien bevindt zich aan de noordkant een prachtige waranda met uitzicht op de sawahs en de visvijvers en... ons kippenhok. Over kippen gesproken; Het was ons al langer opgevallen dat de eierenproductie veel te wensen overliet, althans dat dachten wij. Nu is echter gebleken dat wij onze kippen vals beschuldigd hebben. De eieren werden wel degelijk gelegd, echter niet in het hok maar in de tenten van de jongens van mijn peloton. Zij lokten de kippen in hun tenten en gaven ze te eten. Als tegenprestatie deponeerden de kippen de eieren dan op de veldbedden. Je moet maar op de idee komen!!

Over het algemeen is de stemming onder de jongens nog steeds goed al moet ik toegeven dat Felix v. d. Straeten zwaar de pest in heeft omdat zijn collega's allemaal bevorderd worden tot sergeant—majoor en hij niet.

Piters heeft gemeend hem niet te moeten voordragen omdat, naar zijn opvatting, de wijze waarop Felix de administratie voert veel te wensen overlaat, zijn tenue gewoonlijk niet is om naar huis te schrijven en hij de "krijgstucht" aan zijn laars lapt. Nellis Smits heeft op dit laatste punt wel iets weg van Felix. Bovendien is Nellis zeer vrijmoedig in zijn omgang met iedereen, ongeacht rang of stand. Dit wordt niet steeds in dank aanvaard en geeft problemen met enkele officieren, zo erg zelfs dat hij er de voorkeur aan heeft gegeven een andere functie te vragen. Zijn verzoek is uiteraard ingewilligd en hij is, als "oppasser", opgevolgd door Werson, een bescheiden Limburgse jongen.

Vandaag hebben we onze kantine, een omgebouwde kampongschool, in gebruik genomen. Dankzij de jongens ziet het er gezellig en genoeglijk uit en zij hebben aangetoond dat je met bamboe alles kunt verfraaien.

Piters heeft "Jachtlust", zo heet onze kantine, in aanwezigheid van vele gasten geopend. De jongens van de compagnie hadden een revue ingestudeerd luisterend naar de naam "Schots en Scheef "; een mengelmoes van sketches, muziek, grappen en grollen. Vooral "de Witte", een knaap van het 3e peloton, ontpopte zich als een rasconferencier en deed de aanwezigen menigmaal schudden van het lachen, terwijl zijn tegenspeler Arie een waardig comparant bleek. Er werd menige steek gegeven en onnodig te zeggen dat alles wat de jongens op hun hart hadden eruit werd geflapt.

Ook wij, de officieren bleven niet achter en speelden een kort stukje, waarin het bijgeloof een grote rol speelde. We kregen er zelfs applaus voor. Er bleken ook enkele verdienstelijke gitaristen onder de jongens te zitten en zelfs een telepaat en tapdanser in de vorm van Spoor uit Geertruidenberg ontbrak niet. Een geslaagde opening en een aanleiding voor de jongens om op de ingeslagen weg voort te gaan.

Dit soort dingen houdt het moreel van de troep op peil en bezorgt hen de zo broodnodige afleiding.

Piters is vandaag nog meer op de voorgrond getreden n.l. door een bekendmaking van generaal Spoor voor te lezen, waarin deze de oorlogsvrijwilligers bedankt voor het feit dat zij het mogelijk hebben gemaakt dat duizenden mensen nu weer vreedzaam in hun kampongs kunnen leven. Een eerste blijk van waardering voor de in Nederland blijkbaar door velen verguisde oorlogsvrijwilligers. Beter laat dan nooit zullen we maar denken.

Ook Bendik was vandaag aanwezig. Hij heeft, wat functie betreft, inmiddels stuivertje gewisseld met zijn boezemvriend Jan Hendriks, die overigens naar Batavia is vertrokken voor een uitgebreid medisch onderzoek aan zijn knie. Jan is vroeger een niet onverdienstelijk voetballer geweest, waarbij zijn knie niet ongeschonden uit de voetbalwedstrijd is gekomen.

Ferd Nota is ook nog steeds in de lappenmand en ik denk dat ze hem beter naar Nederland kunnen afvoeren omdat daar veel meer mogelijkheden zijn en het genezingsproces ongetwijfeld vlotter zal verlopen. Hoe het ook zij, ik zie hem niet meer terug bij de troep en het is voor mij nog de vraag of hij niet blijvend gehandicapt wordt. Dat kan voor hem een zeer vervelende zaak worden want hij wil in militaire dienst blijven. Ik ben inmiddels op bezoek geweest bij onze 4e compagnie, gelegerd in de kampong Persilan. Zij zijn belast met de verdediging van het gebied dat zuid—oost van Karanganjar is gelegen. Zonder overdrijving; ons kamp is veel beter en gezelliger ingericht.

Ik ontmoette er ook Kees Peters, een van de weinige jonge officieren die nog pelotons—commandant is. Het is ondertussen wel duidelijk dat niet iedere officier geschikt is om een troepenfunctie te vervullen en zeker niet onder de omstandigheden zoals wij die sedert de landing in Semarang meemaken

Vandaag, 24 oktober, hebben we een uitstapje gemaakt naar de "Karel Doorman", die bij Semarang voor anker ligt. We werden met een landingsvaartuig naar het schip vervoerd en daar begroet door enkele officieren die ons rondleidden. Het schip, dat blijkbaar omgebouwd is, net er wat plomp uit maar is uitstekend bewapend. Het is ons enige vliegdekschip, waarop we echter geen vliegtuigen aantreffen, uitgezonderd het laatstelijk verongelukte toestel dat niet meer te herstellen is. Het landen op zo'n schip is een hachelijke zaak, vooral bij slecht weer.

Bovendien is de landingsbaan zeer kort, iets wat men tracht te compenseren door via een soort remsysteem het landende toestel af te remmen.

Weer teruggekeerd in ons kampement zetten de extremisten ons opnieuw voor een raadsel. Een van hen passeerde n.l. op een fiets de demarcatielijn en begaf zich op ons gebied. Een onzer patrouilles, die zich juist in het voorterrein bevond liet hem rustig zijn gang gaan, vond het op een gegeven moment welletjes en nam hem gevangen.

Het bleek een ordonnans van de T. N. I. te zijn die bij zijn ondervraging verklaarde niets af te weten van een wapenstilstand. Wat moet je daar nu van denken ? Wij zijn blijkbaar de enige partij die zich aan de spelregels houdt. Zou de communicatie bij de tegenpartij zo slecht zijn dat men de troepen aan het Semarangfront niet eens heeft ingelicht? Onze jongens worden blijkbaar wat nerveus door deze onzekere toestand want gisterenavond werd er duchtig met een mitrailleur geschoten, zonder dat er m. i. een vijand te bekennen was.

Er zal ongetwijfeld wel iets in het voorterrein aan de hand geweest zijn, maar ik houd het voorlopig op wilde zwijntjes die rond de versperringen aan het vervelen waren.

Ons kampement staat in Semarang blijkbaar bekend als modelkamp, want we krijgen regelmatig lieden op bezoek om het te bewonderen. Vandaag liep het uit de klauwen aangezien zeker honderd man aan deze "excursie" deelnam.

Van ons, de officieren, wordt verwacht dat wij als rondleiders optreden en dat kan tot gevolg hebben dat je per dag enkele malen onze heuvel op moet om het voorterrein te laten bewonderen. Voorts moet je natuurlijk alles doen wat je van een gastheer mag verwachten.

Piters, die momenteel zwaar onder druk van de bataljonscommandant staat, kan tegen die drukte niet op en overweegt er op een of andere manier een stokje voor te steken. Wij kampen op het ogenblik weer met malaria en één van de slachtoffers is Roki. Los van de malaria valt het toch op dat de jongens niet in al te beste conditie zijn. Waarschijnlijk nog een reactie op de achterliggende spannende maanden. Ook de Stoottroepen en 13 R I. schijnen met dit probleem te kampen. Begrijpelijk als je je realiseert dat zij het zwaar hebben moeten ontgelden, wat o. a. tot uitdrukking komt in het dodental. Aan hun front is de vijand veel fanatieker dan bij ons en zij zijn dientengevolge gedwongen veel grote acties te voeren, acties die uiteraard meer risico's opleveren dan pelotonspatrouilles.

Zo'n peloton kun je overzien, bovendien kan je alle gevaarlijke obstakels in je eigen gebied als je broekzak en weet je waar je op de vijand kunt stoten. Daarop kun je bijna een draaiboek maken.

Ik besteed ook nog steeds veel aandacht aan de voorbereiding van de patrouilles, ook al gaat er maar één sectie op pad en behoeft ik zelf niet mee. Laat ons nu aan het einde van de maand toch nog een gewonde hebben. Niet tijdens een actie, maar gewoon omdat zijn auto in brand vloog en hij daarbij zware brandwonden opliep. Gelukkig laat het zich aanzien dat hij het wel zal overleven.

Vannacht was het weer zeer onrustig in het voorterrein. De extremisten zijn als gekken aan het schieten geweest. Op wie is ook nu weer niet duidelijk, zeker niet op onze stellingen, mogelijk op kampongbewoners, misschien op niemand, dat weet je bij die kerels nooit. Piters kreeg het er wel van op zijn zenuwen en kon natuurlijk niet slapen. Een van de gevolgen daarvan was dat hij vanmorgen niet mals was bij het uitdelen van straf.

Nellis Smits kreeg 10 dagen streng omdat hij onbeschoft was opgetreden, terwijl een korporaal zelfs 14 dagen aan zijn broek kreeg. Later bleek mij dat de man volkomen onschuldig was, maar toegegeven had om van Piters af te zijn. De korporaal was laaiend, maar toen hij wat gekalmeerd was, ben ik met hem naar Piters gegaan en hebben we de zaak uitgepraat. Piters was aanvankelijk niet te bewegen de straf in te trekken, maar was uiteindelijk toch zo sportief om zijn ongelijk toe te geven.

Het vervelende is dat hij zich zo'n voorval ontzettend aantrekt, want in zijn hart is het een goede vent die het beste met de jongens voor heeft. Hij brengt het echter verkeerd en soms heb ik medelijden met hem omdat hij zo slecht door de jongens begrepen wordt.

De extremisten hebben onze zondag ontviid en verstoord door artilleriegranaten op ons kampement af te vuren. Ik neem althans aan dat dat de bedoeling was, al vielen de granaten overal behalve in ons kamp.

Begrijpelijk schoot deze aanval bij ons in het verkeerde keelgat en via de bataljons—commandant hebben we de hulp ingeroepen van onze artillerie, die maar liefst 140 granaten afvuurde op de vijandelijke stelling. De perfectie van onze artillerie kennende neem ik aan dat dit de laatste keer is dat men ons stoort, verder acht ik het niet uitgesloten dat de vijandelijke artilleristen nu van de "eeuwige rust" genieten.

Overigens wordt door de "Republiek" stelselmatig ontkend dat men de wapenstilstand schendt. Een van hun generaals, een zekere Soediman, die in Batavia vrij rondloopt met een eigen gewapend escorte, noemt ons de grootste boosdoeners. Je moet maar lef hebben en een grote mond durven opzetten. Wij kunnen daar weinig tegen doen omdat de Engelsen nog steeds ons beleid uitmaken en afdoend ingrijpen beletten.

Gelukkig verdwijnen ze na 30 november a.s. en worden wij weer baas in eigen huis. Ik vind dat die Engelsen onze taak ontzettend vertroebeld en verziekt hebben.

Indien wij direct na de capitulatie van Japan hadden kunnen ingrijpen was de Indië-affaire al lang opgelost, zouden we nu vreedzaam naast elkaar kunnen leven en hadden we geen of weinig slachtoffers gehad.

Doordat wij niet in Indië werden toegelaten konden de extremisten zich organiseren en bewapenen en grote onrust zaaien onder de gewone kampongman, die nu tussen twee vuren zit en niet weet welke kant hij moet kiezen.

Ondertussen wordt er wel aan een overeenkomst gewerkt.

Dr. van Mook heeft zelfs aan een correspondent van Reuter verklaard dat het Indische vraagstuk "zeer dicht bij een oplossing is". Hij is zo optimistisch omdat de laatste bijeenkomst van de Nederlandse Commissie Generaal, waarvan hij een van de vier leden is en vertegenwoordigers van de Indonesische Republiek, zeer hoopvol is verlopen.

Volgens Dr. van Mook zijn er slechts een klein aantal punten waarover men het niet geheel eens is en betreft het meer aangelegenheden van vorm dan wel van inhoud.

Alle welingelichte kringen — Indonesische — Nederlandse en Britse — zo las ik in het dagblad van Semarang van dinsdag 5 november 1946, zijn het er over eens dat uit de onderhandelingen een overeenkomst tot stand zal komen, die, aldus Reuter, ongeveer de volgende inhoud zal hebben:

1. Nederland zal een onafhankelijke Indonesische Republiek, bestaande uit Java en Sumatra, erkennen.
2. De Indonesische Republiek zal toetreden tot de federatie "De verenigde Staten van Indonesië", waarbij voorzieningen zullen worden getroffen dat die eilanden, die niet in de Republiek zijn opgenomen, mogelijk later deel zullen uitmaken van de Republiek, hetgeen door plaatselijke keuze zal worden bepaald.
3. Door een afzonderlijk verdrag zal de Indonesische Federatie een deel worden van de Nederlandse Unie, waarin ook opgenomen zijn Suriname en Curaçao.

Dat lijkt allemaal zeer hoopvol maar in de krant las ik ook dat niet— Nederlandse kringen die echter nauw betrokken zijn bij de politieke besprekingen, hebben verklaard dat ze helemaal niet zo optimistisch zijn en er nog delicate kwesties moeten worden opgelost.

We zullen maar afwachten. Er wordt in ieder geval gepraat en ik heb wel vertrouwen in de integriteit van Soetan Sjahrir.

Ondertussen ben ik gehuisvest in een houten woning en behoort het tentleven voorlopig tot het verleden. Ik heb nu weer een slaapkamer ter beschikking, niet groot maar voldoende voor mijn veldbed en wat meubilair.

Een grote vooruitgang, vooral ook omdat alle officieren nu in één woning zijn ondergebracht, wat de onderlinge relaties ongetwijfeld ten goede zal komen en mogelijk Piters wat rustiger zal maken.

Die rust was er overigens vannacht nog niet. Ik zat op wacht en Piters kwam rond een uur of twaalf, luid vloekend uit zijn bed. Dit laatste naar aanleiding van de publicatie over de voorwaarden van de overeenkomst met de Republiek.

Hij vond dat wij Java en Sumatra weggaven en dat op een tijdstip waarop de bevolking volledig op onze hand was. Na een uur vloeken en kankeren en nadat hij mijn brood had opgegeten, toog hij weer naar zijn bed.

Ik mag hem wel, ondanks zijn gebruiksaanwijzing, want hij is een eerlijke vent.

We hebben weer een dode te betreuren. Een van de jongens van de 4e compagnie is n.l. op een mijn gelopen in het gebied van de 4e compagnie, een landmijn door ons zelf ingegraven. Zoiets mag natuurlijk niet voorkomen, maar is gewoonlijk een gevolg van onbekendheid met de plaatselijke situatie en kleine slordigheden over de gehele linie.

Gisteravond werden we verrast met de komst van een team verpleegsters rechtstreeks afkomstig uit Nederland.

Zij gaan zich belasten met de medische zorg van de kampongbewoners. Een mooi taak voor deze enthousiaste meisjes, die zich ongetwijfeld niet zullen behoeven te beklagen over gebrek aan belangstelling van de zijde van onze jongens.

Vandaag hebben we in een van de bomen van onze kampong een orchidee ontdekt met een fijne doordringende geur. Prachtige bloem die we overgeplant hebben in een halve kokosnoot. Orchideeën tref je hier wel meer aan op donkere vochtige plaatsen b. v. op de kerkhofjes in de kampongs.

Wat je hier ook veel ziet is de bougainvillea, een plant met opvallend grote paarsrode schutbladeren en kleine nietige bloempjes, mooi en fleurig om te zien. Trouwens over de planten in Indië zou je een boek kunnen schrijven, soms is het een palet van geur en kleur. Daar kan Nederland met tegenop maar dat hoeft ook niet; Nederland heeft andere bekoorlijkheden.

Vanmorgen was heel onze staf al om zes uur in actie. Piters en de vaandrig omdat ze niet konden slapen, ik omdat ik gekweld werd door maagkrampen. De jongens wisten niet hoe ze het hadden en dachten dat er iets bijzonders aan de hand was. Dit ook al omdat even later ook de bataljonscommandant arriveerde die blijkbaar met het goede been uit bed was gestapt. Al bij al hadden we een prettige, ontspannen ochtend. Moeten we meer doen.

Slapen doen we de laatste tijd toch weinig omdat het gebruikelijk is dat degene die naar Semarang is geweest daarover verslag uitbrengt aan de thuisblijvers. Dat kan wel eens uitlopen tot na twaalf en vooral Piters heeft behoefte aan dat gezellig bij elkaar zitten.

Ook Piet Jansen heeft zich vandaag weer eens laten zien. Hij loopt zeer ongelukkig en moet waarschijnlijk naar Batavia voor een verdere behandeling. Het ziet er niet naar uit dat hij nog bij onze compagnie terugkeert. Piet is wat magerder en kaler geworden. Samen hebben we door ons kamp gewandeld, waarbij hij zoals gebruikelijk, het woord deed en ik luisterde. Hij dacht dat zijn toekomst veilig gesteld was aangezien hem door de P. T. T. was toegezegd dat hij een vaste aanstelling zou krijgen en bureauhouder in Den Hout zou worden.

Nog een prettig bericht; Ons is medegedeeld dat een commissie over enkele dagen een demarcatielijn zal vaststellen. Als dat zo is en iedereen zich aan de afspraken houdt kunnen we de rest van onze dienstdag probleemloos uitdienen.

Onze tegenstanders houden zich de laatste dagen opvallend rustig en er is sprake van een zekere ontspanning die gunstig inwerkt op de jongens. Er zijn diverse kandidaten die nu ons kamp willen overnemen, zelfs de Stoottroepen hebben "gesolliciteerd", waarbij ze waarschijnlijk niet stil hebben gestaan bij de naderende natte moeson.

Vanavond hebben we al een voorproefje gehad en was het o. a. in mijn kamer dweilen geblazen omdat het dak lekte. Ik ben zeer benieuwd hoe mijn peloton de natte moeson zal verwerken omdat de tenten in het laagste gedeelte van de kampong staan.

Het feit dat de kampongbewoners daar geen huisjes hebben gebouwd, voorspelt niet veel goeds.

Vandaag, 11 november, zijn er in Cheribon weer besprekingen tussen Nederlanders en Soekarno. Onbegrijpelijk dat ze met Soekarno en zijn kliek willen praten. Namens wie spreekt Soekarno feitelijk? In dit verband is het wel interessant te vernemen dat er in de binnenlanden een pro—Nederlandse zender opereert. die zegt namens 75 % van de bevolking te spreken en aandringt op het voeren van actie om de bevolking te bevrijden. Kloeke taal die mij doet denken aan onze bezettingstijd en die overeenstemt met de mening van onze legerleiding dat onderhandelen met deze kerels zinloos is en zij zich eerst dienen over te geven alvorens er van onderhandelen sprake kan zijn. Maar ja, het leger is alleen maar een instrument in handen van politici.

Wij zijn enkele dagen ouder en er beginnen wat gegevens binnen te komen over de onderhandelingen in Cheribon. Het schijnt nogal problematisch gegaan te zijn. Om te beginnen arriveerde onze commissie met een torpedojager die voor de kust van Cheribon voor anker ging Het gezelschap begaf zich vervolgens met een sloep naar de haven maar werd daar, ondanks de aanwezigheid op de kade van Sjahrir, niet toegelaten omdat de eveneens aanwezige Minister van Marine van de Republiek zich op het standpunt stelde dat aan hem geen toestemming tot landen was gevraagd. Na veel vieren en vijven kwam men tot een compromis; Schermerhorn en zijn delegatie moesten overstappen in een rood—witte prauw en werden daarmee aan land gezet. Wat er precies besproken is hopen we nog te horen!!

Onze leiding begint zich te realiseren dat er meer aan ontspanning en culturele vorming gedaan dient te worden. In het kader daarvan kregen we Willem Noske op bezoek, een begaafd violist. Hij maakt met de pianist Henk te Strake een tocht langs alle posten en in de achterliggende vier dagen gaven zij maar liefst zestien concerten. In ons kamp werd in de open lucht gespeeld. Eenvoudige, lichte bevattelijke dansmuziek, die door de jongens zeer op prijs werd gesteld. Na het optreden hebben wij mevrouw Noske, hem en Henk te Strake rondgeleid en natuurlijk onze heuvel beklommen. Willem was niet tevreden voordat hij in een van de stellingen achter een bren lag. Hier kreeg hij zijn eerste militaire theorie. Hard nodig want hij bleek onnoemelijk onhandig te zijn. Tijdens de maaltijd deed Willem Noske zich kennen als een prettig causeur met een brede kijk op velerlei gebied en zeer geïnteresseerd in de politieke situatie in Indië.

Deze gezellige dag werd op zeer onaangename wijze afgesloten n.l. met het bericht dat wij drie doden te betreuren hadden. Een ervan, de sergeant—majoor van Wely, kende ik al vanuit Vught. Het intrieste is dat hij pas één week getrouwd was, evenals zijn zwager die ook gedood werd.

De derde dode is een sergeant van de Stoottroepen. Hij maakte de fout om tijdens een nachtelijke patrouille vóór een van zijn posten uit te komen. Het was pikdonker, waardoor men hem niet goed kon onderscheiden en voor een vijand aanzag. Hij werd onder vuur genomen en was onmiddellijk dood. Als je aan zoiets denkt krijg je een wee gevoel in je maag en realiseer je je de betrekkelijkheid van alles.

Voor ons gaat het leven echter verder en er heeft vandaag zelfs een lichtpuntje voorgedaan over de aflossing. Een overste van de Regeringsvoorlichtingsdienst die bij ons op bezoek was, zei n.l. dat hij het niet uitgesloten achtte dat, na aankomst van de B—Divisie in maart 1947, met de aflossing van de oorlogsvrijwilligers een aanvang kon worden gemaakt Het lijkt mij een wat voorbarige mededeling en ik betwijfel of wij er veel waarde aan mogen toekennen, aangezien er te veel factoren een rol spelen, zo o. a. de houding van de "republiek".

Dit alles werd gevolgd door een, voor mij, zeer onrustige nacht. Een peloton

Stoottroepen opereerde n.l. in ons voorterrein en was min of meer verdwaald. Niet zo vreemd als je weet dat het pikdonker was en het ontzettend had geregend. Uiteindelijk hebben we het probleem doormiddel van lichtkogels kunnen oplossen. Ik dacht vanmiddag wat slaap te kunnen inhalen maar het was er niet bij omdat ik met mijn peloton moest uitrukken aangezien er extremisten waren gesignaleerd. De heren maken zich op het ogenblik verdienstelijk door kampongs, gelegen op ons gebied, in brand te steken. Tot mijn spijt hebben we ze niet te pakken kunnen krijgen omdat ze het hazenpad kozen. Het wordt tijd dat we een eind maken aan deze terreurdaden, die geen enkel militair effect hebben en waardoor alleen de kampongbewoners worden getroffen. Nu, de tijd is vlug aangebroken want vandaag heeft er tussen 2 secties, versterkt met een mortiergroep, en de extremisten, een treffen plaats gevonden. We schrijven 21 november 1946 en vanmorgen om 08.00 uur ben ik met mij groep uitgerukt voor een langdurige, zware patrouille. Vanuit Karanganjar trokken we in zuidelijke richting naar kampong Bringing en vandaar naar een heuvel van waaruit we het terrein observeerden. Aangezien er geen vijand te bekennen was trokken we, dwars door het terrein, naar het kerkhof, gelegen aan de Oostrand van kampong Mangkang—Wetan en namen daar stelling. Ook daar deden zich geen bijzonderheden voor. We trokken een honderd meter terug en zagen, tijdens deze terugtocht, tot onze verwondering uit oostelijke richting, dus uit ons gebied, een vijandelijke patrouille naderen ter sterkte van ongeveer 20 man, bruin geüniformeerd, voorzien van wapens en helmen. We lieten ze naderen en opende het vuur. Zij zochten dekking en er ontstond een kort doch hevig gevecht, waarbij wij ons in een betere positie bevonden omdat wij het terrein beter konden overzien. De vijand sloeg met achterlating van 5 doden op de vlucht en verdween achter de spoorbaan en verplaatste zich naar eigen gebied, een reden voor ons om het gevecht te beëindigen. Bij de doden troffen we 4 Lee Enfield geweren aan met munitie. Hoe komen die kerels aan Engelse geweren? We bleven nog een vijftiental minuten het voorterrein observeren en werden daarbij getraakteerd op 2 inch mortiergranaten, die ons echter geen schade berokkenden. Tijdens onze verdere terugtocht bleek dat de extremisten blijkbaar getracht hadden de kampong Bandoegaroet in brand te steken, doch daarin maar gedeeltelijk geslaagd waren. Mede in verband met dit soort voorvallen heeft onze brigadecommandant, kolonel D. R. A. van Langen, op uitgebreide schaal pamfletten laten verspreiden, waarin hij, in het Maleis en het Nederlands, exact weergeeft waar de demarcatielijn zich bevindt. Voor ons vak omschrijft hij deze lijn als volgt:

"Van hier langs de kali Tjontok naar het N. W. tot aan de samenvloeiing met de kali Kripik. Dan langs de Kali Kripik ca. 1200 m. naar het Z en vandaar langs de kleine zijrivier naar het W. dan langs de Z en daarna langs de W. rand van de sawah-complex dat 0. van kampong Siwarak ligt.

Dan door het zadel 300 m. Z. van kampong Taloen—Katjang naar het W. over de kali Krejo langs de N. rand van kampong Djatibarang.

Vervolgens langs de kali Damangan naar het N. Dan langs de Z. rand van het sawah—complex dat ten Z. van Kedoengpani ligt Dan door het ravijn naar het W. naar de kali Ngaglik. Vervolgens langs deze kali naar het N. W. langs de Z. rand van kampong Gondorio. Dan langs de kleine kali naar het W. tot de weg van Pesantran naar Mangkang. Van hier langs deze weg (weg inbegrepen) naar het N. W. tot het bruggetje ongeveer 1600 m. Z. van Mangkang—Wetan. Van hier langs het riviertje naar het N. W. en vervolgens langs de 0. rand van het sawah—complex Z van Mangkang—Koelon langs de

kapotte ijzeren brug in Mangkang—Koelon en vandaar langs de 0. rand van de kampong Panggoeng en Pondok en verder via de kali Mangkang door de tambaks naar zee".

Voorts heeft de brigadecommandant uitvoering uiteengezet welke de internationale gedragsregels zijn inzake het gebruik van de WITTE VLAG.

Deze mag n.l. alleen worden gebruikt door:

- a. parlementariërs
- b. personen die zich wensen over te geven.

Misbruik kan tot gevolg hebben dat er geschoten wordt.

Ik heb het vorenstaande uitvoerig gemeld om aan te tonen dat, indien beide partijen zich aan deze spelregels houden, er geen schot meer behoeft te worden gelost, er derhalve in feite sprake is van een wapenstilstand en er ruimte geschapen wordt om rond de tafel het probleem Indië uit te praten en vreedzaam te regelen.

Wat er vandaag gebeurd is n.l. dat de extremisten de demarcatielijn met honderden meters overschrijden en een kampong in brand trachten te steken, is op geen enkele wijze goed te praten en doet de vraag rijzen of er nu inderdaad van een effectieve wapenstilstand gesproken kan worden. De tijd zal het uitwijzen.

Wij doen overigens alles om de wapenstilstand te effectueren b.v. vandaag, 24 november, hebben we weer een patrouille uitgestuurd en bij de demarcatielijn pamfletten laten ophangen, waarin de spelregels nauwkeurig zijn omschreven.

Onderwijl gaat radio Djokja onverminderd door om de sfeer te vertroebelen en stemming te maken tegen de Nederlanders. Ons wordt o.a. verweten dat we niets en niemand ontzien en zelfs vliegtuigen en artillerie inzetten en ons niets van de wapenstilstand aantrekken. Vooral ons front, het westfront van Semarang moet het ontgelden, mogelijk mede een gevolg van de actie van mijn peloton op 21 november. j.l. Als je die lui zo bezig hoort zou je bijna denken dat ze bij de Duitsers in de leer geweest zijn, aannemelijk is echter dat ze op dit punt wel het een en ander van de Jappen hebben opgestoken. Hopelijk komt er verandering in de vuilspuiterij nu, we schrijven 25 november, het ontwerpakkoord van Linggadjati ondertekend is.

Dat ontwerpakkoord kan blijkbaar niet de goedkeuring wegdragen van onze militaire top want ik heb gelezen dat admiraal Helfrich en generaal Kruls de mening zijn toegedaan dat er onzerzijds te ver gaande toezeggingen zijn gedaan, een verwijt dat ze vooral richten aan het adres van Schermerhorn.

Terwijl ik aan het schrijven ben, word ik gestoord door een hevig mitrailleur— en geweervuur. Op wie er geschoten wordt is mij nog niet erg duidelijk, mogelijk zijn de extremisten elkaar aan het afmaken. Of zouden ze ons met hun wapens willen intimideren?

Vanmorgen werden we nog verrast door de komst van de bataljonscommandant die opdracht gaf de compagnie te laten aantreden. Deze heer die bekend staat om zijn slordig tenue was "getooid" met gymnastiekschoenen, terwijl zijn kousen ontbraken. Ik snap niet dat een hoofdofficier in zo'n tenue durft te verschijnen. Zijn komst bleek verband te houden met een inbraak bij Chinezen in Semarang en het vermoeden dat lieden van ons bataljon er meer van wisten.

Onze compagnie was er echter zeker niet bij betrokken, redenen waarom de toespraak van de bataljonscommandant mij overbodig voorkwam. Maar goed wie het ook zijn, gestolen mag er niet worden en misschien heeft zo'n toespraak tot nog ergens een gunstig effect.

De wapenstilstand blijkt nog steeds een farce te zijn want vandaag, 29 november, werden we uit bed getrommeld omdat extremisten ons met mortieren en artillerie onder vuur namen, even later gevolgd door een hevig geweervuur.

Gelukkig schieten zij nog altijd zeer slecht, slechts een artilleriegranaat ontplofte midden in ons kamp en dat juist op een plaats waar enige seconden daarvoor mijn peloton in stelling had gelegen. Omdat ik de positie van het peloton te kwetsbaar achtte, had ik besloten de jongens onze stellingen maar dubbel te laten bemannen, een gelukkige greep zo bleek even later.

Ondertussen zet de natte moesson goed door, ongelooflijk wat een regen er dan valt. De grond is onmiddellijk doorweekt maar gelukkig zakt het water weer even snel weg als het gekomen is en frist de natuur merkbaar op, bovendien blijft de temperatuur behaaglijk.

We hebben nog steeds problemen met het vaststellen van de demarcatielijn o. a. omdat de republikeinen niet op de hoogte blijken te zijn van onze posities. Zo zouden zij in de veronderstelling verkeren dat onze kampong Karanganyar nog in hun handen is.

Ook aan het zuidfront doen zich problemen voor. Daar bleek de onderhandelaar een vroegere korporaal van het K. N. I. L te zijn. Hij kwam, gezeten op een ezel, naar onze stellingen waar hij door een stel dure jongens van ons, waaronder generaal Buurman van Vreeden, werd opgewacht. De onderhandelingen werden een flop en onze korporaal moest bij zijn hogere commandanten nieuwe instructies gaan halen. De onderhandelingen gaan echter door, dat is zeker een winstpunt.

Vandaag hebben we een langdurige bespreking gehad met Piters over het moreel van onze compagnie. Wij, de pelotonscommandanten, zijn n.l. van mening dat de jongens geestelijk en lichamelijk zeer vermoeid zijn en hoognodig eens met verlof zouden moeten kunnen. Ik merk trouwens aan mezelf ook dat ik prikkelbaar en nerveus ben en b. v. onnoemelijk schrik als er een deur dichtklapt. Ongemerkt registreer ik zo'n geluid als een mortierinslag, niet zo best vooral niet als andere bemerken dat je "schrikkerig" bent. Feitelijk zou de compagnie eens een maandje op rust moeten. Op dit punt schijnt men in Batavia de brigade volledig vergeten te zijn of stiefmoederlijk te behandelen.

Zelf kunnen we op dit punt natuurlijk ook wel iets doen, daarom zijn we begonnen om met ingang van morgen de reveille op zeven uur te stellen, voldoende nachtrust is immers ontzettend belangrijk. De ellendig zware wachten blijven echter een probleem waarvoor geen oplossing te vinden is omdat je je het onder de huidige omstandigheden zeer zeker niet kunt permitteren een stel posten in te trekken.

Gelukkig horen we dat Lou Bandy en enkele orkesten onderweg zijn naar Indië om onze ontspanning wat meer reliëf te komen geven. De ontspanning beperkt zich nu tot een keertje Semarang gaan en daar een bioscoopje te pikken of te gaan eten en het draaien van oude films in ons kampement. Het zal duidelijk zijn dat dit onvoldoende is om gemotiveerd te blijven.

Ik heb nu wat meer bijzonderheden gekregen inzake de redenen waarom de onderhandelingen over de demarcatielijn tot dusver zijn mislukt. De republikeinen eisen niet minder dan de terugtrekking van onze troepen tot binnen de beide bandjirkanalen en tevens ontruiming van de Gombel. Het vliegveld zouden we mogen blijven gebruiken, maar wel onder bewaking van de republiek. Het aannemen van deze voorstellen zou in feite gelijkstaan met het overdragen van Semarang aan de republiek. De voorstellen van ons waren zeer gematigd en er alleen op gericht een zodanige toestand te scheppen dat Semarang gevrijwaard zou zijn van artillerie— en mortierbeschietingen.

Inmiddels heeft op 8 december een nieuwe aankomst plaatsgehad. Kolonel Soenarto schitterde echter door afwezigheid maar liet wel de boodschap overbrengen dat hij bleef vasthouden aan zijn eisen, dit ondanks het feit dat zijn chef, generaal Oerip, een veel gematigdere standpunt heeft ingenomen.

We mogen tot de conclusie komen dat in Semarang de onderhandelingen volledig zijn vastgelopen en we weer net zover zijn als voor 14 oktober d. w. z. dat we op extremistische acties voorbereid moeten zijn.

Ondertussen hebben we weer drie doden te betreuren, niet door acties maar door ongelukken en één, als ik goed ben ingelicht, door zelfmoord na ontvangst van minder gunstige berichten uit Nederland. Deze jongens waren niet van ons bataljon, wij hebben overigens toch minder slachtoffers dan de anderen.

Nu ik het toch over slachtoffers heb: Piet Jansen en Cor Farla zijn inmiddels afgereisd naar Batavia en zullen wel doorgetransporteerd worden naar Nederland. Voor hun zit het er op en laten we hopen dat ze met open armen zullen worden ontvangen en zij een passende werkkring zullen krijgen.

Onze bataljonscommandant, de man op de gymnastiekschoenen, is bevorderd tot overste, een mooie promotie en waarschijnlijk een gevolg van het feit dat de rangen bij de officieren van de 7 December divisie hoger zijn dan bij ons. Een bataljonscommandant is daar n.l. overste en een compagniescommandant majoor. Een mooi vooruitzicht voor onze compagniescommandant en indirect ook voor de pelotonscommandanten die 1e luitenant kunnen worden.

Voor mij kan dit laatste nog wel even duren, zo ook voor de andere 2e luitenants van ons bataljon. Hoe het precies zit weet ik niet, maar ik denk dat ik nog niet aan de beurt ben.

Ik ben vergeten te schrijven dat we een andere dominee hebben. Zijn voorganger, Jan Rawie, is n.l. overgeplaatst. De eerste indruk van zijn opvolger is niet al te best. Ik vind het een rare kerel, even raar als zijn naam. Hij wisselt het zingen van vrome liederen af met het, in de mess vertellen van schuine bakken. Verder maakt hij de fout regelmatig in gezelschap van een verpleegster te vertoeven, iets wat je hier, zeker als dominee niet kunt permitteren. De jongens trekken n.l. direct conclusies. Welke die zijn behoeft ik niet te vermelden.

Hij is overigens een zeer erudiet man met een uitstekende staat van dienst tijdens de bezetting en een man die bij bepaalde officieren, waaronder de bataljonscommandant, zeer getapt is.

Sinterklaas hebben we gelukkig weer achter de rug. In Nederland is dit een familiefeest bij uitstek, zeker zo kort na de bevrijding, hier is het een gewone dag, zij het dat ik in Semarang minstens zeven sinterklazen heb gezien.

Het zal dan ook wel aan mij gelegen hebben want ik vond het een zeer trieste dag met ontzettend veel regen. Het enige lichtpunt was het feit dat de tenten van de jongens het gehouden hebben. Alleen onze eend was in haar element en ploeterde opgewekt door de grote plassen die zich in ons kamp gevormd hadden.

De regenbuien worden afgewisseld met zwaar drukkend weer. Bovendien worden we geteisterd door allerlei vliegen en vliegjes die het vooral voorzien hebben op onze gezichten en blote armen.

De laatste dagen heb ik me nogal veel tussen de jongens begeven en het is me opgevallen dat er bij zijn die erg vermagerd zijn. Ongetwijfeld is hieraan de zware dienst debet maar ook de malaria waardoor verschillende jongens maandelijks enige dagen zijn uitgeteld. De patrouilles moeten echter normaal doorgaan, waardoor de wel inzetbare jongens nog zwaarder belast worden en oververmoeid dreigen te geraken.

Als ik dat zo aanzie groeit mijn respect voor de mensen van het K. N. I. L. die jarenlang onder de beroerdste omstandigheden hun dienst moesten vervullen. Zij ploeterden weken, soms maanden door de rimboe en moesten zich maar zien te behelpen, terwijl

wij altijd nog het voordeel hebben dat we in de omgeving van Semarang gelegeerd zijn en daar wat vertier kunnen zoeken.

Piet Ham en ik hebben een bezoek aan Semarang gecombineerd met het bezoeken van onze zieken in het ziekenhuis. Een van de jongens bleek een venerische ziekte te hebben opgelopen, iets waarmee hij uiteraard niet te koop loopt en waarvoor hij zich ontzettend schaamt. Zoiets lekt natuurlijk toch uit aangezien de V. D. patiënten bij elkaar zijn ondergebracht op de afdeling huidziekten.

Als je zo'n zaal overziet, moet je tot de conclusie komen dat er nogal wat slachtoffers van deze smerige ziekte zijn, waarbij ik wel moet opmerken dat op deze afdeling ook andere huidziekten behandeld worden, iets waarvoor de betreffende jongens maar weinig begrip kunnen opbrengen. Ik heb me laten vertellen dat het K. N. 1. L. op dit gebied vroeger een hard ongenueanceerd standpunt innam en stelde dat hier sprake was van het zich vrijwillig ongeschikt maken voor de dienst omdat er kennelijk onvoldoende voorzorgsmaatregelen waren getroffen, weshalve een straf diende te worden opgelegd.

Aannemende dat dit verhaal op waarheid berust, kan men over het standpunt discussiëren maar er zal ongetwijfeld een preventieve werking van zijn uitgegaan.

Van lieverlee krijgt ons kamp steeds meer te lijden onder de zware regens, terwijl we ook tijdens de patrouilles te kampen hebben met abominabele terreinomstandigheden. De grond lijkt hier veel op löss en klontert onder je schoenen, waardoor je al "glibberend" en "slibberend" je weg moet zoeken en vervolgen, terwijl je ook nog oog moet hebben voor de vijand.

Vandaag, 12 december, hebben we zes uur aan een stuk door het terrein geploeterd en waren op een gegeven moment zo moe dat ik besloot de auto's op te roepen en ons te komen ophalen.

Nadat ik weer wat op verhaal gekomen was, nodigden Piters en de vaandrig mij uit een bioscoopje te pikken in Semarang Ik heb maar bedankt omdat ik er de voorkeur aan gaf vroeg mijn bed in te duiken.

In de krant las ik dat generaal—majoor de Waal, de oprichter van onze brigade, momenteel in Nederland verblijft en voor de radio een lezing heeft gehouden waarin hij duidelijk heeft laten uitkomen dat een gedeelte van de Nederlandse pers een campagne tegen onze bataljons voert. Hij heeft o. a. gezegd: "Een campagne gevoerd zonder enige kennis van zaken en waarbij niet geschroomd wordt te speculeren op de laagste hartstochten tot het verkrijgen van een goedkoop succes".

Of deze lezing enige indruk gemaakt heeft, dient te worden betwijfeld, maar het is goed dat de generaal zijn gal eens heeft uitgespuugd ten overstaan van die goedwillende Nederlanders, die daardoor mogelijk wat meer inzicht en doorzicht krijgen inzake de redenen waarom en waarvoor wij hier zijn en wat er zoal op het spel staat.

De stoottroepen hebben op 15 december flink huis gehouden onder de extremisten die zich ten oosten van Semarang ophielden. Veertig werden neergeschoten en meer dan zestig gevangen genomen. Helaas hebben de stoters ook een slachtoffer te betreuren, een jongen afkomstig uit Kerkrade.

Het blijft onrustig in het vak van de Stoottroepen en 7 R I. en die jongens kennen dan ook weinig rust.

Ik juich de acties zoals die vandaag uiteraard toe, doch zou nog liever zien dat er meer zwaardere wapens werden ingezet zodra de extremisten zich in de kampongs rond Semarang willen nestelen. Ik ben echter maar een gewoon infanteristje en zal alle aspecten die daaraan verbonden zijn wel niet kunnen overzien.

Opvallend is het wel dat wij aan het westfront blijkbaar minder fanatici tegenover ons hebben. Of zouden wij zo goed zijn dat de extremisten bang voor ons zijn?

Ondertussen zijn er weer kamerdebatten over Indië. Ik zou de heren kamerleden in overweging willen geven eens wat minder te zwammen en wat meer te doen.

Voorts zou een verblijf in Indië, al was het maar voor enkele maanden, ongetwijfeld hun blik kunnen verruimen. Zij zouden eens een tijdje met een compagnie moeten optrekken en de nerveuze spanningen tijdens de patrouilles en acties mee moeten beleven. Moeten voelen wat het betekent dat men je ergens ligt op te wachten en dat het eerste schot praktisch nooit van ons, doch van de tegenstanders komt.

Zij zouden onze onzekerheid over de toekomst eens moeten proeven, kortom ze zouden een paar maanden in onze huid moeten kunnen kruipen teneinde zinnig te kunnen debatteren over "onze jongens in Indië". Ik geloof dat ik in herhaling aan het vallen ben, maar ik moest het er even uitkotsen.

Die vaandrig van ons is ook een rare kerel. Vorige week is hij iedere dag naar Semarang geweest en je zou dan mogen aannemen dat hij deze kansen benut om zijn vrouw te bezoeken, althans dat hij even bij haar binnenwipt. Hij heeft daaromtrent blijkbaar een andere opvatting en het komt regelmatig voor dat hij "vergeet" bij haar aan te lopen, maar waar maak ik me feitelijk druk over; uiteindelijk is het zijn zaak en zijn vrouw.

Het is nu 17 december en onze nachtrust werd rond half drie wreed verstoord door inslaande artilleriegranaten. Aangezien mijn peloton op wacht stond besloot ik polshoogte te gaan nemen. Niet dat er direct sprake was van een dreiging want de granaten sloegen overal in, behalve in ons kamp, maar je weet maar nooit. Het kan een inleidende beschieting zijn voor een aanval. Omdat het gedonder niet ophield gaf de inmiddels ook uit zijn bed gekomen PETERS alarm, waarna we de jongens de stellingen lieten bemannen, terwijl we ook artillerie ondersteuning aanvroegen.

Dit laatste werd prompt verleend en verschillende kampementen van de extremisten werden onder vuur genomen.

Het mooiste was de vuurleider, die inmiddels met een piper cubje in de lucht was gekomen, op een gegeven moment correcties moest aanbrengen bij de beschieting van een suikerfabriek, eigendom van zijn vader. Ook zoiets kan hier voorkomen! Ik hoop dat onze tegenstanders hun lesje weer even geleerd hebben en op eerbiedige afstand van ons gebied zullen blijven. Ze waren de laatste dagen veel te opdringerig.

's Middags hebben we een patrouille uitgestuurd, zonder dat zich echter problemen voordeden. De avond heb ik benut om me naar Semarang te begeven en daar een lezing van een pater bij te wonen, die uit de "Republiek" was teruggekeerd.

Volgens hem heersen daar onbeschrijfelijke toestanden. Er zijn duizend en een partijen waarvan de leiders menen dat zij het voor het zeggen hebben. Vooral in Djocja en Solo zou de toestand erg verward zijn. Overigens is dat de streek van waaruit soldaten en zelfs meisjes, gerekruteerd worden voor het Semarangfront.

Hij had geen goed woord over voor de Engelsen, die hij schuldig achtte aan de problemen waarmee wij nu geconfronteerd werden. Indien wij tijdig op Java waren ingezet en onze tijd niet hadden moeten verlummelen op Malakka, dan zouden wij — volgens de pater — als bevrijders zijn binnengehaald en hebben kunnen praten in plaats van schieten.

Interessant voor de geschiedschrijving maar niet voor ons, dat heeft de afgelopen nacht en morgen bewezen.

Overigens hebben zulke beschietingen als vannacht geen enkele zin en de tegenstanders bereiken er alleen maar mee dat wij niet indommelen en paraat blijven.

Na al die drukte konden we het ons permitteren een rustdag in te lassen, welke we benut hebben om o. a. de afwatering van de sloot gelegen achter mijn stellingen, in orde te laten brengen.

Ik schrijf; laten brengen, aangezien we daarvoor gebruik hebben gemaakt van krijgsgevangenen. Jonge, zo te zien eenvoudige, kampongbewoners. Zo'n indruk zegt echter weinig omdat deze oosterlingen voor ons westerlingen nog steeds een dichtgeslagen boek zijn. Bovendien kunnen we niet met hen praten omdat wij de Maleise taal niet machtig zijn en eerlijk gezegd ook geen moeite doen die te leren.

Voor ons is het Maleis niet zo interessant omdat we toch over een tolk beschikken en bovendien niet voornemens zijn hier te blijven. Dit laatste in tegenstelling tot Hoogenraad, maar die is hier geboren.

Over hier blijven gesproken; volgens de laatste geruchten gaan we in oktober 1947 naar huis. Waar deze keer die informatie vandaan komt is duister en we mogen aannemen dat er zelfs geen kern van waarheid inzit. Waar zouden de aflossingstroepen vandaan moeten komen?

Voor het eerst na lange tijd ben ik weer eens naar de bioscoop in Semarang gegaan, daartoe uitgenodigd door Pitters. Eerst zijn we gaan eten in de mess, daarna zagen we een dulle film met Bob Hope in de hoofdrol, terzijde gestaan door veel dames met weinig om het lijf, maar dat mocht want de film speelde op Hawaï. Zo'n film is toch wel leuk, het doorbreekt de sleur en je proeft nog eens de sfeer van het leven in vrede-tijd.

Vandaag, donderdag 19 december 1946, heerste er een grote activiteit aan ons front. De extremisten moesten n.l. teruggedrongen worden achter de demarcatielijn.

De heren hadden n.l. eigenmachtig op ons gebied een demarcatielijn vastgesteld, redenen om in te grijpen.

Met ondersteuning van pantserwagens, artillerie en mortieren ging de infanterie er tegenaan, met succes want de vijand werd verjaagd. Helaas heeft de actie het leven gekost van een jongen van de Stoottroepen en nog wel door een misverstand. Onze mortieren namen n.l. een bruggetje onder vuur dat reeds door onze troepen bezet was. De betreffende jongen zocht dekking in een schuttersput, doch dook daarbij op een bajonet van een extremist die zich nog in de put bevond. De jongen was onmiddellijk dood, de extremist even later. Toevallig was ik met de aalmoezenier even later ter plaatse. Arme jongen, arme ouders.

We zijn weer een dag verder en hebben vanmorgen een patrouille uitgezonden met de opdracht het terrein ter verkennen op vijandelijke activiteiten. Echter geen spoor van extremisten. Mogelijk houdt dit verband met de regen die met bakken uit de hemel valt. Ik heb n.l. de indruk dat onze tegenstanders slechter tegen de regen kunnen dan wij en er onder zulke omstandigheden de voorkeur aan geven te schuilen. Ondertussen blijken onze vrienden Karel van Lonkhuizen en Jan Hendriks weer in Semarang te zijn teruggekeerd. Lonkhuizen wordt weer pelotonscommandant, terwijl Hendriks zich met de welzijnszorg zal gaan belasten.

We hebben drie carriers, inclusief bemanning natuurlijk, op bezoek gehad om wat te oefenen.

Dat laatste werd geen succes aangezien ze zich vast reden in de sawahs en er moest zelfs een locomotief aan te pas komen om hen uit de modder te trekken. Die carriers blijken hier alleen maar inzetbaar op de verharde weg. In het zijterrein, zeker wanneer dit geaccidenteerd en doorsneden met riviertjes is, zijn ze waardeloos en in de praktijk komt het er op neer dat wij hen en zij ons moeten beschermen. Willen we echter tot een optimale samenwerking komen dan zal er eerst intensief getraind moeten worden.

We schrijven nu zaterdag 21 december en aan mij is de 'eer' te beurt gevallen met twee pelotons te moeten uitrukken en eventueel aanwezige extremisten uit ons gebied te verdrijven. Gelukkig bleek dat niet nodig. Wel zagen we een groepje bij de demarcatielijn, dat ijlings verdween toen wij naderden. Hadden ze niet behoeven te doen want men bevond zich op eigen gebied, weshalve er voor ons geen enkele aanleiding bestond het vuur te openen.

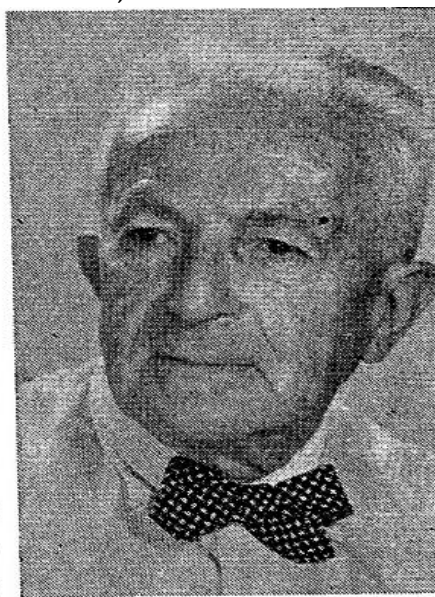
Ik had de auto's reeds opgeroepen om ons te komen ophalen toen het bericht doorkwam dat de bataljonscommandant naar voren wilde komen in gezelschap van de overste Buma. Ik heb daarna de pelotons weer stelling laten nemen en de heren een gedeelte van onze sector laten bekijken, ook de plaats waar enkele dagen geleden die jongen van de Stoottroepen om het leven kwam.

Overste Buma bleek een sympathieke man, dankte mij voor de "rondleiding" en bood de jongens sigaretten aan. Mooie geste. Van Pitsers hoorde ik later dat ik om de een of andere reden een goede beurt had gemaakt aangezien hij de ene overste tegen de andere had horen zeggen dat ik een "flinke vent" was. Ik neem die opmerking niet kwalijk, vergissen is menselijk, maar ergens voel je je toch gestreeld. Het vervelende met dit soort zaken is dat als je toevallig niet goed overkomt je als een waardeloze vent wordt betiteld, een etiket dat je praktisch niet meer kwijtraakt.

24 december; één dag voor kerstmis, maar helemaal geen kerststemming.

Eén van onze beste en ik mag wel stellen, netste mensen, de Reneth is n.l. zwaar gewond in het Elisabethziekenhuis in Semarang opgenomen. We waren weer eens op patrouille en hadden ter versterking een peloton van een andere compagnie toegevoegd. Afsproken was dat wij noord van de verharde weg zouden opereren en zij zuidelijk, waarbij in principe op de weg zelf geen vuur afgegeven zou worden teneinde te voorkomen dat eventueel eigen mensen zouden worden getroffen. Van de vijand was geen spoor te bekennen en we rukten dan ook snel door het terrein op en namen stelling aan de rand van een sawah van waaruit we een uitstekend zicht hadden op de demarcatielijn.

De Reneth, onze scherpschutter, hadden we in een iets vooruitgeschoven positie opgesteld, achter een over de weg liggende boom. Het andere peloton had blijkbaar ons tempo niet kunnen volgen, niet zo verwonderlijk want wij kennen dit gebied als onze broekzak, en naderde even later onze positie. Ik kon hen zien, zij mij!!!

J. K. W. NEUBERGER

1^e Chirurg van het St. Elisabethziekenhuis te Semarang. Voor ons en iedereen een belangrijk man.

Wat die jongen bezielde weet ik niet, maar op een gegeven moment opende de brenschutter van dat peloton het vuur op de Reneth. Hij gaf minstens drie vuurstoten af en trof de Reneth meermalen. Ik zag het gebeuren en dacht dat hij hem doodgeschoten had.

Gelukkig bleek dat niet het geval en de Reneth begon te gillen van pijn en schrik en riep steeds: "luitenant, nu moet mijn been eraf, want het zit vol kogels". Samen met een hospitaalsoldaat sleepte ik hem naar de kant waar de eerste hulp werd verleend en bleek dat hij op minstens vijf plaatsen in zijn benen was getroffen. Wij, o. a. Pitsers die ook ter plaatse was, vreesden het ergste en lieten de Reneth met de inmiddels opgeroepen ambulance, naar het ziekenhuis overbrengen.

Na de patrouille volbracht te hebben zijn Pitera en ik onmiddellijk naar het Elisabeth ziekenhuis gegaan en arriveerden daar juist op het moment dat de Reneth uit de operatiekamer kwam. Het bleek gelukkig mee te vallen. Nu maar afwachten of er zich geen complicaties voordoen en in hoeverre het zwaarst getroffen been weer bruikbaar zal worden. Laten we hopen dat het vleeswonden zijn en er geen vitale delen zijn geraakt. Hoe het ook zij; ik zie de Reneth niet meer terugkeren bij onze compagnie. Weer een slachtoffer van eigen vuur en het zal duidelijk zijn waarom ik zo opzie tegen acties in samenwerking met andere onderdelen. Van je eigen jongens weet je hoe ze reageren en handelen, terwijl je dat van vreemden maar moet afwachten. Na afloop van het bezoek aan de Reneth is Pitera in Semarang gebleven, ik was liever alleen en ben teruggekeerd naar ons kampement.

Kerstmis 1946; iedereen die er zijn kon en zijn wilde, was vanmorgen om vier uur present in de kantine om daar de nachtmis bij te wonen. De kantine was voor deze gelegenheid speciaal versierd, maar het mocht allemaal niet baten; bij mij was er geen sprake van een kerststemming. Kerstmis moet je en kun je alleen thuis vieren en zeker niet in een kantine op een buitenpost op Java. Na de mis hebben we nog wat zitten praten en zijn daarna maar weer naar bed gegaan, echter niet voor lang want om half tien verscheen onze brigadecommandant, kolonel van Langen, om zijn kerstwensen over te brengen. Erg sympathiek..

Van rust was er ook toen geen sprake want Pitera en ik moesten om half twaalf in de mess aanwezig zijn voor een bespreking met de bataljonscommandant. Dit duurde tot drie uur en een van de punten was de vraag of een van onze officieren ter verantwoording moest worden geroepen voor zijn handel en wandel. Na afloop zijn we blijven eten en hebben daarna onze zieken en gewonden in de ziekenhuizen bezocht. Met de Reneth bleek het, naar omstandigheden, redelijk goed te gaan. Hij heeft enkele grote wonden maar zijn stevige benen kunnen wel iets hebben. Feitelijk een wonder dat het zo afgelopen is.

De monteur van onze compagnie die met zijn auto in brand is gevlogen is er slechter aan toe. Hij heeft n.l. één vinger verloren en drie toppen. Zielig om te zien. We hebben hem maar moed ingeprent en gezegd dat er met training nog veel te bereiken valt. Wat moet je anders?

De terugkeer in ons kampement was ook minder prettig want daar hoorden we dat bij een van onze compagnieën een mortiergranaat tussen een paar jongens terecht gekomen was. Het ongeluk, het was eigen vuur, is nog betrekkelijk goed afgelopen. Er is alleen sprake van beenwonden, zij het met veel bloedverlies, terwijl een van de knapen nog in een shocktoestand verkeert. Al bij al pechdagen voor ons bataljon.

De kerstavond hebben we doorgebracht in gezelschap van twee paters die de jongens een kerstverhaal kwamen vertellen. Ze deden het uitstekend en bezorgden daardoor wat afleiding. Voor afleiding zorgde overigens ook de Niwin want we ontvingen allemaal een goed verzorgd pakketje.

Dat is het betere werk!! Kerstmis is een tijd van bezinning.

Dat komt ook tot uitdrukking in het kerstnummer van ons lijfblad "De Tijger".

Het begint al op het frontblad met een gedicht van sergeant de Vries met als titel: "Ik zal er deze keer niet bij zijn" en gaat verder met "Nu zijt welkome Jesu, lieve Heer" en "Kerstmis 1944".

Een gedicht meen ik te moeten overnemen. Het is van de soldaat Knijff van 2 — 7 R.I. en hij noemde het "De wens van een soldaat". Hier volgt het:

Mijn gedachten zijn vol wensen..
Nu nog meer dan ooit voorheen.
Wensen zij het heil der mensen,
die steeds strijden, heel alleen
Met hun strijden en hun zoeken
naar de weg van het geluk,
en het dragen van het juk

Wees niet droevig, zwaar te moede,
niet ontmoedigd, waar ge zijt:
Weet, wij vechten voor het goede
voor de eer van menselijkheid.
Voor de welvaart van de landen,
voor 't geluk van allemaal,
voor het werk in lege handen,
voor ons levensideaal.
Voor het recht en voor het goede,
voor dien—plicht in levensstrijd.
Voor dien—plicht zij niemand moede
met begrip waarvoor hij strijdt

Weet, het licht der mooie dagen
klimt weer aan den horizon.
En geen kinderen zullen vragen
waar die strijd toch om begon.
'k wens een leven zonder zonden,
een oog dat ziet, een hand die grijpt
hen, die saam door strijd verbonden
vrede oogsten, die er rijpt

Je kunt en mag van zo'n gedicht denken wat je wilt, vast staat dat die jongen iets heeft willen zeggen. Wat dat is, zal ieder voor zich zelf uitmaken. Van "vrede op aard" is momenteel bij ons geen sprake. Het is zeer onrustig rond de demarcatielijn en onze artillerie is al verschillende keren in actie moeten komen. Ook nu weer hangt onze artillerieverkenner in de lucht, loerend op een prooi.

Die jongens van de artillerie hebben toch wel lef om met zo'n kwetsbaar vliegtuigje boven vijandelijk gebied te cirkelen.

Als je zo rondkijkt is er in feite geen sprake van een kerstsfeer. De zon schijnt, de vogeltjes fluiten, onze kippen kakelen, om over de groene natuur maar te zwijgen. Misschien doet de rust in ons kamp aan vrede denken, maar die rust is bedrieglijk want in de verte hoor je het inslaan van artilleriegranaten. De enige die door dit alles niet gestoord wordt is onze aalmoezenier, die naast me in een stoel zit te slapen. Van mij mag dat, want hij heeft een zwaar programma achter de rug.

Mijn peloton staat op wacht en een van de gevolge daarvan was dat ik vannacht om vier uur mijn bed uit moest om mijn controlerende taak te vervullen. Ik kan niet goed tegen "nachtbraken" en val daarna 's middags om van de slaap. Ik denk dat ik niet geschikt zou zijn om een nacht in een stelling door te brengen, omdat ik onherroepelijk in slaap zou sukkelen. Ik heb ook op dit punt grote bewondering voor de jongens. Die moeten immers eens in de drie dagen 24 uur op wacht!

Vanmiddag hadden we een man van de regeringsvoorlichtingsdienst op bezoek. Ongelooflijk wat kan die man kletsen. Drie uur had hij nodig om alles en nog wat uit te leggen met als eindresultaat dat we nog even weinig wisten als toen hij begon. Natuurlijk kwam de vraag ter sprake; wanneer worden we afgelost? Het antwoord was, zoals te verwachten was, ontwijkend, nietszeggend. Naast deze weinig opwekkende "voorlichting" hadden we ook nog een tegenvaller.

De jongens hadden n.l. een revue ingestudeerd. Verschillende medewerkers moesten vandaag echter op patrouille, welke zo zwaar bleek te zijn dat ze na terugkomst volledig uitgeput waren en geen lust hadden om op te treden. We hebben maar besloten de revue naar een latere datum te verschuiven. De stemming onder de jongens en het kader van de compagnie wordt er niet beter op. Vooral Piters is erg down, terwijl ook de vaandrig, om voor mij onbekende redenen, erg gedeprimeerd is.

Om wat op verhaal te komen zijn ze samen naar Semarang getogen in de hoop in "Du Pavillon" wat vertier te vinden.

De kerstdagen zijn gelukkig weer achter de rug, maar we krijgen nog een paar moeilijke dagen rond de jaarwisseling.

Het weer werkt ook niet mee om in een betere stemming te komen. Het regent n.l. al sedert vannacht. Op zich niet zo erg maar we moesten op patrouille en hebben vier uur door de blubber gebaggerd. De extremisten waren blijkbaar wijzer en lieten zich niet zien. Zolang je in beweging bent gaat het wel, doch zodra je stelling moet nemen om te observeren wordt het veel te koud en loop je de kans opgescheept te worden met een longontsteking, iets wat we niet kunnen hebben, aangezien er al zieken genoeg zijn. Uiteindelijk heb ik maar besloten de patrouille één uur in te korten, omdat ik het niet verantwoord achtte nog langer in die natte kleren te blijven lopen.

Om twee uur waren we terug in het kamp, waarna het leed vlug geleden was, dit ook al omdat een van de oppassers zo attent was geweest voor een warme maaltijd te zorgen.

Even later kregen we bezoek van een mevrouw van het Rode Kruis uit Semarang.

Zij had gehoord dat wij een mislukte kerst achter de rug hadden, een reden om ons te bezoeken en op gebakjes te vergasten. Mooie geste. Overigens moet ik hier vermelden dat onze welfare—officier een minder goede beurt heeft gemaakt, want hij heeft aan de bataljonscommandant gerapporteerd dat wij de kerstdagen „knus en gezellig“ hebben doorgebracht. Die Jan leert het ook nooit!

Ondertussen blijft de regen maar neerpijelen en staat het kamp op verschillende plaatsen blank. Vooral mijn peloton kampt met wateroverlast. Zolang de tenten het echter houden maken we er ons niet al te druk over. Dat water zakt wel weg. Nu ik het toch over ons kamp heb; het lijkt onderhand wel een dierentuin. We krijgen steeds meer honden en katten. De honden waren half verwilderd maar hebben hun vrees voor ons van lieverlee overwonnen en zijn door de jongens "geadopteerd". De katten zijn zwervkatten waarbij het opvalt dat ze geen staart hebben. Die wordt blijkbaar afgehakt. Waarom is mij niet duidelijk.

Piters heeft zich vandaag, 28 december, in het voorterrein verdienstelijk gemaakt. Onze pioniers hebben n.l. wegversperringen opgeruimd en hij moest met een peloton voor de beveiliging zorgen. Het inzetten van de pioniers was nodig omdat de extremisten zich momenteel bezig houden met het omzagen van bomen en het opwerpen van wegversperringen waardoor de weg voor onze auto's geblokkeerd wordt en het schootsveld belemmerd. We hebben zelfs pantserwagens ingeschakeld om de weg vrij te maken. Of het veel helpt betwijfel ik. Je loopt immers de kans dat ze 's nachts weer andere bomen omzagen. Feitelijk zou je permanent een patrouille in het voorterrein moeten hebben, maar daar hebben we te weinig mensen voor.

De vrouw van de vaandrig is ernstig ziek geweest en ik vrees dat zij niet tegen het klimaat kan. Niet zo verwonderlijk want Semarang staat bekend om het slechte klimaat. De kust is zeer moerassig en bovendien zijn de afwateringskanalen zwaar verwaarloosd, waardoor ze een ideale broedplaats voor muskieten zijn. Het klimaat in Bandoeng schijnt veel beter te zijn en we zouden daar eens een dag of veertien moeten kunnen doorbrengen om wat op verhaal te komen. Nog beter zou zijn als wij tot actie overgingen.

Met inschakeling van ons zwaar materiaal en vliegtuigen moet het mogelijk zijn om zonder al te grote verliezen, uit te breken en de extremisten onder de voet te lopen. Er schijnt echter overeengekomen te zijn dat we geen vliegtuigen mogen inzetten. Ondertussen zijn wij wel vastgenageld aan de demarcatielijn en vallen er nog regelmatig slachtoffers.

Dat afwachten ligt mij niet. Ik zou de zaak willen afwerken en dat niet alleen in ons belang maar ook in dat van de kampongbewoners. Dit wachten sloopt je zenuwen en ondermijnt het moreel van de troep. Bovendien worden de extremisten sterker.

De zaak nu oplossen past blijkbaar echter niet in het politieke spel, waarbij schijnbaar voorbij gegaan wordt aan de huidige verliezen en die welke ons te wachten staan als we op een later tijdstip tot actie overgaan.

Het is inmiddels 30 december en vanmorgen hadden we het gezelschap Benny Vrede op bezoek. Ik vond het optreden niet zo geslaagd, maar dat zal wel aan mij gelegen hebben omdat ik direct na de voorstelling op patrouille moest. Met zo'n vooruitzicht kan ik me moeilijk ontspannen.

Om twee uur gingen we op pad. De jongens bewapend met geweren en brens, ik met een pistool. De patrouille duurde tot half acht en ik moet bekennen dat ik op een gegeven moment volkomen kapot was. Vooral het beklimmen van tjots (heuvels) was een beproeving. Ik begrijp niet dat de jongens dat volhouden met zo'n bepakking en bewapening.

Bij terugkeer in ons kamp werden we met het laatste nieuws geconfronteerd : Piters wordt overgeplaatst naar de staf van het bataljon en zal daar de functie van luitenant—adjutant moeten gaan vervullen.

Naast de vraag of die functie hem wel ligt, doet zich het feit voor dat het een degradatie is, aangezien deze functie beneden het niveau van compagniescommandant ligt.

Piters is volkomen van de kaart en loopt maar te ijsberen en te piekeren. Al moet ik toegeven dat hij geen ideale commandant is; dit heeft hij toch niet verdiend. Hij is te onzeker, te gespannen en twijfelt teveel aan zijn eigen capaciteiten, daarnaast is hij echter goedwillend, eerlijk en voor mij een betrouwbare kameraad. We hebben geprobeerd hem zoveel mogelijk op te beuren, zonder succes. Hij zal tegen de overplaatsing wel beroep aantekenen bij de brigadecommandant. Het vervelende hierbij is dat is dat hij de hiërarchie weg dient te bewandelen en derhalve de bataljonscommandant niet mag passeren.

Zijn opvolger is ook bekend, dat is Piet Ham. Piet is een heel ander type dan Piters. Hij is juist zeer ontspannen, contactueel, vlot en welbespraakt.

Misschien neemt hij alles wat te gemakkelijk op, wat mogelijk de discipline kan schaden. We zien wel.

Ik neem de functie van plaatsvervangend compagniescommandant van hem over. Samen kunnen wij het uitstekend vinden en problemen zijn er dus niet te verwachten. Door deze mutaties is ook de dreiging dat ik overgeplaatst zou worden naar de 2e compagnie vervallen. Gelukkig, want ik heb mij daar hand en tand tegen verzet aangezien ik liever bij de jongens blijf waarmee ik naar Indonesië ben vertrokken.

Het is nu 31 december. Een trieste dag voor Piters. Naar aanleiding van zijn verzoek om, in verband met de overplaatsing, de brigadecommandant te mogen spreken is hij n.l. op het matje geroepen door onze bataljonscommandant Deze heeft met hem de vloer aangeveegd en hem o.a. verweten dat hij, mede door zijn nervositeit, volkomen ongeschikt is voor de functie van compagniescommandant en de compagnie alleen is blijven draaien dankzij het kader.

Het zal je gezegd worden op de laatste dag van het jaar. Hij heeft echter de moed niet opgegeven en wil toch een uitspraak van de brigadecommandant uitlokken. Misschien krijgt hij daardoor een andere functie aangeboden, maar verliezen zal hij ongetwijfeld, omdat hij te kwetsbaar is gebleken.

Toch nog een opwekkend bericht op de valreep van het jaar; kampongbewoners kwamen ons n.l. een wild zwijn aanbieden. Ze hebben er zeker een uur mee moeten sjouwen en boden het ons aan als dank voor de rust die wij in hun kampong hebben teruggebracht. Een mooi gebaar en een bewijs dat ze onze aanwezigheid ten zeerste op prijs stellen.

Van "oud en nieuw" vieren is niet veel terecht gekomen, daar was de stemming niet naar. Gezamenlijk hebben wij in onze kantine het nieuwe jaar afgewacht, zonder veel drukte. Wat zal 1947 ons brengen? Over 1946 ben ik niet erg enthousiast, gelet op de vele doden en gewonden die wij bij de brigade te betreuren hebben. Misschien wordt dit jaar de wapenstilstand echt gerealiseerd en zijn we eind 1947 weer thuis. Sergeant de Vries heeft daaraan blijkbaar ook gedacht in zijn gedicht in "De Tijger", waarin hij met de volgende woorden afscheid nam van 1946:

Je was niet makkelijk, ouwe baas,
Met al je beste dagen,
Al kwam j' op 't eind met Sinterklaas
En Zwarte Piet aandragen.

je gaf ons oorlog, fel en wreed
Tegen schreeuwend' extremisten,
Je gaf ons moeite, je gaf leed,
En plunderende terroristen.

Je gaf ons heel veel eenzaamheid
verlangens, zwaar te dragen.....
Je eiste harde, felle strijd,
Manmoedig — zonder klagen.

Je gaf ons vertrouwen, moed,
Je leerd' ons op elkaar te bouwen,
Je gaf ons tint'ling in het bloed,
Je gaf ons Godsvertrouwen.

Je gaf patrouilles en veel wacht,
Een dienst om te genieten,
Je gaf ons donk're tropennacht,
met mortieren en muskieten.

En, oude, doe ons één plezier
Wil je aan '47 vragen,
Of hij de namen van de "tijger" hier
Op zijn rug naar huis wil dragen.

Je gaf een felle tropenzon,
Die brandde op onze ruggen,
Je gaf een verlate kantinebon,
en volop vieze muggen.

Ik mag wel schrijven dat we 'geruisloos' in 1947 zijn aangeland, echter niet voor lang, want aangezien er een extremistische aanval op Semarang werd verwacht, werd er een verhoogde paraatheid afgekondigd. Van slapen is er dan ook niets gekomen. Gelukkig heeft Piters, die van de emoties van de achterliggende dagen toch niet kon slapen, mij gezelschap gehouden.

Verder heb ik me verdienstelijk gemaakt door de jongens die op post zaten een gelukkig nieuwjaar te gaan wensen, een moeilijk karwei omdat het pikdonker en glibberig was, waardoor ik ternauwernood een sloot kon ontwijken. Maar dit woog allemaal ruimschoots op tegen het feit dat de jongens mijn komst zeer op prijs stelden.

Over Pitors gesproken: de jongens hebben hem een prachtig gouden polshorloge aangeboden als herinnering aan zijn verblijf bij onze compagnie. Dit heeft hem, zeer begrijpelijk, ontzettend goed gedaan.

Zijn datum van overplaatsing is nu bepaald op 6 januari a.s. maar in feite bemoeit hij zich helemaal niet meer met de gang van zaken, dat laat hij aan ons over. Dit ook al omdat hij zich niet fit voelt, evenmin als de vaandrig.

Pitors moest dan ook verstek laten gaan bij de opvoering van de compagniesrevue. Wie wel aanwezig was; de bataljonscommandant. Mogelijk houdt het een verband met het ander, maar los daarvan; de jongens deden het uitstekend en vooral onze conferencier wist zijn gehoor geboeid te houden. Zeker voor herhaling vatbaar.

Door al die beslommeringen ben ik nog niet bij onze gewonden in het ziekenhuis geweest. Overigens maken ze het goed en Ferd Nota had zelfs al op transport naar Nederland gesteld kunnen worden, maar geeft er de voorkeur aan hier zover mogelijk te genezen.

Het leven gaat hier, zoals men dat zegt, gewoon verder en vandaag, 2 januari 1947, ben ik voor de eerste keer in 1947 weer op patrouille geweest. We hebben er de tijd voor genomen en ontdekten enkele extremisten bij de demarcatielijn, echter op hun gebied, zodat we ze met rust lieten. Je moet sportief blijven.

Het vervelende is dat die sportiviteit eenzijdig is, want zodra je je rug hebt gedraaid zitten ze weer op ons gebied, het blijft dus oppassen geblazen. Ook nu weer zijn er moeilijkheden want ik hoor in de verte mortiervuur.

Het schijnt ook op Sumatra onrustig te zijn, Medan zou weer onder vuur liggen, evenals Palembang.

Ik bedenk hier dat Palembang onze oorspronkelijke bestemming was, maar om een of andere reden is dat niet doorgedaan. Of we daarover moeten treuren weet ik niet, omdat ik de plaatselijke omstandigheden en het klimaat niet ken.

Zoals het er nu uitziet zullen we niet veel van Indië zien, misschien Solo als het ooit tot een grote actie komt. Of dit laatste nog tijdens ons verblijf hier gebeurt, weten we niet, al meen ik uit de laatste reden van Dr. van Mook te mogen opmaken dat hij de situatie hoogst onbevredigend acht.

4 januari; Een zwarte bladzijde in de geschiedenis van onze compagnie. Eén van de jongens van mijn peloton, de soldaat Buys, is door een wachtpost doodgeschoten. Buys was met nog een paar jongens op zwijnenjacht en bevond zich daarbij in het schootsveld van een onzer posten. Het consigne dat er eigen mensen in het voorterrein waren is door een post blijkbaar niet, onvolledig of verminkt aan de aflossing doorgegeven met als gevolg dat, toen de nieuwe post beweging in het voorterrein waarnam hij aan een extremistische aanval dacht en het vuur opende. Hij trof Buys in het hoofd. Deze was niet onmiddellijk dood, wel bewusteloos. De jongens die bij hem waren hebben hem naar ons kamp vervoerd, waar wij hem met een ambulance hebben laten ophalen. Onderwijl heb ik het ziekenhuis laten bellen teneinde voorbereidingen voor de opname van Buys te treffen. Het heeft echter niet mogen baten en Buys is, zonder bij kennis gekomen te zijn, gestorven. Verschrikkelijk, hij laat een vrouw en twee kleine kinderen achter. Het jongste kind heeft hij nooit gezien. Je begrijpt niet dat zoiets kan gebeuren bij een compagnie die toch wel het een en ander gewend is.

Ook al zouden er fouten gemaakt zijn bij het overgeven van de consignes dan nog bestond er geen aanleiding om het vuur te openen, maar dat is allemaal nakaarten. Het bewijst wel dat er momenteel iets hapert aan de vuurdiscipline en de zenuwen van bepaalde knapen.

Buys was pas bij onze compagnie en zijn plaatsing bij mijn peloton hield verband met problemen die zich bij zijn vorig onderdeel hadden voorgedaan. Ik kende hem nog niet goed. Hij kwam wat onverschillig en ondoorgrondelijk over.

Wel weet ik dat hij in een Semarangse kampong een weesjongetje min of meer geadopteerd had dat hij ook financieel onderhield. Morgen wordt hij begraven. Ons wacht ongetwijfeld een huishoudelijk onderzoek naar de oorzaak (zaken) van dit tragisch voorval.

Slecht begin van het nieuwe jaar, slecht einde van het commandantschap van Piters. Van slapen is vannacht weinig gekomen, ook al omdat we voorbereidingen voor de begrafenis van Buys moesten treffen. Bovendien heeft Piters nog een hele tijd met mij zitten praten, waarbij hij voornamelijk aan het woord was en ik, zoals altijd, luisterde. Hij heeft daaraan behoefte en ik kan een goed klankbord zijn.

Daar komt nog bij dat ik vanmorgen al om zes uur op patrouille moest. Gelukkig deden zich geen moeilijkheden voor en om elf uur waren we terug in ons kamp.

Vanmiddag om vijf uur hebben we Buys begraven op het militaire erekerkhof in Semarang. Een eenvoudige plechtigheid waarbij door Piters en de aalmoezenier enige woorden werden gesproken. Onder de aanwezigen zag ik o. a. de brigadecommandant, die praktisch bij alle begrafenisactes de presence geeft.

Na afloop zijn we nog even de mess binnengewipt, waarna we zijn teruggekeerd naar Karanganyar. Een zondag om nooit te vergeten. Dat we kunnen sneuvelen weten we, maar door eigen vuur sterven laat bij mij een zeer bittere smaak achter.

Piters heeft vandaag, 6 januari, afscheid van de compagnie genomen en is naar Semarang vertrokken. Ik heb zijn kamer geërfd en beschik nu over meer ruimte en zelfs over een bureau, een ongeken luxe.

Vanaf heden ben ik plaatsvervangend compagniescommandant, iets wat niet veel voorstelt, maar je bent wel minder betrokken bij de patrouilles en meer bij de algehele leiding en de administratie. Mijn broer Jan heeft mijn peloton overgenomen, dat blijft dus in de familie. Hij kent de jongens en zal het ongetwijfeld goed doen.

Vanmiddag deed zich nog een typerend voorval voor: een van de knapen van het 3e peloton, een flinke vent, uitstekend schutter en eerste verkenners, zeer populair bij de jongens, conferencier van onze revue en luisterend naar de naam "de Witte" moest mee op patrouille, doch barstte honderd meter buiten onze prikkeldraadversperring in huilen uit en durfde geen stap verder. Een teken aan de wand; hij is n.l. niet de enige die zijn zenuwen niet meer onder controle heeft en bang is getroffen te worden. Het zal duidelijk zijn dat wij hoognodig aan aflossing toe zijn en teruggetrokken dienen te worden tot het zelfvertrouwen is teruggekeerd.

Mijn conditie is momenteel vrij goed, zo ook die van de andere officieren, maar we hebben een betere verzorging en legering dan de troep. Er zijn dagen bij dat er twintig man op het ziekenrapport verschijnt, met klachten die variëren van malaria tot buikloop en ringworm, om over de voetaandoeningen maar te zwijgen.

Vooraf een malaria aanval is zeer afmattend en bij sommigen loopt de koorts dermate op dat opname in het ziekenhuis noodzakelijk is. Zo'n aanval duurt gewoonlijk maar een dag of zes, maar je blijft je ook daarna nog enige tijd slap en lusteloos voelen, bovendien moet je uitkijken voor complicaties.

Vanmorgen was ik om vijf uur al uit de veren om de wachten te controleren en het aanbreken van de dag af te wachten. De extremisten willen dat tijdstip nog wel eens benutten om aan te vallen. Gelukkig lieten zij verstek gaan.

Het is vandaag ontzettend drukkend weer en het krioelt van die kleine vervelende vliegjes die je het leven veronaangenaamen en mogelijk mede oorzaak zijn van de vele buikklachten waarmee wij worden geconfronteerd. Wij kunnen dan ook niet streng genoeg zijn op de hygiëne en vooral onze koks hebben in deze een belangrijke taak..

9 januari 1947; de Stoottroepen hebben vandaag actie gevoerd aan ons front. Helaas zijn er weer twee doden te betreuren. Een luitenant en een soldaat. De luitenant heet Gerven. Hij kreeg een schot door het hoofd en was praktisch direct dood. Ik ken hem want ik ben met hem op cursus geweest in Johore Barhu. Hij was getrouwd en had een kind, dat hij echter nooit gezien heeft omdat het geboren is na zijn vertrek naar Indië. Triest om hier te moeten sterven. Ik kan de gedachten aan hem maar slecht van me afzetten en zie nog steeds zijn dode lichaam in de ambulance liggen, een beeld dat waarschijnlijk in mijn geheugen gekerfd zal blijven.

Er deed zich nog een ander akelig voorval voor: Een soldaat van de Stoottroepen, een vriend van de gesneuvelde jongen, raakte na afloop van de actie bij het zien van krijgsgevangenen gemaakte extremisten dermate buiten zinnen dat hij een van hen met zijn sten de hersens wilde inslaan, iets wat uiteraard belet werd. Daarna zakte hij echter luid snikkend in elkaar en moest naar het ziekenhuis worden afgevoerd, kennelijk in een shocktoestand. Pater Piet was ook bij de actie aanwezig geweest maar heeft geen schrammetje opgelopen. Ik kon hem maar even spreken omdat hij wel wat anders aan zijn hoofd had. Ellendige dag voor de Stoottroepen.

Vannacht werd onze nachtrust al vroeg verstoord aangezien de extremisten het nodig vonden ons kamp onder artillerievuur te leggen, althans dat was de bedoeling, maar gelukkig sloegen de granaten dermate ver van onze positie in, dat we het nodig vonden speciale maatregelen te treffen. Ik presteerde het zelfs onder de beschieting in slaap te sukkelen. Een kwestie van een gerust geweten, of van oververmoeidheid, of van allebei? Die beschietingen blijven echter een linke boel want het is nooit uitgesloten dat ze per ongeluk een voltreffer op je kamp plaatsen.

Om mijn zinnen wat te verzetten ben ik met de vaandrig naar de bioscoop geweest. En wat draaide er? Juist.....een oorlogsfilm! Hoe krijgen we zoiets voor elkaar! Na afloop heb ik Piters nog even gesproken en hij vertelde dat hij inmiddels een onderhoud met de kolonel had gehad, het resultaat was hem echter nog niet bekend.

De geruchten over onze aflossing beginnen weer welig te tieren. Dat gebeurt periodiek. Nu is het zo dat zelfs de zwaarste pessimist er op rekent dat we voor Kerstmis a.s. thuis zijn. Generaal Spoor zou ter zake bespreking gehad hebben met minister Beel. Alles zou echter afhangen van het tijdstip waarop de 3^e divisie inzetbaar wordt.

Om ons wat op te vrolijken hebben we vanmorgen het gezelschap van Lou Bandy, het orkest Melando en twee acrobaten op bezoek. Ze hebben zich ontzettend uitgesloofd, maar ik weet niet of het op dit moment allemaal aan ons besteed is omdat de jongens oververmoeid zijn en daardoor minder vatbaar voor humor, een mooi "muziekje" of acrobatische toeren. Zo'n sfeer en stemming lijkt mij voor de artiesten ook minder prettig. Overigens moet ik hier vermelden dat Lou Bandy bij mij zeer arrogant overkwam zo van "Weet je wel wie ik ben?"

Ik ben ook nog even op ziekenbezoek geweest bij de Reneth. Hij is sterk vermagerd. Er schijnt iets met een spier fout te zitten want hij kan nog steeds een van zijn tenen niet bewegen. Ik neem echter aan dat een chirurgische ingreep dit euvel wel kan verhelpen. Laten we hopen dat hij weer volledig inzetbaar wordt, ik heb mijn twijfels.

Onderwijl gaan we door met onze verdere militaire vorming en vanmiddag heb ik een lezing bijgewoond over "samenwerking tanks en infanterie". Interessant en leerzaam. Al blijf ik mij afvragen op welke wijze je in dit zwaar geaccidenteerd terrein de tanks optimaal kunt inzetten. Dat is echter niet mijn probleem maar dat van onze cavaleristen. Zo'n lezing is een mooie aanleiding al het kader bij elkaar te trommelen en de opgedane kennis over te dragen. Bovendien moest er het een en ander gezegd worden over de handhaving van de discipline bij de compagnie. Het kader heeft n.l. de neiging teveel met de mantel der liefde te willen bedekken. Niet goed, wel begrijpelijk als je je realiseert dat zij, bij wijze van spreken, dag en nacht lief en leed met hun mannen delen, weten dat er van oververmoeidheid sprake is en het voorts niet altijd even duidelijk is waarom bepaalde orders zijn, zoals ze zijn.

Dit laatste lijkt mij een euvel waarmede ieder leger kampt wanneer de heren politici een te grote invloed hebben op het inzetten van een leger. Dat zij dat hebben meen ik o.a. te mogen afleiden uit het feit dat zij onze militaire top: Kruls - Helfrich - Roël etc. blijkbaar hebben gedwongen af te zien van hardere en grotere acties.

Nu ik het toch over politici heb: Vandaag, 17 januari, hebben we Prof. Romme op bezoek gehad. Hij was vergezeld door de brigadecommandant, een overste en drie journalisten van Maasbode, Tijd en Volkskrant. Prof. Romme vond het niet nodig met ons, de officieren, een gesprek aan te gaan, maar dook de eerste de beste tent in, en zette zich daar op een veldbed en was al gauw in een geanimeerd gesprek gewikkeld met de jongens. Onderwijl dwaalden de journalisten door ons kamp en spraken met iedereen die ze interessant vonden om er mee te praten.

Het resultaat zullen we t. z. t. wel in hun kranten lezen.

Wat Romme allemaal met de jongens besproken heeft, weet ik niet, maar over de troepen die ons moeten komen aflossen zou hij het volgende gezegd hebben:

1. De 2e Divisie wordt momenteel ingescheept en komt in februari a.s. in Indië aan.
2. De 3e Divisie (de z. g. oktober Divisie) zal reeds in maart a. s. worden ingescheept.

Dit impliceert dat men dan nog geen of een onvoldoende militaire opleiding zal hebben genoten. De Divisie is daardoor niet direct inzetbaar en zal in Indië nog drie à vier maanden getraind worden.

Welke consequenties kun je uit deze uitlatingen trekken, of beter gezegd welke conclusies. Bekijk je het pessimistisch, dan kun je stellen dat hier van troepenversterking sprake is, bezie je het van de optimistische kant en zie je de troepen als aflossing van de oorlogsvrijwilligers, dus van ons, dan concludeer je dat we eind van het jaar weer thuis zijn. Hoe het ook zij; Romme heeft weer wat hoop in onze harten gebracht. Ijdele hoop? Ijdele hoop hebben we in ieder geval niet gegeven aan de, om een of andere reden, kapot gedraaide jongens van onze compagnie, want vandaag zijn ze om weer wat op verhaal te komen, vertrokken naar Semarang.

Teneinde het daardoor ontstane tekort aan mankracht enigszins op te vangen hebben we tijdelijk de beschikking gekregen over een peloton van een andere compagnie, dat zich inmiddels reeds geïnstalleerd heeft en vooral enthousiast was over de mogelijkheid om onbeperkt gebruikt te maken van ... water!! In Semarang vormt dat immers nog steeds een probleem.

Ondertussen maken onze vrienden, de Engelsen, zich verdienstelijk voor Nederland door rijdend materiaal te leveren aan de "republiek". In Cheribon hebben ze n.l. 24 trucks afgeleverd. Onze marine heeft nog getracht de "Empire Mayrover", het schip dat de trucks vervoerde, de ontscheping te verhinderen, zonder succes. Integendeel, de

Engelse consul— generaal heeft zich zelfs daarover beklaagd bij de Nederlandse regering Waaraan hebben die Engelsen de naam "perfide Albion" ook weer te danken? Ook sommigen Amerikanen menen hun anti-Nederlandse stem te moeten laten horen. Averill Berman, een bekend radiocommentator, maakte het tot heden het bontst door te zeggen: "Zelfs de verfoeide overheersing der Jappen was verkieselijker boven de tirannie, botgevierd door de Nederlandse heren".

En om wat dichter bij huis te blijven, wat te denken van kerstpakketjes uit Nederland met daarin briefjes met de volgende inhoud : "Vrolijk Kerstfeest ploerten" of "Vrolijk Kerstfeest moordenaars"! De Waarheid, meent ook een duit in het zakje te moeten doen en heeft een verhaal gepubliceerd, waarschijnlijk afkomstig van een van de jongens van een bataljon van de 7 December Divisie, dat druipt van het bloed. Nu moet je weten dat dit bataljon nog nooit in actie is geweest en alleen stadsdiensten verricht.

Het zal duidelijk zijn dat al dit gedoe aan je knaagt en het moreel ondergraaft, iets wat waarschijnlijk ook de bedoeling is van diegenen die deze anti—stemming kweken. Wij zijn er echter nog steeds volledig van overtuigd dat we voor een goede zaak vechten en alles gedaan dient te worden teneinde te voorkomen dat Indië wordt overgeleverd aan de collaborateur Soekarno en zijn kliek.

Genoeg over dit onderwerp en terug naar de dag van vandaag. Die hebben we n.l afgesloten met het bijwonen van een film en nog wel in ons kamp. De film was een vrij onbenullig geval van een jaar of tien geleden, maar gaf wat verstrooiing en daar gaat het in feite om.

Ondertussen gaat het messleven bij onze staf in Semarang gewoon door, een reden om gisteravond een feestje te bouwen. Ik kon me aan deze happening onttrekken omdat ik dienst had. Piet Ham moest echter wel opdraven. Hij trof in de mess een stel heren aan, vergezeld van wat 'grieten' die voor dergelijke feestjes altijd te porren zijn en een laveloze dominee. Laatstgenoemde, geeft een "goed" voorbeeld aan christenen en niet christenen. Dat kan trouwens ook gezegd worden van enkele officieren van ons bataljon, die ik liever niet met name noem maar die bij al onze jongens bekend zijn en die reeds lang bewezen hebben dat hun capaciteiten uitsluitend in de privé sector zijn gelegen.

24 januari 1947: De 22ste verjaardag van mijn vrouw. De extremisten wisten dat blijkbaar ook, want vanmorgen trokken ze met 150 man ons gebied binnen. Aangezien wij er niet van uitgingen dat ze kwamen om mij te feliciteren, hebben wij ze begroet met een moordend mortiervuur, waarna ze spoorslags in westelijke richting verdwenen.

Vannacht hebben ze zich trouwens ook al op artillerievuur getrakteerd. Al deze activiteiten waren voor de brigadecommandant aanleiding ons weer een keertje te consigneren. Niet erg want het regende toch.

Met dat al is er van het vieren van de verjaardag van mijn vrouw niet veel terecht gekomen en hebben we ons 's avonds bezig gehouden met het luisteren naar een operaprogramma via onze radio.

Laat op de avond werd ik nog aangenaam verrast door de komst van de overste, vergezeld van de aalmoezenier en Piters, die mij kwamen feliciteren. Leuk en attent.

We zijn weer een dagje ouder en hebben opnieuw kennis kunnen maken met een tropische regenbui. Het begon vanmorgen om een uur of vijf en het bleef maar regenen. Onze sloten konden uiteindelijk het water niet meer verwerken en een van de gevolgen daarvan was dat de tenten onder water liepen en het water op een gegeven moment zeker 30 à 40 cm. hoog stond. Bovendien kon één van onze bunkers de waterdruk niet meer doorstaan en stortte in.

Teneinde raad hebben we getracht een sluisje met handgranaten op te blazen, maar dat mislukte. Met hakbijlen ging het beter, waarna het water kon afvloeien naar de visvijvers en de zee. We hadden bijna nog een slachtoffer want een van de jongens werd een vijftiental meters meegesleurd. Gelukkig kan hij zich ergens aan vastklemmen. Ongelooflijk wat een kracht dat water heeft en ik kan me nu iets voorstellen van de verwoestingen die een bandjir kan aanrichten.

Eigenlijk is dat ploeteren in het water niet eens ongezellig al moesten we ons meerdere malen verkleden. Het riep bij mij herinneringen op aan de Biesbosch.

Ook nog een positief bericht; met onze zieken gaat het goed en er zijn er vandaag zelfs drie teruggekeerd naar de compagnie. Na een paar dagen lichte dienst kunnen zij weer mee gaan draaien en de taak van de andere jongens verlichten. Ook de zon heeft zich weer laten zien. Die hebben we hard nodig om alles te drogen en met de herstelwerkzaamheden aan te vangen, waarbij we de ingestorte bunker uiteraard een minder kwetsbare plaats zullen geven.

Ik dacht dat ik aan het begin van de natte moesson mijn verontrusting over onze stellingen al had uitgesproken, blijkbaar niet ten onrechte. De extremisten houden zich momenteel rustig en een uitgezonden patrouille kon geen bijzonderheden rapporteren. Wel deed zich een eigenaardig geval voor; één van de korporaals kon zich plotseling niet meer bewegen. Spierverlamming? We zullen maar afwachten wat de dokter er van zegt. Het valt op dat ik iedere dag opnieuw, bij het schrijven van brieven aan mijn vrouw, problemen heb met het vaststellen van de maand waarin we leven.

Die verwarring schrijf ik toe aan de . . . natuur. In feite merk je hier niet of je met de zomer of de winter te doen hebt. Neem nu b. v. zo'n dag als vandaag. Het was wat regenachtig maar het kan, voor een westerling ook een willekeurige dag in augustus zijn. De natuur is eeuwig groen, dorre bladerloze bomen zie je niet, terwijl enkele struiken in onze tuin al maandenlang in bloei staan. Pluk je een bloem dan zie je bij wijze van spreken, de andere dag drie nieuwe voor in de plaats. Indië is toch een fascinerend land!! Vanmorgen hadden we hoog bezoek n. l. de assistent—resident van Semarang, een belangrijk man in de Europese bestuurslaag, en blijkbaar geen supporter van Dr. van Mook. Hij vertelde zeer onderhoudend over onze Indische politiek en liet o. a. uitkomen dat wij, de Nederlanders, van Indië en voor de bevolking, het beloofde land hebben gemaakt. "Lichtelijk overdreven", maar we hebben het wel beter gedaan dan de Engelsen. Mede naar aanleiding van het gesprek met de assistent—resident krijg ik de indruk dat er momenteel sprake is van grote politieke activiteiten en er de komende maanden grote gebeurtenissen te verwachten zijn.

Overigens valt het op dat het de laatste dagen zo rustig is aan het Semarang-front en er geen schermutselingen met extremisten te signaleren zijn. Ook op Sumatra zou er sprake zijn van een zekere ontspanning en zouden onze jongens zelfs gevoetbald hebben tegen de T. R. I., weliswaar met de opdracht te verliezen, maar dat is niet erg aangezien je voor de lieve vrede iets moet over hebben.

Ons doet de rust en ontspanning ook goed, want we hebben zelfs de moed opgebracht een bloemperk aan te leggen en dat wil wat zeggen bij deze temperatuur.

Omdat het zo vredig is, hebben we het ons kunnen permitteren de vaandrig een paar dagen met verlof te sturen, door te brengen bij zijn vrouw die herstellende is van een vervelende ziekte, terwijl ik een middag vrij heb genomen om mij naar Semarang te begeven. Het viel mij op dat Semarang zich weer aan het ontwikkelen is tot een gezellige stad met veel winkelende mensen, die zich ontspannen door de straten bewegen. We gaan derhalve de goede kant op, temeer daar ik op de weg naar de stad overal bedrijvigheid zag in kampongs en op sawah's.

Het is inmiddels 31 januari en prinses Beatrix is jarig. Wij doen daar weinig aan maar ons lijfblad "De Tijger" wijdde er een groot artikel aan en schreef o.a.: "31 januari 1938; de kanonnen donderden als uiting van vreugde bij de geboorte van de eersteling van Z.K. H. prins Bernhard en H. K. H. prinses Juliana. Eenieder heeft meegeleefd met het jonge gezin, eenieder is vrolijk en gelukkig nu de blijde gebeurtenis daar is; "wij hebben een prinses." En dan wordt de naam van de jonge oranjetelg bekend gemaakt, de naam waarover reeds heel wat gissingen zijn gemaakt.. En het is niet een der traditionele namen na de Oranjes; de kleine prinses zal "Beatrix" heten. De ouders verklaren dien naam; zij, die gelukkig maakt". Ik citeer zo'n lang stuk uit dit artikel omdat ik die tijd zelf heb meegemaakt en juist weergeeft wat er toen onder de Nederlanders leefde. Wat is er toch veel veranderd; nu neemt men immers de geboorte van een prins of prinses min of meer voor kennisgeving aan en gaat men zich zeker niet aan uitbundigheden te buiten.

Ik las in "De Tijger" ook dat de Fransen nog steeds in Vietnam aan het vechten zijn en ondanks wegversperringen, tankvallen en andere obstakels snel oprukken. Het rommelt dus niet alleen in Indië, nee ik zou bijna zeggen dat heel het Oosten in beweging komt.

In ons kampement rommelde het vandaag ook; de kolonel kwam n.l. plotseling op inspectie en constateerde dat een van onze sloten niet afwaterde. Piet Ham kreeg ongenadig op zijn donder, en terecht. Wij — ook ik ga niet vrijuit — hadden beter toezicht moeten houden op de werkzaamheden aan de sloot. Teneinde onze fout te corrigeren hebben we onmiddellijk wat krijgsgevangenen aan het werk gezet en de sloot o. a. laten uitdiepen. Je kunt natuurlijk stellen; waarover maakt zo'n kolonel zich druk ? Het mag echter bekend geacht worden dat stilstaand water een lustoord vormt voor de muskieten. Als je je dat realiseert, wordt de uitval van de kolonel volkomen duidelijk.. We hebben meteen maar de paden laten verharderen met steengruis dat langs de hoofdweg lag, geen overbodige luxe gezien de toestand van de paden tussen de tenten van de jongens.

Ik dacht dat er een tijd van rust en vrede was aangebroken, maar ik heb mij schromelijk vergist Vanmiddag blaften onze mortieren weer, een indicatie dat de extremisten actief waren en wat "opdringerig" werden.

Hun commandant, een zekere Soedirman, heeft een grote bek maar is blijkbaar niet in staat zijn troepen onder controle te houden, waardoor regelmatig vervelende situaties ontstaan en wij steeds paraat moeten blijven om erger te voorkomen.

Overigens schijnen er plannen te bestaan de demarcatielijn definitief vast te stellen, waarbij ook gedacht wordt aan beide zijden een niemandsland van 2 kilometer te scheppen. Lukt dit dan kan er waarschijnlijk echt een periode van rust en vrede aanbreken. Ik moet het echter nog zien.

Piet Ham en ik zitten op onze waranda wel eens met open ogen te dromen, want van daaruit zie je een prachtig stukje wereld wuivende palmen, bloeiende bloemen en struiken, allerlei vruchten, de sawah's en visvijvers en in de verte de ruisende zee, waarbij dit alles overkoepeld wordt door een niet te beschrijven hemel en belicht door een zon die de onwerkelijke kleuren tovert die je je maar voor kunt stellen. Die dromen vervliegen echter snel als je je realiseert waarom en waarvoor wij hier zijn en dan weet je dat er voor dromen nog geen tijd is, misschien later.

Piet Ham heeft het vandaag zwaar te verduren gehad en hij niet alleen maar al de jongens die met hem op patrouille waren.

Zij moesten door een, door de regenval, praktisch onbegaanbaar terrein en werden bovendien verschrikkelijk gehinderd door de soms mensenhoge alang—alang

waardoor het uitzicht volkomen werd belemmerd. Piet was volkomen uitgeteld en is zelfs zonder te eten naar bed gegaan, waarna voor mij alleen de radio restte om de avond door te komen.

Vandaag hebben we een rustige dag gehad omdat de Stoottroepen onze patrouille hebben overgenomen. De "Stoottroepers", zoals wij ze onder elkaar noemen, knappen nog steeds de vuilste karweitjes op en hebben derhalve regelmatig doden te betreuren. We hebben nu, voor het opknappen van ons kamp, de beschikking gekregen over een veertigtal krijgsgevangenen, allemaal jonge jongens, sommigen zelfs niet ouder dan veertien jaar, die zich om voor mij niet helemaal duidelijke redenen bij de extremisten hebben aangesloten. Er zijn er bij die gestudeerd hebben, een ervan was b. v. in opleiding tot onderwijzer. Uit hun verklaringen blijkt ook dat er nog steeds Jappen onder de extremisten verblijven, goed opgeleide kerels die niets te verliezen hebben en daardoor voor ons levensgevaarlijk zijn.

Nu het laatste nieuws: Hoogenraad komt terug bij onze compagnie!! Ik hoorde het van PETERS, die zijn functie moet overnemen n.l. die van detachementcommandant bij de staf van de brigade.

Deze overplaatsingen zijn een uitvloeisel van het door PETERS bij de kolonel aangetekende beroep. Hij heeft dus gedeeltelijk gelijk gekregen. Het trieste van dit alles is dat uiteindelijk Piet Ham de dupe is, want hij wordt ontheven uit zijn functie.

Piet is, terecht, laaiend. Hij heeft immers alles gedaan om de compagnie weer op te vijzelen, en geeft er de voorkeur aan overgeplaatst te worden, waarbij hij denkt aan de functie van luitenant—adjutant bij onze staf.

En wat moet ik over Hoogenraad schrijven? Hij is een zeer innemend man en heeft het voordeel dat hij de meeste jongens reeds kent vanuit Oosterhout en Vught. De troep zal het vertrek van Piet betreuren maar er vrede mee hebben omdat Hoogenraad terug komt. Persoonlijk verwacht ik geen enkel probleem omdat wij elkaar zeer goed kennen en begrijpen. Of alle officieren van ons bataljon hem met open armen zullen ontvangen, betwijfel ik, gezien de affaire "Rooie Piet".

Bovendien weet ik dat overste van Welzenes Piet Ham heeft willen handhaven en de kolonel, die blijkbaar geen supporter van Piet is, hier persoonlijk heeft ingegrepen.

Ik hoor zojuist dat de Stoottroepen weer een dode hebben, dat is deze maand al de derde. Een van hun soldaten was bezig spullen te verbranden en vond het nodig hierbij benzine te gebruiken, met als gevolg dat hij zelf in brand vloog en even later, onder het lijden van helse pijnen, is overleden.

Onze dominee heeft blijkbaar zijn leven gebeterd, want hij jaagt nu op vlinders en heeft zich daartoe o. a. gewapend met een vlindernetje en was vanmiddag actief doende in ons kamp vlinders te verschalken. Een onschuldiger tijdverdrijf kun je je niet voorstellen. Overigens is onze dominee een handige man, want hij kan zijn vrouw laten overkomen. Hoe hij dat versierd heeft weet ik niet, maar het is hem gelukt.

De overplaatsing van Piet Ham is nu definitief en hij krijgt inderdaad de functie van luitenant—adjutant maar moet nog een paar dagen bij onze compagnie blijven aangezien Hoogenraad eerst zijn detachement met alles wat daar bij hoort, moet overdragen aan PETERS.

Morgen zullen we Piet namens de compagnie een cadeautje aanbieden, een schrale troost maar ik hoop dat hij dit gebaar op de juiste wijze zal weten te waarderen.

Ik hoorde dat, naast Hoogenraad, ook Jan Koppenol gaarne de compagnie wilde overnemen. Koppenol meende daarop zelfs meer recht te kunnen doen gelden omdat hij meer "frontervaring" zou hebben, iets wat ik meen te mogen betwijfelen.

Foto: Tiny van Bussel

Ondertussen, ik zou het bijna vergeten te vermelden, hebben we weer enkele gezelschappen op bezoek gehad en niet te verwaarlozen de Prins Bernhard-kapel met Kees de Bok. De kapel hadden we willen opstellen op de weg die door ons kamp loopt maar helaas is

de regen spelbreker en moesten zij zich in de kantine behelpen. Die jongens (100 man) spelen uitstekend, wat trouwens ook gezegd mag worden van het gezelschap Bernard Barends.

15 februari 1947; een rouwdag voor 6 R I. Tijdens een actie naar de kampong Kedoengpani in het vak van de 4e compagnie, zijn de soldaten Kroon en Cornelissen gesneuveld en werden dokter Cornelius en luitenant Quapp zwaar gewond.

Wat is er gebeurd? Eén van de jongens werd tijdens de actie gewond en moest per brancard uit de vuurlinie worden gehaald teneinde door dokter Cornelius te kunnen worden behandeld. Bij de dokter aangekomen werd de brancard neergezet, blijkbaar op een door de extremisten ingegraven mijn die ontplofte, met het catastrofale gevolg. Soldaat Kroon was die dag reserve, doch had zich spontaan gemeld om de gewonde kameraad in veiligheid te brengen, terwijl dokter Cornelius reeds was afgekeurd wegens chronische buikloop en voorbereidingen voor zijn terugkeer naar Nederland aan het treffen was. Hij was bij de actie ingevallen voor zijn collega Cordesius. Quapp en Cornelissen (de vroegere oppasser van Sjaak Fick) namen niet aan de actie deel, doch waren, als mensen van onze inlichtingendienst, toevallig ter plaatse.

Ongelooflijk dat een dergelijke keten van toevalligheden kan voorkomen, met zo'n diep tragisch gevolg voor betrokkenen. En dan te bedenken dat vandaag het " staakt het vuren" werd afgekondigd!

Het is zondag 16 februari en vanmorgen hebben wij de soldaten Kroon en Cornelissen begraven. Ze waren allebei vrijgezel, van de één leven de ouders nog van de andere alleen de moeder. Cornelius en Quapp zijn nog in levensgevaar. De dokter heeft een gapende wond bij de overgang van de schouder naar de arm en zal, wanneer hij herstelt, ongetwijfeld een stijve arm houden. Quapp heeft een scherf in zijn schedel.

Onderwijl gaat het leven normaal door en zijn wij zeer benieuwd naar het praktisch resultaat van het " staakt het vuren". Onze tegenpartij, wij trouwens ook, moet 2 kilometer van de demarcatielijn blijven. Gebeurt dat, dan worden onze patrouilles in het vervolg alleen lange, zij het vermoeiende, wandelingen. Dat wordt overigens tijd want er zijn verschillende jongens die de zenuwslopende spanningen van de patrouilles niet meer aankunnen en die, wanneer ze horen dat ze aangewezen zijn voor patrouille, in tranen uitbarsten en niet meer te bewegen zijn mee te gaan.

Je kunt dat laf vinden maar zo eenvoudig ligt dat niet. Deze jongens zijn psychisch volkomen kapot en moeten gezien worden als patiënten die onverwijd naar achteren moeten worden afgevoerd en onder behandeling van een dokter gesteld.

Volgens de statistieken moet de natte moesson onderhand voorbij zijn, maar we merken er niets van. Het regent onafgebroken en ons kamp is weer aan het veranderen in een slijkerige, glibberige massa.

18 februari; Er is een prinses geboren en Semarang vierde feest. Wij hebben het kalmpjes aan gedaan en ik moest zelfs op patrouille met de opdracht contact te leggen met de vijand teneinde een parlementariër van hen door onze linie naar de staf van de brigade te leiden. Er waren wel extremisten, doch ze hielden zich gedekt en ik kon nergens de afgesproken witte vlag waarnemen, weshalve wij onverrichter zake moesten terugkeren.

We zijn weer een dag verder en ik ben even naar Semarang geweest, na eerst de vaandrig die met een kapotte motor op het vliegveld stond, te hebben opgehaald. Samen met Job Counet, die ik ook aantrof, zijn we even "Du Pavillon" binnen gelopen waar het gezellig druk was. Helaas bereikte ons in de loop van de avond het bericht dat dokter Cornelius was overleden. Hij wist dat hij ging sterven maar heeft dat moedig onder ogen gezien en zei o. a. tegen de overste: "ik zou over veertien dagen naar huis gaan, maar wordt nu hier begraven". Hij was een bescheiden wat gereserveerd man, afkomstig uit een goeie Indische familie, met wie ik weinig persoonlijk contact heb gehad.

Vanmorgen hebben we hem begraven met de eer die hem toekwam.

Hoogenraad heeft vandaag de compagnie overgenomen van Piet Ham en Piet is reeds naar Semarang vertrokken.

De kennismaking met de jongens was in feite een formaliteit want iedereen kent Hoogenraad en je zou kunnen stellen dat hij gewoon "terug van weggeweest" is.

Na de middag gaf ook de overste acte de presence, raakte aan de praat over de huidige situatie en liet nadrukkelijk uitkomen dat hij het oude koloniale systeem verantwoordelijk stelde voor de ellende waarmee we momenteel te kampen hadden. Ik kreeg de indruk dat hij dit zei omdat hij weet dat Hoogenraad in Indië geboren is en hem ergens vereenzelvigd met het koloniale systeem. De eerste schermutselingen tussen die twee?

Hoogenraad bruist van energie; zo heeft hij een plan voor het telen van groenten, wil hij de kokosmelk gaan benutten voor het maken van een drank, moet ons huis gezelliger worden ingericht o. a. met zijn Indische spullen en gaat hij een vlinderverzameling aanleggen. Plannen die met een beetje goede wil zeker realiseerbaar zijn, aannemende dat de extremisten zich aan de wapenstilstand houden.

Hier dient gezegd te worden dat zij momenteel onze patrouilles niets in de weg leggen. Je merkt dat deze situatie een gunstige uitwerking heeft op het moreel van de troep. Ze worden weer wat levendiger en beginnen onder het baden zelfs pogingen tot zingen te doen, een indicatie dat we op de goede weg zijn.

De malaria blijft echter een probleem, zo heeft Roki weer een zware aanval achter de rug en zijn onze oppassers ook niet vrij van klachten. Ik verwacht echter dat bij verbetering van de conditie, het einde van de natte moesson en niet te vergeten, verscherping van de voorzorgsmaatregelen, dus regelmatig kinine slikken en tijdig de mouwen omlaag, we ook dit probleem onder controle krijgen.

Zondag 23 februari; Zoals het "goede" katholieken betaamt zijn we de dag begonnen met het bijwonen van een H. Mis in onze kantine. Niet onze aalmoezenier, want die is dermate dicht betrokken geweest bij de dood van dokter Cornelius, Kroon en Cornelissen, dat hij er een shock aan overgehouden heeft en min of meer is uitgeteld, maar een studiegenoot, droeg de mis op. Een ontzettend verstrooide man, die lange tijd in Solo heeft gewerkt.

Volgens deze pater begint het steeds erger te rommelen in de binnenlanden, doch wordt dit door de "republiek" angstvallig verborgen gehouden voor de buitenwereld. Hij verwachtte dat de Nederlandse regering voor september a. s. een diplomatieke of militaire oplossing zal forceren. De eerste oplossing lijkt mij het aanlokkelijkst maar het blijft een vraag of er met Soekarno te onderhandelen valt.

Over medewerking van de kampongbewoners hebben wij niet te klagen. Zo bood de Loerah van Toegoredjo ons vandaag een kolossale vis aan. Het beest was zeker één meter lang, had in het midden een doorsnee van 25 cm. en een ongelooflijk grote kop. Hoogenraad kon zijn hart ophalen en demonstreerde dit o. a. door, onder het toeziend doch al keurend oog, de kop leeg te zuigen. Over het menu hebben we de laatste tijd toch geen klagen. We schieten n.l. nogal eens een wild zwijn en verwerken het vlees in de nasi Goreng.

De eerste inspectie van de kolonel tijdens het "bewind" van Hoogenraad is al achter de rug en is vlekkeloos verlopen. Dit lag overigens in de lijn der verwachting aangezien zo'n rondleiding rustig aan Hoogenraad overgelaten kan worden. Hij heeft een fijne neus voor het "showen" van onze pluspunten en het op diplomatieke wijze verdoezelen van de minpunten.

Over pluspunten gesproken; de inrichting van onze zitkamer is dermate verbeterd dat het er gezellig toeven is.

We beschikken nu over een zitje, een grote schrijf/leestafel, enkele door de vaandrig gemaakte schemerlampen en wat door Hoogenraad meegebrachte Indische spullen, terwijl aan de wand een zeker vier meter lange kaart van Java prijkt.

Het geheel mag gezien worden en doet zeer huiselijk aan.

Minder huiselijk was vanmorgen de ontdekking dat er zich in onze sector een patrouille van de Stoottroepen bevond die daar niets te maken had en er per ongeluk verzeild was geraakt. Op zich niet zo erg, ware het niet dat er ook een patrouille van ons op pad was en men zich elkaar aanwezigheid niet bewust was.

Gelukkig is alles goed afgelopen, maar ik moet er niet aan denken wat er gebeurd zou zijn als ze op elkaar gestoten zouden zijn en er zich een vuurgevecht ontwikkeld zou hebben. Sedert Buys door eigen vuur werd gedood ben ik als de dood voor een herhaling!

Overigens moet ik bekennen — ik weet niet of de andere officieren daarvan ook last hebben — dat ik, wanneer ik hoor, dat een patrouille van ons in een vuurgevecht is gewikkeld, geen rust meer heb en een vreemde kracht me dwingt naar voren te gaan om te helpen en aanwijzingen te geven. Ongetwijfeld een ongezonde afwijking.

27 februari; Ik ben zojuist gebeld door onze bataljonscommandant en die heeft mij medegedeeld dat ik per 1 februari j.l. bevorderd ben tot 1e luitenant.

Financieel maakt dat niet zoveel uit, maar het is een schouderklopje dat je af en toe nodig hebt. Na het horen van dit nieuws volgde een onrustige nacht, niet vanwege de emotie maar omdat er een mijn ontplofte. Je schrikt wakker en denkt dan onmiddellijk aan een aanval. Het bleef echter rustig zodat we aannemen dat een of ander dier de ontploffing heeft veroorzaakt. Amper ingeslapen werden we opnieuw gestoord, nu door de overste —die man komt op de onmogelijkste momenten binnenvallen — maar gelukkig konden we hem aan Hoogenraad toevertrouwen.

Ook de voormiddag was onrustig want zo rond een uur of tien kwamen kampongbewoners melden dat er "pemoeda's" in het voorterrein gezien waren. Een onmiddellijk uitgezonden patrouille nam echter niets waar.

Noodgedwongen heb ik mij daarna naar Semarang moeten begeven omdat ik mij, overeenkomstig de traditie, in mijn nieuwe rang moest presenteren bij de hoogste in

rang in casu; de kolonel. Samen met de overste heb ik mij van deze taak gekweten. Aangezien ik toch in de buurt was, besloot ik onze zieken te gaan bezoeken.

De Reneth, de jongen met de vele beenwonden, ligt nog steeds in het ziekenhuis maar er bestaat goede hoop dat de blijvende schade beperkt zal blijven. Ook de luitenant Quapp stelde het goed, al was hij wat suf. De scherf is inmiddels uit zijn schedel verwijderd en nu maar hopen dat er geen vitale delen beschadigd zijn. Om Ferd Nota en de aalmoezenier te bezoeken had ik geen tijd meer omdat ik de begrafenis van een jongen van 7 R I. moest bijwonen.

Mijn volgende bezoek gold Piet Ham, die zich stierlijk zat te vervelen omdat hij geen dagtaak had. Samen zijn we maar naar "Du Pavillon" getogen om mijn bevordering te vieren.

De maand februari 1947 zit er nu op en ik meen er goed aan te doen de balans van een halve maand wapenstilstand eens op te maken, waarbij we echter niet mogen vergeten dat het hier gaat om effectuering van de reeds op 14 oktober 1946 gesloten wapenstilstand! Voor Semarang kan gesteld worden dat de wapenstilstand nageleefd wordt. Inmiddels hebben er verschillende contacten met republikeinse commandanten plaats gehad en kon de demarcatielijn worden vastgesteld overeenkomstig het in december 1946 opgestelde plan van de commandant T. Brigade.

Voorts is overeengekomen dat overdag de demarcatielijn niet dichters dan 100 meter genaderd mag worden en 's nachts niet dichters dan 500 meter.

Bovendien zijn of worden (bij ons is dat b. v. nog niet gebeurt) borden geplaatst met aan onze kant het opschrift "Demarcatielijn" en aan republikeinse zijde het opschrift "Garis Demarkasi". Alles verloopt dus ongeveer volgens plan, zei het dat de T. N. I. alle bewoners van de door het ontruimde kampongs heeft geëvacueerd.

De stoottroepen troffen in die kampongs slechts achtergelaten zieken aan, die in een ellendige toestand verkeerden. Gelukkig is het aannemelijk dat de bewoners snel terug zullen keren zodra ze te weten komen en dat gaat als een lopend vuurtje, dat ze op onze bescherming kunnen rekenen. In ons gebied is dat immers ook het geval.

Wat voor Semarang geldt, geldt in zijn algemeenheid voor geheel Java. Overal is de invloed van het "staakt het vuren" merkbaar.

Anders ligt het op Sumatra waar het nog altijd onrustig is, ondanks het feit dat de opperbevelhebber van de T. N. I. aldaar, Soehardjo Hardjowardjojo, op 14 februari een radiorede heeft gehouden waarin hij opdracht gaf de strijd te staken.

De indruk bestaat dat de republiek alles in het werk zal stellen de wapenstilstand te effectueren o. a. om aan te tonen dat men de troepen volledig onder controle heeft.

Men weet bovendien, of kan zich realiseren, dat de commissie—generaal het verdrag van Linggadjati zeker niet zal tekenen, wanneer blijkt dat er van de wapenstilstand opnieuw niets terecht is gekomen.

De Belgen zijn minder gerust over de afloop van de Indië affaire en het blad "La Nation Belge" raadt de Nederlanders zelfs aan maar te emigreren naar de Belgische Congo, omdat de moeilijkheden nog lang niet zijn opgelost. Misschien een tip voor onze planters, wie weet?

Ondertussen maken wij ons ook druk over allerlei onbenulligheden zoals de toon van de brieven van onze vrouwen en wat veel interessanter is, over de foto's waarop ze naar onze mening minder geflatteerd geportretteerd staan.

Angstvallig kijken we bovendien of ze niet in hun nadeel, wij zijn immers al anderhalf jaar van huis weg, zijn veranderd. Menen we dat te ontdekken dan is Leiden in last en worden er allerlei bekenden bijgehaald om het te bevestigen of te ontkennen.

Vandaag was Hoogenraad aan de beurt. Hij had twee brieven en een foto van zijn vrouw en kinderen ontvangen. Een mooie foto. Zijn vrouw had daar blijkbaar anders over gedacht en aan haar mond schoonheidsfoutjes ontdekt, welke ze met inkt had willen wegwerken. Hij ontplofte, ze schijnt dit al meer gedaan te hebben en trachtte de inkt te verwijderen, zonder succes. Onderwijl zat ik hem te "voeren", waarna we tot de conclusie kwamen dat de foto teruggestuurd diende te worden en een andere geëist moest worden. Morgen gaat de foto terug naar Tilburg. Mannen blijven toch kinderen! We hebben ook nog bezoek gehad van een soort landbouwconsulent, een dikke Ambonees. Aardige vent die weet waarover hij praat en ons bovendien aan zaad zal helpen voor onze groentetuinen.

Over bezoek hebben we de laatste tijd weer geen klagen. Voor de middag was Piters met enkele officieren van de staf onze gast, na de middag majoor Smit, chef staf T. Brigade, met vrouw en kind. Zij kwamen voor Hoogenraad, maar die was naar Semarang, reden waarom ik maar voor gastheer heb gespeeld.

3 maart; Vanmorgen heb ik voor de eerste keer oog in oog gestaan met onze vijanden. Ik moest n.l. onze parlementariër naar de demarcatielijn begeleiden, teneinde daar contact op te nemen met vertegenwoordigers van de T. N. I. en borden plaatsen. Deze man was niet bang en is de heren op hun gebied gaan opzoeken. Na een half uur kwam hij terug met drie officieren, gekleed in verschillende uniformen en bewapend met pistolen. Even later naderde een groep van twintig man, netjes in het gelid en met geweren aan de schouder. In de omgeving van de demarcatielijn hielden ze halt en bleven met het geweer aan de voet toekijken. Een van de officieren sprak Nederlands en majoor Brok, een van ons, was al spoedig met hem in gesprek gewikkeld over het weer, de warmte en het feit dat de wederzijdse patrouille niet met elkaar in contact mochten treden.

De eerste demarcatielijn te Semarang. Foto: Johan Cats

dit nu de kerels waren met wie we maandenlang hadden gevochten, alle overeenkomsten aan hun laars hadden gelapt en verantwoordelijk waren voor de dood van onze jongens.

Hoofd—Legeraalmoezenier Verstraeten is op bezoek geweest en heeft de H. Mis opgedragen in onze kantine. Na een gezamenlijk ontbijt zijn we het voorterrein ingegaan en hebben de demarcatielijn "bewonderd".

Het was er rustig en van de vijand viel niets te bekennen, wat niet wil zeggen dat hij er niet was. Het terrein is daar n.l. dicht begroeid waardoor het mogelijk is je verdekt op te

Het plaatsen van ons bord leverde geen problemen op, omdat wij de boormachine meegebracht hadden. Onze tegenstanders hadden meer moeite aangezien ze slechts de beschikking hadden over pikhouwelen. Feitelijk ben ik niet geschikt voor dergelijke ontmoetingen, want ik kreeg de neiging de hele club neer te knallen,

toen ik me realiseerde dat

te stellen. Wie zich vandaag minder verdekt heeft opgesteld is onze overste. Hij achtte het nodig mee op patrouille te gaan en kwam prompt aan de verkeerde kant van de demarcatielijn uit, iets waarop hij door de daar aanwezige vijand attent gemaakt werd. De overste is echter ook niet op zijn mondje gevallen en bleef volhouden dat hij zich op ons grondgebied bevond. Een geraadpleegde stafkaart leverde ook geen oplossing op, temeer omdat de kaart door de heren ondersteboven werd gehouden. Gelukkig liep alles met een sisser af.

De brigade is nu een jaar in Semarang, een aanleiding om onze, schrik niet, 82 doden te herdenken op het militair kerkhof in Tjandi. Allemaal jonge mensen, sommigen getrouwd, de meeste ongetrouwd doch verloofd. Wat een berg ellende en leed gaat er achter zo'n getal schuil? Ik moet er niet aan denken en blij zijn dat ik er nog ben en dit jaar onbeschadigd heb kunnen overleven.

Generaal Spoor en kolonel van Langen hebben elk een dagorder uitgegeven waarin zij de gevallen jongens herdenken en ons loven voor de wijze waarop wij het afgelopen jaar onze taak hebben vervuld en oproepen onversaagd door te gaan "moedig en beheerst in trouwe aanhankelijkheid aan onze geëerbiedigde Koningin, in wier naam wij onze taak verrichten en wier Koninklijk woord een waarborg is dat wij den goeden strijd strijden", aldus generaal Spoor.

Toch hangt de laatste weken, ik zou bijna zeggen, een vreedzame ontspannen sfeer. De dienst moet uiteraard gewoon doorgaan maar is minder vermoeiend nu er een grote spanning is weggevallen. Hoogenraad en ik trekken veel met elkaar op, wandelen door de visvijvers, hier tambaks genoemd, bewonderen het ingenieuze irrigatiesysteem, trachten, zij het zonder succes, kreeften en krabben te verschalken en bezoeken kampongs, zoals vandaag Tapak, een kleine nog verwaarloosde kampong hoofdzakelijk bewoond door vissers. We troffen het, want een stel meisjes was juist aan het rijststampen met een ritme dat deed denken aan de Bolero van Ravel.

Op de terugweg zagen we nog een grote aap, blijkbaar verdwaald of uitgestoten door de groep waartoe hij behoorde.

De avonden vullen we met een bespreking, het luisteren naar de radio, lezen van brieven en kranten en debatteren over de vreemdste onderwerpen variërend van; de leer van Darwin, een stokpaardje van Sinke, tot de toren van Babylon in relatie tot de Egyptische piramides. Soms vullen we een gedeelte van de avond met het kijken en luisteren naar Hoogenraad als hij bezig is met zijn vlinderverzameling en haarfijn uit de doeken doet hoe je nu een vlinder moet prepareren. Hier moet ik wel bij vermelden dat hij mij inmiddels ook zo gek heeft gekregen dat ik met een vlindernetje achter de vlinders aandraaf en hem al diverse malen mooie exemplaren heb bezorgd.

Visvijvers Karanganyar. Foto Piet Jansen, 3-2-6RI

Vorige week hadden we de hoofdaalmoezenier op bezoek, deze week de hoofdpredikant. Hij wilde de protestantse jongens van de compagnie toespreken. Helaas hadden we die zo gauw niet bij de hand, reden waarom we maar wat katholieke jongens in de kantine installeerden. De predikant bracht de groeten over van alle protestantse kerken en vroeg of zij brieven

van hun dominee's kregen. Geheel overeenkomstig de waarheid werd op deze vraag ontkennend geantwoord. Onderwijl knepen wij hem omdat we vreesden dat de predikant psalmen zou gaan zingen, maar dat gebeurde gelukkig niet. Het gesprek verliep verder probleemloos en tot ieders tevredenheid, dit mede dankzij onze dominee die alles met een schijnheilig gezicht volgde, doch wijselijk zijn mond hield.

De dagen glijden rimpelloos door onze vingers en we hebben nu de tijd orde op zaken te stellen. Zo hebben we de hoofdweg naar de demarcatielijn vrijgemaakt van obstakels en tegelijkertijd laten onderzoeken op verborgen mijnen. Nu maar hopen dat ook het zijterrein mijnenvrij is. Dit mogen we wel aannemen, omdat b. v. de weggetjes naar de kampongs veelvuldig gebruikt worden, bovendien hebben Hoogenraad en ik met de jeep diverse kampongs bezocht en zijn niet in de lucht gevlogen. Mijnen hebben we dus niet kunnen ontdekken, wel prachtig houtsnijwerk. Ongelooflijk wat die mensen met hun primitieve middelen presteren. Nu moet gezegd worden dat de tijd daarbij geen rol speelt. Wat ze vandaag niet kunnen doen, doen ze morgen of overmorgen. De tijd kost hier nog geen geld.

Een van onze officieren is vandaag met de handschoen getrouwd en de bruidegom had ter gelegenheid daarvan een feestje gebouwd waarop ook Hoogenraad en ik waren uitgenodigd. Wat ons betreft was het geen succes, er werd veel te veel gedronken en wij zijn op een gegeven moment stiekem vertrokken. Van de aalmoezenier hoorde ik later dat men tot de kleine uurtjes was doorgedaan en men uiteindelijk was overgegaan tot het stuk smijten van het serviesgoed, het in een hoek deponeren van stoelen en, last but not least; het leegschieten van een pistool. Laten we hopen dat zijn huwelijk beter zal slagen!

Nu ik het toch over de "Aal" heb, hij heeft inmiddels het ziekenbuis weer mogen verlaten en is weer in functie. Hij ziet er goed uit en is zelfs dikker geworden. Vanmorgen heeft hij bij ons de H. Mis opgedragen en is daarna wat bij ons blijven hangen. Hij klaagde over vervoersproblemen. In verband met de verspreide locaties van ons compagnieën acht hij het n.l. noodzakelijk over eigen vervoer te beschikken. De overste is echter een andere mening toegedaan en wil op grond daarvan zijn wens niet inwilligen. De "aal" heeft het nu "hogerop" gezocht, maar mijns inzien dient de Hoofd aalmoezenier te bewerkstelligen dat een jeep organiek in de sterkte wordt opgenomen, waarna de geestelijke verzorgers niet langer meer aan de willekeur van een bataljons commandant zijn overgeleverd.

De regen weet nog steeds van geen wijken en sommige tenten hebben daarvan dermate te lijden gehad dat ze vervangen moesten worden. De wegen in het kamp kunnen momenteel de regen goed verwerken, ook al omdat onze afwatering in orde is. Die moessons zijn een interessant natuurverschijnsel. Volgens mijn encyclopedie van Nederlands—Indië zijn het uit het noorden en zuiden komende luchtstromen, die door de wenteling van de aarde om haar as, N. O. en Z O. winden worden. In het jaargetijde waarin de zon zich boven het zuidelijk halfrond bevindt, ontstaat boven de Noord Australische woestijnen door de sterke verhitting een opwaartse luchtstroom waardoor op het Zuidelijk halfrond de Z. O. passaat wordt verdrongen door de N W. moesson, terwijl de N. O. passaat op het Noordelijk halfrond over de evenaar wordt gezogen en overgaat in de N. W. moesson.

Hetzelfde gebeurt op het vaste land van Azië tijdens de noord declinatie van de zon, waardoor de N. O. passaat ten N. van de evenaar wordt verdrongen door de Z. W. moesson, een voortzetting van de L O. passaat aan de andere van de equator.

We hebben dus beurtelings ten N. en ten Z. van de evenaar respectievelijk de Z. W. en Z O. en de N. O. en N. W. moesson.

De wisseling der moessons geschiedt in het algemeen in april en november, met een overgangstijdperk van enige maanden, de kentering geheten, zich kenmerkend door onbestendig en drukkend weer, vergezeld gaande van onweer.

Een voor mij ingewikkelde uiteenzetting, doch aan de band van een globe wel te volgen. Duidelijk is dat wij ons in de z.g. kentering bevinden en als bewijs moge dienen dat we gisteren te kampen hadden met een windboos, die rakelings langs ons kampement voorbij trok en verschillende bomen ontwortelde, zonder gelukkig persoonlijke schade te veroorzaken.

Ondertussen hebben wij een schrijven ontvangen waarin o. a. staat dat voor officieren van de O. V. W. bataljons de mogelijkheid bestaat drie jaar bij te tekenen. Voor de nieuwe divisie schijnt er n.l. een schrijnend tekort aan kader te bestaan. De officieren die willen bijtekenen gaan terug naar Nederland en met verlof om vervolgens met een nieuw onderdeel naar Indië terug te keren. Gezinshereniging zou niet uitgesloten zijn. Het lijkt aanlokkelijk, maar ik denk niet dat ik me kandidaat stel, er zijn teveel onzekerheden en gevaren die niet gecompenseerd kunnen worden door de financiële voordelen. Bovendien rijst de vraag wat er in de praktijk van gezinshereniging terecht zal komen.

Ik zie dit wel aan bij de vaandrig die dan nog het voordeel heeft dat hij in de omgeving van de verblijfplaats van zijn vrouw gelegd is. Ik dacht niet dat het mogelijk is in twee werelden te leven; wanneer je vrij bent huisvader en burger en als je dienst hebt patrouille— en pelotonscommandant met al de daaraan verbonden gevaren en problemen. Mogelijk komt het mede door dit dubbel leven dat de vaandrig door zijn onderofficieren wordt verweten dat hij totaal geen interesse heeft voor zijn mensen en zelfs nu nog hun namen niet kent. Misschien ligt het echter gemakkelijker en simpeler als de wapenstilstand van kracht blijft, maar wie kan dat garanderen? Waarschijnlijk niemand, want weer komen steeds meer berichten binnen dat de vijand de wapenstilstand misbruikt door versperringen aan te leggen in de gedemobiliseerde zone, bruggen te ondermijnen of af te breken en spoorbanen te blokkeren. Bovendien worden er voortdurend vliegtuigbommen en mijnen aangevoerd en op allerlei plaatsen aangebracht en tracht men Semarang voor de bewoners van het achterliggende gebied hermetisch af te sluiten. Wat willen die lui feitelijk, zich gereedmaken voor de verdediging indien wij zouden willen uitbreken of alles in gereedheid brengen voor een aanval? Hoe het ook zij; onze tegenstander misbruikt het "cease—fire".

In Soerabaja hebben mariniers zelfs weer actie moeten voeren om de sawahs veilig te stellen. Onze tegenstanders wilden de rijstogst n.l. laten mislukken door de sawahs onder water te laten lopen. De actie was wel volledig geslaagd maar kostte niettemin, als ik de krant mag geloven, 5 doden en 17 gewonden.

De toestand blijft derhalve zeer onzeker, al moet ik toegeven dat ik mij momenteel niet bedreigd voel omdat de vijand zich aan ons front, zeker ogenschijnlijk, aan de wapenstilstand houdt.

Inmiddels hebben wij wel een ander systeem van patrouilleren ingevoerd. Vroeger deden we dat met een peloton, nu met een sectie. Iedere sectie loop twee kleine patrouilles in een strook van drie kilometer rond ons kampement. Hierdoor bereiken we dat we van 's morgens zeven tot 's avonds tien uur troepen in het voorterrein hebben en verrassingen kunnen voorkomen. Niet dat we een aanval verwachten, maar je kunt nooit weten.

Ondertussen gaan wij ook door met het ontvangen van gasten en zelfs de resident, vergezeld van, laat ik het zijn "huishoudster" noemen, is op bezoek geweest.

Zo ook de kolonel met zijn echtgenote.

Vandaag hadden we zelfs een groep van tien mensen op bezoek. Officiëren van de staf van de T. Brigade met hun dames. Onze koks hadden voor lekkere hapjes gezorgd en alles verliep vlot en prettig.

Dinsdag 25 maart 1947; Een belangrijke dag voor Nederland en Indië want vandaag werd het verdrag van Linggadjati ondertekend. Ter gelegenheid hiervan heeft generaal Spoor een dagorder het licht doen zien waarin hij o. a. het volgende schrijft: "Met de ondertekening van de overeenkomst van Linggadjati door de Nederlandse en Indonesische delegaties, is een nieuw tijdperk ingeluid, zowel in de geschiedenis van het Koninkrijk der Nederlanden, als de historische ontwikkeling van deze gewesten. De hoop mag worden gekoesterd dat deze thans bezegelde grondslag zal leiden tot een oplossing van moeilijkheden en van geschillen, waarbij de rede het zal winnen van de hartstocht en het recht zal zegevieren over willekeur en terreur." Verder, schrijft hij; "ik verwacht van U, dat gij den nieuwen tijd zult begrijpen en in dien geest Uw eervolle taak zult blijven vervullen. Ik eis van U, dat gij de naam van de Nederlandse Strijdkrachten hoog zult houden, onder alle omstandigheden En ik weet, dat ik hierin op U kan rekenen en vertrouwen".

Als je dat zo leest, dan kun je proeven dat generaal Spoor zijn woorden heeft zitten wikkelen en wegen en ergens niet gerust is op de toekomst. De tijd zal uitwijzen of hij gelijk krijgt of niet.

Wij hebben onze doden opnieuw herdacht, nu met een requiemmis opgedragen op ons militair kerkhof in Tjandi.

Het kerkhof heeft thans één groot wit kruis, geplaatst op een voetstuk, en vele witte kruisjes met daarop de namen en enkele gegevens van onze gesneuvelden. Bij iedere naam hoort een apart verhaal, waarvan echter de laatste bladzijde gelijkkluidend is. Achter mij liep een vrouw die aan een ander vroeg: "waar ligt Willy?" En soortgelijke vraag zal straks, als wij weer thuis zijn, ongetwijfeld ook aan ons gesteld worden en ik neem aan dat we dan zullen antwoorden: "Hij ligt begraven op het militair kerkhof tussen zijn kameraden. Zijn graf wordt goed verzorgd en er groeien zelfs bloemen op".

Ik heb nog even de graven van Sjaak Fick en Veldman bezocht en had het moeilijk. Sjaak zal voorgoed hier blijven, Ferd Nota gaat vervroegd naar huis.

Vandaag, 27 Maart, hebben we hem op het vliegtuig gezet op weg naar Batavia en daarna per Kota Inten naar Nederland. Schrille tegenstelling. Voor Ferd echter prettig, al bevalt mij de toestand van zijn voet nog steeds niet. Hier scheen er echter niets meer aan te doen te zijn. Het is niet uitgesloten dat hij Piet Jansen aan boord ontmoet en ze gezamenlijk in Nederland zullen aankomen. Mooie tijd om thuis te arriveren.

Majoor Brok heeft vandaag een uiteenzetting gegeven over de taak van de sociale dienst van het ministerie van oorlog en de voorzieningen waarop wij, oorlogsvrijwilligers, zoal aanspraak kunnen maken bij demobilisatie. Ik kreeg de indruk dat onze opvang goed is verzorgd en zou best bij de sociale dienst willen gaan werken, maar vrees dat men in Nederland ons daartoe niet in de gelegenheid zal stellen.

Wij zijn ons ondertussen aan het voorbereiden op Pasen en vanmorgen, Witte Donderdag, waren we al vroeg uit de veren om in Semarang de plechtigheden te volgen. Zo'n rit in de vroege ochtend is best aan te bevelen.

Alles is nog wazig en versluierd en onderweg passeer je overal mensen die met hun waren op weg zijn naar de passer, allemaal als eenden achter elkaar sjokkend op het ritme van het doorbuigend juk. Ongelooflijk wat deze tengere mensen kunnen torsen en dat doen niet alleen de mannen maar ook jonge vrouwen. Nu zou je verwachten dat de vrouwen door dat gesjouw een plomp figuur zouden hebben, maar niets is minder waar en een hoop Europese vrouwen kunnen jaloers zijn op deze figuurtjes,

ik heb me laten vertellen dat dit o. a. komt doordat ze zo stevig in hun lijfjes en meterslange sarongs ingepakt zitten. Helaas moet ik er ook bij vertellen dat de vrouwen hier vroeg oud en lelijk worden. In de kerk was het vrij druk met burgers en hier en daar een militair. Goede Vrijdag: Sergeant de Vries heeft zijn gevoelens en gedachten over de dag weer verwoord in "De Tijger" en ik vind het hier passend zijn gedicht over te nemen.

GOEDE VRLJDAG

Jezus, als Gij had geleefd in deze tijd,
Dan had ik U verworpen vol woede en nijd,
'k Had gespot met Uw liefde, gescholden Uw trouw
Die zich inliet met zondaars, met een overspelige vrouw.

Jezus, als Gij nu Uw wonderen had gedaan,
Had ik ongelovig op een afstand gestaan,
'k Had listig Uw werk aan den duivel geweten,
En met stenen en vuil naar Uw hoofd gesmeten.

Jezus, als Gij had gezegd : "Ik ben het leven",
Dan had ik U aan Uw vijanden overgegeven.
Dan had ik U getrapt, gespuwd en geslagen,
En U het vloekhout der schande doen dragen.

Jezus, als Gij had gezegd: "Ik ben Gods Zoon",
Dan had ik U verguisd in smadende hoon.
Dan had ik gebrald met uitzinnige stem:
"Laat verraders ons los en kruisigt hem"

Totdat.... totdat Uw liefde mij had gevangen
En ik mijn leven der zonde aan het kruis had gehangen.
Dan werd het mijn vreugde voor Uw naam te lijden,
En Uw boodschap van vrede alom ter verbreiden.

Passend bij het lijdensverhaal van vandaag is ook het stukje dat majoor Brok heeft gepubliceerd over: Kinderen klagen aan

Hij schrijft: "Ik heb vanmorgen in kampong Djarkah twintig kinderen gezien, die in de loop van den ochtend over de demarcatielijn waren komen sluipen. Twintig kinderen, neen twintig uitgeteerde, uitgemergelde, verluisde, verziekte wezentjes met wilde ogen. Ik ben wee geworden van die hoofdjes, veel te groot thans voor de ineengeschrumpelde lichamen en die ogen, die alleen maar schuwe angst en zorg uitdrukken. Twintig kinderen, die geen lach en geen spel meer kennen, maar alleen loeren en graaien naar iets, wat ze kunnen eten. Twintig kinderen, die als ze dit overleven, oude vrouwtjes, oude mannetjes zijn van te vroeg gedragen leed. Vandaag twintig, gisteren vijf, hoeveel morgen?

En of het verdrag van Linggadjati is getekend of niet; dit is een schande voor de Republiek, die zich zelfstandig en zelfbestuur bekwaam noemt en de kinderen laat verhongeren. temidden van overvloed".

Tot zover het stukje van majoor Brok. Harde feiten en dan zijn dit nog de gelukkigen die over de demarcatielijn zijn kunnen komen en waarschijnlijk wel gered kunnen worden.

Wij treffen dit soort kinderen dikwijls bij onze prikkeldraadversperringen aan, bedelend om eten. Niet te vergeefs, want onze jongens zorgen voor hen en laten hen, wanneer ze daartoe weer in staat zijn, de tenten vegen, schoenen poetsen en allerlei lichte karweitjes opknappen.

Goede Vrijdag is "Zondagse dienst" met dien verstande dat de patrouilles en wachten gewoon moeten doorgaan maar wij wel in de gelegenheid waren naar de kerk te gaan en daar de Kruisweg te volgen. Onderwijl waren Hoogenraad en de vaandrig op jacht met de bedoeling een Paasmenu aan te vullen, echter zonder succes.

Paaszaterdag was o. a. een belangrijke dag voor Kees Leeuw. Hij is toen gedoopt in de paterskerk in Semarang, een sfeervolle kerk. Minder prettig was het bericht dat een van onze jongens kreeg; zijn vader was n.l. overleden. Wij, en dan in het bijzonder de aalmoezenier, hebben getracht hem zo goed mogelijk te troosten.

De Paasdagen zijn weer achter de rug. Er valt niet veel over te schrijven of het zou moeten zijn dat het mij opgevallen is dat er zoveel jongens hun Pasen gehouden hebben. Er waren er zelfs bij die de laatste jaren de kerk uitsluitend aan de buitenkant hadden gezien. Waarschijnlijk neemt de een de ander mee maar het zou ook kunnen zijn dat het zich tastbaar bij de dood bevinden, van invloed is. Hoe het ook zij; zo'n volle kerk met kerels doet prettig aan.

Direct na de mis dienden zich de eerste bezoekers aan en dit bleef voortduren tot 's avonds. Je kunt je afvragen wat ze bij ons hebben te zoeken. Ik denk dat het verveling is. Uiteindelijk zit men in Semarang opgesloten aangezien je aan de noordkant de zee hebt en aan de andere kant de extremisten, uitgezonderd de westzijde, ons front, waar je wat van het landelijke kunt genieten.

In Batavia en Bandoeng ligt dat wat anders omdat men daar een groter achterland heeft waarin je je betrekkelijk veilig kunt bewegen. Ook de Luitenant Quapp is de stad ontvlucht en verblijft bij ons om wat op verhaal te komen. Hij heeft een flinke snee over zijn achterhoofd en kampt met een oorperforatie. Ik ben benieuwd hoelang hij het hier uithoudt, zonder zijn "vogeltje" (meisje). Zij ontleent die naam aan het feit dat zij altijd opgewekt is, om alles kan lachen, niet onverdienstelijk zingt en toch de mannen op afstand weet te houden.

Dit laatste heeft ook Lou Bandy ondervonden, die haar een zoentje wilde afdwingen, doch de kous op de kop kreeg.

Ik kan me voorstellen dat Quapp zuinig op zijn "vogeltje" is. Ook onze dominee kwam opdraven, weer vergezeld van zijn vlindernetje. Zijn gedrag heeft een opmerkelijke verbetering ondergaan sedert hij op het matje geroepen is bij de brigadeveldprediker. Tussen de bedrijven door kregen we ook nog een inspectie van de overste. We maakten een goede beurt want het kamp was uitstekend in orde. Een rare vogel, die overste met zijn grote mond en onverzorgd tenue. Karakterologisch passen wij helemaal niet bij elkaar. Het vreemde is dat hij mij graag mag en dat ook herhaaldelijk laat blijken.

Vanmorgen las ik in de krant dat de heer de Boer, ex—commissaris—generaal, eervol is ontslagen en er aanwijzingen zijn dat de commissie overhoop ligt met generaal Spoor en Dr. van Mook. Wie het precies met wie oneens of eens is, weet ik niet, maar ik kan me zo voorstellen dat generaal Spoor een andere strategie in zijn hoofd heeft dan de andere heren. Wie kan overigens uitmaken wat de juiste weg is?

Alle Oosterse landen die door het Westen gekolonialiseerd worden zijn op drift en willen zich ontworstelen aan de overheersing. Overal is er sprake van onrust, kijk maar naar Vietnam, Malakka en Brits-Indië. Om bij ons eigen Indië te blijven; het is militair geen kunst om b. v. Java onder de voet te lopen. Maar wat daarna? Indië blijvend bezetten? Daar hebben we geen troepen en geen geld voor.

Nee, we hebben de tijd dat dit wel kon voorbij laten gaan, mogelijk onder druk van de Amerikanen en Engelsen.

We hebben bezoek gehad van majoor Rouffaert, commandant van het eskadron dat ons in moeilijke maanden rond eind 1946, terzijde heeft gestaan. Hij was in gezelschap van een collega, de majoor De Costa, en wilde het gevechtsterrein laten zien. Samen zijn we doorgereden tot aan de demarcatielijn.

Wat zijn er toch veel herinneringen aan ons voorterrein verbonden. Ieder boom, kromming in de weg. terreinplooi, sawahdijkje, heuveltje, kapotte brug en voetpad heeft een eigen geschiedenis om over de twee kerkhoven van waaruit we regelmatig onder vuur werden genomen, maar te zwijgen.. Gelukkig heeft de mens een groot incasseringsvermogen en onthoudt hij uiteindelijk alleen maar de mooie momenten. Hoogenraad heeft zich intussen ook onledig gehouden met een lezing over zijn Ambonezen, waarover hij het commando heeft gevoerd. Duidelijk is geworden dat zo'n commando geen sinecure is, want je hebt niet alleen met de mannen te doen maar ook met de vrouwen en kinderen. Ik zou Piters wel eens bezig willen zien!!!

Vandaag ben ik mee op patrouille geweest, niet als commandant, maar als een soort mentor. Voor half zeven zat ik al tot mijn knieën onder de modder en "baggerde voort". Van dat ploeteren wordt je verschrikkelijk moe. Beter ging het tijdens de wandeling door het Djati- bos dat in ons gebied is gelegen. Mooi om door zo'n loofbos te lopen. Djatihout is, dacht ik, zeer kostbaar, in ieder geval ontzettend hard. De vijand hebben we niet waargenomen, ook niet in de omgeving van de demarcatielijn, zodat we in een ontspannen sfeer de terugweg naar ons kamp konden aanvagen.

Die ontspannen sfeer werkt ook door op het moreel van onze compagnie. Je merkt dat aan de wijze waarop de jongens hun tuintjes verzorgen, zich fanatiek inzetten bij het volleyen en voetballen en opgaan in het vissen in de visvijvers.

Voor onze chronische malaria patiënten daagt er ook een oplossing. Ze mogen n.l. voor herstel van gezondheid veertien dagen naar Bandoeng, waar het klimaat zich beter voor genezing leent.

We zijn derhalve op de goede weg waarbij de omstandigheid dat we met minder mensen patrouilleren en de Stoottroepen nogal eens bijspringen ongetwijfeld bijdraagt. Ondertussen verwaarlozen we de veiligheidsmaatregelen echter niet en vandaag hebben we b.v. onze stellingen kritisch in beschouwing genomen en twee uur lang de passar-gangers gecontroleerd.

Bovendien bewaakt de overste onze paraatheid door op alle ongelegen tijdstippen binnen te vallen. Ook vannacht was hij weer present. Hoogenraad en ik lagen reeds in bed en deden alsof we sliepen. We bereikten daardoor dat Sinke, die toch een nachtpatrouille had, als gastheer moest optreden. De overste vertrouwde de situatie blijkbaar niet en controleerde zelfs of Hoogenraad wel in zijn bed lag. Rare kerel, al moet ik toegeven dat hij niet bang is en het lef heeft midden in de nacht en over niet bewaakte wegen, zijn buitenposten te bezoeken. Een pluspunt voor hem!

Een pluspunt was ook het optreden van het Regenboog Cabaret o.l.v. Willy van Hemert. Een goed en beschaafd gezelschap en het beste dat we tot op heden in onze kantine mochten ontvangen. Ze hebben in Semarang zo'n succes dat ze spontaan aangeboden hebben nog twee voorstellingen te geven.

Hoogenraad en ik zijn er eindelijk toe gekomen op visite te gaan bij onze burens n.l. de 4e compagnie, gelegerd in kampong Persilan. Hun kamp is, ik heb dit dacht ik al meer geschreven, minder schilderachtig gelegen dan het onze. Mogelijk mede daardoor wordt er minder aandacht besteed aan de inrichting. Met name het verblijf van de officieren zou met eenvoudige middelen veel sfeervoller kunnen worden ingericht.

Waarschijnlijk heeft men daaraan minder behoefte aangezien de officieren de avonden liever in Semarang doorbrengen.

30 april 1947; Verjaardag van prinses Juliana, dus een grote parade op de Bodjong waaraan ook door enkele pelotons van onze compagnie werd deelgenomen. Om goed voor de dag te komen hadden we onze jeep blinkend laten poetsen en zelfs, per drietonner naar Semarang laten vervoeren. Daar deden zich echter problemen voor omdat we niet direct een geschikte losplaats konden vinden. Uiteindelijk vonden we een oplossing dit tot grote opluchting van Hoogenraad, die nog juist op tijd arriveerde om aan de parade te kunnen deelnemen. Zo'n parade is altijd een indrukwekkend vertoon, zeker als er vliegtuigen aan deelnemen.

De avond hebben Hoogenraad, Piters en ik, tussen de Ambonezen doorgebracht. Ik had een typisch Ambonees feestje verwacht maar dat viel tegen. De heren dronken een stevige borrel, de stemming was — zoals men dat pleegt te noemen — geanimeerd en de saté ongelooflijk "bedis" (heet). Tegen het einde werd een lied gezongen, waarna Hoogenraad, Piters en ik op de schouders werden genomen, niet omdat we dronken waren wat naar dat schijnt bij de traditie te behoren en in de jeep gezet. Toch wel leuk om zoiets meegemaakt te hebben.

Vandaag, 1 mei, heb ik voor het eerst een kolonie apen van dichtbij kunnen bewonderen. Zij waren blijkbaar afkomstig uit het Djatibos en trokken zich weer terug toen ze vonden dat wij hen al te dicht naderden. Stel je voor dat je tijdens een nachtpatrouille op zo'n kolonie stuit, wat een consternatie zou dat geven, want je kunt hier 's nachts niet onderscheiden of je met een mens of een dier te doen hebt.

Nu ik het toch over onderscheiden heb; de vijand was paraat aan de demarcatieline. De sterkte was niet vast te stellen, aangezien men zich verdekt had opgesteld. Problemen deden zich niet voor en wij zijn rustig doorgegaan met het controleren van de kampongwegen op hun berijdbaarheid. Dat kan wel eens nodig zijn om te weten.

Onze tegenstanders schijnen het onder elkaar niet eens te zijn want ik las dat er een nieuwe partij is opgericht, luisterend naar de naam "Pasoendan". Wat dat betekend weet ik niet, maar het is in ieder geval een Soendanees partij. De oprichting van zo'n partij is niet zo vreemd als je weet dat Java bevolkt wordt door drie groepen n.l. de Soendanezen (West—Java), de Javanen (midden Java) en de Madoerezen (Oost—Java) en deze bevolkingsgroepen elkaar het licht in de ogen niet gunnen. De "Pasoendan" schijnt niets met Soekarno en zijn kliek te maken te willen hebben en positief tegenover ons te staan en mee te willen werken aan de wederopbouw van Indië. De vraag rijst echter of deze partij voldoende tot ontplooiing kan komen

Met de sawahs ten N. W. van ons kamp is het droevig gesteld. Ze lagen, tot de wapenstilstand, in een soort niemandsland, konden daardoor niet worden bebouwd en zijn nu verwilderd. De bewoners van de nabij liggende kampongs zijn inmiddels wel begonnen met ze te bewerken, maar het gaat niet van harte. Gewoonlijk brengen ze er maar een paar uur per dag door en verdwijnen dan geruisloos in de visvijvers, waar ze zoveel vis kunnen vangen als ze willen. Vis die ze in Semarang duur kunnen verkopen.

Begrijpelijk, waarom zou je het moeilijk doen als het makkelijk kan, maar het gaat hier om sawahs met een oppervlakte van twee bij één km. en Semarang zit om rijst te springen. Helaas ligt hier geen taak voor ons, al heb je steeds de neiging je er mee te gaan bemoeien. Wat voor de sawahs geldt, geldt in feit ook voor de kampongs in de frontlinie. We hebben ze van lieverlee zien verwoesten, vervuilen en verwilderen. Neem b. v. Mankang—Weten, oorspronkelijk een grote, mooie kampong met een stationnetje, moskee, passer en verschillende stenen huisjes, nu een kampong die een troosteloze, ontmoedigende indruk maakt.

Eerlijkheidshalve moet ik bekennen dat de verwoestingen grotendeels door ons zijn veroorzaakt, al heeft de vijand zich ook niet onbetuigd gelaten. Wij wisten dat de vijand zich schuil hield in de aanwezige stenen gebouwen, voor ons een reden om daarop en meerdere malen artillerie en mortiervuur te laten afgeven.

De levens van onze mensen zijn immers belangrijker dan een stenen gebouw, maar het blijft een trieste zaak.

Van het beeld van een verwoeste kampong heeft vandaag, 4 mei, ook generaal Kruls, chef—staf van de generale staf, kunnen genieten. Hij arriveerde rond een uur of vier in ons kamp in gezelschap van de kolonel, de overste en zijn adjudant. Na een rondleiding zijn we naar de demarcatielijn gereden, dit mede omdat het momenteel gebruikelijk is dat hooggeplaatste bezoekers ook even de demarcatielijn "doen". Laat de adjudant van de generaal nu een kennis van Hoogenraad zijn. Wat is de wereld toch klein. Overigens heeft Kruls vandaag geboft want bij een landing van zijn vliegtuig op het vliegveld van Semarang, schoot het te ver door en sloeg bijna over de kop.

5 mei 1947; Zondagse dienst. Na een korte herdenking van bevrijdingsdag hebben we volstreekte rust genomen en praktisch de gehele dag doorgebracht op het grasveldje achter ons huis, samen met het echtpaar van Duren dat op bezoek was. Soms, zeker op een dag als vandaag, benijd ik de mannen die hun vrouwen in Semarang hebben.

We zijn weer enkele dagen verder en hebben de aalmoezenier op bezoek. Hij heeft een lezing gegeven over het V.D. gevaar. Je kunt je natuurlijk afvragen of hij de daartoe aangewezen man is, maar hij had zich in dit probleem verdiept en wist er aardig wat over te vertellen. Het cijfermateriaal waarover hij beschikte was onrustbarend. Zo zou 60 % van de prostituees uit de kampongs in en rond Semarang aan een venerische ziekte lijden. Gevaarlijke "dames" voor de jongens individueel, maar ook voor onze sterkte in het algemeen. Ik dacht dan ook dat het goed was de jongens periodiek op de gevaren te wijzen.

Wij hebben zojuist een uitvoering van het "Verenigd Nederlands Studenten Toneel", een groep studenten die, na een repetitie van een maand of drie op de Academie voor Dramatische Kunst te Amsterdam, twee één acteurs kwamen opvoeren. Ze speelden niet onverdienstelijk en oogstten een welverdiend applaus. Na afloop hebben we het gezelschap een kopje koffie aangeboden, maar kregen geen kans om wat van gedachten te wisselen over de situatie in Nederland, omdat de overste ook aanwezig was en zich geroepen voelde uitvoerig uiteen te zetten wat hij zoal vond van Dr. van Mook, Amerika enz. Als hij zo bezig is, is hij niet te stoppen!!

Sedert Hoogenraad hier is, komt hij opvallend veel in ons kamp en dan meestal om te controleren of Hoogenraad het wel goed doet. Ik heb het al meer geschreven; als het aan de overste had gelegen zou Hoogenraad nooit compagniescommandant geworden zijn.

Een paar dagen geleden heeft hij zelfs met de vaandrig een nachtpatrouille gelopen. Dat doet hij dan in een korte broek en met sandalen aan. Geen aan te bevelen kledij gezien het nachtelijke ongedierte en de doornige struiken waar je je doorheen moet worstelen. Inmiddels heb ik een lezing bijgewoond over de ervaringen opgedaan door de Mariniers tijdens de opmars naar Modjekerto en dan speciaal op het gebied van mijnen en bommen. Onze tegenstanders maken n.l. gebruik van mijnen, soms zelfs van vliegtuigbommen variërend van 50 tot 500 kg. die ze ingraven in een weg of ophangen in een boom. Gewoonlijk gebeurt dat dermate primitief dat ze niet of niet op het juiste moment ontploffen, maar je moet er maar een treffen die per ongeluk wel op het juiste tijdstip tot ontploffing komt of wordt gebracht. Een ander gevaar waar op gewezen werd, waren de Jappen die zich als instructeur onder de extremisten bevinden.

Dit zijn lieden die destijds niet capituleerden en zich aangesloten hebben bij de extremisten. Levensgevaarlijke kerels want ze worden door Japan aangemerkt als deserteurs en hebben daardoor hun "gezicht" verloren. Bij Morjekerto presteerden twee Jappen het met hun motor in volle vaart op een jeep in te rijden, waarbij ze werden neergeschoten, een soort harakiri dus.

Ondertussen wordt hier ook aan het voortbestaan van de Nederlandse natie gewerkt: de vrouw van de vaandrig is in verwachting, terwijl de vrouw van onze tolk, sergeant van Kempen, inmiddels het leven heeft geschonken aan een welgeschapen zoon.

Wat ook normaal doorgaat, zijn de patrouilles, niet zo afmattend maar ze lijken zo doelloos waardoor de discipline en waakzaamheid verslapt. Ik heb dit vandaag zelf kunnen constateren. We zullen er iets aan moeten doen want ik zou niet graag zien dat we door onachtzaamheid brokken maken.

Na zo'n patrouille is het goed rusten, onderuit gezakt en op twee stoelen. Vandaag echter niet voor lang, want onze lichtmotor vloog in brand en ook het gebouwtje waarin hij was ondergebracht. We hebben getracht te redden wat er te redden was en dat was niet veel.

Gelukkig konden we voorkomen dat de in de nabijheid staande tenten in brand vlogen. Helaas liepen daarbij enkele jongens brandwonden op en moesten worden opgenomen in het ziekenhuis. De wonden vallen echter mee en over een paar dagen verwacht ik hen weer terug. Uiteindelijk bleef de schade beperkt, ook al omdat we onmiddellijk een andere motor ter beschikking kregen.

Onze monteur heeft zich tijdens de brand dermate verdienstelijk gemaakt dat we hem tot korporaal hebben laten bevorderen. Hij zal derhalve prettige herinneringen overhouden.

De heer van Rijn, directeur Niwin, is momenteel in Semarang en heeft ook onze compagnie bezocht. Hij vroeg o. a. hoe het met de welfare gesteld is. Een vraag waarop je veel en weinig kunt zeggen, maar in feite is het zo dat je kunt organiseren wat je wilt, maar dit niet optimaal overkomt omdat de jongens kotsmisselijk zijn van het verblijf in Semarang en de huidige situatie. Wij zijn hier immers gekomen om Indië te zien, maar zijn tot op heden niet verder gekomen dan een vergezicht vanaf de Gombel. Het lijkt allemaal zo doelloos en uitzichtloos.

Je kunt als welfare—officier proberen deze impasse te doorbreken met van alles en nog wat te organiseren maar dat zijn lapmiddelen. Er moet iets anders gebeuren n.l. ons aflossen en naar huis sturen of tot actie overgaan en Java bevrijden van Soekarno en zijn kliek. Dit laatste is echter een politiek niet haalbare zaak, terwijl aflossing voorlopig is uitgesloten omdat er geen andere troepen ter beschikking staan. Het zal dus bij lapmiddelen en schade beperkt moeten blijven, waarbij vooral een beroep op het kader gedaan zal moeten worden om de jongens toch zo goed mogelijk te motiveren en bezig te houden.

In dit verband is het vervroegen van de reveille — de bataljonscommandant heeft die verzet naar half zes — een grote miskleun te noemen. Het is rond die tijd nog pikdonker, je verlengt de dag onnodig en trommelt de jongens op een onzinnig tijdstip uit hun bedden. Bovendien komt er bij dat ze rond een uur of tien al rammelen van de honger. Dit laatste willen we dan wel ondervangen door een extra maaltijd in te lassen, maar feitelijk laat ons rantsoen dit niet toe. Er is dan ook besloten dat Hoogenraad bezwaar tegen deze regeling zal gaan aantekenen.

Pinksteren 1947 is weer achter de rug en de meeste katholieke jongens zijn te biechten en te communie geweest. Er waren dezer keer zelfs zoveel biechtelingen dat de mis later moest aanvangen.

Overigens is het bijwonen van een mis op zulke dagen een gelegenheid bij uitstek om over thuis en de toekomst te denken. Je gedachten dwalen automatisch af waardoor je van de preek geen woord registreert en je maakt je wijs dat je de volgende kerkelijke feestdag weer thuis zult zijn.

Gelukkig had ik daarna geen gelegenheid om verder te piekeren want John Counet en Ben Bendik kwamen op bezoek, even later gevolgd door het gezin de Boer versterkt met twee schoonzusjes en een dokter met zijn vrouw.

Luitenant de Boer is een verwoed jager en kon ook nu de verleiding niet weerstaan op varkensjacht te gaan. Met de jeep, bestuurd door het zestien jarig schoonzusje, is het gezelschap op pad getogen. Of ze iets geschoten hebben weet ik niet, want ik heb ze daarna niet meer gesproken.

2e Pinksterdag zijn wij gastheren geweest voor een pater met een heleboel Chinese weeskinderen. Die jongetjes hebben zich uitstekend geamuseerd en deden in niets onder voor westerse jongens van dezelfde leeftijd.

De pater bleek een innemend man en ex—officier te zijn. De mobilisatie had hij doorgebracht in Oosterhout!!

Dinsdag 27 mei; De brigade heeft weer drie doden te betreuren, aangezien bij het ruimen van (eigen) landmijnen drie officieren om het leven kwamen. Een ervan ken ik vrij goed, het is majoor Burgers van de Stoottroepen. Toevallig was hij vorige week nog in ons kamp. Een flinke vent, die meerdere malen aan acties in onze sector heeft deelgenomen en bekend stond om zijn roekeloze moed. Wat er precies fout is gegaan is niet helemaal duidelijk. Het is echter aannemelijk dat een van de officieren op een landmijn heeft getrapt

29 mei 1947; Ik heb een malaria aanval en ben volledig uitgeteld ! Alles doet pijn, vooral mijn hoofd. De koorts beweegt zich rond de veertig graden en ik heb het gevoel of ik ieder moment kan ontploffen. Ik zweet verschrikkelijk, weet niet hoe ik moet gaan liggen en de uren kruipend tergend langzaam voorbij. Hoogenraad wilde me laten opnemen in het hospitaal, waar mijn broer Jan ook met een zware malaria aanval ligt, maar ik heb er de voorkeur aan gegeven om in ons kamp te blijven. Hoogenraad, de vaandrig en niet te vergeten, mijn oppasser, zorgen uitstekend voor mij en zien er nauwlettend op toe dat ik zes grote kininetabletten per dag slik.

31 mei; Het gaat al iets beter en ik heb weer fatsoenlijk gegeten. Dat was nodig want ik heb de achterliggende dagen geleefd van enkele sneetjes brood, wat melk en pisangs.

1 juni; Het is zondagmiddag en ben even uit bed gekomen en heb geconstateerd dat ik ontzettend mager ben geworden. Eetlust ontbreekt en ik transpireer verschrikkelijk. Dit laatste komt ook omdat ik op bevel van Hoogenraad zijn kamerjas draag. Hij is n.l. bang dat ik kou vat. John Counet is op bezoek geweest en we hebben herinneringen opgehaald aan Morib-Beach en de houding die de oudere officieren toen tegenover ons aannamen. John vertelde ook dat onze plaatsvervangend bataljonscommandant, majoor Schild, was overgeplaatst naar Bandoeng en daar het bevel over een bataljon had gekregen. Een mooie promotie, voor ons echter een verlies omdat hij een goed tegenwicht vormde voor de overste. Gisteren heeft hij een afscheidsfeestje gegeven, raakte zelf onder invloed en reed met zijn jeep hotel Bellevue binnen, na eerst tien treden overwonnen te hebben. Hij won daarmee een weddenschap en nam op waardige wijze afscheid van Semarang.

2 juni; Ik denk morgen het bed weer te mogen verlaten en wat te kunnen wandelen.

Ondertussen lees ik van alles wat er onder mijn ogen komt o. a. "De Linie" waarin ik las dat de communisten steeds meer invloed in Z.O. Europa kregen en b.v. in Griekenland de rebellen steunden.

4 juni 1947; Vandaag drie jaar geleden ontmoette ik mijn vrouw voor de eerste keer en wel in De Biesbos. Waarschijnlijk omdat er intussen zoveel is gebeurd, lijkt dat ontzettend lang geleden. Om de herinnering aan deze dag levendig te houden heb ik haar een boeket bloemen laten bezorgen, tenminste als alles volgens plan is verlopen.

Ik loop weer wat rond, doch heb last van hartkloppingen, een aanleiding om de dokter, die toevallig in ons kamp moest zijn, te consulteren. Hij ken echter niets bijzonders ontdekken en schreef het toe aan bloedarmoede tengevolge van malaria. Ik slik nu staalpillen en medicijnen om de eetlust op te wekken. Je takelt wel af van zo'n aanval en dan te bedenken dat dit niet eens de ergste was.

Hoogenraad, die ook niet in een al te beste conditie is, heeft ondertussen niet stil gezeten en bij de bataljonscommandant kunnen bereiken dat de reveille naar half zeven wordt verzet. Goed werk. Nu kunnen de jongens weer een uur langer slapen en rusten. Piet Ham was ook nog even hier. Piet voelt zich nog steeds niet happy in zijn functie, bovendien bevalt de sfeer in het N. I. S.—gebouw hem niet. Van korpsgeest is er n. l. in het geheel geen sprake en de staf is uiteen gevallen in kleine groepjes, die onderling slecht of niet communiceren. Van de op Malakka gemaakte goede voornemens op dit punt is dan ook bitter weinig terecht gekomen. Feitelijk is dit geen verrassing, omdat een bataljon is samengesteld uit meerdere onderdelen en elk onderdeel zijn eigen voorgeschiedenis heeft, waardoor onderling nauwe bindingen zijn ontstaan.

De laatste dagen rapporteren onze patrouilles regelmatig dat er aan de andere kant van de demarcatielijn geschoten wordt. Zouden ze aan het oefenen zijn of willen ze ons imponeren? Misschien vervelen zij zich ook, al kan ik me een zinvoller tijdverdrijf voorstellen.

We hebben bij ons bataljon toch weer een dode te betreuen n.l. korporaal Swinkels. Hij is bij een val dermate ongelukkig terecht gekomen dat hij onmiddellijk dood was. Swinkels was pas 22 jaar en zal morgen worden begraven.

Ik ben nu weer zover hersteld dat ik dienst kan doen. Samen met Hoogenraad ben ik het voorterrein ingegaan om een brug, die door onze troepen hersteld was, te inspecteren. Ik las dat de communisten steeds meer invloed in Z. O. Europa kregen en b. v. in Griekenland de rebellen steunden.

Deze brug was vandaag, 10 juni, het doelwit van een oefening. Vanmorgen raasde een peloton pantserwagens, gevolgd door, laat ik het een overvalcommando noemen, door ons kamp en werden er vier stukken artillerie opgesteld.

Nieuw bij de oefening was het in zetten van dit commando. Deze gemotoriseerde groep is opgeleid om nadat er een gat in de vijandelijke linie is geslagen, onmiddellijk achter de pantserwagens te opereren en vitale en/of strategische punten te bezetten.

11 juni 1947; Mijn 27e verjaardag ! Toen ik vanmorgen wakker werd, hoorde ik iemand door mijn kamer sluipen. Ik deed of ik sliep tot die iemand vertrokken was, inspecteerde mijn kamer en ontdekte dat de foto van mijn vrouw omlijst was met bloemen. Daarna moest ik weer snel onder mijn klamboe want het ritueel herhaalde zich. Nu verscheen mijn oppasser en zette een boeket bloemen op de tafel en versierde mijn stoel.

Uiteindelijk vond ik de tijd aangebroken om officieel wakker te worden en alles te bewonderen, waarna ik gefeliciteerd werd door onze oppassers, Hoogenraad, de vaandrig en nog verschillende mensen van de compagnie. Je kunt natuurlijk stellen dat dit alles een kinderlijke vertoning was en dat zal ook wel, maar het ging om de intentie achter deze handelingen. De grootste verrassing hield Hoogenraad tot de avond in petto.

Toen overhandigde hij mij n.l. een grote, keurig ingelijste foto van mijn vrouw, voorzien van het opschrift Karanganjar 11 juni 1947. Een blijvende herinnering aan deze dag. De avond hebben we met elkaar doorgebracht onder het genot van een wijntje. Een geslaagde dag ondanks het feit dat mijn vrouw niet lijfelijk aanwezig was.

Het is nu medio juni en onze vaandrig heeft de compagnie verlaten. Hij is, vrij plotseling, overgeplaatst naar de 2e compagnie. Hij is daar de oudste pelotonscommandant en je kunt de overplaatsing als een promotie beschouwen. Wij hebben officieel afscheid van hem genomen maar hij blijft in Semarang en wij zullen hem derhalve nog regelmatig ontmoeten.

Of er getreurd wordt bij zijn peloton, dient betwijfeld te worden aangezien de onderlinge verstandhouding niet altijd ideaal was. Zijn vertrek heeft wel tengevolge gehad — wij krijgen n.l. geen vervanger — dat ik het commando over zijn peloton erbij moest nemen. Niet zo'n bezwaar, want ik ken die jongens en zij kennen mij en we weten wat we wel en wat we niet aan elkaar hebben.

Met dat al wordt de sterkte van de compagnie steeds kleiner. Wij beschikken nog slechts over 114 man, waarvan gemiddeld 20 % niet of slechts gedeeltelijk inzetbaar is, dit laatste mede in verband met de vele gevallen van malaria recidive.

In de praktijk komt het er op neer dat de drie pelotons gezamenlijk slechts over 57 man beschikken die volledig inzetbaar zijn en de patrouilles en wachten voor hun rekening moeten nemen.

Het zal duidelijk zijn dat, ook al is het nu rustig in onze sector, er een onnoemelijke zware wissel op deze jongens getrokken wordt, waarbij het vervelende is, dat onze troepen in b.v. Batavia en Soerabaja het veel makkelijker hebben en o. a. gebruik kunnen maken van een aanvaardbare verlofregeling. Wij in Semarang behoren blijkbaar nog steeds tot een vergeten leger. Ik moet er eerlijkheidshalve wel bij vertellen dat wij, de officieren, het lang zo zwaar niet hebben al heeft het vertrek van de vaandrig met zich gebracht dat ik weer mee patrouilleer en b. v. vandaag vijf uur in het terrein heb vertoefd en dat juist op het heetst van de dag Het is me niet meegevallen en na terugkeer was ik dan ook volledig uitgeteld.

Dat heeft me echter niet weerhouden 's avonds via onze radio te genieten van "Madame Butterfly" van Puccini, mijn lievelingscomponist en blijkbaar ook van de programma samenstellers want je hoort nogal eens gedeelten uit "Turandot", "La Bohème" of "Tosca".

Vanmorgen, 19 juni, hebben Hoogenraad en ik getracht de heuvels west van ons kampement, kaal te branden. Dat was nodig aangezien de alang—alang ongeveer tot borsthoogte stond en ons schootveld belemmerde. De kampong west van ons kampement wordt langzamerhand weer bevolkt. De bewoners waren aanvankelijk gevlucht naar Toegoredje, doch zijn nu aan het terugkeren. Randoegaroet — zo heet die kampong — is vervuild en gedeeltelijk verbrand, maar gelukkig stellen de mensen hier geen hoge eisen aan hun woning Vier muren van gevlochten bamboe en een dak van pisangbladeren en de familie is weer gehuisvest. Hoogenraad en ik zijn even in de kampong gaan kijken en kregen in de gauwigheid vier eieren toegestopt, ergens een ontroerend gebaar waaruit blijkt dat deze mensen ons zeer goed gezind zijn en ons inderdaad als beschermers en bevrijders beschouwen. Onze goede naam is blijkbaar ook doorgedrongen tot de bewoners van de kampongs aan de andere kant van de demarcatielijn want via smokkelaars hebben we vernomen dat zij reikhalzend naar onze komst uitzien. Misschien komt het zover dat we ze komen bevrijden aangezien de politieke toestand momenteel dermate gespannen is dat je zou kunnen stellen dat het vijf voor twaalf is.

Mochten we tot actie overgaan dan walsen we er, naar mij mening, vlot doorheen, maar —ik heb dat al meer geschreven — wat daarna? Een guerrilla oorlog, waarbij wij alle vitale punten, werken, gebouwen etc., blijvend moeten bezetten? En wat te denken van de ontzettend lange verbindingslijnen die je intact moet houden en regelmatig gesaboteerd zullen worden?

Ik merk dat ik weer aan het doordraven ben.

Misschien gebeurt er helemaal niets en zijn we voor het eind van het jaar weer thuis! Pitera is, samen met een collega, enkele dagen onze gast geweest, waarbij het de bedoeling was dat hij enkele zwijptjes zou schieten. Dat is er echter niet van gekomen en hij is onverrichter zake naar Semarang teruggekeerd. We hebben veel gepraat, zelfs over de erfelijkheidsleer, een onderwerp dat vooral zijn collega bezighield. We kwamen er natuurlijk niet uit, maar het was wel, althans voor mij, zeer leerzaam.

Pitera vertelde ook nog een mooi verhaal over zijn vroegere oppasser Kees Leeuw. Kees had stevige verkering en wilde met de handschoen trouwen, zijn meisje dacht er echter anders over. Nu is echter gebleken dat ze reeds Februari j.l. getrouwd zijn, zonder dat zij het wisten. Zij blijken papieren getekend te hebben, zonder zich te realiseren wat zij tekenden. Prettige verrassing voor Kees, maar ook voor zijn vrouw?

24 juni; Vanmorgen werden we rond een uur of vijf gewekt door de..... bataljons commandant. Even later rolden de pantserwagens door ons kamp en verdwenen in het voorterrein. Een uur later werd er alarm gegeven en kon de oefening beginnen, een oefening welke tot doel had ons kamp te veroveren. Om acht uur werd de aanval ingezet juist op het punt waar wij die verwachtten n.l. vanuit het zuiden. De aanvallers hadden de pech dat onze stellingen juist daar uitstekend gesitueerd zijn op een vrij steile helling met een uitgelezen schootsveld. Ze liepen prompt vast op onze posities. Uiteindelijk werd aangenomen dat ons kamp veroverd was en even later denderden de pantserwagens weer door ons kamp om een aanval in te zetten op het volgende doel.

Na 500 meter stootten zij echter op onze PAG (Pantser—Afweer—Geschut) waarna Leiden in last was, aangezien de pantserwagens hier niet in het zijterrein kunnen opereren omdat het dermate geaccidenteerd is dat ze niet kunnen manoeuvreren. Conclusie van de oefening: Ons kamp is moeilijk te veroveren en de vijand kan, indien hij over anti—tankwapens beschikt, de opmars ernstig vertragen.

De oefening van gisteren was voor Hoogenraad en mij mede aanleiding de grote kaart van Java nog eens te bestuderen en bij te werken, waarbij wij schrokken van de troepenmacht die zich volgens onze inlichtingendienst, tegenover ons bevond.

De vijand is vrij slecht opgeleid en bewapend maar zeer actief en bezig met het bouwen van stellingen en versterkingen, het ondermijnen van wegen, bruggen en bruggetjes, waarbij vooral de grote postweg ook bekend als de Daendelsweg, de enige rechtstreekse verbinding tussen Semarang en Batavia, het moet ontgelden. Voorts hebben we geconstateerd dat steeds meer posten in de 2 km zone aanwezig zijn, wat een schending van de wapenstilstandsovereenkomst betekent.

Het is dan ook niet zo vreemd dat Hoogenraad en ik zoveel tijd uittrekken om de kaart van Java te bestuderen en samen allerlei acties te plannen, waarbij we ons bezig houden met opmarsroutes, zuiveringsacties en uitroeien van de vijand.

Dit laatste klinkt misschien hard maar het zal nodig zijn om Java weer te kunnen opbouwen en de orde te herstellen.

Diegenen die nog een sprankje hoop hadden dat het conflict op vreedzame wijze kan worden opgelost, kunnen vanaf vandaag die hoop laten varen, want Soekarno heeft Sjahrir tot aftreden gedwongen. Nu is het hek helemaal van de dam. Sjahrir was immers een van de weinige bonafide figuren in de republiek. Soekarno heeft nu zelf alle teugels

in handen genomen. Wij voelen de spanning stijgen en het laat zich aanzien dat onze troepen binnen afzienbare tijd een enorme dreun zullen uitdelen, wat mij betreft; liever vandaag dan morgen, al is het niet aannemelijk dat 6 R I. direct zal worden ingezet. Dit laatste valt af te leiden uit het gegeven dat wij praktisch al ons vervoer hebben moeten inleveren.

Soekarno vertrouwt de toestand ook niet en heeft zelfs via zijn zender bekend laten maken dat generaal Spoor maandag a.s. te 06.00 uur het bevel tot een aanval op alle fronten zal geven. Hij kan het weten!!

28 juni; Amerika heeft op het nippertje ingegrepen en aan Soekarno een memorandum gericht waarin hem vriendelijk doch dringend wordt verzocht de nota van onze commissie—generaal aan te nemen.

Het effect is niet uitgebleven en er is sprake van enige ontspanning. Sommigen hebben zelfs, zij het op bescheiden wijze, de verjaardag van Prins Bernhard gevierd.

Ondertussen gaat het normale leven gewoon door, zo werd ik vandaag geconfronteerd met huwelijksplannen van een van onze chauffeurs, een knaap van 22 jaar, die wil trouwen met een weduwe met drie kinderen waarvan de oudste reeds getrouwd is. Als je zoiets meemaakt, dan ga je bijna geloven dat die Indootjes inderdaad een bijzondere macht over die jongens van ons hebben, want hij is niet de enige die bij onze compagnie in zo'n situatie verkeert.

Een andere jongen wil n.l. trouwen met een weduwe met twee kinderen en heeft daarvoor zelfs zijn geloof opgeofferd. Wij, het kader, zijn niet voor dergelijke huwelijken, maar uiteindelijk moeten die jongens zelf beslissen, het gaat om hun leven en toekomst.

1 juli 1947; Hoogenraad is bevorderd tot majoor, een mooie promotie die al lang in de lucht hing maar vertraagd werd door de problemen die zich destijds tussen hem en "Rooie Piet" hebben voorgedaan. Ook de vaandrig zit in de prijzen en is tweede luitenant geworden. Hij had, mede in verband met zijn leeftijd, op meer gerekend, maar dat zat er blijkbaar niet in. We hebben de bevorderingen op gepaste wijze gevierd, waarbij het opviel dat ook Piters en een afvaardiging van de Ambonezen acte de presence gaven.

Je zou verwachten dat het aantal zieken in deze spannende tijd toe zou nemen, niets is echter minder waar, want het percentage is teruggelopen tot veertien. Ik geloof dat ik hier ook wel een pluimpje op de hoed van de jongens mag steken over de wijze waarop ze de afgelopen dagen gereageerd hebben volkomen rustig en bereid om tot de aanval over te gaan.

Inmiddels is de nieuwe plaatsvervangende bataljonscommandant gearriveerd. Hij heeft vandaag kennis met ons gemaakt.. Het is majoor Koerselman en ik kan hem, na zo'n eerste contact nog niet inschatten, al lijkt het mij een type dat zeker niet bij onze overste past!

5 juli 1947. Vandaag zijn er van het Thuisfront Oosterhout pakketjes met schrijfbehoeften gearriveerd. Helaas is de helft beschadigd, sommigen zijn zelfs volledig geplunderd. teneinde een rechtvaardige verdeling te krijgen, hebben we de inhoud van alle pakketjes bij elkaar gedaan en onder de Oosterhoutse jongens verdeeld.

Ik zou de ellendelingen die de pakjes plunderden graag eens een keer aan de jongens willen overleveren. Helaas weten we niet wie het zijn. Het is echter aannemelijk dat het hier in een of andere haven gebeurd is.

De politieke hemel is nog steeds verduisterd en het regent memoranda, nota's en aide—memoires. Ons front is rustig maar in Soerabaja schijnt regelmatig geschoten te worden.

Wij zitten ook niet stil, patrouilleren intensief, vervolmaken onze stellingen, zuiveren het schootsveld en brengen boobytraps aan, een gevaarlijk karwei waarbij vooral Jan Rijpert uit Geertruidenberg goede diensten bewijst

Om de jongens wat afleiding te bezorgen, hebben we zelfs een dansavond georganiseerd. De meisjes waren gerekruteerd uit de "schonen" uit Semarang, versterkt met enkele verpleegsters. De dansvloer was geïmproviseerd uit tafelbladen die we met kaarsvet glad hadden gemaakt.

Naarmate de avond vorderde werd de stemming luchtiger doch, alhoewel sommige jongens een borreltje teveel op hadden, hield iedereen het netjes. Ook Hoogenraad en ik moesten onze danskunst tonen en het dient gezegd; met succes.

7 juli; Vanmorgen hebben we Max Tailleur en zijn gezelschap op bezoek gehad. Onze kantine zat propvol. Het optreden viel zeer in de smaak bij de jongens en vooral Silvain Poons oogstte veel succes.

Vreugde en verdriet liggen in elkaar verlengde; toen ik vanmorgen van patrouille terugkeerde hoorde ik dat Dick Polak op sterven lag. Dick is pas negentien jaar en afkomstig uit Lage Zwaluwe. Hij heeft een operatie aan de dikke darm ondergaan, waarna complicaties zijn ontstaan.

In de loop van de dag bereikte ons het bericht dat hij, zonder tot bewustzijn te zijn gekomen, was overleden.

Ik heb zijn begrafenis geleid en na afloop de aanwezigen, onder wie de kolonel en zijn staf, namens de familie Polak bedankt voor hun medeleven. Trieste dood, die nog triester wordt als je weet dat enkele dagen geleden de korporaal Beversluis, een familielid van de Polaks, ook is overleden.

Het is inmiddels een jaar geleden dat Sjaak Fick en Veldman doodgeschoten werden. We hebben dit herdacht door bloemen op hun graven te leggen. Als je bij die graven staat, denk je dat het niet echt is maar een boze droom. De realiteit is echter dat er op ons kerkhof reeds negentig doden rusten.

Vannacht kwam een bewoner van de kampong Toegoredje in paniek ons kamp binnen rennen met de mededeling dat hij in de tambaks (visvijvers) plotseling omsingeld was door extremisten. Sinke vond aanleiding mij te raadplegen en aangezien wij dergelijke verhalen niet direct geloven, gaf ik hem in overweging de man eerst door onze tolk te laten ondervragen. Ik hield het bericht daarna voor gezien en dutte weer in. Niet voor lang echter want de Loerah van Toegoredje was ook in actie gekomen en had de overste laten inlichten. Laatstgenoemde gaf Sinke opdracht een peloton te laten uitrukken en verscheen zelf even later tot aan de tanden bewapend, in ons kamp. Onderwijl hadden wij de berichtgever nader aan de tand laten voelen en was gebleken dat hij het verhaal verzonnen had. De overste was echter niet te overtuigen en begaf zich met Hoogenraad naar Toegoredje waar ook hij geen opheldering kon krijgen. Waarschijnlijk heeft de visser doortrekkende smokkelaars voor extremisten aangezien. Het einde van het verhaal kwam vanmorgen toen de overste opnieuw verscheen en zijn ontstemming kenbaar maakte door te stellen dat wij adequater op het bericht hadden moeten reageren in casu; onmiddellijk een peloton uitsturen!!!

Zondags blijft het bij ons de zoete inval en om half tien arriveerden de eerste gasten n.l. kapitein Filet met vrouw en kind, vergezeld van ene meneer Mulder met zijn Australische echtgenote, terwijl even later onze dominee met zijn vrouw onze woning betrad. In de loop van de morgen werd het gezelschap gecombineerd door een mijnheer en mevrouw waarvan mij de naam ontschoten is. Hij was al wat ouder en bleek vroeger een vooraanstaande positie bij een suikeronderneming bekleed te hebben en kon daarover zeer onderhoudend vertellen.

De consequentie van al die bezoeken is dat ze ons ook weer uitnodigen, iets waaraan ik sporadisch en Hoogenraad minimaal gebruik maak.

Het is de laatste dagen onheilsPELLend rustig aan het politieke front en er broeit iets. Zo hoorde ik dat de extremisten rond Bandoeng plantages aan het vernietigen zijn, een indicatie dat ook zij verwachten dat de bom eerstdaags barst.

Vanmorgen 16 juli moesten de plaatsvervangend compagniescommandanten opdraven bij majoor Koerselman. Wij zijn n.l. ook veiligheidsofficier en van ons wordt verwacht dat we iedere week een z. g. stemmingsrapport produceren waarin o. a. vermeld dient te worden wat er bij de compagnie zoal leeft op het gebied van politiek., ontspanning, voeding enz. Een vervelende taak omdat je na enkele weken niet meer weet wat je moet rapporteren en in herhalingen dreigt te vallen. Na afloop van de bijeenkomst heb ik de aalmoezenier opgehaald waarna we een kampong gelegen in ons voorterrein bezochten. Hij wilde n.l. wel eens een karnpong in de frontlijn zien. Die kennismaking viel niet mee. Alles was verwaarloosd en wat erger was, we troffen er enkele vrouwen aan die zeer ernstig ziek waren. Voor de betreffende kampong is de gezondheidszorg opgedragen aan een Chinese arts maar die schiet blijkbaar in zijn taak tekort Wij zullen het signaleren, want dit kan zo niet.

Majoor Brok heeft vandaag, 18 juli, een uiteenzetting gegeven over "Linggadjati" en de ontwikkeling daarna. Op zijn eigen, smeulige, ontspannen manier — hij is niet voor niets Jan Toppel uit ons Tijgerblad — maakte hij ons duidelijk welke pogingen de Nederlandse regering heeft ondernomen om tot een vergelijk met de leiders van de "republiek" te komen en de redenen waarom de onderhandelingen zijn vastgelopen n.l. op het punt van de gezamenlijke gendarmerie.

Je zou zo zeggen dat dit geen breekpunt behoefde te zijn maar het is dermate principieel dat de Nederlandse regering geen stap meer zal wijken.

Het is inmiddels een jaar geleden dat Sjaak Fick en Veldman doodgeschoten werden. We hebben dit herdacht door bloemen op hun graven te leggen. Als je bij die graven staat, denk je dat het niet echt is maar een boze droom. De realiteit is echter dat er op ons kerkhof reeds negentig doden rusten.

Vannacht kwam een bewoner van de kampong Toegoredje in paniek ons kamp binnen rennen met de mededeling dat hij in de tambaks (visvijvers) plotseling omsingeld was door extremisten.

Sinke vond aanleiding mij te raadplegen en aangezien wij dergelijke verhalen niet direct geloven, gaf ik hem in overweging de man eerst door onze tolk te laten ondervragen. Ik hield het bericht daarna voor gezien en dutte weer in. Niet voor lang echter want de Loerah van Toegoredje was ook in actie gekomen en had de overste laten inlichten. Laatstgenoemde gaf Sinke opdracht een peloton te laten uitrukken en verscheen zelf even later tot aan de tanden bewapend, in ons kamp. Onderwijl hadden wij de berichtgever nader aan de tand laten voelen en was gebleken dat hij het verhaal verzonnen had. De overste was echter niet te overtuigen en begaf zich met Hoogenraad naar Toegoredje waar ook hij geen opheldering kon krijgen. Waarschijnlijk heeft de visser doortrekkende smokkelaars voor extremisten aangezien.

Het einde van het verhaal kwam vanmorgen toen de overste opnieuw verscheen en zijn ontstemming kenbaar maakte door te stellen dat wij adequater op het bericht hadden moeten reageren in casu; onmiddellijk een peloton uitscharen!!!

Zondags blijft het bij ons de zoete inval en om half tien arriveerden de eerste gasten n.l. kapitein Filet met vrouw en kind, vergezeld van ene meneer Mulder met zijn Australische echtgenote, terwijl even later onze dominee met zijn vrouw onze woning betrad.

In de loop van de morgen werd het gezelschap gecompleteerd door een mijnheer en mevrouw waarvan mij de naam ontschoten is. Hij was al wat ouder en bleek vroeger een vooraanstaande positie bij een suikeronderneming bekleed te hebben en kon daarover zeer onderhoudend vertellen. De consequentie van al die bezoeken is dat ze ons ook weer uitnodigen, iets waaraan ik sporadisch en Hoogenraad minimaal gebruik maak.

Het is de laatste dagen onheilspellend rustig aan het politieke front en er broeit iets. Zo hoorde ik dat de extremisten rond Bandoeng plantages aan het vernietigen zijn, een indicatie dat ook zij verwachten dat de bom eerstdaags barst.

19 juli 1947; Wij zijn geconsigneerd en derhalve weer even ver als toen Amerika ingreep. Deze keer wordt het echter menens. Ik ben momenteel absoluut niet vechtlustig maar het gaat zo niet langer. Als je leest wat de republiek zoal over ons schrijft, dreig je te ontploffen en denk je onwillekeurig terug aan de smerige Duitse propaganda. Teneinde op alles voorbereid te zijn hebben we een sectie geïnstalleerd bij een bruggetje, zo'n anderhalve kilometer in het voorterrein.

Na terugkeer hoorde ik dat Dr. Beel vannacht een toespraak zal houden. Het zal ongetwijfeld belangrijk zijn, maar ik blijf er niet voor op.

*Het oversteken van een kali is geen eenvoudige zaak. Je kent de diepte niet.
Bovendien moet je er voor zorgen dat je wapen en munitie droog blijven.*

Eerste politionele actie

Het is maandag 21 juli 1947 en vanmorgen zijn onze troepen in actie gekomen en hebben in Zuidelijke richting de demarcatielijn overschreden, nadat onze artillerie eerst een moordend vuur op de vijandelijke stellingen had afgegeven.

De opmars is volgens plan verlopen al werd veel hinder ondervonden van mijnen van allerlei makelij. In de loop van de dag hebben 1 R S. en 2 — 7 R I. Oengaran bezet, zonder dat daarbij slachtoffers zijn gevallen. De vijand bood opvallend weinig tegenstand. Onze troepen in Oost en West Java zijn ook in beweging gekomen. Nadere bijzonderheden ontbreken nog, al gaan er geruchten dat de mariniers Cheribon en Tjilitjap bezet hebben.

Bij ons aan het Westfront is alles rustig. Al onze zieken die opgenomen waren in het hospitaal en weer konden lopen en/of koortsvrij waren, hebben zich teruggemeld omdat ze er bij willen zijn als ook onze compagnie in actie moet komen.

Met zulke kerels kun je de hele wereld veroveren!!

22 juli 1947; Onze troepen rukken verder op en de brug over de kali Toentang kwam onbeschadigd in onze handen, zo ook de belangrijke elektrische centrale Djelok. Ook Ambarawa en Bedowo werden bezet. De stormtroepen bereikten zelfs Salatiga, doch moesten zich, overeenkomstig de instructies weer terugtrekken. Misschien een tactische fout want de T. N. I. maakte daarna een puinhoop van Salatiga en dreven duizenden Chinezen bijeen en voerde ze daarna in Zuidelijke richting af. Dat was voor de kolonel aanleiding 1 R S. op 23 juli alsnog opdracht te geven Salatiga te bezetten. Helaas was intussen de gehele winkelwijk afgebrand en waren rampokkers bezig hun slag te slaan, waaraan uiteraard onmiddellijk een eind werd gemaakt. We mogen aannemen dat de Zuidelijke actie nu is afgerond en er troepen vrijkomen om het Oostfront aan te vallen.

De vijand heeft dit laatste niet afgewacht en is zelf tot de aanval overgegaan. Echter zonder succes aangezien het daar gelegerde inheemse bataljon de aanval uitstekend heeft opgevangen. Ook aan ons front zijn er vijandelijke activiteiten al bestaan die alleen maar uit het in brand steken van kampongs en het opblazen van de suikerfabriek in Kaliwoengoe.

Ondertussen begint de buitenlandse pers zich ook te roeren en maakt stemming tegen ons. Waar bemoeien die kerels zich mee? Laat ze eerst de situatie eens komen opnemen en daarna een standpunt bepalen. Deze oorlog kost slachtoffers, maar is de enige oplossing om er nog meer te voorkomen.

Vannacht om drie uur werd er alarm gegeven en mijn peloton moest zich tegen onze "knobbel" opwerken teneinde de stellingen te bezetten, geen pretje want het had de gehele nacht geregend. Het alarm duurde tot vijf uur, waarna we de jongens lieten inrukken. Later hoorden wij dat het Oostfront enkele kleine aanvallen te verduren had gehad.

Aan dat front kunnen we nog meer problemen verwachten omdat de vijand daar zeer fanatiek is. Daar kunnen 2 — 7 R I. en 1 R S. over meepraten. Wij trouwens ook, denk maar aan de actie naar Demak, die wij vorig jaar, ik meen in juli, gevoerd hebben en waarbij aan onze zijde slachtoffers zijn gevallen.

Het staat nu wel vast dat we afscheid zullen moeten nemen van Karanganyar, de kampong waarvan ik niet eens de betekenis van de naam ken, maar die waarschijnlijk in mijn geheugen altijd geregistreerd zal blijven. Volgens geruchten zal onze compagnie de bezetting van Ambarawa overnemen. Als dat waar is boffen wij. Daar is immers fatsoenlijke legeringruimte, water en licht.

26 juli 1947; Ons Oostfront is in beweging en 1 R. S. heeft het plaatsje Mranggen bezet. Helaas zijn er drie doden te betreuren. Van lieverlee druppelen er nadere gegevens binnen over Salatiga. Als mijn informatie juist is, dan is er nogal wat buit gemaakt, variërend van een complete trein, tot berggeschut, pistolen en verdacht veel typemachines.

Laat onze troepen daar ook een stelletje nonnetjes aantreffen die gewoon met hun werk zijn doorgegaan en blijkbaar door de extremisten met rust werden gelaten. Bovendien kwam er ook een Nederlandse tandarts boven water, luisterend naar de naam Cohen.

Zondag 27 juli; 1 R S. heeft Demak bezet, een belangrijk knooppunt aan het Oostfront. Er zijn gelukkig geen doden.

Ondertussen rukken onze troepen vanuit Bandoeng gestaag op en zijn, volgens de laatste berichten, Tegal genaderd, zo'n 120 km. van Semarang. Als ze met dit tempo kunnen blijven doorstoten zijn ze midden deze week hier en is de weg naar Bandoeng en Batavia open!!

28 juli; Vanmorgen is er een compagnie van 3 — 7 R I. gearriveerd om onze wachten over te nemen en ons in de gelegenheid te stellen zich gevechtsklaar te maken en Karanganjari te verlaten. Morgen gaan we in de aanval

Dinsdag 29 juli; Vanmorgen zijn we met drie compagnieën van ons bataljon uitgerukt om het plaatsje Kaliwoengoe, gelegen op zo'n twintig kilometer van Semarang te veroveren.

Om half vier was het reveille en iedereen barstte van de zenuwen en kon niet eten, ik inclusief !! Begrijpelijk want je weet niet wat er boven je hoofd hangt; morgen kun je wel begraven zijn. Bovendien ben je als commandant ook nog eens verantwoordelijk voor de mensen die aan je toevertrouwd zijn. Nadat de artillerie op en rond de demarcatielijn, ons visitekaartje had afgegeven kwamen wij, zo rond een uur of zes, in beweging Angst voor de vijand was er feitelijk niet, onze artillerie is immers zeer doeltreffend, maar des te meer voor mijnen. Veiligheidshalve vermeden we dan ook de hoofdweg en gingen door het terrein voorwaarts. Wel vermoeiend, maar minder riskant.

De opmars verliep zeer vlot en pas voor Kaliwoengoe kwamen we onder vijandelijk vuur te liggen, echter niet voor lang aangezien de vijand niet tegen onze vuurkracht was opgewassen en wijselijk de benen nam. Ook geweervuur vanuit een kampong N. O. van onze opmarsroute werd spoedig door het peloton van Sinke tot zwijgen gebracht.

Rond twaalf uur passeerden wij Kaliwoengoe en rukten verder op richting Kendal. Zover zijn we echter niet gekomen omdat we overeenkomstig onze opdracht halverwege stelling moesten nemen, teneinde andere troepen in de gelegenheid te stellen zich in Kaliwoengoe in te richten.

Dit duurde ellendig lang omdat hun marsroute, de hoofdweg Semarang/Kaliwoengoe, eerst gezuiverd moest worden van mijnen en versperringen. Pas om acht uur konden we ons terugtrekken en op weg begeven naar Semarang. Aanvankelijk dacht ik dat er aan onze zijde geen slachtoffers te betreuren waren maar in Semarang hoorde ik dat een officier van de artillerie omgekomen was bij een botsing van zijn jeep tegen een carrier en enkele jongens verwondingen opgelopen hadden toe hun auto op een mijn reed.

30 juli; Nog vermoeid van de inspanningen van gisteren moesten we vandaag opnieuw in de slag, nu met de opdracht zover mogelijk in Zuidelijke richting door te stoten, teneinde onze pioniers in de gelegenheid te stellen de weg tot aan de driespong Oengaran/Bodja vrij maken.

We pasten dezelfde tactiek toe als gisteren, vermeden de hoofdweg en rukten door het terrein op, waarbij we echter door een verwilderde koffieplantage moesten. De begroeiing bleek dermate dat we genoodzaakt waren in colonne voorwaarts te gaan, zeer riskant want als je onder vuur komt kun je praktisch niet manoeuvreren.

Onderweg passeerden we goed onderhouden kampongs bewoond door vriendelijke mensen die ons bananen aanboden en blijkbaar een groot tekort aan textiel hadden. Van de vijand geen spoor te bekennen en om 16.00 uur konden we doorgeven dat de driesprong Oengaran/Bodja bereikt was en de brug die zich daar bevond waarschijnlijk ondermijnd was.

In de loop van de avond konden we onze posities overgeven aan andere troepen en terugkeren naar Semarang.

Ondertussen hebben de Stoottroepen ook niet stil gezeten en de plaatsjes Midjen en Tjangkiran bezet. Of daarbij slachtoffers zijn gevallen weet ik nog niet.

Vrijdag 1 augustus; Het oorspronkelijk plan volgens welk wij de bezetting van Ambarawa zouden overnemen, is gewijzigd. Vannacht kregen wij via een ordonnans opdracht te 09.00 uur in gevechtstenuë klaar te staan, niet om weer actie te gaan voeren, maar de bewaking van het plaatsje Weleri op ons te nemen. Door allerlei omstandigheden keerde colonne eerst om 13.00 uur bij de Boelobrug geformeerd worden.

Overigens een imposant gezicht al die drietonnens, carriers en jeeps, zeker zestig in getal. passeerden ons Karanganyar en reden daarna richting Kaliwoengoe, waarbij we meer oog hadden op de omgeving dan enkele dagen geleden. Kaliwoengoe bleek weer aardig bedrijvig en de mensen die wij tegenkwamen groetten ons door het welbekende gebaar met de duim te maken. Van wie ze dat ze vlug overgenomen hebben, is mij niet duidelijk, maar ze deden het! De kampongs die wij daarna zagen maakten de goed verzorgde, welvarende indruk. zo ook de mooie groene sawahs.

Tegen 16.00 uur bereikten we Weleri, dat praktisch zonder slag of stoot door de T. N. I. prijsgegeven. Het vinden van passende legeringruimte bleek een probleem en we sloten ons voor de nacht te behelpen en morgen verder te zien.

Zaterdag 2 augustus; Na zeer slecht geslapen te hebben, was het om zes uur weer reveille zijn Hoogenraad en ik op pad gegaan om wat huizen te "requireren". We kozen er drie en die hebben we nu met de compagnie in gebruik. Water moeten we nog steeds invoeren vanuit het station, licht hebben we inmiddels. We redden ons wel. Komen berichten door dat de opmars van de W-Brigade wordt vertraagd door versperde wegen en opgeblazen bruggen.

Minder vlot gaat het ook met onze 1e compagnie die Ambarawa bezet houdt. Het is daar een treffen met de vijand gekomen en de compagniescommandant, majoor Vaessen, is daarbij gewond geraakt. Zou de tegenpartij zich aan het herstellen zijn?

Ondertussen is de Veiligheidsraad zich met de kwestie gaan bemoeien en is overeenkomen dat wij alle acties op 4 augustus a.s. te 24.00 uur zullen beëindigen. Een van de gevolgen daarvan was dat wij vanmorgen, 3 augustus, al heel vroeg in gevechtstenuë klaar stonden om richting Pekalongan op te rukken om de verbinding met W—Brigade tot stand te brengen.

De opmars verliep aanvankelijk niet vlot aangezien zich al na enkele kilometers problemen voordeden in de vorm van een opgeblazen brug over de vrij brede kali. Op een geïmproviseerde loopbrug staken wij de kali over waarna het in een geforceerd tempo westwaarts ging

Een zeer vermoeiende bezigheid omdat de weg omhoog slingerde en versperd werd door allerlei hindernissen. De vijand liet zich niet zien, maar er vielen wel enkele

schoten gericht op, wat later bleek, apen die zich hier overal in de Djatibossen ophielden en enige verwarring veroorzaakten.

Te 15.00 uur kwam het contact met de spits van de W-brigade tot stand in de kampong Soebah en was de overlandsverbinding tussen Semarang en Bandoeng een feit!!!!!!

*Overste Welzenes 2-6RI T-Brigade groet Maj. Van Berkhout 2-4RI, W-Brigade
foto: nationaal archief*

Ondertussen had de genie met spontane hulp van de bevolking kans gezien de weg berijdbaar te maken, waardoor wij per trucks naar achteren konden worden afgevoerd. Aangezien we geen andere legeringruimte konden vinden waren we genoodzaakt op een passar te overnachten, zonder water en zonder licht of sanitaire voorzieningen. Dat kon ons echter niet deren, want na enkele posten te hebben uitgezet, gingen we op de grond liggen en vielen in slaap.

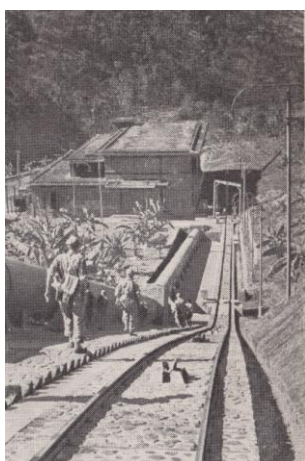
4 augustus 1947; Vanmorgen kregen we bericht dat we naar Semarang moesten terugkeren, doch deze opdracht werd even later herroepen en de bestemming werd Bringin, een plaatsje in de omgeving van Salatiga.

Vervuild en nog vermoeid zijn we op de trucks gestapt en via Weleri — Kaliwoengoe — Semarang bereikten we Oegaran, passeerden even later de Toentangbrug bogen in Oostelijke richting af en reden Bringin binnen. Totaal hadden we een kleine honderd vijftig kilometer afgelegd, voelden we ons nog viezer en smeriger dan 's morgens. We konden onze ogen niet openhouden van vermoeidheid en het stof en hadden baarden van een paar dagen oud. Tijd om ons te verzorgen en uit te rusten hadden we echter niet, want het was inmiddels donker geworden en de auto's moesten worden gelost, de verblijven ingericht en de koks aan het werk gezet.

4 augustus 1947, 24.00 uur; De eerste politionele actie behoort tot het verleden en kan, zeker voor de T—Brigade, een groot militair succes genoemd worden. Al de gestelde doelen werden binnen de vastgestelde tijd bereikt met slechts geringe verliezen aan onze zijde en. . . Semarang kan weer vrij ademen!!!!!!

1^e politionele actie.
4 augustus 1947. Ons bataljon bereikte na een geforceerde opmars het plaatsje Soebah; waar de hand gereikt werd aan 2-4RI. Semarang werd hierdoor over land bereikbaar gemaakt vanuit West-Java

1^e politionele actie.
De elektrische centrale Djelok kwam onbeschadigd in onze handen.

Bringin- Wiroe.

Bringin is een klein plaatsje ten N. O. van Salatiga en momenteel grotendeels verlaten. Alleen tref je hier en daar nog wat Chinezen aan, die blijkbaar meer vertrouwen hebben in ons dan de rest van de bevolking. Alles wijst op een overhaaste vlucht.

Bringin ligt aan een spoorlijn en beschikt zelfs over een stationnetje dat nu dient tot onderkomen van onze compagniesstaf en mijn peloton. Er is te weinig ruimte en we moeten ons derhalve behelpen. Zo moeten Hoogenraad en ik een klein kamertje delen. Water moeten we aanvoeren, maar er is hier op het stationnetje een pomp met een waterreservoir en onze monteurs zijn druk doende de pomp weer in bedrijf te krijgen en het reservoir schoon te maken. Elektrisch licht ontbreekt en we moeten ons redden met petroleumlampen. Ook dit probleem zal binnen een paar dagen opgelost zijn, aangezien ons een lichtaggregaat is toe bedacht. De andere pelotons zijn ongetwijfeld slechter gehuisvest en vooral dat van mijn broer Jan zal nog enkele dagen nodig hebben alvorens orde op zaken is gesteld.

Als ik zo terug denk aan de afgelopen dagen krijg ik een voldaan gevoel, zeker als ik in gedachten de trucks van de W—Brigade richting Semarang zie rijden en me realiseer dat dit waarschijnlijk niet mogelijk zou zijn geweest als wij niet zo snel opgerukt zouden zijn. Veel tijd om nabeschouwingen te houden hebben we echter niet want vannacht schrokken Hoogenraad en ik wakker van hevige knallen. Uit een verkenning bleek dat er brand was uitgebroken en de knallen veroorzaakt werden door bamboe. De stammen van bamboe zijn n.l. opgebouwd uit delen, te herkennen aan de ringen, die, in ons geval, door de hitte ontploften met een geluid als van een gewerschot. Dat weten we ook weer!

Wat we ook weten is dat we paraat moeten blijven aangezien het aannemelijk is dat de brand door de extremisten is aangestoken. De sectie 3 inch mortieren, die aan onze compagnie wordt toegevoegd, is dan ook een welkome aanvulling van onze vuurkracht. Vrijdag, 8 augustus 1947; Laat op de avond werd Hoogenraad voor een bespreking met de bataljonsstaf naar Salatiga geroepen en ik besloot vroeg naar bed te gaan om wat bij te slapen. Dit was me echter niet gegund want rond half elf werd ik uit bed getrommeld in verband met een brand. Er bleek n.l. weer een woning aangestoken te zijn.

We hebben geblust wat er ter blussen viel maar konden uiteindelijk alleen voorkomen dat de brand oversloeg.

Nauwelijks terug van het blussen werd ik gebeld door de luitenant — adjudant, die mij mededeelde dat we ons gevechtssklaar moesten maken en op nadere orders wachten. Die nadere orders kwamen 's nachts om één uur toen Hoogenraad uit Salatiga terug—keerde met het bericht dat wij niet aan de geplande actie behoefden deel te nemen. Een meevaller en voor mij aanleiding opnieuw mijn bed op te zoeken. Lang heb ik echter niet kunnen slapen aangezien het om zes uur reveille was en Hoogenraad met een peloton moest uitrukken met de opdracht de toestand van bruggen en wegen in ons gebied te controleren. Hij kweet zich voortvarend van zijn taak en was om acht uur weer terug. Slechts één brug bleek opgeblazen, maar is in de onmiddellijke nabijheid van een houtopslagplaats gelegen en derhalve makkelijk te repareren.

In de loop van de voormiddag kwam de overste op bezoek en wilde zich op de hoogte stellen van het verloop van een actie die een van onze compagnieën in oostelijke richting aan het uitvoeren was. Aangezien hij volkomen onbekend was in ons gebied zijn we samen polshoogte gaan nemen. Eerst per jeep, daarna te voet omdat de wegen versperd waren. Langzamerhand dringen meer bijzonderheden door over de door onze troepen veroverde gebieden.

Zo zouden de mariniers enkele plaatsen aan de Zuidkust van Java bezet hebben. Een bevestiging daarvan kon ik echter niet krijgen, ook niet van Hofwijk, een journalist van De Maasbode, die ik toevallig tegen het lijf liep.

Wel staat vast dat 1 R S. Gedoengdjati hebben veroverd, waardoor de spoorlijn Ambarawa — Brining — Gedoengdjati — Mrangen — Semarang onder onze controle staat. Al die bijzonderheden komen met flarden binnen en je krijgt de indruk dat ze in Nederland ter zake waarschijnlijk beter geïnformeerd zijn dan wij!

Terwijl ik zit te schrijven heb ik vanaf ons stationnetje, dat wat hoger is gelegen dan de omgeving, een prachtig uitzicht over de sawahs en heuvels ten zuiden van onze positie. Bovendien kan ik luisteren naar Benjamino Gigli. We hebben n.l. een grammofoon met enkele populaire platen op de kop getikt. Het lijkt allemaal vredig, maar het is het niet. De extremisten gaan onverstoord door met het in brand steken van huizen. Wat ze daarmee willen bereiken is mij niet duidelijk. Ze treffen immers hun eigen mensen. Die eigen mensen zijn nog niet in hun kampongs teruggekeerd.

Twee uitgezonden patrouilles hebben gemeld dat praktisch alle kampongs in ons gebied verlaten zijn en dat de enkele achterblijvers die ze aantreffen weinig enthousiast reageerden en blijkbaar bang waren. Wat zouden ze deze mensen over ons hebben wijsgemaakt?

Maandag 11 augustus 1947; Naar aanleiding van de brandstichtingen van de laatste dagen, zo is er weer een grote kapokopslagplaats in vlammen opgegaan, hebben we vandaag een compagniesactie uitgevoerd. Volgens onze informaties moesten de daders zich schuilhouden in een bepaalde kampong, een reden om de kampong af te grendelen en te doorzoeken.

Ik had de opdracht me met carriers zo snel mogelijk in oostelijke richting te verplaatsen, daarna af te buigen en de oostzijde van de kampong af te sluiten. Aanvankelijk verliep alles volgens plan maar toen het terrein te sterk geaccidenteerd werd waren onze carriers uitgeschakeld en moesten we te voet verder. Dit laatste bleek een zeer inspannende bezigheid maar had het voordeel dat we ondertussen konden genieten van een onvoorstelbaar mooi panorama dat wij konden bewonderen vanaf een heuvelrug Ongelooflijk, die sawahs, die kleurschakering en die rivier die zich daar tussendoor slingert. We waren echter niet op pad om van de natuur te genieten maar op het juiste tijdstip en de aangegeven plaats positie te kiezen aan de rand van de kampong. Dit lukte dankzij beter kaartleeswerk en mijn richtingsgevoel.

Ook de andere pelotons arriveerden op tijd waarna we de kampong grondig doorzochten en verschillende verdachte personen, zoals men dat noemt, aanhielden en voor verhoor meenamen naar onze tolk, sergeant van Kempen.

Wij nemen aan dat de brandstichters onder vrij jeugdige knapen gezocht moeten worden, aangezien in dit gebied een fanatieke jeugdorganisatie werkzaam moet zijn.

In de loop van de avond kwam het bericht door dat luitenant Warmer (onze vaandrig) de volgende dag beëdigd zou worden en of ik hem tijdens de plechtigheid naar de overste wilde begeleiden. Geen baantje voor mij maar ik kon er niet onderuit.

12 augustus; Vanmorgen was ik vroeg op pad, richting Salatiga. Onderweg pikte ik Warmer op en gezamenlijk zijn we heel kalmpjes naar onze bestemming gereden. Dat "kalmpjes" had twee oorzaken; we waren n.l. te vroeg en wilden bovendien van de omgeving genieten.

We hebben inderdaad genoten. Vanaf de weg naar Salatiga heb je een prachtig uitzicht. Aan de westkant kijk je in de diepte naar het meer van Ambarawa en kun je de witte gebouwen van Ambarawa onderscheiden, waarbij het geheel wordt omlijst door een hoge steile berggordel.

Salatiga is een vrij bekend plaatsje met een behoorlijk klimaat en vrij veel stenen gebouwen. Helaas heeft de vijand de Chinese wijk verwoest.

De beëdiging van Warmer was stijlvol en ook de kolonel gaf acte de presente. Na afloop zijn we bij de overste een borrel gaan drinken. Onder de aanwezigen trof ik ook onze dominee aan, een man die ik tijdens de acties gemist heb. Hij heeft echter een excuus want hij is ook veldprediker bij 13 R 1. en kon derhalve zelf bepalen bij welk onderdeel zijn veiligheid het minst in gevaar was.

Ook Salatiga kampt met brandstichters en het is zelfs zo dat je veiligheid alleen in het centrum gegarandeerd wordt.

Er opereren in dit gebied n.l. vrij veel "illegale werkers", woorden die associaties oproepen aan onze bezettingstijd. De vraag is hier alleen of de illegaliteit wel voor een goede zaak vecht.

Indië heeft te zijner tijd ongetwijfeld het recht om zelfstandig te worden, maar de tijd is er nog niet rijp voor zeker niet onder deze leiders, waarbij ik speciaal denk aan de collaborateur Soekarno. Ik kan me echter voorstellen dat de binnenlanden daar anders over denken, aangezien je veel kunt beïnvloeden door eenzijdige propaganda.

Rond twaalf uur waren we weer terug in Bringin, waar een van onze patrouilles in een kampong een man had ontdekt die vloeiend Nederlands sprak en vroeger in Solo een vooraanstaande positie bekleed had. Aan hem kunnen we misschien iets hebben omdat hij ongetwijfeld grote invloed op de bevolking heeft.

Nu ik het toch over de bevolking heb; de W—Brigade schijnt nogal huis gehouden te hebben onder de Chinezen die zij van zwarte handel verdachten. Dit is de Chinezen blijkbaar in het verkeerde keelgat geschoten want ze schijnen een soort staking gehouden te hebben. Ik dacht dat wij bij de T—Brigade zulke aangelegenheden delicatesse behandelden!

13 augustus; Vanmorgen heeft de kolonel beslist dat we weer gaan verhuizen, nu naar een rubberfabriek enkele kilometers van hier. Twee pelotons en de staf worden samengetrokken bij de onderneming. één peloton, dat van mijn broer Jan, blijft het stationnetje bezetten. Aanvankelijk was mij dat toebedeeld maar mijn functie van plaatsvervangend compag— niescommandant brengt met zich mee dat ik in de buurt van Hoogenraad vertoef.

Hoogenraad en ik zijn onmiddellijk de situatie gaan verkennen. Dat viel alles mee, er is voldoende ruimte voor de jongens en zeker voor ons. Wij krijgen in de administrateurwoning zelfs een badkamer ter beschikking, tenminste als die weer bruikbaar te maken is. De fabriek, die op 500 meter van onze villa is gelegen, is grotendeels verwoest en alleen enkele drooghallen staan nog overeind.

De elektrische installatie bleek nog intact en wordt aangedreven door water uit een snel stromende kali met een groot verval.

Dat deze kali van levensbelang is voor de onderneming weet de vijand blijkbaar ook want toen Hoogenraad en ik vanmiddag nog eens op inspectie gingen, bleken enkele dijkjes doorgestoken te zijn. Voor ons aanleiding een peloton opdracht te geven onverwijd te verhuizen en de kwetsbare punten te bewaken. Overigens hebben we een onrustige nacht achter de rug omdat onze posten enkele malen geschoten hebben. Zij hebben n.l. het consigne op iedereen die zich 's nachts op straat bevindt, te schieten, waarbij het uiteraard moeilijk is direct ten onderscheiden wie of wat zich op straat bevindt. Het typische is dat ik blijkbaar dermate gespannen ben dat ik als ik wakker schrik, de neiging heb dekking te zoeken. Hetzelfde probleem doet zich voor als en een deur dichtslaat. Ik denk dan automatisch aan een granaatinslag.

Daar kan mijn vrouw later nog plezier aan beleven!

Donderdag 14 augustus; De verhuizing van onze staf en mijn peloton is vlot verlopen. We hadden dan ook drie drietonners ter beschikking. De villa is prachtig alleen wat donker. We hebben ons zo goed mogelijk ingericht, waarbij we geholpen werden door enig meubilair o. a. een zeer mooi dressoir, dat we aantreffen. Over het uitzicht mogen we ook niet klagen, vooral de westzijde is bijzonder mooi met al die sawahs. Aan de beveiliging is naarstig gewerkt. En zijn schootsvelden gekapt, prikkeldraad— versperringen aangebracht en reeds enkele stellingen gebouwd. De vijand kan dus komen, al moet ik bekennen dat ik die niet verwacht, aangezien men liever saboteert. De overste liep ons vanmorgen al vroeg voor de voeten en was, zoals gebruikelijk, doorlopend aan het woord. Hij beweerde nogmaals dat Nederland de hoofdschuldige was aan de huidige problemen omdat wij de inlanders vroeger zo slecht hadden behandeld. Als voorbeeld hoe het niet had moeten haalde hij er Colijn bij, een man die, volgens de overste, toen hij op patrouille was een oliebron ontdekte en dit niet rapporteerde, maar via allerlei slinkse wegen door die oliebron schatrijk werd. Of dit verhaal waar is, weet ik niet, het doet wel algemeen de ronde.

We hebben hier inmiddels een luxe auto en een Engelse vrachtwagen ontdekt, beiden rijp voor de sloop. Waar die auto vandaan komt is niet interessant, wel de herkomst van de vrachtwagen. Zou dit een geschenk geweest zijn van de "galante, sportieve" Engelsen, of hebben zij die moeten achterlaten toen ze destijds in Ambarawa op de vlucht zijn geslagen. Dit laatste is niet uitgesloten. Er zijn immers de laatste weken ook veel Engelse wapens en springstoffen buitgemaakt.

Ondertussen zit Maria Hemelvaart er weer op. De mis hebben we onder onze galerij laten opdragen, waarna de aalmoezenier nog een tijdje bij ons is gebleven en o. a. de fabriek heeft bezocht. Hij had wat kranten meegebracht o. a. "De Tijd". Bij lezing viel het mij op dat er niet uitvoerig werd ingegaan op de huidige situatie en ook bloederige verhalen ontbraken.

In onze sector blijft het, behoudens wat sabotage van de vijand, opvallend rustig. Dat kan niet gezegd worden van Ambarawa waar de Stoottroepen regelmatig problemen hebben. Gisteren verloren zij zelfs twee man en hadden zeven gewonden.

Ik dacht vannacht eens lekker te kunnen slapen maar het was er niet bij. Laat op de avond kreeg ik n.l. opdracht met mijn peloton een hindenlaag te leggen op de weg naar Salatiga, waar 's nachts regelmatig extremisten zouden passeren. Aanvankelijk maakte Hoogenraad aanstalten zich van die taak te kwijten, maar uiteindelijk gaf hij de eer aan mij.

Om elf uur gingen we op pad, bereikten al spoedig het aangegeven punt en bleven daar vier uur in hinderlaag liggen. De vijand liet zich niet zien en de enige problemen waarmee ik kampte waren de kou en de slaap!

Vandaag is het een Mohammedaanse feestdag vanwege de beëindiging van de ramadan (grote jaarlijkse vastenmaand), derhalve zijn onze koelie's en baboe's niet verschenen. Er lopen hier nog steeds een stel baboe's rond om de was voor de jongens te verzorgen. Ik ben daar — gezien de ervaringen in Semarang - niet enthousiast over en probeer de jongens zoveel mogelijk bij die meisjes weg te houden, iets wat niet altijd in dank wordt aanvaard. Als het aan mij lag werden ze vervangen. Centraal wassen voor het gehele bataljon ware te overwegen.

Bringin krijgt langzamerhand weer een bewoond aanzien en negentig procent van de bevolking is teruggekeerd. Een gunstige ontwikkeling en de beste garantie om brandstichters te weren. De Loerah (burgemeester) is een oud soldaat der 1e klasse van het K. N. I. L en is gewoonlijk gehuld in een oud uniform en gewapend met een klewang. Hij lijkt mij een actieve man, die de zaak ongetwijfeld onder controle krijgt.

De kapotte bruggen blijven voor onze verplaatsingen een groot probleem en er wordt door de genie hard gewerkt om ze te herstellen. Een belangrijke zaak want over een brug lopen om de overkant te bereiken of door een ravijn te ploeteren maakt een groot verschil. Bovendien kunnen we meer gebruik maken van onze carriers, al blijven die in dit terrein beperkt inzetbaar.

21 augustus: Heel de compagnie is weer verenigd, want de kolonel heeft het noodzakelijk gevonden dat het 1e peloton het stationnetje van Bringin ontruimde en bij de rest van de compagnie gelegerd werd. Wij, ook de bataljonscommandant, zijn het daar niet mee eens omdat wij de directe beveiliging van Bringin belangrijker vonden, maar in het leger weet de hoogste in rang het altijd beter.

Je krijgt overigens wel eens de indruk dat de kolonel de vijand nog steeds onderschat en hem het liefst met de klewang te lijf zou willen gaan.

Over onderschatten gesproken; onze inlichtingenofficier doet dat m. i. ook als het gaat over het uitschrijven van patrouilles. Er zijn er n.l. bij van meer dan twaalf kilometer. Dat lijkt niet veel maar als je met een zware bepakking door begroeid en geaccidenteerd terrein moet en bovendien de nodige veiligheidsmaatregelen in acht neemt, dan wordt een te zware wissel op je lichamelijke conditie getrokken.

De compagniescommandanten hebben zich ter zake dan ook beklaagd bij de overste.

Hoogenraad en ik volgen het wel en wee van onze kampongs op de voet en vanmorgen zijn we zelfs aanwezig geweest bij een bespreking van de assistent resident en de wedana met de loerah's. Het ging er gemoedelijk aan toe en allerlei vraagstukken kwamen aan de orde. Over het algemeen kan gesteld worden dat de kampongs kampen met schurft, malaria en muizen en er een groot tekort is aan textiel, geneesmiddelen en petroleum, terwijl de rijstvoorraden zeer beperkt zijn. Hier is een taak weggelegd voor het binnenlandsbestuur, de doktoren en het Rode Kruis, waarbij ik aanteken dat iedereen goedwillend is maar de middelen beperkt zijn.

We hebben weer een gewonde te betreuren, niet door een vijandelijke activiteit, maar door een stomiteit. Een van de jongens vond het nodig, alhoewel hij chauffeur is, de elektrische installatie te onderzoeken en controleren met als gevolg dat hij zichzelf bijna elektrocuteerde en met brandwonden aan hand en arm in het hospitaal moest worden opgenomen.

Ook onze hond whiskey — excuseer de vergelijking — is slachtoffer geworden van onvoorzichtigheid. Hij heeft n.l. op een van de booby-traps getrapt en zijn poot bezeerd. Whiskey, onze domste maar liefste hond, doet ongelooflijk zielig maar hij heeft slechts een vleeswond en zal ongetwijfeld, ook al omdat hij door iedereen wordt vertroeteld, voorspoedig herstellen.

25 augustus; Vandaag heeft de brigade, dus ook onze compagnie, klaargestaan om tot de aanval over te gaan, maar laat op de avond kwam het bericht door dat wij ter plaatse moesten blijven, weshalve we onze spullen weer konden uitpakken. Wat er precies aan de hand is geweest is mij nog niet duidelijk, maar volgens Hoogenraad, heeft het in het voornemen gelegen morgen een aanval in zuidelijke richting in te zetten. Nu volstaan we met het verzamelen van gegevens over subversieve activiteiten van de vijand in ons gebied, teneinde de Verenigde Naties inzicht te geven in de situatie, welke voorts nader zal worden toegelicht door onze vertegenwoordiger bij de V. N. de heer van Kleffens.

Alles blijft dus bij het oude, al gaan wij door met het opvoeren van onze paraatheid, nu weer door het vervangen van mortiercarriers door brencarriers, waardoor we in feite de beschikking krijgen over rijdende stellingen, wat onze slagvaardigheid en mobiliteit zeer ten goede komt.

Hoogenraad kwam niet in de beste stemming terug uit Semarang, want van een stafofficier van de brigade had hij vertrouwelijk vernomen dat onze bataljonscommandant hem een loer zal draaien als hij daartoe maar enigszins de mogelijkheid ziet. Vervelend voor hem, maar ook voor ons. Zo'n situatie hebben we immers al een keer meegemaakt met Piters, waarvan uiteindelijk ook de compagnie de dupe werd.

Bij ons blijft het dermate rustig dat wij het ons kunnen permitteren naar Semarang te gaan, zij het om de beurt. Vandaag was ik aan bod en samen met onze chauffeur zijn we in een rustig tempo en onderwijl genietend van de schitterende panorama's op pad gegaan. De hernieuwde kennismaking met Semarang viel eerlijk gezegd niet mee, al moet ik toegeven dat de stad vanaf de Gombel een prachtige indruk maakt.

Het belangrijkste wat ik te doen had was mijn haar laten knippen en vroeg in de middag zijn we dan ook huiswaarts gereden, waarbij we ook even Ambarawa aandeden. Ambarawa lijkt mij een leuk stadje, maar is ontzettend verwoest. Voorts vielen de opschriften "India for the Indians" en "No Domimons" op, daterend uit de tijd dat de Engelsen met enige spoed, Ambarawa moesten ontruimen en zagen we het ex—vrouwenkamp waarin nu een compagnie van 7 R I. is gelegerd.

29 augustus; De kolonel is, samen met zijn adjudant, kapitein de Jong, heel de morgen op bezoek geweest. Een van onze pelotons heeft n.l. enige dagen geleden een gevecht geleverd met.... eigen troepen. Het betrof hier een patrouille van inheemse soldaten, waarvan wij in ons gebied het bestaan niet wisten en die door een misverstand in onze sector terecht waren gekomen. Gelukkig is dit treffen betrekkelijk goed afgelopen, aangezien zij tijdig terugtrokken.

Er is nu exact vastgesteld waar ze mogen patrouilleren, zodat dergelijke misverstanden in het vervolg voorkomen kunnen worden.

Ondertussen heeft onze brigade tijdens acties en patrouilles regelmatig doden te betreuren en vooral de Stoottroepen moeten de tol van de agressiviteit van de vijand betalen. Ik denk dat we over augustus zeker twintig doden te betreuren hebben, waarvan er echter slechts één tot ons bataljon behoorde en die verdrong nog tijdens het zwemmen in de kali.

We mogen aan het eind van de maand vaststellen dat "De republiek" zich thans, evenmin als in oktober 1946, aan de wapenstilstand houdt. De talrijke legertjes die men rijk is en blijkbaar niet onder controle kan krijgen, gaan rustig hun gang, overvallen onze troepen, steken huizen en gebouwen in brand en laten bruggen in de lucht vliegen. Het mooie daarvan is dat ze dit — volgens radio Djocja — met tranen in de ogen doen en zich daarbij nog beroepen op de veiligheidsraad want zij voeren immers een vrijheidsstrijd.

In "De Tijger" trof ik ter zake een fel artikel aan waaruit ik het volgende meen te mogen citeren: "Wat voor vrijheid? Vrijheid om te rampokken, te plunderen, te moorden en te stelen? Vrijheid om een land als Indië dat een van de welvarendste streken van de archipel was naar de put en de afgrond te helpen. Vrijheid en Jappenterreur en misdadige praktijken voort te zetten? Vrijheid om zich ten koste van een ander te verrijken?"

Met tranen in de ogen. Inderdaad met tranen in de ogen wordt men zich bewust van het rampzalige lot van miljoenen bewoners van wat eens was; de parel van de Indische Archipel.

De z.g.n. vrijheidsstrijd der "Repoeblik" heeft tot dusver nog niets anders bereikt, dan dat een rijk en welvarend volk tot den bedelstaf is gebracht en dat, wat jaren van opbouw en cultuur hebben gebracht, thans renteloos en vernietigd neerligt.

En de goedwillende onder het Indonesische volk; staten als Oost—Indonesië en Borneo, worden uitgekreten als heulers met de Nederlanders en opstandelingen tegen de "Repoeblik". En zij worden door de Veiligheidsraad geweerd, die zich daardoor het predikaat van onbetrouwbaarheid en eenzijdigheid geeft"

Tot zover dit citaat..

Ik denk dat hier geen woord aan toegevoegd behoeft te worden omdat dit weergeeft hoe wij denken en de situatie beoordelen, en waarom wij liever vandaag dan morgen Soekarno en zijn satelieten willen uitschakelen.

31 augustus; De verjaardag van H. M. de Koningin, maar ook mijn trouwdag, is slecht begonnen want er is bericht binnengekomen dat een van de Loerahs vannacht is doodgeschoten door extremisten. Ik heb deze Loerah meermalen ontmoet en zelfs een klewang van hem cadeau gekregen. Hij was nog een vrij jonge, actieve kerel en blijkbaar ook een dappere vent want, ondanks het feit dat hij zwaargewond was door een schot in zijn buik, heeft hij toch nog kans gezien een van zijn overvallers, nota bene de zoon van de Loerah van een nabij gelegen kampong, dood te steken met zijn kris. Zou er verband bestaan tussen de positieve houding die de Loerah tegenover ons aannam en zijn dood en zou hij als een collaborateur beschouwd zijn?

De dag is derhalve triest begonnen en feitelijk ook gebleven. Het regende en ik was niet in conditie wegens een injectie tegen para—typhus. Daar komt nog bij dat je je op zo'n dag realiseert dat je bijna twee jaar van huis bent en met geen mogelijkheid valt te bepalen wanneer je afgelost wordt en naar Nederland kunt terugkeren. Het enige feestelijke tintje dat ik aan deze dag gegeven heb is het versieren van het portret van mijn vrouw, om daardoor een beetje het gevoel te krijgen dat je toch bij elkaar bent en samen de trouwdag herdenkt. Volgend jaar beter en echter!

De aalmoezenier bezorgde mij door zijn komst wat afleiding, doch was ook niet in de beste stemming aangezien hem door de overste zijn jeep was afgenomen. De jeep van de overste is door zijn chauffeur, na een uitstapje naar Semarang, in de soep gereden, iets waarvan de aalmoezenier nu de dupe is geworden.

Het regent toch wel opvallend veel de laatste dagen. Zou de kentering al begonnen zijn? Als generaal Spoor van plan is om nog dit jaar tot acties over te gaan moet hij opschieten want als het hier echt gaat regenen zijn we in verband met de terreingesteldheid en de kapotte bruggen zwaar gehandicapt. Zelfs het kleinste riviertje wordt dan een woeste kali, waar we met onze carriers onmogelijk doorheen kunnen, om over de problemen die wij, als infanteristen, dan krijgen nog maar te zwijgen.

Wij bekijken de kaart van Solo wel eens. Een opmars in die richting lijkt mij niet al teveel problemen op te leveren. Solo ligt veel lager dan Salatiga, is niet zo heuvelachtig en via verschillende opmarsroutes te bereiken. Ik ben nu weer in een stemming om aan zo'n opmars te beginnen, omdat de situatie waarin we nu verkeren onze troepen teveel doden en gewonden kost, vooral onder de nieuwe troepen die nog te weinig gevechtservaring hebben.

Vandaag hebben we met twee compagnieën een z.g. zuiveringsactie in oostelijke richting uitgevoerd, waarbij we door kampongs kwamen waarvan de kleine kinderen waarschijnlijk nog nooit een blanke hadden gezien en konden genieten van de schitterendste panorama's, soms onwerkelijk mooi als op films en foto's. De vijand liet zich niet zien, niet zo verwonderlijk want het is niet uitgesloten dat het overdag nijver werkend boertje, de extremist van 's nachts is, al moet ik toegeven dat de bevolking zich steeds welwillender tegenover ons begint op te stellen.

Dat merken we ook aan de meldingen die regelmatig binnenkomen over gevonden wapens en zelfs vliegtuigbommen.

Teneinde het inleveren van wapens te stimuleren hebben we een kleine beloning ingevoerd. Zo krijgen ze voor een geweer vijf gulden. In dit verband is het ook interessant te vermelden dat de vijand ongelooflijk gevarieerde bewapening voert en we zelfs Mexicaanse geweren aantreffen. Op de vraag hoe ze daaraan komen kunnen waarschijnlijk alleen de Chinezen van Singapore een eerlijk antwoord geven.

Deze lieden zijn voor geld overal voor te porren, waarbij ze zich niet realiseren dat de door hen afgeleverde wapens ook gebruikt worden om hun in Indië wonende rasgenoten te vermoorden. Er bestaat bij de extremisten n.l. een grote haat tegen alles wat Chinees is, omdat zij worden aangezien voor woekeraars die voor de oorlog vooral de kleine Javaanse boertjes uitzogen, boertjes die je nu aantreft onder de extremisten.

Wij bij 6 R. I. hebben een ijskastenaffaire. Wij zijn n.l. twaalf ijskasten kwijt. Die dingen zijn natuurlijk tijdens onze verplaatsing ergens blijven staan. Zo neem ik aan dat die van ons in Weleri of Bringin staan., of gestaan hebben. Hoe het ook zij ; ze zijn spoorloos en moeten boven water komen. Zelfs de generaal is er aan te pas gekomen. Gelukkig heb ik nergens voor getekend.

Dominee Koningsbergen, de vrolijkere die ons vorig jaar wijs kwam maken dat we in september 1947 zouden worden afgelost, is weer op het toneel verschenen en verblijft momenteel in Salatiga. Wat hij ons nu weer op de mouw komt spelden weet ik niet, aangezien de jongens die naar zijn voorlichting kwamen luisteren, pas arriveerden op het moment dat hij zijn speech beëindigde. Hopelijk is hij wat wijzer geworden en heeft hij zich niet uitgelaten over zaken die niet tot zijn competentie behoren.

Over voorlichting gesproken; ook onze tegenstanders doen daar aan. Regelmatig treffen we pamfletten aan. Zo vond ik vandaag op weg naar Salatiga een "Roep van Indonesische Geuzen" met de volgende inhoud:

"Op naar Tokyo", zei een KNIL—Legercommandant, Z. E. Luitenant—Generaal Ter

Poorter op 9 december.

"7 Dagen tot Djocja", zei weer een KNIL—Legercommandant op 21 juli 1947.

Dit zijn de woorden van Z.E. Luitenant—Generaal Spoor, ex— N. S. B.er.

van dit alles is niets uitgekomen.

Maar wel:

- A 9000 KNIL—soldaten zijn gesneuveld en liggen rustig en vredig in de schoot van ons dierbaar vaderland : INDONESIA.
- B. En dan de boycot op vliegvelden te Colomo en Bombay en in de havens Singapore, Alexandrië en Suez kanaal.
- C. Boycot en stakingen door Australische en zelfs Hollandse arbeiders te Amsterdam en Rotterdam.

Gij zijt op het verkeerde pad. U strijdt om "orde en rust te handhaven ?? " zegt men. U strijdt niet voor het

Indonesisch volk, want iedere Indonesische man of vrouw is tegen U en staat achter Bung Karno en Bung Amir

en zal tot het laatste bloed ons Republiek Indonesië verdedigen.

En U strijdt ook niet voor het Nederlandse volk.

Zij lijden nu honger en bibberen van kou door de strenge winter. Daar in

Nederland is er geen enkele aardappel of

koren en ook geen turf, of kolen. De koloniale oorlogslasten zijn te zwaar voor hen. U strijdt alleen maar voor de heren: Escompto, B. P. M., N. I. S., H. V. A. en

nog andere kruideniers.

Broeders en kameraden bezint eer het te laat is!!!

Wij zullen tot de laatste druppel bloed strijden en zullen de strijd het laatst wis en zeker overwinnen.

De jeugd van de World Federation of Democratic Youth en de arbeiders van de World Federation of Trade union zijn met ons",

LANG LEVE DE DEMOCRATIE!!!!!!!
WEG MET DE KOLONIALE FASCISTISCHE IDEALEN
MERDEKA
KAMERAAD LUNEY INDESIA

Als ik zo'n pamflet lees dan gaan mijn gedachten automatisch terug naar de bezetting van Nederland en zie ik mezelf weer bezig met het verspreiden van "Trouw", "Je Maintendrai", "Christopher" en ons eigen blaadje "De Vrije Stem". Als ik nog verder doordenk dan realiseer ik me dat de extremistische propaganda blijkbaar zo misleidend is, dat er Indonesiërs zijn die sterk aan onze goede bedoelingen twijfelen. Soekarno en zijn kliek hebben blijkbaar op dit gebied het een en ander geleerd van de Jappen.

Wij van onze kant zijn er nog steeds van overtuigd dat wij hier het goede werk aan het verrichten zijn en worden in onze overtuiging gesterkt door de massale terugkeer van de bevolking naar de kampongs die onder onze zorg vallen. Dat die zorg nodig is, constateerde ik vandaag tijdens een patrouille naar kampongs die we nog niet eerder hadden verkend. De bevolking bleek n.l. aan schurft te lijden, een heel vervelende kwaal. Hier ligt een taak voor het Rode Kruis maar ook voor onze doktoren die zich bereid hebben verklaard een hospitaaltje in te richten en daar twee dagen per week zitting te houden.

Onze zorg blijkt ook uit het feit dat we tijdens de patrouilles de economische situatie van de kampongs opnemen en daarover rapporteren, waarna bezien wordt wat er terzake kan worden gedaan. Ondanks dat blijven onze troepen lijden onder subversieve activiteiten van de vijand.

Zo reed vandaag een van onze carriers op een landmijn, waardoor vier jongens gewond werden, waarvan één zwaar. Dit alle gebeurt terwijl officieel sprake is van "cease—fire" en er een soort demarcatielijn bestaat.

Onderwijl houden de jongens de moed er echter in en Hoogenraad en ik maken menig avond mee dat er een oorverdovend lawaai gefabriceerd wordt in de naast onze woonruimte gelegen kantine. Vooral Spoor uit Geertruidenberg mishandelt dan de piano, waarbij hij kan rekenen op ondersteuning van een trompet, een trommel, en sinds kort, een zingende zaag. Laat ze maar doen, als het te erg wordt grijpen we wel in. De directie van onze fabriek zit ook niet stil want een twintigtal koelie's zijn doende het puin op te ruimen. De beveiliging blijft een probleem, al dacht ik dat de tijd rijp wordt om weer met de productie te starten. De machinehallen zijn n.l. reeds schoon, de daken zullen echter eerst hersteld moeten worden. Voorts doen zich moeilijkheden voor met betrekking tot de betaling van de koelie's, aangezien er een misverstand is ontstaan tussen het binnenlands bestuur en de directie van de fabriek.

Over betaling gesproken; de koelie's verdienen f 0,80 per dag, vroeger moesten zij het doen met f. 0,25. Deze salarisverhoging zal de heren aandeelhouders ongetwijfeld niet welgevallen zijn, maar die kunnen best met iets minder volstaan, zo ook de heren ondernemers.

Vanmiddag hebben we generaal de Waal op inspectie gehad. Een gemoedelijke man die juist de enige stengun van de compagnie inspecteerde die niet smetteloos was.

Uit een gesprek met hem kregen we de indruk dat het niet aannemelijk is dat wij op korte termijn tot de aanval zullen overgaan, aangezien er steeds meer compagnieën naar buitenposten werden gedirigeerd. Dit laatste lijkt mij tactisch een goede zet teneinde infiltranten op afstand te houden. Dit is wel nodig want regelmatig rijden er carriers en jeeps op mijnen die door subversieve elementen geplaatst zijn. Gewoonlijk vallen daarbij niet veel doden.

Vandaag kwam echter de overste Koeman, commandant van 3—7 R 1. bij zo'n ontploffing om het leven. Zijn dood heeft mij speciaal getroffen omdat hij zo zuinig op zijn sympathieke, vaderlijke commandant was die erom bekend stond hij zo zuinig op zijn jongens was. Onbegrijpelijk dat de Veiligheidsraad dergelijke daden wegwuift en partij blijft trekken voor het gespuis dat zich aan geen enkele regel of afspraak houdt.

24 september; Wij zijn verhuisd naar de kampong Wiroe gelegen op twaalf kilometer van Bringin en ik moet tot mijn spijt constateren dat het, voor onze doen, luxueuze leven in de administrateurwoning van de onderneming "Getas" tot het verleden behoort. Wij hebben wat huisjes en stallen laten ontruimen, schoonmaken en ontsmetten teneinde de compagnie te kunnen legeren. Water en licht ontbreken, zo ook vloeren en ramen.

Hoogenraad en ik bewonen een rijtschuur van 2 bij 5 m. en het zal derhalve een kwestie van behelpen worden. Het enige wat goed is, is de strategische ligging van de kampong. Aan de N. en Z- zijden bevinden zich n.l. ravijnen van waaruit het onmogelijk is ons kamp te naderen en met wat prikkeldraadversperringen en stellingen is onze positie onneembaar. Terwijl wij ons aan het inrichten waren kwam de kolonel op bezoek om o. a. te inspecteren of wij de veiligheidsaspecten niet verwaarloosden. Aangezien wij wisten dat hij zou komen en waarop hij speciaal zou letten hadden wij ons extra uitgesloofd bij het aanleggen van versperringen en versterkingen en maakten derhalve een goede beurt, zoiets is nooit verloren.

We zijn weer een paar dagen verder en het kampement begint een beetje op orde te komen en we hebben zelfs de omgeving al verkend, waarbij we een klein protestant kerkje ontdekten dat nog steeds in gebruik bleek, ondanks de afwezigheid van een dominee. De ouderlingen hadden min of meer zijn taak overgenomen. De houding van de bevolking viel over het algemeen mee, textiel is schaars.

27 september; Ik ben juist terug van een bespreking met de bataljonsstaf en vernam daar o. a. dat 6 R I. in de loop van januari of februari 1948 zal worden afgelost. Ergens een tegenvaller omdat wij hadden verwacht voor Kerstmis 1947 weer thuis te zijn. Van de andere kant een soort bevrijding; nu weten we immers waar we aan toe zijn, al moet ik eerlijkheidshalve vermelden dat de meeste jongens zich opnieuw belazerd voelen.

Gelukkig geeft het, in drievoud invullen van z. g. demobilisatieformulieren wat afleiding, terwijl ook de mededeling van de heren van het demobilisatiebureau dat het vinden van passende arbeid geen problemen behoeft op te leveren, voor wat opluchting heeft gezorgd.

Ondertussen nadert de natte moesson met rasse schreden en worden we regelmatig door regenbuien geteisterd. De toestand van ons kamp is soms van dien aard dat je kunt kiezen tussen zwemmen, baggeren of skiën. Ongetwijfeld bestaat er verband tussen onze slechte ligging en het toenemend aantal zieken. Zelfs de malaria steekt weer de kop op en b. v. mijn oppasser en Jan Rijpert zijn weer uitgeschakeld. Als bijkomende factor moeten we voorts de zware patrouilles niet vergeten. Ik heb er de laatste tijd niet veel over vermeld maar de jongens zijn weer zwaar overbelast.

Hoogenraad heeft ter zake bij onze staf zijn ongerustheid uitgesproken, maar heeft geen gehoor gekregen.

Vanmorgen werden we opgeschrikt door mortier— en artillerie-inslagen in het gebied waar zich — dat dacht ik althans — een patrouille van onze compagnie bevond. Voor alle veiligheid en zekerheid besloot ik een paar carriers uit te sturen om polshoogte te nemen. Het probleem is n.l. dat kleine patrouilles niet over een radioset beschikken en derhalve geen contact kunnen onderhouden. Gelukkig had ik de plaats van de inslagen verkeerd ingeschat en was onze patrouille niet in moeilijkheden. Na de middag kreeg ik de overste van Welzenes op bezoek die mij vroeg of ik interesse had in de functie van inlichtingenofficier. Ik heb voor de eer bedankt en gezegd dat ik de tijd het liefst met onze compagnie wil afmaken, iets waarvoor hij begrip kon opbrengen.

Vandaag 4 oktober ben ik weer eens een keertje met verlof naar Semarang geweest. Wat ik daar nog ga zoeken is me feitelijk niet duidelijk of het zou de kapper moeten zijn. Wij, de chauffeur en ik, werden drie keer door de M. P. gecontroleerd of we wel in het bezit van het vereiste pasje waren. Ik trof er wel abnormaal veel officieren van 6 R. 1. aan. Hoe ze dat versieren weet ik niet, aangezien er officieel slechts drie tegelijk met verlof mogen. Neen, Semarang is ons Semarang niet meer en ik dacht dat sergeant de Vries dat het beste typeert in het volgende gedicht

Verlof

Vroeg uit de veren en ... in het camouflagepak,
Naar een bonkige drie—tonner op je dooie gemak.
Een tocht naar Semarang, je eet handen vol stof,
Maar je slikt het terwille van één—dag—verlof.
Je darmen—complex, strategisch gearrangeerd,
Wordt grondig—vakkundig gedecentraliseerd.
Zodra j' arriveert, grijpt de zon j' als een gek,
Met brandend verlangen in je borst en je nek.
En of je nu passart, wandelt, stilstaat of eet,
Geen seconde van de dag, dat je niet transpireert en (of) zweet.
Je sloebert limonade, tot j' er onwelvoeglijk van lijkt,
En de beurs voor die uitspatting niet toereikend blijkt.
En verder lijd je maar dorst, 't lijkt wel patrouille,
Je besluit geen dag meer aan Semarang te verknoeien.
Dan... in 't holst van de nacht... als anderen slapen,
zit je gammel op een bonkige drie—tonner te gapen.
De glorie—tocht terug... je eet handen vol stof,
Maar je slikt het terwille van het eind van je verlof.

Voor onze tent wordt het steeds drukker met schooiertjes, waarvan de kleding varieert van weinig tot niets. Aardige bengels die niet onderdoen voor hun blanke broeders en zusters van die leeftijd. Binnen korte tijd zullen ze en ongetwijfeld beter uitzien want door de jongens wordt veel eten weggegeven, waarbij het in ontvangst nemen van een warme hap geen enkel probleem oplevert aangezien een pisangblad tot bord wordt omgetoverd waarna hun "vijf geboden" voor de rest zorgen. Binnenkort hopen we ook hun (ont)kledingsproblemen op te lossen.

Dat "binnenkort" blijkt reeds vandaag 9 oktober 1947 te zijn, want de meisjes van het Rode Kruis zijn druk doende kleding uit te reiken.

Passende kleding is er praktisch niet, maar dat levert geen enkel probleem op, alles is beter dan de jutezakken waarin men moet lopen. De een loopt in een pyjama, de andere in een jurk, soms doet het wat carnavalesk aan, maar overal zie je glunderende gezichten en daar gaat het uiteindelijk toch om. Bij het Rode—Kruisteam zijn veel Indootjes, sommigen net zo bruin als de Javaantjes. Zij bezigen een typisch Nederlands taaltje, waarbij ze vooral de nadruk leggen op de R en de N, waardoor b. v. het woordje lekkerr is ontstaan. De Indische mensen zullen het nog moeilijk krijgen in de "Republiek". De overste ontbrak natuurlijk ook niet bij de uitdeling. Het is een rare kwast maar het moet gezegd worden dat hij gek is op kleine kinderen, die gewoonlijk als trossen aan zijn jeep hangen, wat hij met een welwillende glimlach toelaat.

Het wordt ons steeds onduidelijker wat voor politiek spel er gespeeld wordt. Dr. van Mook is zeer actief bezig en consuls van diverse landen verblijven op Java en moeten blijkbaar verslag uitbrengen over de situatie. Zolang die procedures lopen is het niet aannemelijk dat wij tot een tweede politionele actie zullen overgaan. Eerlijk gezegd voel ik daar ook niets meer voor. We hadden in augustus j.l. de zaak moeten afronden. Toen was er een situatie als op "dolle Dinsdag" en hadden we in looppas heel Java onder de voet kunnen lopen. Nee, Nederland is veel te loyaal geweest tegenover de V. N. Overigens zal de geschiedenis wet uitwijzen wat goed of fout was. Militair gezien was het in ieder geval fout de actie op 4 augustus j. l. onvoltooid te stoppen.

10 oktober 1947; Ik ben heel de dag op stap geweest met de assistent - wedana om aanwezig te zijn bij het aanstellen van twee Loerahs. Door middel van de tam—tam werden de hoofden van de gezinnen opgeroepen naar het huis van de oude Loerah. Het duurde vrij lang voor ze allemaal present waren, maar dat kwam waarschijnlijk omdat ze elders aan het werk waren. In de kampong Lebak bleken twee kandidaten te zijn n.l. de schoolmeester en de "raadsheer". De laatste werd met praktisch alle stemmen gekozen, alhoewel de schoolmeester mij het meest geschikt leek. De assistent—wedana deelde mijn mening, doch deelde mede dat de reden heel simpel was; de vrouw van de schoolmeester was n.l. hoogmoedig en dat pikten de kampongbewoners niet; je merkt dat ook op Java een vrouw je kan maken of breken. In de kampong Gog-dalem kregen we dezelfde procedure. De man die gekozen werd leek mij uitermate geschikt. Ondertussen waren we aan tafel genood, waar ik met lange tanden een rijstmaaltijd verorberde. Ik houd niet van eten in een kampong omdat ik bang ben dat er het een of ander aan de hygiëne schort, maar in dit geval eiste de beleefdheid dat ik mee aanzat.

Thuisgekomen hoorde ik dat de 2^e compagnie een dode, n.l. soldaat Thijssen, te betreuren heeft. Twee eigen patrouilles zijn in het pikdonker met elkaar in een vuurgevecht geraakt, met dit noodlottige gevolg. Onbegrijpelijk dat dit soort voorvallen nog steeds plaatsvinden na zoveel gevechtservaring.

Ook de stoottroepen hebben weer doden, zelfs drie, tengevolge van een ongeluk. Een mortiergranaat ontplofte n.l. in de loop. De stoters hebben onnoemelijk veel pech en mede daardoor veel meer doden dan de andere bataljons. Vooral één compagnie, die van de vroegere majoor Burgers (ook gesneuveld), heeft veel slachtoffers.

Bij onze compagnie gaat het de laatste tijd, misschien ook door dom geluk, vlekkeloos. Zo vredig is het echter overal niet, gezien het feit dat de brigade in september j.l. twee en twintig doden telde. Nu ik het toch over gesneuvelden heb; het valt mij de laatste tijd op dat er in een communiqué zoveel vermisten worden vermeld. Dat kwam en komt bij onze bataljons praktisch nooit voor en ik herinner mij bij ons bataljon slechts één geval toen tijdens de aanval op Semarang een jongen van de 1e compagnie vermist werd. Ik neem aan dat het hier jongens betreft van nieuwe onderdelen die nog de nodige gevechtservaring missen. Het kan echter ook zijn dat de vijand beter en sterker wordt.

Wij zijn momenteel de trotse bezitters van vier paarden die onze tolk voor onbepaalde tijd gehuurd heeft. Wij hebben nogal wat paardenliefhebbers, die nu een nieuwe vorm van ontspanning hebben gevonden.

Ze hebben mij ook al zo gek gekregen dat ik op een paard ben geklommen, dit ondanks mijn angst voor paarden. Dit laatste is blijkbaar niet het geval met onze hond Wisky, want terwijl ik mijn best deed om paard te rijden, sukkelde hij trouw achter mij aan. Een lief en trouw beest en Hoogenraad en ik hebben al eens overwogen hem mee te nemen naar Nederland, dat zal echter wel uitgesloten zijn. Wij zullen hem maar schenken aan een van de jongens die achterblijven. Dat zijn er tot nu toe niet veel, want ondanks de voorlichting daaromtrent geven bijna alle jongens de voorkeur aan terugkeer naar Nederland. Ik zelf voel er ook niets voor om hier te blijven, in tegenstelling tot Felix v.d. Straeten, die in Indië een carrière wil opbouwen en als voorbereiding hierop zelfs reeds naar Batavia overgeplaatst is.

Ondertussen blijven wij de onmogelijkste patrouilleopdrachten krijgen. Zo moet er vanavond om zes uur een patrouille uit en moet in het terrein blijven tot morgenmiddag twaalf uur. De staf wil de jongens derhalve maar liefst achttien uur achter elkaar in touw hebben. Een onzinnige opdracht, die wij met de nodige fantasie en soepelheid zullen interpreteren. We troosten ons maar met de idee dat het leed over een paar maanden geleden is, al krijg je wel eens de indruk dat men alles doet om ons voor die tijd nog te laten afknappen. Wij vinden die uitsloverij niet nodig, aangezien onze compagnie in een gebied opereert waar de samenwerking met de bevolking uitstekend is en b.v. alle verdachte personen onmiddellijk worden gemeld.

Bovendien hebben wij onvoldoende mensen om de opdrachten uit te voeren. Het is n.l. zo dat momenteel de drie pelotons verspreid zijn gelegerd. Het 1^e peloton bevindt zich weer op de onderneming "Getas", het 2^e peloton verblijft in de kampong Tempoeran, terwijl mijn peloton en de staf de kampong Wiroe voor onze rekening hebben genomen, waardoor alleen het wachtlopen een groot gedeelte van de jongens opeist en het komt zelfs voor dat wij aan de hand van cijfers kunnen aantonen dat er niemand ter beschikking is om voor een bepaalde patrouille te worden ingezet.

De zondagmorgen hebben Hoogenraad en ik op gepaste wijze doorgebracht in gezelschap van een Javaanse dokter. We hebben over allerlei onderwerpen van gedachten gewisseld en natuurlijk ook over de politieke situatie.

De dokter liet duidelijk blijken dat hij sympathiseert met de "Republiek", al moest hij toegeven dat Indië economisch nog lang niet op eigen benen zal kunnen staan en op dit terrein mogelijk een willige prooi kan worden van Amerika of Rusland. Hij onderkende voorts dat men te weinig geschoolde mensen had, wat hij overigens toeschreef aan het beleid van Nederland vóór 1942. Voor de houding van het KNIL tijdens de Japanse aanval had hij weinig respect, aangezien men praktisch overal voor de Jap was gevlucht, iets wat vooral bij de primitieve inlander, die voordien huizenhoog tegen het KNIL opzag, tot een geweldig prestige-verlies had geleid. Een verhelderend gesprek, al moet ik hier wel opmerken dat ik van de overste Gerritsen, zelf een arts, heb gehoord dat deze Javaanse dokter wel goed praat maar verder te beroerd is om de polikliniek bij de onderneming draaiende te houden en zijn rasgenoten te behandelen, wat absoluut nodig is om hen van schurft en de vreselijke beenwonden af te helpen.

Inmiddels is het 14 oktober 1947 en zijn we twee jaar van huis. We hebben de achterliggende twee jaar veel meegemaakt, maar we leven nog, zij het onder omstandigheden die doen denken aan Morib—Beach. Ik denk niet dat er iemand is die deze jaren wil overdoen, en ik neem evenmin aan dat er onder ons lieden zijn die zich voor oorlogsvrijwilliger zouden opgeven, indien zich zo'n situatie zou voordoen.

Men heeft ons teveel wijsgemaakt. Bovendien zijn wij praktisch permanent overbelast geweest en hebben onder de beroerdste omstandigheden moeten opereren.

Ook vandaag hebben de jongens weer een zware patrouille achter de rug. Ze hadden opdracht zich door het zwaar geaccidenteerde terrein te verplaatsen naar de kampong Dadapajam, waar de 4e compagnie is gelegerd. Ik was voor deze opdracht gespaard en mijn taak bestond alleen in het hen per truck ophalen. Nu is dat gemakkelijker gezegd dan gedaan, aangezien de afstand door het terrein weliswaar slechts tien kilometer bedraagt, doch via de hoofdweg veertig en dan nog over een niet al te goed berijdbare weg. Onderweg passeerden we nog een weg, waaraan de extremisten hadden geknoeid en het tracé verlegd hadden naar een.... ravijn en dat juist op het hoogste punt van de klim en bij een onoverzichtelijke situatie. Gelukkig zijn onze troepen bij de verovering van dit gebied en letterlijk en figuurlijk niet ingestapt.

Rond een uur of twee waren we weer terug in Wiroe, ik met zware hoofdpijn en de pest in. Het weer werkte ook al niet mee, het regende pijpenstelen en de atmosfeer was drukkend. De avond hebben we gevuld met het, bij een slecht licht gevende en walmende petroleumlamp, lezen van de kranten die de aalmoezenier had meegebracht. Die kranten bezorgden ons overigens nog een lichtpuntje aangezien ik daarin las dat er 20.000 man in opleiding is om ons af te lossen, waarvan de eerste troepen in november a.s. scheep gaan.

Ook vandaag 15 oktober 1947 hebben we weer assistentie moeten verlenen bij de 4e compagnie, die een zuiveringsactie hield. Ons peloton was reserve en hoefde niet te worden ingezet. De vijand werd alleen op afstand waargenomen en getrakteerd op "wat" artilleriegranaten. Onze artilleristen kennende neem ik aan dat er weinig of niets over de vorm van traktatie valt na te vertellen. In de loop van de dag kwam majoor Smit, chef—staf T—Brigade, een kennis van Hoogenraad, op bezoek en wij hebben van die gelegenheid gebruik gemaakt ons ongenoegen over de overbelasting van onze compagnie kenbaar te maken.

Majoor Smit bleek gevoelig voor onze argumenten en zegde toe opdracht te zullen geven tot het intrekken van de post op de onderneming.

Het is 20 oktober en majoor Smit heeft woord gehouden. Het 1e peloton heeft zich n.l. bij ons kunnen voegen, waardoor we voor wachten en patrouilles meer mensen ter beschikking hebben. Ik dacht dat het zinnig was hier te vermelden dat niet alleen ons bataljon, maar ook de gehele brigade, overbelast is. Wij hebben veel te weinig mensen en via lapmiddelen tracht men dit op te vangen, waarbij ik wel eens de indruk krijg dat de kolonel onze problemen onvoldoende onderkent. Mogelijk dat het nieuwe systeem van patrouilleren wat verlichting brengt. Wij patrouilleren nu n.l. twee dagen achter elkaar, overnachten in een andere kampong en zijn daarna een tijdje vrij. Mijn beurt heb ik inmiddels achter de rug.

Op 21 oktober vertrokken wij in alle vroegte, gepakt en gezakt, zoals men dat noemt. Nu moet je dit niet al te letterlijk nemen want onze bagage werd getorst door een achttal pakpaarden, terwijl wij alleen onze bewapening voor onze rekening namen. Dat bleek meer dan genoeg want het had geregend waardoor het patrouilleren ontzettend bemoeilijkt werd. Bovendien moesten wij heuvel op, heuvel af.

De eerste kampong die wij bezochten lag zo'n tweehonderd meter boven de rest van het terrein en bleek alleen via een steile klim bereikbaar. Ik kreeg steken in mijn zij, dacht dat mijn longen het zouden begeven en transpireerde verschrikkelijk, waaruit o. a. geconcludeerd mag worden dat mijn conditie niet al te best is. Gelukkig liet de vijand ons met rust en konden we, na even stelling genomen te hebben, onze tocht onder betere omstandigheden voortzetten.

In de loop van de namiddag bereikten we een kali waar we ons, in niet al te schoon water, wat konden verfrissen, waarna ik de nabijgelegen kampong verkende en aan de rand daarvan een afdak ontdekte dat geschikt was om te overnachten.

De inrichting van ons bivak leverde geen noemenswaardige problemen op, evenmin de verzorging van de warme maaltijd.

Met aardappelen en vlees in blik, opgewarmd op haastig geïmproviseerde oventjes, doe je onder zulke omstandigheden, wonderen. Slapen was er voor mij echter niet bij. Ik had me geïnstalleerd op enkele planken en gebruikte een zadel van een van onze paarden als hoofdkussen, doch was dermate gespannen dat ik niet kon slapen. Wat duurt zo'n nacht onnoemelijk lang en komt de morgen dan als een soort bevrijding. De tweede dag was in feite een formaliteit. Het ontbijt bestond uit biscuit met stroop, doorgespoeld met thee, waarna we op pad gingen.

Het bleef droog en het terrein was niet al te moeilijk. Wij hadden zelfs tijd om uitvoerig koffie te drinken, waarbij we maar niet gelet hebben op al de ongerechtigheden die op het koffiewater dreven en evenmin hebben stilgestaan bij de pet die een van de jongens per ongeluk in de koffie liet vallen.

25 oktober 1947; Overste van Welzenes, onze bataljonscommandant en beter bekend als Joep, is uit zijn functie ontheven en kwam vanmorgen afscheid van de compagnie nemen. Hij deed dit op een zeer emotionele wijze en liet duidelijk doorschemeren dat hij door de kolonel was weggewerkt.

Ondanks het feit dat ik bezwaren heb tegen zijn privé-leven en de vuilbekkerij waaraan hij zich regelmatig schuldig maakt, ontdek je op zo'n moment toch nog een boel goede eigenschappen en realiseer je je b. v. dat hij recht door zee was, een zeer warm hart had voor zijn soldaten en de inheemse bevolking. Wat hij militair voorstelde ben ik nooit te weten gekomen, aangezien wij nooit in bataljonsverband geopereerd hebben.

Hij wenste ons tenslotte "good luck" en God bless you" en waarom zou ik dat ook niet doen?

Nu maar afwachten wie zijn opvolger wordt. Voorlopig zal majoor Koerselman optreden als waarnemend bataljonscommandant en het lijkt mij helemaal niet uitgesloten dat in de vacature niet meer voorzien zal worden.

Hoogenraad is sterk bij de huidige situatie betrokken en ik krijg de indruk dat hij hoopt de functie van plaatsvervangend bataljonscommandant te kunnen overnemen. Ik zie dat echter niet zitten, hij heeft teveel vijanden en is wat te gemakkelijk in zijn militair optreden.

De dagen gaan langzaam voorbij en de maand oktober loopt ten einde. We worden regelmatig geteisterd door regen, waardoor het terrein praktisch onbegaanbaar wordt en de patrouilles een nog zwaardere wissel trekken op de jongens. Ondanks dat moeten we nog steeds assistentie verlenen en vandaag zelfs bij 7 R I. dat op zo'n vijftig kilometer van Wiroe is gelegerd.

Ons aantal zieken neemt ook weer toe en bedraagt nu twintig procent, nog weinig in verhouding tot de andere compagnieën. De stemming is enigszins geïrriteerd en dat merk je o. a. aan de bereidheid jongens ter beschikking te stellen voor patrouilles en wachten.

Het is toe te juichen dat het kader de eigen mensen zoveel mogelijk wilt ontzien maar dit mag niet ten koste gaan van andere pelotons.

Hier tussendoor spelen natuurlijk ook de geruchten over onze demobilisatie, die regelmatig en in allerlei vormen de ronden doen. Sergeant de Vries schreef er in "De Tijger" het volgende over:

Demobilisatie.

Demobilisatie, het gesprek van de dag,
Een heftig verlangen en een ongelovige lach,
Massa's papieren, waar je duiz'lig van wordt,
Optimisten, die zeggen : 't duurt nog maar kort....
Brieven naar huis; maak je nog maar niet blij,
In negentien—zoveel hoor je wel eens van mij!
Loze geruchten, waar ieder iets van gelooft
iets van verwacht, tot de hoop wordt gedooft.
Slechte wegen, patrouilles, urenlange wachten,
Afmattende stilte van de zwoele tropennacht.
Traag—kruipende dagen, geen nieuws in de krant,
Indië een chaos.... steden en dorpen in brand....
En toch blijft het wenken van het kleine verre land

In dezelfde "De Tijger" trof ik een uitvoerig stuk aan over de kris van de Javaan. Ik dacht dat het verhelderend kon werken als ik dat stuk overnam, Hier volgt het: Voor een westerling en vooral voor al degenen die niet in den Archipel zijn geboren en getogen, heeft de kris alleen waarde als een curieus wapen, dat hij gaarne wil bezitten om daarmee als het ware te kunnen bewijzen, dat hij in Indië is geweest". Voor de Javaan is de kris het teken van gezag en waardigheid en in het algemeen het teken van den vrije man. Voor de oorlog zou een gezagsdrager nooit op een officiële gelegenheid verschijnen zonder zijn kris en ook de eenvoudigste dessaman tooide zich vaak met dit wapen bij plechtige gelegenheden. Wanneer hij het had verpand, dan werd het extra voor die gelegenheid ingelost. De meeste krissen ontleen hun waarde alleen aan de wijze van uitvoering van het materiaal. Er zijn echter een aantal van die wapens in omloop, welke als erfstuk zijn overgeleverd van geslacht op geslacht en als heilig (poesaka) worden beschouwd. Men gelooft dat zij eeuwen oud zijn en de meeste zijn dit ook inderdaad. Zij zijn gemaakt, niet door een gewone smid, maar door een Empoe, die na lang vasten en bidden, contact had gekregen met de geestenwereld en daarna de kris had vervaardigd door het ijzer tussen duim en wijsvinger te vormen. Door deze bewerking bracht hij als het ware de geest over in het voorwerp dat van nu af als bezield geldt. Vooral twee soorten krissen genieten bijzondere roem. Ten eerste de uit het rijk van Pejajaren, die volgens de legende de eerste koning van Java zou zijn geweest en wiens rijk in west—Java gelegen was. Het zou de voorloper geweest zijn van het later (1135 — 1222) zo machtige koninkrijk van Kediri. De krissen welke uit dit rijk stammen, brengen echter, volgens den Javaan onheil aan den bezitter. Deze gedachte leeft ook nog in het in de Preranger gebruikelijke spreekwoord van de "Satan Pejajaren", Satan is duivel (satan) Uit het in 1293 gegrondveste rijk van Madjapahit stamt een ander soort kris die zeer gewild is en zegenrijk voor den bezitter. Onder de ouden van dagen zijn experts in de beoordeling van de kris, die aan het maaksel kunnen zien in welke tijd en door welke Empoe het wapen is vervaardigd. Zij zien dit hoofdzakelijk aan de lijnen (pamor) in het lemmet, die zij lezen zoals een dactyloscoop de lijnen van de vingers. Voor den eigenaar van zo'n poesaka—kris is zijn bezit een bezield wezen. Met grote zorg en eerbied bewaart hij het kleinood. Elke donderdagavond haalt hij het voorzichtig uit de schede en brengt ermede de heilige groet door het wapen even boven zijn voorhoofd te houden. Daarna houdt hij het wapen boven de pendoepa, het komfoor waarop wierook wordt verbrand en vervolgens bestrooit hij de kris met bloemen, welke zijn bedoeld als een maaltijd voor den geest.

Weer wordt de heilige groet (sembah) gebracht, alvorens de kris weer op te bergen in de schede. Eens per jaar, in de maand Ramadan, worden de krissen gewassen in warangan— water, een soort gif, dat gemakkelijk door ijzer wordt opgenomen. Enkele dagen laat men het wapen in dit bad staan. Daarna wordt het met citroensap afgewreven en in de zon gedroogd.

Beroemd zijn de Empoe van Klan en zijn dochter. Klan is een dessa Zuid—Oost van Demak waar hun graf nog steeds door duizenden wordt bezocht en vereerd. Daar vervaardigden zij hun krissen onder bidden en vasten zonder dat er een hamer bij te pas kwam, alleen met hun vingers. Een poesaka—kris zal de Javaan nooit uit handen geven.

Voor ons is het ook van belang te weten, dat deze voorwerpen voor hem een hoge waarde hebben. Wij moeten vermijden den bezitter in zijn gevoelens te kwetsen door het wapen onverschillig te behandelen of zonder noodzaak hem te ontnemen. Integendeel, wij moeten deze gevoelens ook al staan zij ver van onze gedachtegang, eerbiedigen. Trouwens alleen reeds als familiestuk hebben zij voor den bezitter een waarde, die wij ook kunnen aanvoelen". Semplo

Na dit gelezen te hebben zal ik in het vervolg ongetwijfeld met meer eerbied naar mijn kris kijken.

Wij hebben vandaag zes jongens bevorderd tot soldaat der Ie klasse. Het betreft jongens die in de afgelopen periode opgevallen zijn door houding en gedrag Zo'n bevordering is een moeilijke zaak aangezien er jongens bij de compagnie zijn die vinden dat ze meer aanspraak kunnen maken. Misschien is dat ook wel zo, maar is ons dat onvoldoende gebleken. Bovendien moeten wij afgaan op de adviezen van het kader. Hoogenraad en ik zijn ook nog te gast geweest op een bruiloft van de neef van een onzer loerahs. Gisteren kwam hij vragen of het mogelijk was het bruidspaar met een auto naar de missiepost van Bringin te vervoeren, welk verzoek Hoogenraad heeft ingewilligd.

Als tegenprestatie mochten wij vandaag op het feest aanwezig zijn. Toen wij in de kampong arriveerden was het feest al in volle gang en was men doende met een wajangspel. Dit spel is vrij ingewikkeld en ik snapte er dan ook niets van. Het bestaat voornamelijk uit de wajang (schim) en de zielen van overledenen laat men door middel van platte poppen van leer of hout ten tonele brengen. De schaduwen worden geprojecteerd op een scherm, waarachter een lamp is geplaatst. Zo'n wajangspel wordt opgevoerd door een z.g. dalang, die achter een scherm op de grond zit Voor het scherm zitten de toehoorders. Of hier sprake was van een echt wajangspel betwijfel ik. Het kwam allemaal nogal amateuristisch over en de lichteffecten werden m. i. te weinig uitgebuit. Er werd ongetwijfeld geen Hindoese heldensage opgevoerd, maar meer iets geschikt voor "bruiloften en partijen". Na afloop werden we uitgenodigd wat te gebruiken en kregen allerlei gerechten voor— geschoteld, waaronder er waren die ik in het geheel niet kon thuisbrengen. Hoogenraad is op dit punt veel gemakkelijker en kan, onder zulke omstandigheden smakelijk meedoe

Nu ik het toch over hem heb; hij laat op het ogenblik de zaken wat hangen, schuift ze voor zich uit. Het gaat hier met name over enkele jongens die op het "matje" moeten komen. Er is er één bij waarvan we mogen aannemen dat hij zijn verlof niet heeft doorgebracht in Semarang, maar in Bringin en daar 's nachts het bed heeft gedeeld met een van onze baboe's. Wij zijn geen supporters van dergelijke relaties, maar daar gaat het niet om. Een nacht in een kampong doorbrengen is militair niet verantwoord. Een seintje naar de extremisten is n.l. voldoende om de betreffende man te vermoorden. Zo'n zaak moet je uit oogpunt van preventie, onmiddellijk afwerken.

Waar we ook iets aan moeten doen is de bestrijding van malaria. In ons gebied heerst n.l. malaria—tropica, een van de gevaarlijkste vormen van malaria. Onze dokter heeft dan ook besloten de gehele compagnie een malariakuur te doen ondergaan met een nieuw middel.

6 november 1947; Ik heb zojuist het bericht gekregen dat ik aangewezen ben om veertien dagen verlof door te brengen in Batavia. Naar aanleiding hiervan en het feit dat ik colonnecommandant ben van de verlofgangers, heb ik wat informatie ingewonnen bij de staf van de T— Brigade. Het bleek dat we per trucks reizen en de afstand Salatiga — Batavia in twee dagen afleggen, waarbij we in Cheribon moeten overnachten. In Cheribon wordt de colonne in tweeën gesplitst ; één gedeelte gaat n.l. naar Bandoeng, het andere naar Batavia.

Batavia 10 november 1947; De rit zit erop. Gisteren zijn we 's morgens om vijf uur vertrokken. Alles verliep naar wens en achtereenvolgens passeerden we: Semarang — Kaliwoengoe — Kendal — Weleri — Pekalonga en Tegal, om te eindigen in Cheribon, waar ik me heb gemeld bij de plaatselijk commandant, een overste met een burgemeestersbuikje en een glimmende schedel. Ik kreeg niet de indruk dat hij van onze komst op de hoogte was en onze legering leverde dan ook nogal wat problemen op. Uiteindelijk konden we terecht in een leegstaand schoolgebouw zonder stoelen, tafels en licht. We hebben ons toch maar zo goed en kwaad als het ging, geïnstalleerd waarna ik pogingen in het werk stelde om een maaltijd te regelen. Ook dat was problematisch. Gelukkig liep ik een officier tegen het lijf die ik kende van de opleiding in Breda en hij zorgde voor een, zij het karige, maaltijd.

Vanmorgen om zeven uur zijn we de tweede etappe gestart. De weg even buiten Cheribon bleek zeer slecht, waardoor het tempo aanzienlijk werd vertraagd. Van lieverlee begon de weg te klimmen, kregen we haarspeldbochten en reden akelig dicht langs ravijnen. Rond het middaguur reden we Bandoeng binnen, een stad met een bijna Europees aanzicht, zeker voor wat de villawijken betrof. Na gegeten en gerust te hebben zetten we onze tocht voort en konden we genieten van onvoorstelbaar mooi natuurschoon. Tijd om al dat moois op je te laten inwerken hadden we niet, misschien op de terugweg.

Via Tjandjoer bereikten we Buitenzorg, na eerst een ontzettend steile helling "genomen" te hebben. Onze trucks moesten zich met veel moeite omhoog trekken, wat wel als voordeel had dat wij ondertussen van de natuur konden genieten.

's Middags om vijf uur bereikten we, smerig en nat, want het was gaan regenen, Batavia, waar ik werd ondergebracht in hotel Galeries, ingericht tot officiersverblijf en gelegen in de nabijheid van het welbekende "Des Indes".

De eerste die ik in het hotel tegenkwam was Jan Rawie, onze vroegere dominee. Hij bleek afgekeurd te zijn en op transport naar Nederland te wachten. Mijn slaapkamer moet ik delen met nog enkele officieren. Het lijken mij geschikte lui. Het zijn ook oorlogsvrijwilligers, zodat wij weten wat we aan elkander hebben.

Ook voor Batavia geldt dat de wereld maar klein is, want ik trof er de volgende bekenden aan ; Majoor Vaessen, commandant van de 1e compagnie, luitenant Middelkamp, die enige tijd bij ons bataljon gediend heeft en niet te vergeten, de Oosterhoutenaren; Felix v. d. Straeten., Rinus Damen en Riny Mous.

Batavia — waar het erg warm is — doet me denken aan Singapore. Je treft en fraaie villawijken, moderne hotels, kapitale handelsgebouwen en goed geasfalteerde wegen aan, maar ook simpele kampongs, smalle schilderachtige straatjes en vieze kali's waarin vrouwen de was aan het doen zijn. De bevolking lijkt mij lichter van huiskleur dan die van Midden Java. dat komt waarschijnlijk omdat hier overwegend Soendanezen wonen.

Verder valt het op dat er zoveel Indische Nederlanders in Batavia verblijven en men over het algemeen goed gekleed is. Dat goed gekleed geldt zeker niet voor de militairen die je ziet rondlopen. Soms lijkt het tenue nergens op en je krijgt zo de indruk dat niemand zich daar druk over maakt. Nu moet gezegd worden dat hier veel z. g. kneusjes zijn, dat zijn militairen die afgekeurd zijn en wachten op transport naar Nederland. Aangezien dit gewoonlijk niet direct beschikbaar is moeten zij de tijd maar zien te doden en ik kan me zo voorstellen dat andere dingen belangrijker zijn dan het tenue.

De dagen hier breng ik veelvuldig door in gezelschap van de Oosterhoutenaren, waarbij we o. a. herinneringen aan de bezettingstijd ophalen. Jan Rawie is inmiddels vertrokken en kan de Kerst thuis vieren. Hij vertelde mij gehoord te hebben dat generaal Spoor zijn ontslag zal aanbieden zodra het K. N. I. L. en de oorlogsvrijwilligers zijn afgelost omdat hij geen vertrouwen heeft in de dienstplichtigen. Ik heb nog getracht in de haven van Tandjongpriok in contact te komen met jongens die juist uit Nederland arriveerden, maar werd niet toegelaten.

Waar ik wel werd toegelaten dat was op het erekerkhof Antjol, gelegen op de plaats waar de Jappen Nederlanders hebben geëxecuteerd. Het valt mij op dat er zoveel naamloze doden en enkele vrouwen lagen. Blijkbaar hebben de Jappen hier op dezelfde wijze huis gehouden als bij ons de Duitsers.

20 november 1947; We zijn weer terug in Wiroe, waar ik hartelijk begroet werd door o. a. Hoogenraad.

Van de terugreis valt weinig te vertellen, alleen dat ik ontdekte dat Buitenzorg zo'n mooi stadje was. In Cheribon was en natuurlijk weer niets geregeld, zelfs het eten moesten we zelf klaarmaken.

Ondanks het feit dat we in Tegal een leuke band kregen, nog wel door een hoefijzer, waren we vroeg in de middag weer in Salatiga. Amper terug in Wiroe werden we overvallen door het bericht dat we overgeplaatst werden naar de kampong Reksosari. De 2e Compagnie die daar gelegerd is, heeft n.l. zoveel zieken dat men niet langer in staat is de hoognodige patrouilles te lopen. Het betreft de compagnie waarbij ook Warmer is ingedeeld en die de laatste tijd nogal wat problemen heeft gekend en dan speciaal op het gebied van de onderlinge communicatie. Wat de legering betreft kunnen we er nooit op achteruit gaan, aangezien de gehele compagnie in tenten wordt ondergebracht wat te prefereren valt boven de "stallen" waarin de jongens nu gelegerd zijn.

Post uit Nederland.

Foto: Nationaal archief

Reksosarie

22 november 1947; Vandaag hebben we ons geïnstalleerd in de kampong Reksosari, gelegen ten Z. O. van Salatiga op een hoogte van zo'n vijfhonderd meter.

Hoogenraad en ik delen één tent en wat dat betreft zijn we er op achteruit gegaan want in Wiroe hadden we twee tenten ter beschikking. Aan het kampement moet nog veel gebeuren en het is in feite te klein voor onze compagnie. Bovendien zullen we ook hier weer te kampen krijgen met wateroverlast. Een belangrijk voordeel is echter dat we weer een lichtaggregaat ter beschikking hebben, waardoor we o. a. onze radio's kunnen gebruiken. De beveiliging van het kampement is goed en ook de schootsvelden mogen er zijn. Rond onze post bevonden zich diverse bewoonde kampongs en Hoogenraad en ik zijn daar zelfs al kennis gaan maken. De mensen zijn vriendelijk,, maar bang

We ontdekten ook wat huisnijverheid en zagen dat er lepels en tassen gemaakt worden. Geen eerste klas werk, maar het mag gezien worden. Het lijkt wel of de bevolking hier wat kunstzinniger is dan die van de omgeving van Semarang, niet zo wonderlijk want het in deze streek gelegen Solo is b. v. de stad van het zilverwerk. Als wij daar ooit komen hoop ik dat te kunnen bewonderen.

Vandaag, 24 november, ben ik met een patrouille ons gebied gaan verkennen. Het terrein is ook hier sterk geaccidenteerd en wordt bovendien doorsneden door verschillende riviertjes, die echter zolang ze het water nog kunnen verwerken, doorwaadbaar blijven.

De bevolking was zeer gereserveerd en bang en in één kampong sloeg men zelfs bij onze nadering op de vlucht. Niet zo verwonderlijk als je je realiseert dat deze kampong aan de rand van ons gebied is gelegen en regelmatig door de vijand geïnfiltreerd wordt, weshalve het betuigen van sympathie, wel eens fataal kan zijn.

Ondertussen ben ik wel mijn 6.35 pistooltje kwijt. Waar het is gebleven is, is mij nog niet duidelijk. Ik miste het in Batavia maar dacht dat ik het in Wiroe in mijn tent had laten liggen. Dat bleek echter niet het geval, ik heb het althans niet meer aangetroffen. Ik acht het echter niet uitgesloten dat "iemand" zich erover ontfermd heeft. Vervelend, want ik heb het zowat twee jaar op patrouilles bij me gehad en was er zeer aan gehecht. Bovendien had ik het min of meer in bruikleen.

Overigens is het vandaag toch een zwarte dag want generaal Spoor heeft een rede gehouden en daarin o. a. medegedeeld dat wij, d. w. z. de eerst aangekomen OVW—bataljons, er op kunnen rekenen dat met de aflossing in de loop van maart 1948 een aanvang gemaakt zal worden.

Ik bemerk dat ik hier een fout maak want "wij" worden niet tot die eerst aankomende bataljons gerekend. Hij bedoelt hier n.l. 2—13 R I., 2—14 R I., 1 R S en 7 R S., onderdelen die destijds per" Alcantara "uit Engeland zijn vertrokken.

Ons bataljon arriveerde slechts één week na deze groep in Indië, doch wij worden geacht te behoren tot de onderdelen waarvan generaal Spoor zegt; " de aflossing van de na deze troepen (Alcantaragroep) aangekomen en eveneens uit oorlogsvrijwilligers bestaande onderdelen zal, onvoorziene omstandigheden voorbehouden, in de loop van 1948 plaats vinden". Het zal duidelijk zijn dat de verslagenheid bij ons zeer groot is en we ons opnieuw belazerd voelen. Hier helpt alleen het devies van de jongens:"Ze krijgen ons toch niet kapot! !" Wat moet je in zo'n geval doen ? Trachten de schade te beperken en je mensen er op wijzen dat we er met piekeren en mokken niet komen en we gezamenlijk alles in het werk moeten stellen om de nog komende periode zo goed mogelijk door te komen. Veel succes had het niet!

Ook de kolonel, die toevallig op inspectie kwam, noemde de gang van zaken een "bittere pil voor jullie en ons".

Ik kreeg trouwens de indruk dat hij vooraf niet in kennis is gesteld van de inhoud van de rede van generaal Spoor en ook hij in de mening had verkeerd dat de repatriëring van b. v. de Stoottroepen normaal zou doorgaan. Voor de "Stoters" is dit een tegenvaller van enkele maanden, voor ons zijn de consequenties niet te overzien, want als je de rede goed leest bindt men zich zelfs niet eens aan het jaar 1948. Een grote deceptie voor ons, maar ongetwijfeld ook voor onze vrouwen en familie in Nederland.

We moeten echter verder en vandaag, 28 november, ben ik met adjudant Sinke, commandant 2e peloton, naar Semarang geweest, waarbij ik me er op betrapte dat ik de neiging had het op de passer uitgestalde porselein kapot te trappen in machteloze woede omdat onze demobilisatie weer op de lange baan is geschoven.

In plaats van mijn neiging bot te vieren ben ik met Sinke een kopje koffie gaan drinken en wie ontmoetten wij daar; overste van Welzenes. Hij was blijkbaar blij weer eens bekenden te zien, nam het woord en hield dat terwijl hij onderwijl wel pogingen deed ons met jenever te laten volgieten.

In de loop van de namiddag hadden we het wel gezien en zijn teruggekeerd naar Raksosari, waar de dreun tengevolge van de rede van generaal Spoor ook nog niet verwerkt bleek.

Dat zal nog wel een poosje duren. Tijd om bij de pakken te gaan neerzitten is er echter niet want het patrouilleschema liegt er niet om en patrouilles van tien uur zijn lang geen uitzondering, evenmin meerdere patrouilles per dag.

Vandaag heb ik de jongens weer zien binnenkomen; dodelijk vermoeid en doornat. En dan te weten dat er bijna geen mogelijkheden zijn om de kleding te drogen, sommige tenten, waaronder die van mij, niet meer waterdicht zijn en de spullen die zich in de plunjezak bevinden gaan schimmelen van het vocht. Bovendien zijn de tenten overbevolkt, aangezien wij te weinig ruimte hebben en de weersomstandigheden beletten het kamp uit te breiden. Een kamp dat na een regenbui meer op een modderpoel dan op iets anders lijkt. Om de ellende te completeren hebben we ook nog last van ratten die zich onder de houten vloeren van onze tenten hebben genesteld en soms brutaalweg door de tenten en de provisiekamer van de compagnie marcheren en van zg. larons (vliegende mieren) die tot de termieten behoren en tijdens de natte moesson de onaangename gewoonte hebben uit te zwermen. Blijkbaar zijn ze in ons kamp neergestreken, want 's avonds zwermen ze in drommen rond de lampen in de tenten en trachten je het schrijven van brieven of iets dergelijks onmogelijk te maken.

De enige remedie tegen de larons is een brandende krant, waarna ze als afgeschoten vliegtuigen naar beneden dwarrelen en je ze dood kunt maken.

Hoogenraad en ik hebben majoor Koerselman op onze grote en kleine problemen gewezen, zelfs herhaalde malen, maar hij is, in ieder geval tegenover ons en misschien zit hij zelf ook in een dwangpositie, weinig gevoelig voor onze argumenten en stelt zelfs dat hij van een compagnie met een majoor aan het hoofd, meer mag eisen dan van een compagnie waarvan een kapitein de leiding heeft. Ik kan deze opstelling niet volgen en begrijpen. Ons ziektepercentage zal echter wel uitwijzen wie gelijk krijgt!

Ondanks dat alles maken wij ervan wat ervan te maken valt en was het vanmorgen, 2 december, al om vijf uur reveille omdat ik met mijn peloton op patrouille moest. Zoals gebruikelijk in dit terrein, ging het heuvel op en heuvel af, waadden we tot aan onze knieën door kali's, worstelden ons tegen hellingen van soms veertig meter op, en glibberden hellingen af, waarbij ik af en toe dacht dat mijn hart het zou begeven en tot de conclusie kwam dat mijn uithoudingsvermogen sterk aan het verminderen is.

Onze opdracht was ; controleren of zich nog vijand noord van de rivier bevindt. Dit hebben we niet kunnen vaststellen, wel dat de koffieplantage, die in ons gebied is gelegen, volkomen vernield is. Alle bomen en struiken bleken gekapt en in plaats daarvan werd er mais verbouwd, terwijl de gebouwen in een puinhoop zijn veranderd. De gehele omgeving was trouwens veranderd. Paden die op mijn kaart aangegeven waren bleken niet meer te bestaan, andere paden waren ontstaan.

Tegen de middag waren we weer terug en het ellendige is dan dat je in plaats van eens lekker te kunnen uitrusten je je druk moet gaan maken over het patrouilleverslag, waarbij je op je woorden moet letten aangezien de stafzeer kritisch op dit punt is. Gelukkig heb ik in de loop der jaren daarin enige ervaring opgedaan, zodat ik gewoonlijk wel kan verwoorden wat ik precies gezien en gedaan heb.

Vandaag, 4 december, ben ik met mijn broer en mijn oppasser de pas geopende officierswinkel in Semarang gaan bezoeken. Het had heel wat voeten in aarde, want ik moest eerst een legitimatiekaart gaan halen in het N. I. S. gebouw. De sortering in de winkel bleek vrij beperkt, terwijl de kwaliteit van de goederen ook niet om over naar huis te schrijven was. Niet zo interessant derhalve.

Interessanter was het feit dat in Semarang twee bataljons aangekomen bleken te zijn en het gerucht gaat dat, mede in verband daarmee, de demobilisatie van de Stoottroepen en 2—13 R 1. normaal zal doorgaan en men hoopt in maart 1948 thuis te zijn. Ik hecht toch wel enige waarde aan dit gerucht omdat de officieren van de Stoottroepen die ik gesproken heb, steeds hebben volgehouden dat zij volgens plan zullen demobiliseren, desnoods op medische indicatie.

Thuisgekomen trof ik een woedende Hoogenraad aan. Koerselman had het n.l. gepresteerd om, zonder overleg, een sergeant—majoor naar onze compagnie over te plaatsen voor het vervullen van de functie van compagnies-sergeant-majoor. Deze functie wordt reeds een jaar en tot onze volle tevredenheid, waargenomen door een onzer sergeanten n.l. Machielsen, die zijn vervanging als een degradatie ondergaat. Wij hadden hem best een promotie gegund maar Koerselman dacht er blijkbaar anders over en handelde dienovereenkomstig.

8 december; Sinterklaas is weer achter de rug, wij hebben er praktisch niet bij stilgestaan, volgend jaar beter.

Hoogenraad heeft een zware nacht achter de rug. Hij was gisteravond n.l. aan de beurt om een patrouille te lopen. Om half elf is men uitgerukt, waarna men heel de nacht in een hinderlaag heeft gelegen en vanmorgen om elf uur pas terugkeerde. Het heeft verschrikkelijk geregend, waardoor de kali's dermate gingen zwellen dat oversteekplaatsen, niet doorwaadbaar meer bleken te zijn en men genoodzaakt werd kilometers om te lopen om het gestelde doel te bereiken.

Inmiddels is onze vriend Pitors weer bij het bataljon teruggekeerd en belast met het commando over de 2e compagnie, waarbij ook Willem Warmer is ingedeeld en dat hoofdzakelijk uit Limburgers bestaat. Dit laatste is ongetwijfeld in het voordeel van Pitors, alhoewel hij blijkbaar nog niet veel bij geleerd, gezien de stroom van orders en bekendmakingen die hij over de jongens uitstrooit. Ik ben dan ook erg benieuwd hoe hij het er deze keer van af zal brengen. De weersomstandigheden blijven abominabel en we hebben meer wateroverlast dan ooit

te voren. Het is zelfs erger dan in Wiroe en je moet permanent uitkijken dat je niet onderuit gaat Dit laatste overkwam Hoogenraad vanmorgen toen hij een reuze schuiver maakte en languit in de blubber terecht kwam.

Allemaal nog vrij onschuldig, erger is het voor onze patrouilles die vaak nat, koud en rillerig binnenkomen.

Ons ziektepercentage is de laatste tijd dan ook weer gestegen en van de 107 man tellen we 33 zieken, waarbij het opvalt dat er zoveel keelklachten zijn, waarschijnlijk een gevolg van de vochtigheid en de snelle temperatuurwisselingen. Abnormaal hoog voor een stel gezonde knapen, dat waren ze althans toen zij uit Nederland vertrokken.

Nu ik het toch over de medische toestand heb onze dokter, Cordesius, is afgekeurd en zal naar Nederland vertrekken.

Ik neem aan dat de meeste jongens daar niet rouwig om zijn, aangezien hij de neiging gehad zou hebben, jongens die op het ziekenrapport verschenen en onduidelijke klachten hadden, onder de noemer; simulanten onder te brengen.

In ieder geval maakt zijn opvolger, die vanmorgen bij ons kennis kwam maken, een sympathieke indruk. Hij is, evenals Cordesius, in Indië geboren, voor mij een reden om te informeren wat wij nog van de natte moesson kunnen verwachten. Volgens hem niet veel goeds en zullen er dagen komen dat het de gehele dag regent. Prettig vooruitzicht. Ondertussen zitten de infiltranten in onze sector ook niet stil en knippen o. a. regelmatig onze telefoonlijnen door. We hebben nu besloten de lijnen te laten bewaken door kampongbewoners en wel van 's avonds zes uur tot 's morgens zes uur. Een onprettige maatregel, waarbij we nog maar moeten afwachten of dit effect sorteert. Ik vrees dat wanneer er een infiltrant nadert, heel de club op de vlucht zal slaan. We moeten iets doen, want we hebben veel te weinig troepen om ons gebied optimaal te beveiligen. In feite bezitten en bezetten we alleen steunpunten van waaruit we zo intensief mogelijk patrouilleren, maar niet kunnen voorkomen dat de infiltranten tot ver in ons gebied doordringen, waarbij we ons ook moeten realiseren dat ze ongetwijfeld handlangers hebben, aangezien b.v. onze hinderlagen praktisch nooit succes opleveren. Die infiltranten leveren weinig militair succes op en ik begrijp dan ook niet waarom de vijand, hangende de onderhandelingen over een nieuw staakt het vuren, niet blijft zitten waar hij zit. Ik krijg wel de indruk dat de Nederlandse regering doende is de "Republiek" langzaam op te rotten, gezien het feit dat men bezig is in de bevrijde gebieden een interim regering aan te stellen. Lukt dit dan kan men ongetwijfeld de macht en invloed van Soekarno en zijn kliek een stuk terugdringen.

Ondanks onze slechte behuizing hebben we vandaag, 15 december, getracht "De Spelbrekers" een Niwa gezelschap bestaande uit twee mannen en een meisje, op gepaste wijze te ontvangen. De jongens hadden een tentzeil gespannen en daaronder een podium geïmproviseerd bestaande uit lege munitiekisten, wat balken en planken. Heel primitief, maar het was een podium.

Het optreden was, dacht ik, wel een succes al hadden onze honden daar blijkbaar een andere mening over, aangezien ze reeds na de eerste tonen van de gitaar in koor begonnen te blaffen, wat uiteraard voor de nodige hilariteit zorgde.

Hoogenraad is al een paar dagen ziek en vandaag werd het zelfs zo erg dat de dokter het raadzaam achtte hem in het hospitaaltje in Salatiga te laten opnemen. Het laat zich aanzien dat hij dysenterie heeft, een vervelende aandoening. Bovendien is hij wat gedeprimeerd.

Als gevoelsmens bij uitstek, kan hij de huidige situatie n.l. moeilijk verwerken.

Mogelijk dat het gevoel van onvrede bij hem wat kan wegebben want ik heb zojuist een detachement van vijf en twintig man ontvangen, dat ons komt ontlasten. Goede beurt van majoor Koerselman!

Een goede beurt maakte ook overste Gerritsen van de Hulp Verbandplaats.

Hij was n.l. in Arnbarawa bezig geweest met vaccinatie tegen pest en had nog voor duizend man vaccine over. Hij vroeg mij of ik wilde regelen dat de bewoners van Reksosari aanwezig waren teneinde ook gevaccineerd te worden.

We hebben onmiddellijk de loerah aan het werk gezet en om half drie was iedereen present, waarbij ik wel moest constateren dat het voornamelijk vrouwen en kinderen waren en kon dokter Gerritsen met zijn team aan de slag

Het is vandaag toch een zonnige dag want het regent niet en ik heb bovendien gehoord dat de demobilisatie van de Stoottroepen doorgaat en ze op 17 januari 1948 aan boord van de Zuiderkruis zullen gaan. Het is vreemd maar ik begin het zo langzamerhand nog te geloven ook.

Het is inmiddels 21 december en ik heb een zeer onrustige nacht en dag achter de rug. Het begon vannacht om een uur of twee toen enkele compagnieën door ons kamp trokken om in Oostelijke richting actie te gaan voeren. Van slapen is er daarna weinig gekomen en om zeven uur was ik weer present

In de loop van de dag arriveerde ook de kolonel, die de terugkeer van de troepen wilde afwachten. Tegen zijn gewoonte was hij zeer spraakzaam en vertelde honderduit over zijn luitenantstijd en de offers die destijds gevraagd werden.

Achteraf gezien had hij beter weg kunnen blijven want de actie mislukte volkomen. Tengevolge van een bandjir had n.l. slechts een gedeelte van onze troepen kans gezien een kali over te steken, terwijl de rest naar een andere doorwaadbare plaats moest zoeken waardoor het onderling verband verloren ging en niet meer hersteld kon worden. 's Middags om drie uur kwamen de eerste jongens terug; dodelijk vermoeid, hongerig en koud, terwijl de laatste pas 's avonds om zeven uur ons kamp binnen strompelden. Ik heb tijdens mijn verblijf hier, nog nooit een troep zo ontluisterd van een actie zien terugkeren en het deed me zelfs denken aan de taferelen tijdens "dolle dinsdag". Majoor Koerselman, onder wiens leiding de actie werd uitgevoerd, was zelf ook volledig uitgeteld, dit tot leedvermaak van verschillende jongens, onder wie Toon Koenders, die het kamp binnen kwamen met de mededeling: "we hebben de ouwe eruit gelopen". Ook voor de overste Gerritsen was het een pijnlijke zaak. Hij kon zelfs niet meer lopen, maar kon als excuus aanvoeren dat hij geen infanterist maar arts is. Uiteindelijk heb ik maar een paar carriers uitgestuurd om de uitvallers op te halen.

Ik hoop nu maar dat majoor Koerselman het principiële verschil tussen het, van achter een bureau plannen en uitschrijven van een patrouille en het uitvoeren daarvan, volledig onderkend heeft en er in het vervolg ook naar zal handelen.

Vannacht 21 december, hebben extremisten het gepresteerd een hadji, dat is een mohammedaan die in Mekka is geweest en daar overeenkomstig de Koran het voorgeschreven godsdienstfeest heeft bijgewoond en die te beschouwen is als een mohammedaanse geestelijke, te vermoorden. De terroristen zijn tussen twee posten doorgeglipt. Waarom ze deze man vermoord hebben begrijp ik niet, want hij onderhield, voor zover ik dat na kan gaan, geen enkel contact met ons.

Kerstmis 1947 nadert en aangezien we nog geen kantine hebben, hebben we van de nood een deugd gemaakt en drie tenten met elkaar verbonden en zodoende een ruimte geschapen waarin we, aannemende dat de regen niet al te veel spelbreker wordt, de Kerst kunnen vieren.

Ik noem hier de regen als eventuele spelbreker omdat het de laatste dagen verschrikkelijk regent en het is zelfs zo dat een gedeelte van onze borstwering, een aarde wal van 1.20 meter hoog, is weggespoeld en het kamp weer eens in een modderpoel heeft veranderd. Geen omstandigheden om in de juiste kerststemming te komen. Vandaag las ik in de krant dat wij, de oorlogsvrijwilligers, de aandacht hebben van een kamerlid. Hij heeft n.l. de minister verzocht mede te delen of het waar is dat de O. V. W. bataljons met zo'n hoog ziektepercentage kampen en een grote morele klap hebben gekregen toen bekend werd dat de demobilisatie weer was uitgesteld.

Ik ben benieuwd wat minister Fievez zal antwoorden, maar stel me zo voor dat hij zal zeggen "overdreven" en "helaas hebben de militaire omstandigheden ons gedwongen de demobilisatie uit te stellen".

Het zou natuurlijk eenvoudiger zijn als hij op beide vragen alleen maar "Ja" zei, maar dat zou politiek niet te verkopen zijn.

In feite is zijn antwoord ook niet belangrijk want het verandert de situatie toch niet. Immers de troepen om ons af te lossen zijn er of zijn er niet, belangrijk is echter dat de doorsnee Nederlander te weten komt wat er van ons geleverd is en wordt

Het is nu 24 december en Hoogenraad is teruggekeerd naar de compagnie. Hij was vol lof over de teamgeest onder de doktoren en vond dat de heren officieren van 6 R I. daaraan een voorbeeld konden nemen. Zoals bekend liggen de karakters en interesses van de officieren van ons bataljon, dermate ver uit elkaar dat er van een team in feite geen sprake is en het ziet er ook niet naar uit dat majoor Koerselman daarin, ondanks zijn pogingen daartoe o.a. door het organiseren van bijeenkomsten, enige verbetering zal kunnen brengen.

In de loop van de avond ben ik naar Salatiga vertrokken en heb daar bij een van de compagnieën de nachtmis bijgewoond, overigens niet in gezelschap van de minister-president Dr. Beel en minister Neher. Die waren wel in Salatiga, doch hebben de Kerst gevierd bij de Stoottroepen.

Het werd half drie voor ik in bed lag en om zeven uur was ik weer present. Ik was n.l., en dat was ook de reden waarom ik in Salatiga heb overnacht, met Piters aangewezen om, namens het bataljon, onze zieken in de ziekenhuizen van Semarang te gaan bezoeken en pakketjes uit te reiken. Reeds om acht uur waren we en nog wel in een gepantserd voertuig, op weg naar Semarang. De uitreiking verliep vlot en na afloop hadden Piters en ik zelfs tijd even binnen te wippen bij mevrouw Warmer. De baby maakte het goed maar zij zag er alles behalve florissant uit, voelde zich ook niet goed en liet zich ontvallen dat als ze van tevoren alles geweten had, ze nooit naar Indië gekomen zou zijn. Een begrijpelijke uitlating, zeker met kerstmis.

In de loop van de middag ben ik teruggekeerd naar Reksosari, waarna we de avond gezamenlijk in onze "kantine" hebben doorgebracht onder het luisteren naar kerstplaatjes, een praatje van de aalmoezenier en een kerstverhaal verteld door een van de jongens.

Tweede kerstdag hadden we een sportfeest georganiseerd en speelden onze jongens o. a. een voetbalwedstrijd tegen een team uit de omringende kampongs. Zoiets is zeker voor herhaling vatbaar. We komen daardoor nader tot elkaar en doet mogelijk de vrees voor terroristen verminderen.

De dag werd glansvol afgesloten met een onbeschrijfelijk mooie tropenavond, die je op dat moment de regen, modder en ellende even doen vergeten. Zo kan Indië in de natte moesson ook zijn!

De kerst is weer achter de rug en de patrouilles eisen alle aandacht weer op. Vandaag werd er zelfs een vliegtuigbom "buitgemaakt", aangebracht in een wegversperring en blijkbaar van Japanse makelij.

De extremisten gaan kennelijk gewoon door met hun subversieve activiteiten, ondanks de conferentie op de "Renville".

Ondertussen zijn we geruisloos 1948 binnengeleden. De oudejaarsavond was zoals zovele avonden. Ik had last van buikpijn en het regende de gehele avond, ingrediënten voor een trieste, moedeloze sfeer, misschien symboliek voor 1947, een jaar dat we afsluiten met 108 doden bij de brigade, een ziekenpercentage van rond de 35% bij onze compagnie, en een naar onbekende datum verschoven demobilisatiedatum.

De nonnetjes van het St Elisabethziekenhuis te Semarang

Ondanks dat alles ben ik vanmorgen, 1 januari 1948, met frisse moed in onze jeep gestapt en heb me naar Semarang begeven ten-einde onze zieken een voorspoedig nieuwjaar te gaan wensen.

In het St. Elisabethziekenhuis was de ontvangst allerhartelijkst en ieder nonnetje wenste ons een zalig nieuwjaar toe. We werden zelfs vergast op oliebolletjes en vonden het prettig weer eens door vrouwen verwend te worden, een goed begin voor 1948.

De dagen verstrijken met veel regen en weinig bijzonderheden. Ik betrap mij er soms zelfs op dat ik mij verveel.

Vandaag is echter de sleur doorbroken aangezien ik bij de opening van de officierskantine in Salatiga aanwezig ben geweest. Het was er erg gezellig. Er speelde een bandje, terwijl ook de "Spelbrekers" van de partij waren. De stemming werd, naarmate er meer gedronken werd, steeds uitbundiger, doch alles bleef binnen de perken, iets waaraan de aanwezigheid van generaal de Waal en zijn echtgenote, niet vreemd was. Na afloop zijn we naar onze mess gegaan en hebben daar geluncht met de planters van Getas en de directeur van de elektrische centrale. Ook dat was gezellig. 's Avonds werd er in ons kamp een Engelse film gedraaid, niet veel bijzonders, maar wel geschikt als avondvulling.

Van slapen is daarna weinig gekomen, aangezien rond een uur of twaalf enkele boobytraps de lucht in gingen, waarschijnlijk werk van de kamponghonden, terwijl we tussen één en drie regelmatig ontploffingen hoorden.

Aanvankelijk dachten we dat het mortierinslagen waren, later kwamen we tot de conclusie dat het - we hoorden immers geen afschot - ontplofende handgranaten moesten zijn. Ongetwijfeld werk van extremisten met de bedoeling de kampongbewoners te intimideren. Door veelvuldig leggen van hinderlagen trachten wij dergelijke intimidaties te voorkomen, met weinig succes overigens omdat we die kerels niet te pakken kunnen krijgen.

Misschien worden ze tijdig gewaarschuwd door sympathisanten, in ieder geval slaan ze steeds tijdig op de vlucht.

Ze zijn wel eens tot ons kamp doorgedrongen en losten dan enkele schoten. Van een echte aanval is echter nooit sprake geweest en valt ook niet meer te verwachten sedert ons kamp omsingeld is door mijnenvelden. Bovendien zijn honden zeer waakzaam, behalve Wisky, die is daar te lui voor, maar dat is dan ook een hond van de bazen.

Hoogenraad is vanmorgen, 10 januari, voor een veertiendaags verlof naar Batavia vertrokken. Ik dacht dat dit verlof juist op tijd kwam omdat hij niet goed meer tegen de situatie op kan.

Het is ook ontzettend moeilijk om compagniescommandant te zien en zowel de patrouille opdrachten uit te voeren, als de belangen van je mensen optimaal te dienen. De troep is aangeslagen en veel te zwaar belast, dat wijst het ziektepercentage alleen al uit. Bovendien krijg je soms de indruk dat onze leiding weinig oog heeft, ik heb dit dacht ik al meer geschreven, voor de problemen waarmee we worstelen en de jongens zien als machines die je ongestoord vier en twintig uur achter elkaar kunt laten draaien.

Van de andere kant moet ik toegeven dat de brigadecommandant met zijn rug tegen de muur staat, zeker nu de Stoottroepen zijn teruggetrokken en in Salatiga zijn geconcentreerd, teneinde zich voor te bereiden - dus toch - op inschepping en er direct geen vervangende troepen ter beschikking zijn om hun taak over te nemen.

6 R.I. is derhalve genooddaakt het gehele Salatigafront, uitgezonderd Kopeng, voor haar rekening te nemen tot 5 - 5 R.I. ingezet kan worden. Een van onze pelotons is dan ook naar elders gedirigeerd. Wij krijgen daardoor wel wat meer ruimte in ons kamp, maar hebben nog minder mensen ter beschikking voor patrouilles en wachten.

Als simpele ziel moet je toch wel tot de conclusie komen dat onze regering de problematiek in en rond Indië volkomen verkeerd heeft ingeschat en o.a. nagelaten heeft tijdig en voldoende troepen onder de wapenen te roepen. Meer wil ik er niet van zeggen.

Vannacht ben ik weer in actie moeten komen vanwege extremistische activiteiten in de omgeving van ons kamp. Ik heb er zelfs, overigens meer voor vlagvertoon, een carrier op uitgestuurd om polshoogte te nemen.

Enkele kamponghuisjes bleken in brand gestoken te zijn, terwijl er met handgranaten naar de bevolking gegooid was. Die kerels hebben we natuurlijk niet meer te pakken kunnen krijgen en het enige wat ik er aan overgehouden heb is een zware kou, gepaard gaande met hoofdpijn, nekpijn en geen eetlust. Tijdens zulke nachten zou je onmiddellijk een eind willen maken aan dit getreiter en die lui zolang willen achtervolgen, desnoods tot in Djocja, tot je ze uitgeschakeld hebt.

Dat kan natuurlijk niet want men is druk aan het onderhandelen over een "cease-fire" en het vaststellen van een demarcatielijn de z.g. "van Mooklijn", welke het gebied omvat dat wij sedert de politionele actie min of meer onder controle hebben.

Adjutant Sinke gaat ons verlaten. Hij is vandaag teruggekeerd uit Batavia en heeft het kunnen bewerkstelligen dat hij tegelijk met Stoottroepen mag vertrekken. Hij is n.l. afkomstig van 14 R.I., een onderdeel van de "Alcantaragroep".

Gelukkige kerel. Over anderhalve maand is hij weer bij zijn vrouw.

Hij heeft Hoogenraad in Batavia ontmoet. Die stelt het goed en kan waarschijnlijk een baan in Indië krijgen. Hij had natuurlijk weer te veel geld uitgegeven en geleend bij Sinke. In verband met het plotselinge vertrek van laatstgenoemde heb ik zijn vordering op Hoogenraad maar overgenomen, zodat die nu bij mij in het krijt staat.

Ingewikkeld, maar de enige oplossing.

Nog meer nieuws: Vandaag, 17 januari, werd de wapenstilstand een feit. Het verdrag is ondertekend aan boord van de "Renville", het Amerikaanse troepenschip dat als onderhandelingsplaats diende. Nu maar afwachten of de tegenpartij zich aan de afspraken houdt. Gezien de ervaringen in het verleden, ben ik niet al te optimistisch, maar wie weet verloopt het deze keer wel volgens plan. We moeten in ieder geval waakzaam blijven, temeer daar er nog wel enkele weken zullen verlopen alvorens het "staakt het vuren" aan alle fronten geëffectueerd zal zijn. Pater Piet Konijn is afscheid komen nemen van de Oosterhoutse jongens. Hij had zijn miskoffer (een lege brenbox) bij zich en droeg meteen maar een H.Mis op. Aardig om even langs te komen. Ik heb met hem afgesproken dat hij spoedig mogelijk een bezoek aan mijn vrouw zal brengen.

Het is nu wel duidelijk waarom ik mij de laatste dagen zo beroerd voelde: ik heb malaria en onze dokter, die toevallig in ons kamp was, heeft mij zelfs in het ziekenhuis van Salatiga laten opnemen. Ik voel mij niet zo beroerd als de eerste keer, maar ben toch wel uitgeteld. Mijn bloed is al twee keer onderzocht, zonder dat er vastgesteld is wat er nu precies met mij aan de hand is. De dokter houdt het echter op de malaria en stuwt mij vol met kininetabletten.

Hij bereikt er in ieder geval mee dat de koorts gedrukt wordt en ik een vuile smaak in de mond heb. De dagen breng ik veelal lezend door van Arthur van Schendels "De avonturiers" tot Virulys "Ontmoetingen". Ik wordt uitstekend verzorgd, iets wat mij de neiging om terug te keren naar ons kamp en daar verder te kuren, heeft ontnomen.

Bovendien is Hoogenraad van verlof teruggekeerd, zodat hij de leiding over de compagnie weer over kan nemen. Hij heeft mij reeds bezocht en vertelde o.a. dat de vijf bataljons in aanmerking komen voor demobilisatie, waaronder 6 R.I. en de volgende is: 14 R.I.- Stoottroepen - 13 R.I. - G.B.I. - 6 R.I. 13 R.I. zou eind februari 1948 vertrekken, wij in juni 1948. Al deze gegevens zijn nog niet officieel, maar volgens "men" mag aannemen zal de demobilisatie zo verlopen.

Ondertussen zitten de Stoottroepen al aan boord van de "Zuiderkruis", na op de "aloon-aloon" te Salatiga afscheid genomen te hebben van de T-brigade, en in Semarang van hun vijf en veertig doden die ze moeten achterlaten op het militaire erekerkhof.

De kolonel heeft op 21 januari bij brigade -order nr.95 zijn speciale dank uitgesproken "aan allen, ongeacht rang of stand, van dit bataljon voor wat zij ieder op hun terrein hebben gepresteerd; er zijn ook opvallende plaatsen waar stug gewerkt wordt".

Ongetwijfeld hebben de "Stoters" deze dank verdiend, zij hebben immers, samen met 13 R.I. bij de T-Brigade de zwaarste lasten gedragen, en helaas de meeste doden te betreuren.

Vandaag, 24 januari 1948, viert mijn vrouw haar 23^e verjaardag, waarbij ik moet constateren dat wij, als man en vrouw, nog geen een verjaardag samen hebben kunnen vieren. Ik hoop echter dat mijn, ik zou bijna zeggen traditionele bloemstuk en een speciale brief, tijdig bezorgd worden en ik zodoende toch een beetje aanwezig ben op het feest.

De 24^e is trouwens toch een dag om te onthouden want vandaag hebben in de kampong Klero, gelegen aan de weg naar Solo, de eerste besprekingen plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van ons en de tegenpartij, waarbij het uiteraard voornamelijk ging over het realiseren van het "staakt het vuren" en het vaststellen van een demarcatielijn. Wij zijn weer enkele dagen ouder en ik ben teruggekeerd naar onze compagnie, koortsvrij, wat suf en vermagerd maar gewapend met een hele boel kininetabletten zodat ik weer uit moet kijken voor kininevergiftiging.

In ons kamp bleek men doende met het bouwen van een kantine, waarbij praktisch alleen bamboe wordt gebruikt. De koelie's zijn ongelooflijk handig met dit materiaal en gebruiken praktisch geen spijkers.

Ik vind ook dat ze goed werken, men zegt wel eens dat ze lui zijn, maar ik dacht dat je moet spreken van een lager werktempo aangepast aan dit afmattende klimaat. Zoals bekend werken ze niet langer dan ze nodig achten en ook wij hebben meegemaakt dat ze, na betaling van hun loon, wegbleven aangezien ze vonden dat ze genoeg geld hadden om zich enige dagen te kunnen bedruipen, weshalve het geen enkel zin had om te werken. Feitelijk niet gek geredeneerd en misschien kunnen wij daaruit iets leren.

Hoogenraad is zich mentaal al helemaal aan het voorbereiden op demobilisatie in Indië en heeft vandaag in hotel "Bellevue" in Semarang een onderhoud met enkele heren die hem mogelijk aan een passende baan kunnen helpen: Hij liever dan ik want ik zie het hier in Indië voor mij niet zitten en meen zelfs dat een droge boterham in Nederland te prefereren valt boven een belegde hier.

Dit komt waarschijnlijk omdat wij Indië alleen maar van de slechtste kant hebben gezien en onder wel zeer abnormale omstandigheden. Hij kent echter ook het ander Indië, voelt zich hier thuis en heeft bovendien niet al te beste ervaringen met banen in Nederland.

Ondertussen hebben wij een sectie van 5 R.I. ten gast. Die jongens zijn bij ons gedetacheerd om wat ervaring op te doen. Ik moet zeggen dat ik een positieve indruk van deze knapen heb en zij mij zeer gemotiveerd lijken. Zij kunnen het uitstekend met onze jongens vinden en uit niets blijkt dat er een tegenstelling bestaat tussen oorlogsvrijwilligers en dienstplichtigen en ze kijken tegen onze mensen op als rekruten tegen frontsoldaten. Zij zijn wat onrustig en schrikachtig, wat o.a. tot uiting komt tijdens het wachtkloppen wanneer ze schoten lossen op "bewegingen" rond de prikkeldraadversperringen. Dat gaat echter wel over, wij hebben dat ook mee- en doorgemaakt. Ze zullen het wel leren.

Waar ze het niet leren dat is in India. Ik kom op deze opmerking naar aanleiding van het bericht in de krant dat ze Mahatma Gandhi hebben doodgeschoten, een man die sedert 1918 de Indiasche nationale beweging leidde met het doel een einde te maken aan de Britse overheersing. Zijn strijdmethode was het geweldloze verzet en passieve ongehoorzaamheid.

Daarnaast heeft hij, zij het ter vergeefs, getracht de Hindoes en Mohammedanen nader tot elkaar te brengen.

Een zinloze moord en een groot verlies voor India.

Momenteel sieren, voor het eerst sinds jaren, rozen onze tafel. Ze zijn afkomstig uit Kopeng dat hier zo'n 15 km. vandaan ligt en vroeger door zijn aangenaam klimaat veelvuldig bezocht werd door Europeanen uit deze omgeving.

Helaas hebben de extremisten het praktisch geheel verwoest. Alleen de rozenperken die men destijds aan weerszijde van de weg heeft aangelegd en waardoor een rit naar boven een lust voor het oog geweest moest zijn, zijn er nog zij het in een zeer verwaarloosde toestand.

Ik heb zo de indruk dat de kentering aan het intreden is want de regen wordt afgewisseld met drukkende warme dagen. Je zou kunnen zeggen dat we weer op de goede weg zijn, maar voorlopig heb ik van die temperatuurswisselingen een flinke kou opgelopen die ik tracht te bestrijden door o.a. vroeg naar bed te gaan en mij goed in te pakken.

Ondertussen hebben wij bezoek gehad van een Javaanse prins, die op een prettige onderhoudende wijze een lezing heeft gehouden over de betekenis van de adat - het voor de Javanen en andere oosterlingen geldende gewoonterecht, je zou kunnen zeggen de onderlinge spelregels - en het leven in kraton. De kraton is de verblijfplaats van een Javaanse vorst en wordt omringd door een muur. In de kraton verblijven verder: de adel, e vrouwelijke leden van de familie, de bestuurders, de geestelijkheid en de ambachtslieden. Je zou kunnen spreken van een stad met strenge regels en omgangsvormen en een adel die kan bogen op een eeuwenlang en roemrijk verleden, waarbij wij westerlingen, inclusief onze zg. adel, feitelijk maar barbaren zijn. Het valt mij op dat sommige Javanen uitstekend Nederlands spreken, zo ook de wedena van Salatiga, en bovendien een uitstekend handschrift hebben. Misschien is dit laatste eigen aan dit kunstzinnig volk.

Van het militaire front is er weinig nieuws, een gunstig teken aangezien dit impliceert dat onze tegenstanders zich, althans in onze sector, aan de overeenkomst houden

Vandaag b.v. nam een van onze patrouilles een vijandelijke patrouille waar, die keurig het overeengekomen herkenningsteken maakte. Dat zou er op kunnen wijzen dat men de troepen onder controle heeft. Veel zal echter afhangen van de opstelling van het nieuwe Indonesische kabinet onder leiding van Mohammed Hatta, een gematigd en ik dacht ook een betrouwbaar man.

Vandaag, 8 februari 1948, hebben we onze kantine geopend en daaraan een officieel tintje gegeven door ook enkele Loerahs uit de omringde kampongs uit te nodigen, wat zij zeer op prijs stelden.

De kantine ziet er lang niet gek uit en er is kwistig gewerkt met bamboe. Het kan best gezellig worden als de jongens er inderdaad veelvuldig gebruik van maken en niet in hun tenten blijven hangen, iets waartoe verschillende jongens de neiging hebben. Ik denk echter dat op dit punt geen problemen zijn te verwachten, zeker nu het rustig in ons gebied is.

Het ziet er naar uit dat het voorlopig ook rustig zal blijven want vanmorgen, 9 februari 1948, ben ik in gezelschap van een officier van de T.N.I. en kapitein Wolsak enkele borden bij de demarcatielijn gaan plaatsen, een zelfde ceremonie als in 1947. Ik blijf echter ongeschikt voor dit soort contacten en kon het niet over mijn hart verkrijgen hem een hand te geven.

Alles verliep vlekkeloos en het enige niet geplande voorval was het plotseling opduiken van onze hond Wisky, die we al een paar dagen kwijt waren. Hij was dol van vreugde toen hij mij ontdekte en ik heb hem dan ook weer mee naar het kamp genomen. Morgen moeten er weer borden worden maar dam moet er een ander meegaan. Wel ben ik vanmiddag met enkele carriers het dan te bezoeken terrein gaan verkennen, aangezien het de bedoeling is, dat in tegenstelling tot vandaag, zover mogelijk rijdend het terrein in te gaan. Dit laatste is niet zo eenvoudig omdat er allerlei obstakels zijn en smalle kampongwegen. We reden dan ook prompt vast, één carrier op een boomstam, de andere in een greppel en het kostte enkele uren alvorens die krengeen weer verder konden. Voor mij echter geen verloren tijd, omdat ik ondertussen rustig het onoverzichtelijke terrein kon observeren. In dit gebied zijn verschillende bruggen kapot en het wordt hoog tijd dat de genie aan het werk gaat en herstelt wat er te herstellen valt. Dat kan onze patrouilles kilometer omlopen besparen.

De demobilisatie komt, ondanks ons pessimisme, toch van lieverlee op gang want vandaag vernam ik dat 13 R.I. in Semarang gearriveerd is en aan boord zal gaan. Officieel weten wij nog van niets maar de geruchten dat wij in maart of april a.s. zullen worden afgelost blijven aanhouden en ik begin er in te geloven, gezien ook de huidige militaire situatie die m.i. toelaat dat 6 R.I. aan de sterkte wordt onttrokken.

Bovendien wordt 5 R.I. steeds meer inzetbaar. Eén compagnie is zelfs aangeleund aan de onze. De commandant blijkt vroeger al in Indië geweest te zijn en kan derhalve op enige ervaring bogen. Anders is het gesteld met zijn jeugdig kader, waarvoor ik hoop dat zij een betere en rustigere tijd tegemoet gaan dan wij achter de rug hebben.

Dat is niet uitgesloten, want het Salatigafront is, behoudens wat problemen met rampokkers, over het algemeen rustig en het is zelfs zo dat ik met enkele bestuursambtenaren vier dagen op patrouille ben geweest teneinde hen in de gelegenheid te stellen, waar nodig, Loerahs en kampongpollitie aan te stellen. Bovendien zijn de militaire waarnemers inmiddels ook in actie gekomen en controleren het naleven van de overeenkomst tussen ons en de republiek.

Vandaag hadden we een Engelsman en een Chinees op bezoek, of beter gezegd: controle. De Chinees kon zich niet verstaanbaar maken, de Engelsman was een vrij onsympathieke kerel, die allerlei niet ter zake doende vragen stelde en blijkbaar geen "supporter" van ons was. Het ligt in het voornemen dergelijke controles ook aan de andere kant van de demarcatielijn uit te voeren, voorts wordt overwogen zo spoedig mogelijk een gedemilitariseerde zone te creëren waarin alleen door veiligheidspollitie gepatrouilleerd mag worden. Hoopvolle ontwikkelingen voor ons en de tropen die onze taak zullen moeten overnemen.

*De sawah's worden weer bewerkt.
Vrouwen bezig met het planten van padi
Foto: Tussen Sawah's en Bergen.*

Minder hoopvol is de situatie voor een van de jongens van het pionierspeloton van ons bataljon. Tijdens een grote oefening, waarin ook met springstoffen gewerkt werd, is een mijn vroegtijdig ontploft met het gevolg dat zijn linkerhand werd afgerukt en zijn rechterhand dermate beschadigd dat het zich laat aanzien dat hij die ook zal missen. Mijn angst voor springstoffen, mede ontstaan door de ontploffing die zich in 1945 in de Frederik Hendrikkazerne in Vught heeft voorgedaan, is blijkbaar niet ten onrechte als je bemerkt dat zelfs een routinier het slachtoffer kan worden en in het vervolg deerlijk verminkt door het leven zal moeten gaan.

De dagen verstrijken, februari 1948 is zelfs al achter de rug en onze patrouilles en hinderlagen worden nog steeds geteisterd door zware regenval.

De gedemobiliseerde zone is inmiddels wel een feit geworden maar aangezien de veiligheidspolitie ontbreekt is overeengekomen dat de patrouilles in dat gebied, normaal doorgang zullen vinden, zij het voorzien van een gele band waarop de letters V.P. (veiligheidspolitie) en slechts licht bewapend dat wil zeggen zonder brens en mortieren.

Ondertussen gaat ons burgerlijk bestuur onverdroten verder met het, ten behoeve van de assistent Wedana van Salatiga, tekenen van een oleaat van de kaart van Java en daarop aangegeven welke gebieden in onze handen. Hij wil aan de hand daarvan zijn Loerahs voorlichten.

Tot mijn spijt hebben we moeten constateren dat het rampokken (stelen) in onze kampongs eerder toe dan afneemt. Om dit enigszins de kop in te drukken hebben we bekend laten maken dat iedereen die tussen 's avonds zeven uur en 's morgens vijf uur zonder licht buiten wordt aangetroffen onder vuur genomen zal worden. Dit lijkt een harde maatregel dan het in feite is want onze kampongbevolking heeft in het donker steeds een fakkel bij zich. Misschien schrikt deze maatregel, in combinatie met het instellen van kampongwachten, de rampokkers wat af.

Intussen heb ik in samenwerking met Willem Marmer een huishoudelijk onderzoek moeten instellen over de gedragingen van een knaap van een van onze compagnieën. Hij werd er van verdacht een ziekte te simuleren en zich maandenlang aan de dienst onttrokken te hebben.

Uit ons onderzoek is overduidelijk gebleken dat hij de zaak inderdaad gefleest heeft.

Hij lag in het hospitaal en presteerde het om, tijdens het urineren met een naald in zijn vinger te prikken en een druppel bloed in zijn urine te laten vallen, waardoor hij geruime tijd kon doorgaan voor een nierpatiënt. Een smerige streek ten opzichte van zijn kameraden. De krijgsraad zal zich nu over hem "ontfermen". Overigens betreft het hier een jongen die al drie keer met de rechter in aanraking is geweest en zegt het helemaal niet erg te vinden als hij de bak ingedraaid wordt.

Vannacht, 19 maart 1948, hebben we eindelijk een stel rampokkers te pakken kunnen nemen. Het bleek een complot te zijn, waarbij ook verschillende Loerahs en kampongpolitie betrokken zijn. Een ergerlijke zaak, ook al omdat men eigen mensen bestolen heeft.

Hoogenraad en ik hebben vandaag een vrije dag genomen, dat mag want het is zondag. Eerst zijn we op bezoek geweest bij Willem Warmer die met zijn peloton belast is met de bewaking van de Djelokcentrale. De rit er heen is echter geen pretje omdat de weg door de regenval en verwaarlozing, zeer slecht is. Willem woont er, met vrouw en kind, als een vorst in een van de twee villa's die bij de centrale horen en het is dan ook niet zo verwonderlijk dat hij voornemens is in Indië een carrière als beroepsmilitair op te bouwen. Na de middag zijn we opnieuw in de jeep gestapt, hebben enkele jongens en onze hond meegenomen en zijn op weg gegaan naar het plaatsje Soemowono.

De rit er heen, langs het meer van Ambarawa is schitterend. Daarna gaat het van lieverlee omhoog en passeer je Bandoengan, terwijl je tijdens de klim kunt genieten van de schitterendste panorama's die je kunt voorstellen. Bandoengan is Kopeng in het klein met een opeenhoping van villa's enkele hotels. Alles is vernield., beschadigd of vervuild, maar ondanks dat kom je toch nog tot de conclusie dat het een genot moet zijn geweest om hier te wonen of tijdens de weekends en vakanties te verblijven.

Hoogenraad heeft er een nieuwe functie bij gekregen en is benoemd tot bijzitter bij de krijgsraad in Semarang. De krijgsraad is geen overbodige luxe gebleken en moet soms veertien zaken per dag behandelen. Het zijn natuurlijk allemaal zware gevallen en de straffen variëren van gevangenisstraf tot voorwaardelijk. Het vervelende is dat die straffen op je straflijst komen en je in feite blijven achtervolgen, iets wat je kan opbreken als je beroepsmilitair wilt worden of een rijks- of gemeentebetrekking ambieert. Feitelijk een onbarmhartig systeem en beter zou het zijn als je, na het ondergaan van je straf, weer met een blanco straflijst zou kunnen beginnen, maar misschien zie ik het te simpel. Ondertussen plaatsen wij nog steeds borden aan de demarcatielijn.

Vandaag, Paaszaterdag 27 maart 1948, was het een zeer gemakkelijke opgave aangezien we twee carriers ter beschikking hadden en de weg goed berijdbaar bleek. We kwamen in een gebied waar ik nog nooit geweest was en werden enthousiast ontvangen door de bevolking, terwijl de jeugd vol bewondering was voor onze carriers en natuurlijk een stukje mochten meerijden. Kinderen zijn toch overal hetzelfde.

De verstandhouding met de commandant aan ons Oostelijk front, onze tegenstander, is momenteel van dien aard dat hij ons heeft uitgenodigd contact met hem op te nemen. Dezerzijds bestaat daartegen geen enkel bezwaar omdat hij zich tot heden keurig aan de gemaakte afspraken houdt.

Pasen 1948 hebben we rustig en sober gevierd. Minder rustig was het van zaterdag op zondag in enkele kampongs. Een vijftigtal rampokkers hebben n.l. de kampongwachten overvallen en met klewangs op de mensen ingehakt, waarbij drie zwaargewonden en vier lichtgewonden vielen. We werden veel te laat gealarmeerd en konden niets meer doen. Die lui sluipen 's nachts over de demarcatielijn, gaan aan het roven en desnoods vechten en verdwijnen weer naar de andere kant.

Klachten bij de "republiek" hebben tot heden geen resultaat en men ontkent dat die lieden uit hun gebied afkomstig zijn. Wij proberen die rampokkers te onderscheppen door het leggen van hinderlagen maar hun waarschuwingssysteem, ik heb het dacht ik al meer geschreven, is van dien aard dat we ze praktisch nooit kunnen verrassen. Onze inlichtingenofficier heeft meer succes want hij heeft een stel kerels kunnen arresteren en op hun aanwijzingen zes bommen en een hoeveelheid handgranaten kunnen opgraven.

De geruchten dat wij spoedig zullen worden afgelost, nemen weer toe en er wordt zelfs gemompeld dat we op 5 mei 1948 al aan boord van de "Johan van Oldenbarnevelt" zullen zijn. Of het waar is weet ik niet, maar kennelijk is dit gerucht van gunstige invloed op de stemming van de jongens. Overigens moet ik hier vermelden dat de luitenant Koopman, onze betaalmeester, met soortgelijke berichten uit Batavia is teruggekeerd. Hij ging zelfs nog verder en noemde de datum van 24 april 1948 als die waarop wij in Semarang aan boord zullen gaan om vervolgens via Batavia naar Nederland af te varen.

1 april 1948: Vanmorgen ben ik door onze luitenant-adjutant gebeld met de mededeling dat ik aangewezen was om a.s. zaterdag 2 april naar Batavia te vertrekken teneinde een bespreking over demobilisatie van ons bataljon bij te wonen.

Ik voelde er aanvankelijk niet veel voor, maar na de toezegging dat ik een chauffeur met jeep mee kreeg vond ik het nog niet zo'n beroerde opdracht. Ik ben van plan het in een dag te doen, waarbij dan wel 600 km. moeten worden afgelegd. Lukt dat dan kan ik zondags Felix van Streaten ontmoeten en kan ik maandagmorgen tijdig bij de bespreking zijn om vervolgens dinsdags in een ruk weer naar Salatiga terug te keren en verslag uit te brengen. Na de jeep zo goed mogelijk rijklaar gemaakt te hebben, zijn korporaal Sam en ik vrijdagavond, 3 april, op weg gegaan naar Batavia. De reis verliep, vooral de eerste uren, zeer vlot omdat er praktisch geen verkeer op de weg was en onze snelheid niet werd gedrukt door de aanwezigheid van militaire politie.

Tegen het donker kwamen we in Batavia aan, waar bleek dat het voor mij geplande hotel vol was. Uiteindelijk zijn we daarna afgezaakt naar het doorgangskamp in Meester Cornelis, zo'n 18 km. buiten Batavia, waar we onderdak vonden.

Het weekend heb ik veelal doorgebracht in het gezelschap van Felix van Streaten. De andere Oosterhoutenaar die ik dacht te treffen n.l. Rinus Damen, bleek reeds met de "Zuiderkruis" naar Nederland te zijn vertrokken.

Op maandag 5 april vond de bespreking plaats. Ik trof daar verschillende officieren van 8 R.I. die tegelijk met ons naar Indië zijn vertrokken en ook met ons zullen terugkeren. Feitelijk was dit niet zo belangrijk, belangrijker was het vernemen van de datum waarop we ingescheept zullen worden n.l. 24 APRIL 1948 !!

Wat er na zo'n mededeling in je omgaat valt moeilijk te beschrijven, je kunt je niet voorstellen dat het einde van de rit nu werkelijk in zicht is en ondergaat het gebeuren als; onwerkelijk, onwezenlijk enongeloofwaardig.

Het eerste wat ik na de bespreking heb gedaan is de datum aan mijn vrouw doorgeven en haar adviseren geen brieven meer te sturen, omdat die mij toch niet meer zouden bereiken. 's Avonds heb ik Felix ingelicht. Hij zal niet tegelijk met ons naar Nederland terugkeren, doch eerst trachten hier een baan te vinden. Lukt dat niet dan komt hij alsnog naar huis.

Het is nu 6 april en Sam en ik zijn weer terug in Salatiga, na een rit van meer dan twaalf uur zonder een noemenswaardige pauze. Ik heb inmiddels verslag uitgebracht over de bespreking, waarna mij bleek dat onze compagnie reeds was samengetrokken in Salatiga en onze post was overgenomen door een compagnie van 5-5R.I.

De dagen die ik daarna "beleefde" onderging ik in een soort roes. Ik trouwens niet alleen. Iedereen was ontregeld en ons ziektepercentage liep plotseling terug naar een te verwaarlozen percentage. Hoogenraad nam op 10 april in de vroege morgen afscheid van de compagnie en vertrok naar Batavia teneinde daar zijn geluk te gaan beproeven.

Ik nam de compagnie over en moest onmiddellijk in actie komen want op dezelfde dag namen we met een parade officieel afscheid van de T-brigade en Salatiga.

Op 11 april namen we afscheid van "onze" Wedena en de Loerah van Reksosari, waarbij we met onze neus in de boter vielen aangezien er juist een feest was ter gelegenheid van de opening van een brug. Een van de activiteiten bleek een paardenspel te zijn, waarbij een groep mannen stokpaardjes bereden. Onder de tonen van muziek ging het er steeds wilder aan toe tot de mannen buiten zinnen geraakten, schuim op de mond kregen en tenslotte uitgeput tegen de grond gingen.

Niemand trok zich daar echter iets van aan en waarschijnlijk hoorde dat bij het spel.

's Avonds waren we te gast bij de assistent-resident van Salatiga, die voor deze gelegenheid ook zijn Wedena's had uitgenodigd. Iedereen sloofde zich uit heet ons zo aangenaam mogelijk te maken en daarin slaagden ze ongetwijfeld gezien alleen al het feit dat het zo laat werd en dat we ons onder spertijd op straat moesten begeven en natuurlijk tegen een patrouille van de militaire politie aanliepen.

Gelukkig kende ik de jongens, die begrip voor onze situatie konden opbrengen en ons ongestoord de weg lieten vervolgen.

Vanmorgen, 12 april, was ik al heel vroeg wakker, door een tumult dat de jongens veroorzaakten en de pogingen tot zingen die zij ondernamen. Iedereen was in een opperbste stemming, het leed was immers geleden en het laden van de trucks die ons naar Semarang moesten brengen was dan ook in een mum geschied.

Reeds voor de middag arriveerden we in de kazerne, gelegen in het oostelijk deel van Semarang dat men Sompok noemt, een wijk waarin veelal Indische Nederlanders wonen. Mijn slaapkamer moet ik delen met Piters en luitenant Tazelaar. Overigens moet ik hier vermelden dat ons clubje officieren steeds kleiner wordt en Piters gepromoveerd is tot waarnemend bataljonscommandant, een last die hem zwaar op de schouders drukt, omdat hij de angst dat er iets fout gaat nog steeds niet heeft overwonnen. De dagen vliegen ook hier voorbij en iedereen is doende zijn spullen voor verscheping klaar te maken en afscheid te nemen van de bekenden die ze de achterliggende jaren hebben opgedaan.

Afscheid hebben we vanmorgen, 16 april, ook genomen van onze doden op het militaire erekerkhof, het laatste wat we voor hen konden doen alvorens ze alleen achter te laten. Het was een sobere indrukwekkende plechtigheid, tijdens welke o.a. kransen gelegd werden op de graven van onze vier en twintig doden, waarna we met pijn in het hart en tranen in de ogen zijn teruggekeerd naar de kazerne. Ik dacht dat sergeant de Vries deze tragiek het beste heeft verwoord in het volgende gedicht:

Den Vaderland getrouwe.
Wij droegen hen met onervaren handen
En schuchtere schreden naar het open graf
Wijl achter onze ogen tranen brandden....
Ons schreiend hart stond weerstrevend af.

En één voor één zijn wij toen aangetreden
En brachten hen - model - een laatste groet.....
Maar in ons hart werd fel een strijd gestreden,
Een vreemde roering woeld'in ons bewogen bloed.

Wij zijn weer heengegaan en lieten U bij 't statig monument
Dat stil van U getuigt: " Den Vaderland getrouwe".
Niet vruchteloos hebt gij Uw levens afgelegd.
D'herinnering aan Uw offer is in ons hart geprent.....
En aan Uw witte graf klinkt ons; "Wilhelmus van Nassaue".
Uit Uw verbloede levens bloeien veiligheid en recht.

In de loop van de dag werd onze bagage gecontroleerd, waarbij echter volstaan werd met het nemen van steekproeven en vervolgens onder geleide van de militaire politie naar het ruim van de Johan van Oldebarnevelt, die sedert enkele dagen afgemeerd ligt op de rede van Semarang, afgevoerd.

Zaterdag, 17 april 1948, vanmorgen werd er een requiemmis opgedragen voor onze gesneuvelden, waarbij het opviel dat de jongens uitstekend waren opgekomen, doch de meeste officieren schitterende door afwezigheid. Ik telde er, naast mij slechts twee: een slechte beurt zo op de valreep. Beter waren de heren officieren vertegenwoordigd op het korpsdiner dat ons 's avonds in het "Bellevue" werd aangeboden en waarbij o.a.

aanwezig waren; generaal de Waal, kolonel van Langen, kolonel Meyer en wat onbekende grootheden. De zondag heb ik benut om mijn persoonlijke bezittingen in te pakken, wat rond te hangen en de afscheidsvoorstelling bij te wonen die de 6 R.I. aanbood aan de bevolking van Semarang. De jongens speelden niet onverdienselijk, maar ik kon mijn gedachten er niet bijhouden en reeds bezig met de dag van morgen.

Die dag, 21 april 1948, brak voor ons 's morgens om half vier aan en alles verliep dermate gesmeerd dat iedereen reeds om zes uur gepakt en gezakt stond, waarna we ons, natuurlijk te vroeg, naar de haven begaven waar de douane nog niet aanwezig bleek. Nadat de heren gearriveerd waren viel mij de eer te beurt gecontroleerd te worden, een lot dat overigens meerdere kaderleden beschoren was. Ik had echter geen "contrabande" bij mij, de jongens trouwens ook niet want we waren veel te bang als we betrappt zouden worden we niet aan boord zouden mogen!

Om negen uur voeren we, onder de klanken van het Wilhelmus, per landingsvaartuig de haven uit en klauterden even later aan boord van de Johan van Oldenbarnevelt. Rond twaalf uur gingen we op weg naar Batavia en verdween Semarang, de stad waarmee we zoveel lief en leed gedeeld hebben en waar onze doden rusten, langzaam en waarschijnlijk voorgoed, uit ons gezichtsveld. Tabé Semarang.....

Na heel de nacht doorgevaren te hebben kwam 's morgens om zeven uur Tandjongpriok in zicht en even later meerden we af aan de kade. We moesten het schip verlaten en werden met trucks afgevoerd naar het doorgangskamp Meester Cornelis, waar we afwikkelten wat er nog af te wikkelen viel, doorgelicht en van andere kleding werden voorzien en weinig slapen. Mijn vrije tijd heb ik benut om een bioscoopje in Batavia te pikken. Er draaide de bekende Engelse film "Brief Encounter" waarvan ik mij voornamelijk herinner dat de hoofdrolspeelster zo lelijk was en het in de zaal om stikken was van de warmte. Met deze film namen we afscheid van Batavia, een stad die gaarne beter had willen leren kennen.

Tussen de bedrijven door zijn Hoogenraad en overste van Welzenes nog afscheid komen nemen; Hoogenraad kan nu definitief naar de politie en kan hier een carrière gaan opbouwen, van Welzenes weet nog niet precies wat hij gaat doen, maar blijft voorlopig ook in Indië. Een afscheid voor het leven?

Ik hoop dat het hen en speciaal Hoogenraad, de man die mij als officier mede gevormd en begeleid heeft en met wie ik geruime tijd onze compagnie mocht leiden, goed mag gaan en ze in Indië de levensvulling vinden die ze er zoeken.

28 april 1948; We zijn weer aan boord van de Johan van Oldebarnevelt en gaan morgen "buitengaats", doch beginnen pas zondag de reis naar huis. We hebben het gehaald.....

INHOUDSOPGAVE

	Pag.
Engeland	1
Op weg naar Nederlands Indië.....	5
Malakka	8
Kerstmis 1945.....	12
Semarang	20
Karanganjar.....	60
Kerstmis 1946.....	81
Eerste politionele actie	118
Bringin – Wiroe	123
Reksosari.....	142
Kerstmis 1947.....	147

Epiloog

Tot zover de notities van Luitenant Verhulst en nu maar hopen dat deze door de lezer op haar juiste meritis worden beoordeeld. Immers, het betreft hier geen geschiedkundige kroniek noch een autobiografische roman. Het zijn "privé - aantekeningen" en dienen als zodanig gelezen te worden. Een dagboek is op de eerste plaats vooral "persoonlijk".

Toen ik als proeflezer door de auteur werd uitgenodigd, heb ik daar toch onder een bepaalde gêne aan toegegeven, omdat een dagboek in essentie confidencele gedachten bevat, die nooit hardop worden uitgesproken. Het blijft derhalve gênant om getuige te zijn als iemand zijn diepste zielenroerselen aan het papier toevertrouwt. Het neigt naar voyeurisme, naar gluren in andermans slaapkamer op intieme momenten.

Ergens in dit verhaal wordt de schrijver de (veilige) functie aangeboden van inlichtingenofficier. De loyaliteit t.a.v. zijn peloton doet hem dit weigeren. In de afweging om zijn privacy op te geven teneinde de sobats deelgenoot te kunnen maken van deze unieke documentatie, moet ook hier weer het gevoel van loyaliteit bij Verhulst hebben gepreveleert.

Om dit dagboek, wat eindigt in Tjandjong Priok, af te ronden, geef ik hier nog wat data en feiten.

Op 19 mei 1948 debarkeerden wij in Amsterdam. Met autobussen werden wij naar huis gebracht. Op 22 juni 1948 werden wij opgeroepen in Huis ter Heide om de zaken rond onze demobilisatie te regelen. Op 1 juli 1948 waren we weer burger.

Veertig jaar later, mei 1988, vond de eerste reünie plaats van de 4^e compagnie en in 1990 herhaald. Vanaf 1991 gebeurt dat ieder jaar, maar in nu in bataljonsverband.

Dat hierbij steeds onze gesneuvelde makkers centraal staan, moge blijken uit de kranslegging te Semarang, op elke reüniedag. Dat ook onze gedachten nog immer naar hen uitgaan, mocht ik o.a. verwoorden bij de herdenkingsplechtigheid op onze laatste reünie (30 sept. 1994) en het lijkt me passend om de laatste regels van dit boek aan hen te wijden.

Zolang nog reünie's bestaan
Zolang nog O.V.W.-ers leven
Zolang herdenken wij jouw naam
Zolang zul jij herleven.....

Staande voor dit monument
waar sobats mij omringen
met elke naam ons zó bekend
gaan flarden van herinneringen
plots aan mijn geestesoog voorbij
en honderd plaatsen op 'n rij
lijken zich op te dringen.
Blerick, Vught en Wokingham
Suez, Klang en Morib Beach
en tussendoor hoor ik jouw stem
zomaar rijzend uit het niets.
Sawah's van oneindig groen
De witte stranden van Malakka
de Tijgerclub en toko Oen
Kali Banteng, Salatiga.

Overal was jij er bij
jij zweette mee op elke tjot
tot op de dag in die vallei
want daar klonk dat fatale schot.
Amper puberteit ontloken
toen God jou plotseling ontbood.
Je jeugd werd drastisch afgebroken
geveld door een volwassen schot.
Nu zijn haast 50 jaar vervloden
het weerzien komt steeds dichterbij
Straks op de hemelse synode
sta jij weer mét ons, zij aan zij.
Maar.....

Zolang nog reünie's bestaan
Zolang nog O.V.W.-ers leven
Zólang herdenken wij jouw naam
Zolang zul jij herleven.....

Ad van

Hooijdonk

J. P. G. Sijbers
10. 2. '25 - 18. 5. '46

A. F. van Weert
10. 6. '26 - 27. 1. '46

M. P. de lepper
9. 5. '25 - 15. 6. '46

J. B. F. Veldman
3. 4. '07 - 10. 7. '46

D. Kats
30. 8. '22 - 21. 6. '46

J. C. J. Fick
26. 2. '21 - 10. 7. '46

H. F. Hiddes
5.11. '19 - 4. 8. '46

Th. H. van Pol
21. 6. '25 - 13. 7. '46

J. W. Bout
1. 7. '21 - 3. 9. '46
(vermist)

J. van Genderen
6. 6. '27 - 19.10. '46

H. van Laar
8. 6. '26 - 9. 8. '46

P. P. H. Smeets
11. 3. '23 - 5.11. '46

Voor
**Veiligheid
en
Recht**

D. W. Merling
27. 7. '16 - 15.11. '46

A. Witvers
15. 3. '12 - 28.12. '46

M. H. van Wely
11.11. '15 - 15.11. '46

M. C. F. M. Buys
19. 2. '21 - 4. 1. '47

H. Kroon
11.12. '25 - 15. 2. '47

M. A. Cornelissen
19. 9. '25 - 15. 2. '47

A. Cornelius
12. 1. '18 - 19. 2. '47

F. Th. Swinkels
5. 2. '25 - 7. 6. '47

B. Beversluis
16.10. '20 - 5. 7. '47

D. Polak
11. 9. '27 - 8. 7. '47

F. Bruinseels
15.9. '21 - 6. 8. '47

G. H. Thijssen
25.7. '21 - 12.10. '47